

A MI URUNK JÉZUS KRISZTUS KINSZENVEDÉSE

AZ+ ISTEN+SZOLGÁLÓJÁNAK

EMMERICH+ANNA+KATALINNAK

LÁTOMÁSAI+SZERINT.

A·SZENT·ISTVÁN·TÁRSULAT·KIADÁSA

— GYBRGYFI·GY·

A MI URUNK JÉZUS KRISZTUS KÍNSZENVEDÉSE

AZ ISTEN SZOLGÁLÓJÁNAK, EMMERICH ANNA KATALINNAK LÁTOMÁSAI SZERINT

FELJEGYEZTE **BRENTANO KELEMEN**

FORDITOTTA **KERTÉSZ KÁLMÁN**

SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT
AZ APOSTOLI SZENTSZÉK KÖNYVKIADÓJA
BUDAPEST

Ez a könyv német nyelven, Das bittere Leiden unseres Herrn Jesu Christi, nach den Gesichten der Dienerin Gottes Anna Katharina Emmerich aufgezeichnet von Klemens Brentano, fünfte Auflage von P. A. Uhl C. Ss. R. 1929 címmel Josef Kösel und Friedrich Pustet cég kiadásában, Münchenben jelent meg, s magyar fordításban e cég engedélyével hagyja el a sajtót.

Nihil obstat. *Dr. Nicolaus Tóttösy*, censor dioecesanus. Nr. 336/1936. Imprimatur. Strigonii, die 31. Januarii 1936. *Dr. Julius Machovich*, vicarius generalis.

A kiadásért felelős: Dr. Takáts Ernő.
Stephaneum nyomda Bndapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. Felelős: Ketskés János.

Az Apostoli Szentszék még nem mondott ítéletet Istenben boldogult Emmerich Anna Katalinnak sem erényei, sem rendkívüli kegyelmei fölött. Ezért tehát mindaz a rendkívüli dolog, amit e könyv elbeszél, csupán *szokásos emberi hiten alapul* és mi csakis ebben az értelemben adjuk át az olvasónak lelki épülés végett.

Isten szolgálójának, Emmerich Anna Katalinnak élete.

1. Külső életkörülmények.

Emmerich Anna Katalin 1774 szeptember 8-án, Kisasszony napján született a wesztfáliai Koesfeld mellett, *Flamske* nevű kis faluban. Ugyanaznap meg is keresztelték a koesfeldi plébániatemplomban. Atyja Emmerich Bernát, anyja Hillers Anna volt. Kilenc gyermekük közül Anna Katalin az ötödik volt. Az apa nagyon jámbor és derék ember volt ; szegény sorsában bizony sokat kellett küzködnie ; rendkívül szorgalmasan dolgozott a megélhetésért, de nem törte magát a mindenáron való meggazdagodás után. Gyermeki bizalommal Isten kezébe helyezett mindent. Ugyanilyen jámborság és erényesség jellemezte az anyát is ; az ő jelszava ez volt : «Uram, ahogy Te akarod, nem ahogy én !» Másik jelszava : «Uram, adj nekem türelmet, aztán sujts, amint tetszik !» Ilyen szülőktől Anna Katalin csak szigorú és igazi keresztény nevelést kaphatott s kapott is. Gyenge szervezete ellenére is már korán kemény munkára fogták. És mikor gazdag benső élményei és látomásai következtében, melyekre már gyermekkorában méltatta őt Isten, derűs kedélye és szokatlan lelki tulajdonságai ellenére, valami csendes és magába mélyedő jellem ütközött ki rajta : szülei gyakran korholták, mert mindezt önfejűségnek vélték. Isten pedig megengedte ezt azért, hogy Anna Katalinban meggyökeredzzék az alázatosság. Ő maga beszéli : «Minthogy szüleim gyakran korholtak, de sohasem dícsértek engem, míg más szülők — hallottam — megmegdícsérték gyermekeiket, ezért a legrosszabb gyermeknek tartottam magamat a világon és bizony sokszor elfogott az aggodalom, hogy Isten előtt nagyon rosszul áll az ügyem».

Körülbelül hétéves korában járult az első szentgyónáshoz több társával együtt. Oly nagy buzgósággal készült rá és olyan mélységes bűnbánat lepte meg, hogy útközben a templomba menet minden ereje elhagyta, annyira, hogy társnőinek — akik nagyon szerették — valósággal vinniök kellett őt Koesfeldig. És ámbár a keresztségben nyert ártatlanságát mindenkor tökéletesen megőrizte és értelme első ébredésétől fogva minden képes-

ségét, minden gondolatát és hajlamát teljes erejével a legfőbb jóra és végcéljára irányította: mégis első szentgyónásakor annyira elfogta az alázatosság és a bűnbánat, hogy hangos sírásban tört ki és ki kellett vezetni őt a gyóntatószékből. — Első szentáldozásakor ismét egészen, fenntartás nélkül átadta magát Istennek és ettőlfogva az isteni szeretet tüze oly hatalmasan lángolt benne, hogy a tiszteletreméltó *Overberg* tanusága szerint a szakadatlan önmegtagadás és Istennek való tökéletes odaadás életét élte.

Tizenkét éves korában Anna Katalin szolgálatba állt egy flamskei — szintén paraszt — rokonukhoz. Három évet töltött itt. Erről az időről később asszonya az egyházi hatóság előtt a következő tanuvallomást tette: «Anna Katalin tizenkét vagy tizenhároméves korában került házunkhoz. Olyan illedelmes és szolgálatrakész volt, hogy soha semmiféle kifogásolni valót nem találtunk benne. Sohasem ment mulatságba, hanem annál buzgóbban a templomba, mert nagyon ájtatos volt, nagyon szorgalmas, igen hű és csendes. Mindenkiről csak jót beszélt és mindig azt mondogatta, hogy ő ebben a világban nem keres semmit. Nagyon jószívű volt, sokat böjtölt és ilyenkor azzal mentegetőzött, hogy nem éhes. Mikor le akartam beszélni arról a szándékáról, hogy apáca lesz, így felelt:

— Erről ne beszéljen, asszonyom, mert akkor nem leszünk jó barátságban. Ezt meg kell tennem és meg is fogom tenni.

Anna Katalin ugyanis valami benső intelemre hallgatva már korán azt a fogadalmat tette, hogy mint szerzetesnő Istennek szenteli magát és attól kezdve ennek a magasztos célnak elérésére fordította minden gondolatát és erejét. Hogy a zárdába-lépéshez szükséges hozományt megszerezze, egy koesfeldi varrónőhöz lépett be kisegítőnek. Csakhogy a szegények iránt oly nagy volt részvéte és szeretete, hogy képtelen volt mások nyomorát nézni anélkül, hogy ne segítsen; így aztán minden keresetét a szegények közt osztotta szét.

Három évet töltött a varrónő mellett, aztán ismét hazament szüleihez Flamskébe; de nemsokára megint visszatért Koesfeldbe s ott *Söntgen* kántorhoz szegődött be szolgálónak azzal a szándékkal, hogy ott megtanul orgonálni és ezzel nyitja meg maga előtt a kolostor kapuját. Azonban Söntgenéknél oly nagy volt a nyomorúság, hogy Anna Katalin nemcsak a cselédi szolgálatot látta el, hanem mindenét odaadta nekik. Az orgonálásból pedig nem lett semmi.

Mindazáltal 1802-ben végre mégis fölvették *Dülmenben* az «Agnetenberg» nevű ágostonrendi kolostorba, Söntgen kántor

leányával, Klárával együtt. Miután az újoncév sok szenvedés és megpróbáltatás közt végre letelt, Anna Katalint 1803 november 13-án fogadalomra bocsátották. Kimondhatatlan örömmel tette le a fogadalmat ; lelke ujjongása külsőképpen is kitört belőle : valósággal ragyogott a boldogságtól, hogy immár Krisztus jegyesévé lett. Maga mondta később : «Egészen átadtam magamat mennyei jegyesemnek és Ő azt tett velem, amit akart». Ám Anna Katalin az égi király jegyességére valóban méltóvá is tette magát azzal, hogy minden kolostori erényt oly hősies fokban gyakorolt, amennyire emberi teremtménynek csak lehetséges. Minden szeretete mennyei jegyeséé volt és utána nővértársaié, akikkel együtt élt. Kolostori életéről így ír Overberg :

«Anna Katalin annyira szerette apácatársait, hogy mindegyikükért szívesen ontotta volna vérét. Ámbár tudta, hogy némelyek nincsenek iránta jóindulattal, ezeknek is mindig mindent kedvükre tett, amit csak tehetett».

Főnöknője pedig később így vallott az egyházi hatóság előtt : «Anna Katalin mindenkor nagyon összeférő természetű volt, nagyon békeszerető, az érintkezésben nagyon alázatos, engedékeny, rendkívül szolgálatrakész és egyáltalán nem viszálykereső. Betegségben páratlanul nyájas és illedelmes, Istenben megnyugvó és türelmes. Ha kellemetlenség érte, igen hamar és szívesen megbékült ; bocsánatot kért, ha kissé felindult ; sohasem gyűlölt senkit és rendkívül kedves volt».

A kolostor egyik melléképületében lakott abban az időben egy nagyon jámbor francia pap, *Lambert* abbé, aki az ú. n. alkotmányos eskü letételének megtagadása miatt kénytelen volt hazáját elhagyni. Ez a derék pap nagy buzgalommal vette lelki gondjaiba Anna Katalint ; szenvedéseiben szóval és tettel segítségére volt. Mivel a zárda lelkészének rendelkezése szerint Anna Katalinnak szabad volt gyakrabban járulnia a szentáldozáshoz, mint a többi nővéreknek, mégpedig a szokásosnál korábbi időben, Lambert abbé vállalkozott arra, hogy az élet kenyere után epedő léleknek a kora reggeli időben el-elvigye az angyali eledelt.

Kimondhatatlan fájdalmat okozott Anna Katalinnak az, hogy 1811 decemberében az Agnetenberg-kolostort feloszlatták. «Olyan beteg lettem ettől — mondotta később —, hogy a nővérek bizonyosra vették már halálomat. És akkor megjelent nekem Isten Anyja és így szólt hozzám :

— Még nem halsz meg. Még sok minden fog veled és körülötted történni ; de ne aggódjál. Akármiben is lesz részed, mindig jön segítség számodra».

Míg a többi apácák egymásután elhagyták a kolostort, Anna Katalin állandóan betegen a következő év tavaszáig ott maradt. Csak midőn már lehetetlenné lett további ott tartózkodása, távozott Lambert abbéval együtt *Dülmenbe*, özvegy *Rotersné* házába. «Annyira féltem és szégyenkeztem — vallotta meg —, midőn a kolostort el kellett hagynom, hogy azt hittem, az utca minden köve megnyílik alattam». Alig hogy bevitték szegényes földszinti szobácskájába, betegsége rögtön súlyosra fordult. Minthogy ismét bizonyosra vették halálát, *Limberg* domonkosrendi atyát hívták hozzá, aki aztán ellátta őt a szentségekkel. Ámde Anna Katalin felgyógyult és Limberg atya ettőlfogva rendes gyóntatója maradt Katalin boldog haláláig. A páter lelkiismeretes, komoly és józan ítéletű szerzetes volt; münsteri kolostora feloszlatása óta élt szülővárosában, Dülmenben.

1812 december 29-én kapta Anna Katalin a stigmákat kezén, lábán és mellén. Aznap délután 3 óra tájban kitárt karokkal imádkozva, elragadtatásban volt, midőn háziasszonya leánya belépett a szobába. A leány észrevette, hogy az imádkozó apáca tenyeréből vér csurog; de azt hitte, ez csak valami véletlen sérüléstől van. Amint Anna Katalin felocsudott révületéből, a leány figyelmeztette őt a vérre; mire Anna megkérte, ne szóljon senkinek a dologról. December 31-én P. Limberg áldoztatás közben észrevette Anna Katalin kezefején a sebeket. «Jelentettem a dolgot Lambert úrnak — írja P. Limberg —, aki ugyanabban a házban lakott; ő azonnal átjött velem Anna Katalinhoz és megszemlélve a vérzést, így szólt hozzá:

— Ma soeur (nővérem), ne gondold, hogy te egy Sienai Katalin vagy![1]

De mivel a sebek estig sem multak el, Lambert úr másnap azt mondta nekem:

— Páter, ezt senki emberfiának nem szabad tudnia! Maradjon a dolog köztünk!»

P. Limberg is osztotta ezt a nézetet; Anna Katalin pedig szívből örvendett, hogy a két pap, úgy látszik, nem csinál nagy dolgot az ügyből; amennyire tudta, igyekezett ezt az új és végtelen nehéz baját mindenki előtt titokban tartani. Csakhogy Söntgen Klára valahogy rájött a dologra és így a titok csakhamar napfényre került.

Rensing dülmeni esperes-plébános jónak látta két orvossal: dr. Wesenerrel és dr. Krauthausennel, valamint Anna Katalin

[1] Sienai szent Katalin is stigmatizált volt. *(Fordító.)*

gyóntatójával előzetes vizsgálatot tartani és annak eredményét jelentette egyházi felsőbbségének 1813 március 25-én. Már három nap mulva ki is szállt Dülmenbe az akkori münsteri püspöki helynök, a később mint kölni érsek híressé lett *von Droste zu Vischering Kelemen Ágost*, tiszteletreméltó *Overberg* esperes és *von Drüffel* egészségügyi tanácsos kíséretében, hogy a tényállásra vonatkozóan alapos vizsgálatot indítson meg. Több mint negyedévig tartott ez a vizsgálat, melynek folyamán Anna Katalinnak szigorú engedelmesség terhe alatt kimerítően számot kellett adnia belső és külső élményeiről. A vizsgálat eredménye az volt, hogy nemcsak a sebek tényleges valósága és természetfölötti jellege bizonyosodott be kétséget kizáróan, hanem egyúttal Emmerich Anna Katalin mély alázatossága, változatlan engedelmessége és hősies türelme is nyilvánvalóvá lett.

Hat évvel utóbb, az állítólagos csalás leleplezése végett, a világi hatóság is rendkívül szigorú és Anna Katalinra nézve roppant kínos vizsgálatot tartott ; de ennek is csak az lett az eredménye, hogy a vizsgálóbiztosok — mint egykor Krisztus sírjának őrei — akaratuk ellenére is kénytelenek lettek őszinte és minden kételyt kizáró tanuságot tenni az igazság mellett.

1813 októberében Anna Katalin Lambert abbéval együtt átköltözött gyóntatóatyja testvérének, Limberg péknek és serfőzőnek házába. A kis háztartás vezetésére magához vette legkisebb húgát, Gertrúdot ; azonban ez a leány, szerencsétlen jellemével, Katalinnak élete végéig leírhatatlan fájdalmakat okozott.

Miután a stigmatizálás köztudomásúvá lett, Anna Katalin megismerkedett dr. *Wesener* kerületi fizikussal, egy olyan férfiúval, aki Isten szolgálójának életében fontos szerepre volt hivatva, mert az ő feljegyzéseinek köszönhetjük, hogy Anna Katalin életének sok nagyon jelentős ténye ismeretessé vált.

Még nagyobb jelentőségű volt az az esemény, amikor 1818-ban *Brentano Kelemen*, a híres író és költő, isteni útmutatás folytán Dülmenbe került a jámbor szenvedő betegágyához. Őt választotta ki Isten eszközül arra, hogy a szolgálójával közölt kinyilatkoztatásokat följegyezze. Brentano ezt a feladatot a legnagyobb lelkiismeretességgel teljesítette és hű barátként állott Anna Katalin mellett ennek szent haláláig. Anna Katalin Brentanót rendesen «*zarándok*»-nak nevezte.[1]

[1] Tehát a továbbiakban is *Zarándok* néven Brentanót kell értenünk. *(Fordító.)*

2. Emmerich Anna Katalin erényei.

Emmerich Anna Katalin már kora ifjúságától fogva *egészen átadta magát Istennek.* Minden gondolatának, szavának és cselekedetének célja Isten volt. A szentség hírében elhúnyt Overberg esperes, aki Anna Katalinnak élete tíz utolsó évében lelki vezetője volt, róla írt följegyzéseiben a következőket mondja :

«Hatéves korától kezdve Anna Katalin nem talált örömet másban, mint Istenben ; nem ismert más fájdalmat és szomorúságot, mint afölött, hogy azt a jóságos Istent az emberek mindig bántják. Midőn elkezdte magát gyakorolni az önmegtagadás- és önmegtartóztatásban, oly nagy szeretet kélt benne Isten iránt, hogy ezt az imát vette szokásba : «Ha nem volna menny, pokol és tisztítóhely, akkor is teljes szívemből szeretnélek, Istenem !»

Ez a szeretet, melyet folytonos gyakorlattal egyre növelt, csodálatos *szívtisztasággal* párosult, oly tisztasággal, melyet soha semmi, még valamely tisztátalan kísértésnek legcsekélyebb lehellete sem homályosított el : «Anna Katalin — mondja Overberg — sem gyermekkorában, sem azóta sohasem érezte magában az érzékiség egyetlen megmozdulását sem és sohasem volt oka panaszkodni vagy vádolni magát tisztátalanságról, még gondolatban sem. Midőn az engedelmesség terhe alatt megkérdezték, hogyan van az, hogy teljesen mentes a tisztaság elleni kísértésektől : azt vallotta, hogy a korán elkezdett önmegtagadások által és minden egyéb hajlamok és vágyak állhatatos legyőzése által eltemette a gonosz ösztönöket, még mielőtt azokat megjelenni érezte volna magában».

Isten iránt való szeretetét különösen a *felebaráti szeretet* állandó és hősies gyakorlásában juttatta kifejezésre. Már gyermekkorában megsesett vele, hogy ha valami nagy bajról vagy szerencsétlenségről hallott, olyan mélységes részvét fogta el, hogy elsápadt és úgy elernyedt, mintha ájulás környékezné. Ha meglátott egy éhezőt, nyomorgót, hozzászaladt és megható szívességgel mondta :

— Várjon, mindjárt hozok kenyeret !

Ha síró vagy beteg gyermeket látott, kérte Istent, hogy annak betegségét vagy fájdalmát adja át neki, hogy amaz megszabaduljon tőle. És mindig meghallgatást nyert ! Ha egy gyermekben valami hibát vett észre, imádkozott megjavulásáért és azt óhajtotta, hogy ő szenvedhesse el a bűnös büntetését. Mikor aztán érett korában számot kellett adnia arról, hogyan

jutott mint gyermek arra a gondolatra, hogy ilyeneket kérjen Istentől, így felelt :

— Nem tudom, ki tanított rá ; de hiszen ez már együtt jár a részvéttel ! Eleve éreztem, hogy mi mindnyájan egy test vagyunk Krisztusban és felebarátaim baját úgy éreztem, mintha saját ujjam fájna. Gyermekkoromtól fogva mindig magamra esdettem át mások betegségeit. Már mint gyermeknek magamnak kellett szomszédaink minden sebét bekötöznöm. Ha egy kelést láttam, gondoltam : ha kinyomod, az jobban fog fájni, de a rossznak mégis csak ki kell jönnie. És ez indított arra, hogy csendesen kiszívjam és a seb begyógyult. Senki sem tanított erre, benső vágy ösztökélt, hogy segítsek. Eleinte undort éreztem ; de ez arra késztetett, hogy győzzem le magamat, mert az hamis részvét. Ha gyorsan le tudtam győzni, nagy-nagy öröm fogott el ; Urunkra gondoltam, aki az egész emberiségért így cselekedett.

És amit Anna Katalin megtett mint gyermek, azt mint felnőtt még nagyobb mértékben és még erősebb szeretettel gyakorolta : mindenkor feláldozta magát felebarátaiért, sőt ellenségeiért és üldözőiért is mindaddig, míg e hősi szeretet tüzétől felemésztve, utolsót nem lehelt.

Nagy és állhatatos volt buzgalma az *önmegtagadásban.* Overberg írja :

«Szilárd meggyőződése volt, hogy önmegtagadás nélkül az embernek lehetetlen egészen átadnia magát Istennek. Erre Jézus iránt való szeretete tanította ; ezért így szólt :

— Gyakran tapasztaltam, hogy a teremtmények iránt való szeretet nagy és fáradságos dolgokra képes indítani ; hát miért ne volna képes a Jézus iránt való szeretet még sokkal többre?

Szemeit is gyakorolta az önmegtagadásban : lesütötte vagy elfordította, ha olyan dolgokat kellett volna látniok, melyek vágyakat kelthetnek. Ha valami újat vagy érdekeset lehetett *hallani*, ezt gondolta : Nem, Isten kedvéért inkább nem hallgatom. *Nyelvét* is alávetette az önmegtagadásnak: elhallgatta, amit szeretett volna elmondani. *Ízlését:* nem ette meg, ami nagyon ízlett volna neki. *Testét* csalánnal, kötéllel, vezeklő-övvel sanyargatta».

«Mielőtt kolostorba lépett — írja tovább Overberg —,jobban sanyargatta magát, mint azután, mert akkor még nem tudta, hogy a gyóntató engedelme nélkül azt nem szabad tenni. A sanyargatások pedig, amiket nekem csak úgy mellesleg említett, ezek voltak : láncok és kötelek, melyekkel átkötötte magát; vastag, kemény alsóruha, a legdurvább szövetből, amilyet csak találhatott és maga varrt meg».

Anna Katalin már gyermekkorában gyakorolta az *éjszakai imádkozást;* órákat töltött ezzel, gyakran szabad ég alatt, téli hidegben, állhatatosan. Amíg Koesfeldben lakott, éjnek évadján ki szokott menni a kálváriára és több órahosszat ott végezte a keresztúti ájtatosságot. Mikor P. Limberget először hívták Anna Katalin betegágyához, hogy ellássa a szentségekkel, Katalin kénytelen volt megvallani, hogy drótból való vezeklőövet és lószőrből készült skapulárét visel. Erre a páter megparancsolta neki, hogy tegye le azokat.

Minthogy a későbbi években az önkéntes sanyargatásokat csökkentenie kellett, *hősies türelemmel* pótolta azokat, mellyel boldog haláláig viselte a valósággal ráözönlő benső és külső szenvedéseket. Brentano írja: «Ennek a megható lénynek *egész élete* szakadatlan gyötrelem a véghetetlen testi és lelki szenvedések folytán, melyeket még fokoznak az értelmetlen és tolakodó látogatók. Ő azonban mindenkor mindenkihez barátságos, mert minden történésben Isten szándékát látja, hogy őt megpróbálja és megalázza». *Szerette* a keresztet, a szenvedést, a kínt, a megvetést, epedett, sóvárgott utánuk és számtalanszor könyörgött Istenhez, hogy küldjön reá ilyeneket. «Ó, mily édes Jézusért szenvedni!» — mondogatta; valamint ezt is: «Nyugodtan szenvedhetni: mindig ezt tartottam a legirígylésreméltóbb állapotnak a földön».

Anna Katalin egész életében nagyon *alázatos* volt. Mindenki, aki hozzá jött, kénytelen volt csodálni egyszerűségét, ártatlanságát, nyiltságát, egyenességét és maga-megvetését. A fönnebb említett dr. *Wesener*, midőn hírét vette Anna Katalin stigmatizálásának, azzal a szándékkal ment el hozzá, hogy leleplezi a vélt csalást. Benyomásait, melyeket ez alkalommal és máskor szerzett róla, a következőképpen írja le:

«Minthogy minden nagyon furcsának tetszett és azt hittem, valami vaskos együgyűséggel állok szemben, imponáló fellépéssel akartam egyszeriben végét vetni az egésznek. Várakozásom azonban kudarcot vallott. Sőt, mennél többször látogattam meg a beteget, annál jobban megismertem őt mint nyugodt, elfogulatlan és egyszerű jellemet, amilyennek már az első pillanatban mutatkozott és *amilyen egyáltalán csakugyan volt is.* Egyre világosabban láttam benne azt az egyszerű, igazán keresztényi kedélyt, aki önmagával és az egész világgal békességben élt, mert minden, de mindenben Isten szent akaratát ismerte föl. *Magamagát* mindenkinél *rosszabbnak tartotta* és az embereket jobban szerette, mint önmagát . . . Az érintkezésben a beteget mindenkor egészen egyszerűnek és természetesnek

találtam. Bántotta és szégyenkezéssel töltötte el, hogy nagy hűhót csinálnak körötte. Mindenki iránt barátságos és kedves volt ; a szegényeket titokban segélyezte ; a betegeknek és sujtottaknak segített terhüket viselni . . . Lelke egészen Istenben élt, habár szüntelen lehúzta őt a földi élet forgatagába az, hogy annyian öntötték ki előtte lelkük búját-baját».

A látomások adománya, épúgy mint a stigmáké, neki sohasem arra szolgáltatott indítékot, hogy magát a többi emberek fölé emelje, hanem inkább az önmegalázásnak kimeríthetetlen forrása lett, mivel azokra méltatlannak tartotta magát és ezekben az adományokban csak még nagyobb félelemre és gondra látott okot. Keze sebeit mindig kendővel kötötte be és midőn egyszer Rensing esperes kérdőre vonta, miért nem takarja ki kezét az ő jelenlétében, így válaszolt : «Ó, magam sem szeretem látni ezeket a jeleket, mert nem vagyok méltó a különös kegyelmekre, melyeket azok nekem jelentenek». Ebben a felfogásban megmaradt élete végéig ; még halála napján is ékesszóló bizonyságot tett erről, mint gyóntatója beszéli :

«Nagyon vágyakozott a halál után és (aznap) többször felsóhajtott :

— Jöjj hát, Uram, Jézus !

Vigasztalgattam és azt mondtam neki, szenvedjen csak nyugodtan Üdvözítőjével, aki a kereszten a latornak is megbocsátott. Erre a következő nevezetes szavakkal felelt :

— Igen, akkor ott senkinek, a latornak sem a kereszten, nem volt oly sok számot adni valója, mint nekünk, mert ők nem részesültek annyi kegyelemben, mint mi. Én gonoszabb vagyok, mint az a lator !

Majd ezeket mondotta :

— Azt hiszem, még nem halhatok meg, mert sok jó ember tévesen jót gondol rólam. Kérem, mondja meg mindenkinek, hogy én egy nyomorult bűnös vagyok.

Amint ismét vigasztalni akartam, hevesen és mintegy tiltakozva vetette ellen :

— Jaj, csak hangosan kikiálthatnám, hogy mindenki meghallja : én nem vagyok egyéb, mint egy nyomorult bűnös, sokkal gonoszabb, mint az a lator a kereszten !

Aztán kissé megnyugodott».

Igy beszéli ezt a gyóntatóatya. De hogy a haldokló ezekkel nem üres szókat mondott, hanem legbensőbb meggyőződését fejezte ki, arról kezeskedik egész élete.

Miként alázatossága, úgy *engedelmessége* is csodálatraméltó volt. Már gyermekkorában is ellentmondás nélkül szót fogadott

szüleinek ; csupán akkor nem hallgatott testre és vérre, hanem az Úr szavára, mikor hivatásáról volt szó. A kolostorban a legpontosabban engedelmeskedett elöljáróinak és a szent szabályzat minden előírásának. Ugyanily szorgos engedelmességgel viseltetett később, a kolostor feloszlatása után, gyóntatója, P. Limberg és lelki vezetője, Overberg iránt. Nem múlt el nap, hogy ne tett volna bizonyságot erről az engedelmességről ; még a legnehezebb dolgokban is, pl. mikor olyan orvosságot kellett szednie, amely kegyetlen fájdalmakat okozott neki. Brentano írja :

«Ma többször elájult a fájdalmaktól ; ezért néhányszor mosuszt adtak be neki. Mivel ezt kihányta, ópiummal dörzsölték be gyomrát. Mindent türelmesen hagyott magával tenni és úgy feküdt, mint egy halott. Ha gyóntatója szólt hozzá, halkan, félájultan mindenre csak ezt felelte : «Igen, igen !» A halál küszöbén ránehezedett önkívületben végtelenül megható képe volt az engedelmességnek és a megadásnak. — Másnap így szólt :

«Az éjjel nagyon sokat kellett szenvednem ; de ha békén szenvedhetek, az valósággal édes nekem. Édes ilyenkor Istenre gondolni. *Egyetlen gondolat Istenre nekem több, mint az egész világ.* Az orvosságok nem tettek jót nekem ; nem bírom őket. Hol eltikkadok, hol rám támad minden gyógyszer. De ezt is el kell viselnem».

Még *elragadtatásaiban* is engedelmeskedett gyóntatója parancsainak. A Zarándok így ír erről :

«Mily nagy és mily megható az ő engedelmessége a papi parancs iránt ! Ha közeledik az idő, mikor a nővérnek rendbe kell hoznia az ágyat és gyóntatója szól neki : «Emmerich nővér, keljen fel engedelmességben !» — ő hirtelen összerezzen, felébred és nehézkesen mozogva iparkodik kissé fölemelkedni. Ma arra kértem gyóntatóatyját, mondja ki ezt a parancsot latinul és igen halkan. A gyóntató fölkelt a székről, amelyen ülve breviáriumozott, kissé közelebb ment az ágyhoz és egészen halkan mondotta :

— Tu debes obedire et surgere, veni ! (Engedelmeskedjél és kelj föl !)

Anna Katalin abban a pillanatban összerezzent és olyan mozdulattal ült fel, mintha ki akarna ugrani az ágyból, úgyhogy a gyóntató ijedten kérdezte :

— Mit akar?

Anna Katalin így felelt :

— Hívnak.

Parancsolja a gyóntató :

— Maradjon fekve!

Erre a beteg tüstént megnyugodott».

Anna Katalin egyszer maga is megmagyarázta, hogyan jut tudatára elragadtatás közben valamely parancsnak:

— Ha elragadtatásban vagyok, ha látomásom van, vagy egy reámbízott lelki munkában vagyok, gyakran egyszerre mintha valamely távoli, tiszteletet parancsoló, szent erőszak ellenállhatatlanul visszahívna ebbe a sötét világba. Hallom a szót: «*Engedelmesség*»; és ez olyan fájdalmasan hangzik; de hiszen az engedelmesség az élet és a gyökér, melyből a szemlélet egész fája kinő.

Szóval: Anna Katalin mindenkor nagyon alázatos és engedelmes volt. Ámde: ahol az alázat, ott a kegyelem; ahol a kegyelem, ott az Isten lelke.

3. Természetfölötti kegyelem. Isten szolgálójának boldog elköltözése.

A Mindenható Isten, minden jónak forrása és osztogatója, hű szolgálójára, Anna Katalinra saját üdvözítésén kívül két hivatást rótt.

Az első abban állt, hogy folytonos közbenjáró imádsággal magára vállalt vezeklés által számtalan segítségre szoruló lélekre leesdje Isten irgalmát és kegyelmi segítségét és ekkép egész sereg lélek számára az üdvösség eszközévé legyen. Erre a rendkívüli hivatásra vonatkozólag isteni Jegyese egyszer így szólt hozzá:

— Én téged az én kínjaim ágyára fektettelek; én téged gazdaggá tettelek a szenvedések kegyelmével és az engesztelés kincsével; én téged felékesítettelek a hathatós munkálkodás ékszerével.[1]

Másik élethivatása az volt, hogy látomásainak közlésével elősegítse a keresztény lelkekben a hit újjáéledését és a jámborság gyarapodását, és ezzel az Egyháznak maradandó hasznot szerezzen. Maga mondotta egyszer:

— Tudom, hogy már rég meghaltam volna, ha nem lett volna szükséges, hogy a Zarándok révén minden nyilvánossá legyen. Neki mindent föl kell jegyeznie, mert a prófétálás (a látomások közlése) az én feladatom.

Erre a kettős hivatásra Isten az ő szolgálóját rendkívüli

[1] Az eredetiben: «... mit Kleinodien des *Wirkens*». *(Fordító.)*

adományokkal áldotta meg, melyek közül néhányat röviden ismertetünk.

Emmerich Anna Katalin ifjúkorától fogva igen magas és ritka fokban meg volt áldva a *látomások és kinyilatkoztatások* adományával. A látnokság beleöntött fényénél szent *vallásunk igazságának* megismerésére jutott ; számtalan képben látta a megváltás egész történetét : az előkészítést az ószövetségben, a Bold. Szűz életét, valamint a Megváltó életét, működését, kínszenvedését és halálát. Számtalanszor megjelentek neki : az Úr Jézus, a Szűzanya, Ker. Szent János, Szent Ágoston és más szentek, különösen azok, akiknek valamely ereklyéje volt birtokában. Ha egy ilyen ereklyét kezében tartott, vagy közelébe vittek, azonnal látomásba merült és látta az illető szent életét, működését, szenvedését és halálát.

Különösek voltak *önlátomásai*. A Zarándok egyszer magához vette a Katalin stigmáiról leszáradt és lehullott var-morzsákat, gondosan begöngyölte és mikor Anna ismét elragadtatásban volt, a mellére helyezte neki. Anna Katalin látomása azonnal átment saját életének szemléletébe : látta élete különböző eseményeit és belső élményeit ; Isten intézkedéseit, melyekkel őt vezette, kegyelmeit, szenvedéseit stb. Azután mindezt elmondta a Zarándoknak, nem is sejtve, hogy saját életét látta ; és minthogy ez többször ismétlődött, egész sorát beszélte el oly élményeknek, melyeket alázatossága különben örökre eltitkolt volna.

Megvolt benne *a szívekben való olvasás* adománya is. Gyóntatója és a Zarándok több alkalommal meggyőződhettek arról, hogy Anna Katalin olvas a gondolatokban. Látta a földön a sok nyomorúságot és ínséget, bűnt és borzalmat, részben azért, hogy imádsággal és önkéntes szenvedéssel segítsen, részben pedig azért, hogy Istent engesztelje és irgalmát az emberekre leesdje. Látta a jövendőt és ki is jelentette. Fölismert mindent, ami szent, megszentelt vagy megáldott volt és megkülönböztette azt olyantól, ami nem volt szent vagy nem volt megszentelve. Leírhatatlanul eleven érzéke volt a papi jelleg szentsége, ereje és hatása iránt ; ha egy pap lépett ágyához, mikor elragadtatásban volt, feje ösztönösen követte a pap kezének mozgását ; a papi áldást teljes valóságában, egész erejében és hatásában fogadta. Ha távoli helyekre ment, oldalán látta vezetőjét, vagyis *őrző-angyalát*, aki kísérte és magyarázta neki a szükségeseket.

Örömmel emlékezett Anna Katalin ifjúságára és később nagy hálával Isten iránt vallotta meg :

«Gyermekkoromban mindig Istenben éltem, távol e világtól. Minden dolgomat belső elvonatkozásban végeztem és mindig látomásokban éltem. Ha szüleimmel kimentem a mezőre vagy egyéb munkával foglalatoskodtam is, sohasem voltam a földön. Itt lenn minden olyan volt, mint valami tompa, zűrzavaros álom ; az a másik világ ellenben csupa világosság és mennyei igazság».

Egy más alkalommal a következőket beszélte el :

«Mikor öt-hatéves koromban először tanulgattam a hitvallás első ágazatát, lelki szemeim előtt különféle képek jelentek meg az ég és föld teremtéséről. Láttam az angyalok bukását, az ég és föld, a paradicsom, Ádám és Éva teremtését és a bűnbeesést. Azt hittem, ezeket minden ember úgy látja, mint minden egyéb dolgot itt a földön körülöttünk ; tehát elmondtam mindent egészen elfogulatlanul szüleimnek, testvéreimnek és játszótársaimnak. Egyszer aztán észrevettem, hogy kinevetnek ; azt kérdezték, talán van valami könyvem, amiben ez mind benne van? Ettőlfogva aztán hallgattam ezekről a dolgokról és úgy véltem, hogy bizonyosan nem illik effélékről beszélni. De azért semmi különöset nem gondoltam az egészről. Ezek a látomások megjöttek éjjel éppúgy, mint fényes nappal, otthon éppúgy, mint a mezőn, jártamban-keltemben, munkaközben és akármi más foglalatosság közben.

Egyszer az iskolában a feltámadásról egészen más dolgokat mondtam, mint amit tanultunk, mégpedig teljes bizonyossággal és abban az elfogulatlan hitben, hogy ezt mindenkinek éppen úgy kell tudnia, mint ahogy én tudom és nem is sejtettem, hogy ez nekem személyi tulajdonom. Nos, a gyermekek ámultakbámultak, kinevettek és följelentettek a tanítónak. Ő komolyan megintett, hogy ne képzelődjem effélékről. Azonban én e látomásokat továbbra is úgy láttam, mint a gyermek, aki képeskönyvet nézeget és a maga módján magyarázza magának a képeket, nem kérdezve senkitől, mit jelent ez vagy amaz.

Az Evangéliumból és az Ószövetségből sohasem tartottam meg fejemben semmit, mert én azt mind magam láttam, egész életem folyamán, mégpedig évről-évre újra meg újra, pontosan ugyanazon körülmények közt, habár néha más-más jeleneteket. Néha ott voltam a helyszínen magam is a többi résztvevőkkel együtt ; benne éltem az eseményekben s együtt haladtam velük a térben is, természetes helyváltoztatással. Gyakran a jelenet *fölött* lebegtem és felülről néztem le rá. Egyebet viszont, különösen a jelenetekben rejlő *titokzatost, bensőleg* láttam, úgyhogy az bennem tudatossá vált ; egyes részleteket pedig képekben

kiválva. Minden esetben *keresztül láttam* mindenen, úgyhogy egyik test nem takarta el a másikat; de azért ebből semmiféle zavar nem támadt. Gyermekkoromban és mielőtt a zárdába léptem, leginkább az Ószövetségből voltak látomásaim; később már ritkábban; és egyre többször az *Újszövetségből.* De Jézus és Mária életét kora ifjúságom óta ismerem. Láttam a Szűzanyát sokszor gyermekéveiben; láttam, mit csinált, mikor egyedül volt szobácskájában. Azt is tudom, milyen ruhát viselt.»

Midőn az Úr Mózesnek Hóreb hegyén azt parancsolta, menjen Egyiptomba és szabadítsa ki Izrael fiait a Fáraó igájából, Mózes így szólt az Úrhoz: «Nem fognak nekem hinni és nem fognak rám hallgatni, hanem azt mondják majd: Nem jelent meg neked az Úr!» (Ex. 4, 1.) Ugyanezt mondhatta Anna Katalin is, midőn az Úr azt parancsolta neki, hogy látomásait a keresztény hívek épülésére beszélje el. Ámde miként Isten az ő szolgáját, Mózest, és egyáltalán minden kiválasztottját, akiket valamely rendkívüli megbízással küldött az emberekhez, rendkívüli adományokkal és jelekkel igazolta mint szolgáit és küldötteit: éppúgy megjelölte és igazolta Anna Katalint is, mégpedig nem csekélyebb jelekkel, mint *a Megváltó sebeivel.*

Anna Katalin legelőször a *töviskorona* sebeit kapta meg, melyek mint szúrásokból eredő véres koszorú vették körül fejét. Ennek létrejöttét saját szájából ismerjük, ahogyan engedelmességből elbeszélte:

— Körülbelül négy évvel a kolostorbalépésem előtt, egyszer déltájt a koesfeldi jezsuita templomban voltam és egy feszület előtt térdenállva buzgón imádkoztam. Egészen elmerültem az elmélkedésbe, mikor egyszerre csak furcsa forróság öntött el, és láttam, amint az oltárról, a tabernákulumból, ahol az Oltáriszentséget őrzik, az én mennyei Jegyesem, fényes ifjú alakjában elém lép. Balkezében virágkoszorút, jobbjában töviskoronát tartott és elém nyujtotta mind a kettőt, hogy válaszszak. Én a töviskorona után nyúltam. Erre ő azt fejemre tette és mindkét kezével rányomta, aztán eltűnt; akkor én heves fájdalommal fejemben magamhoz tértem. Éppen ki is kellett mennem a templomból, mert a sekrestyés már rég zörgött a kulcsokkal. Másnapra fejem a szemem fölött és halántékomon le az arcomig erősen megdagadt és rettentően fájt. Ez a daganat és a fájdalmak gyakran visszatértek, s egész éjszakákon át és nappal is sokat gyötörtek. A vérzést fejemen csak akkor vettem észre, mikor társnőim figyelmeztettek, hogy tegyek fel más fej-

kötőt, mert amelyik a fejemen van, tele van rozsdafoltokkal. Meghagytam őket vélekedésükben és úgy igazítottam el fejkötőmet, hogy a vérzést szerencsésen el tudtam titkolni a zárdában. Ott is fölfedezte egyvalaki, de becsületesen hallgatott róla.

Azonban később mégis csak fölfedezték a fejsebeket a többiekkel együtt és valamennyit alapos vizsgálatnak vetették alá. Hallgassuk csak, hogyan nyilatkozik e sebekről a jámbor *Stolberg gróf*, aki 1813 júliusában Overberg kíséretében meglátogatta Isten kiválasztottját:

«Overberg kérte Anna Katalint, vegye le kezéről a kendőt, mellyel állandóan bekötve tartotta kezét. Péntek volt. A töviskorona sebei erősen vérzettek. Most levette a kendőt és a fejkötőt. Homloka és feje mintha vastag tüskékkel lett volna összeszurkálva; világosan lehetett látni a friss, részben még friss vérrel teli sebeket, és feje köröskörül vérzett. Semmiféle festő természetesebben nem tudott volna ilyen tövis-sebeket festeni.»

Anna Katalin boldog halála után pedig a következő tanuvallomást tette ezekről a fejsebekről *Brentano Kelemen:*

«Négy éven keresztül naponkint érintkeztem Anna Katalinnal és nagyon sokszor láttam fejvérzését és fájdalmait, bár sohasem úgy, hogy feje fedetlen lett volna jelenlétemben és a vércseppek előbugyogását közvetlenül láthattam volna. De igenis láttam a vért egyes sugarakban a főkötő alól lefolyni olyan bőségben, hogy nyakkötője fodraival föl lehetett volna itatni, mielőtt a lepedő felitta volna. Ő maga úgy érezte, mintha fejét széles, súlyos töviskorona venné körül és nem is volt képes fejét vánkosra fektetni. Ülőhelyzetben mozgatta fejét ide-oda, mint valami kínos terhet a nyakán, órák hosszat, leírhatatlan gyötrelmek közt; én is gyakran támasztottam meg fejét hosszabb-rövidebb ideig, mert nem bírtam tovább nézni szenvedéseit, miközben a szorongás verítéke csurgott végig sápadt arcán. Ilyen állapotban töltött nem egyszer egész éjszakákat, nélkülözve minden segítséget, minden részvétet, elhagyatva.»

Emmerich Anna Katalin többi sebeiről már fönnebb szólottunk. De most még hozzáfűzünk egyetmást a sebek *természetfölötti létrejöttére* és *mivoltára* vonatkozólag.

Anna Katalin már kolostori életében sokszor könyörgött Istenhez azért a kegyelemért, hogy kínszenvedéseiben részes lehessen. Az Úr meg is hallgatta, mert még a sebek előtünése előtt több évvel már érezte a fájdalmakat kezeiben, lábaiban és oldalában. Erről ezeket mondotta el:

«Négy évvel a kolostor feloszlatása előtt egyszer Koesfeldbe utaztam szüleim meglátogatására. Bementem a Lambert-templomba és néhány óráig imádkoztam az oltár mögötti kereszt előtt. Nagyon szomorú voltam a kolostorban uralkodó állapotok miatt és kértem Istent, hogy én és nővértársaim megismerjük hibáinkat, hogy végre egyszer már békesség legyen. Azt is kértem, hogy az Úr Jézus engedje minden szenvedését nekem is éreznem. Ettől az időtől fogva állandóan fájdalmaim és belső égéseim voltak. Azt hittem, valamiféle állandó lázam van és a fájdalmak ettől származnak. Eszembe ötlött ugyan gyakran az is, hogy ez talán kérésem teljesülése ; de ezt a gondolatot rögtön kivertem fejemből, mert úgy véltem, ily nagy kegyelemre nem vagyok méltó. Akárhányszor lábfájásom miatt nem tudtam járni sem. Kezem is annyira fájt, hogy némely munkát, pl. ásást, nem bírtam végezni. Nagyujjamat nem tudtam egyáltalán mozgatni ; néha olyan volt, mintha elhalt volna.»

1812 december 29-én (mint már említettük) Anna Katalin megkapta a *külső sebeket* is. A stigmatizálás *belső lefolyását* 1820. Assisi Szent Ferenc ünnepén, egy aznap történt látomás után, így beszélte el :

«Láttam magamat s láttam, hogyan kaptam a sebeket. Azelőtt ezt nem tudtam. Láttam magamat, amint egyedül vagyok Rotersék házában a szobámban. Három nappal volt újév előtt, körülbelül három óra délután. Jézus szenvedéseiről elmélkedtem és könyörögtem, engedje szenvedéseit nekem is éreznem, s elimádkoztam öt Miatyánkot, öt szent sebe tiszteletére. Kitárt karokkal feküdtem ágyamban. Ekkor nagy-nagy édességet éreztem és végtelen szomjúságot Jézus fájdalmai után. És erre valami fényt láttam leereszkedni reám ; felülről jött ferdén. Egy megfeszített test volt, teljesen élő és átlátszó, kitárt karokkal, de kereszt nélkül. A sebek fényesebben ragyogtak, mint a test ; öt dicsfény még erősebben tündökölt ki az egész glóriából. Egészen el voltam ragadtatva és szívemben nagy fájdalom kavargott, de édességgel párosulva abban a vágyban, hogy Megváltóm szenvedéseit vele együtt érezhessem. És míg epekedésem Jézus kínjai után sebeinek megpillantásakor még jobban fokozódott és mintegy kezemen, lábamon és oldalamon át keblemből előtörve az Ő szentséges sebeiért esedezett : a látománynak először kezéből, aztán oldalából, végül lábából hármas piros sugarak löveltek elő, alul nyílban végződve, kezem, oldalam és lábam felé. Sokáig feküdtem így, nem tudva, mi történik körülöttem ; míg végre a háziasszony egyik leánya két kezemet lehajlította. A gyermek aztán kiment és azt mondta

hozzátartozóinak, hogy én véresre ütöttem kezemet. Megkértem őket, hallgassanak a dologról. A kereszt a mellemen már rég megvolt ; Szent Ágoston napja táján kaptam ; kitárt karokkal térdeltem és Jegyesem nyomta azt oda. Miután megkaptam a sebeket, testemben erőszakos változás ment végbe. Éreztem, hogy vérkeringésem egészen megfordul és fájdalmas vonzódással ezek felé a pontok felé áramlik.»

Már megemlékeztünk a két hivatalos vizsgálatról, melyet a stigmatizálás köztudomásra jutása után az egyházi és a világi hatóság tartott. Ezeknek eredménye nem lehetett más, mint az, hogy minden kétséget kizáróan megállapították a sebek valóságos jelenlétét, valamint annak lehetetlenségét, hogy természetes módon magyarázzák meg azokat.

Ámde ezeken a hivatalos vizsgálatokon kívül vannak egyéb körülmények is, melyek a sebek természetfölötti jellegét nyilvánvalóvá teszik. A sebek megjelenésével együtt ugyanis Anna Katalinnál föllépett a *képtelenség táplálék fölvételére.* — *Overberg* kijelentette 1813 májusában, hogy Anna Katalin körülbelül öt hónap óta semmi szilárd ételt nem evett, annyit sem, amennyi egy félborsónyit kitenne. Ugyanezt tanusítja 1814 októberében *dr. Wesener* is : «Az igazság okáért meg kell vallanom, sokat vesződtem azzal, hogy kitaláljak valamit, amit Anna Katalin megehetne úgy, hogy mindjárt ki ne hányja ; de mindhiába ! Ha ez csalás volna, meg kellene tagadnom valamennyi külső és belső érzékemet».

Rendkívüli volt továbbá az a jelenség, hogy a vér a fejből és a kezekből mindenkor abban az irányban szokott folyni, melyben a kereszten megfeszített Üdvözítő szentséges testéből folyt ; tehát a tenyérből visszafelé az érverés felé, a lábfejből az ujjak felé, a homlokból és halántékokból előre az arcra és az orra, akkor is, mikor a szenvedő fekvőhelyzetben volt. Továbbá : a sebek mindig tiszták és frissek voltak és sohasem genyesek a legcsekélyebb mértékben sem. A vérzések nem léptek föl szabályos időközökben, pl. csupán pénteki napokon, hanem az évenkint változó kínszenvedés-ünnepeken is ; tehát nem a természet törvényeihez kapcsolódtak, hanem az egyházi év természetfölötti idő- és kegyelemrendjéhez. Végül ki kell emelnünk, hogy Isten szolgálója a külső sebeket *sohasem kívánta,* sőt azok élete végéig kimondhatatlan szenvedések forrásai voltak.

— Nagyon esennen kértem Istent — mondotta egyszer *Rensingnek* —, hogy vegye el tőlem ezeket és inkább hagytam volna magamat képmutatóként és csalóként kigúnyoltatni ; de könyörgésem nem talált meghallgatásra.

Overbergnek pedig kijelentette :

— Miután megkaptam ezeket a fájdalmakat (t. i. a sebek fájdalmait külső sebek nélkül), egyszer nagyon bensőségesen imádkoztam a kolostorban azért, hogy én és nővértársaim beismerjük hibáinkat, hogy békesség legyen és szenvedéseim megszűnjenek. De ekkor ezt a választ kaptam : «Szenvedéseid nem fognak csökkenni. Legyen neked elég Isten kegyelme. Nővértársaid közül egy sem hal meg, mielőtt hibáit be nem ismerte». E válasz alapján azt gondoltam, mikor a jegyeket megkaptam, hogy azok csakis nővértársaimért vannak és ebbe bele is tudtam nyugodni. De borzasztó volt, mikor rájöttem, hogy a sebek a világért is vannak.

És *valóban a világért* kellett lenniök e jeleknek, hogy tanuságot tegyenek az igazságról ; mert *Brentano* szép szavai szerint Anna Katalin «kiküldetett a kor hitetlen pusztájába, megpecsételve a megfeszített szeretet jeleivel, hogy annak igazságáról tanuságot tegyen. Micsoda nehéz feladat : Isten Fiának, a názáreti Jézusnak, a zsidók királyának diadalmi jeleit saját testén viselni a világ szeme előtt és a világ urainak hízelgő szolgái előtt ! Nagy bátorság kell ahhoz és nem is megy másként, mint *csakis Isten kegyelmével:* a legtöbbek szemében botránykőnek, gyanú és kétely tárgyának, mindenki szemében pedig — sajnos— rejtélynek lenni ; mint általános megfigyelés tárgya, mint a legzagyvább szóbeszédek és magyarázgatások középpontja, megfeszítetten magasan kiállítva lenni az országúton, ahol hitetlenség és babona, gonoszság és butaság, az emberi tudomány gőgje és a felvilágosodott laposság alázatoskodó aljassága jár keresztülkasul».

Az 1824. év volt a nagy szenvedő *halálának esztendeje.* Fájdalmakkal tetézve lépett ebbe az évbe, melyeket az Anyaszentegyházért és különösen a haldoklókért esdett le magára. Napról-napra fokozódott kínjainak nagysága, úgyhogy a Zárándoknak január 12-én ezt kellett naplójába írnia :

«Ki tudná leírni ezt a rettenetes szenvedést? Éjjel-nappal kénytelen ülőhelyzetben vonaglani és nyögni a fájdalmaktól ! Arcán pedig a *legnagyobb türelem és szelídség a tökéletes megadással* párosulva, a gyötrelem irtózatos komolyságában». Aztán január 15-én : «Megrázó komolysággal szólt : A Gyermek-Jézus hozott nekem ilyen nagy kínokat. Elmondta nekem az ő és Édesanyja minden szenvedéseit, éhségeit és szomjúhozásait. Azt is mondta nekem : Te az enyém vagy ! Te az én jegyesem vagy ! Szenvedd, amit én szenvedtem ! . . . Borzalmas gyötrelmeknek vagyok egészen vakon kiszolgáltatva ; nem tudom, élnem kell-e

még, vagy meg kell-e halnom. Úgy vagyok, mint az imádságban van: Ki vagyok szolgáltatva, Isten kifürkészhetetlen akarata teljesedjék rajtam! De én egészen nyugodt vagyok és a kínok közt sok vigasztalásom van. — Arra a kérdésre, győzi-e türelemmel: fájdalmainak és tehetetlenségének szörnyű komolyságát az *Isten iránt való hála* szelíd mosolya váltja fel.»

Néhány nappal utóbb történt, hogy a Zarándok egy pappal beszélgetett Anna Katalin szenvedése módjáról, olyan távolságban tőle, hogy ő nem hallhatta. De ő aztán így szólt megtört hangon: «Ah, ne dícsérjen engem, attól csak növekednek fájdalmaim!» E napokban különben is egyáltalán tiltakozott minden dícséret és hírverés ellen, mert az csak még nagyobb szenvedést okoz neki. Megható a jelentés, melyet a Zarándok Gyertyaszentelő ünnepén ír róla: «Ma így suttogott halkan: ‚Ó, ilyen jó dolgom már rég volt! A Szűzanya oly sokat tett értem; egy hétig beteg voltam, úgy-e? Nem tudok semmit a világról. Ó, mi mindent nem tett értem Isten Anyja! Magával vitt; vele akartam is maradni.' Akkor föleszmélt és ujját fölemelve mondotta: ‚Csend! Erről a világért sem szabad beszélnem'».

Két nappal Anna Katalin halála előtt ezt írta a Zarándok: «Folyton Istent hívja segítségül. Egyre azt imádkozza: ‚Ó, Uram Jézus, ezer köszönet Neked életem végéig! Uram, nem amint én akarom, hanem amint Te!'»

Január 27-én fölvette az utolsó kenetet; február 9-én utoljára részesült az Oltáriszentségben; ez volt *halála napja*. Délután lépett a küszöbre a halál. Mélységes vágyódással Jegyese után többször felsóhajtott: «Jöjj hát, Uram Jézus!» Gyóntatóatyja vigasztalta és gyakran nyujtotta oda neki a feszületet csókra; ő alázatosan mindig csak a Megfeszített lábait csókolta meg. Este nyolc órakor még négyszemközt beszélt gyóntatójával, aztán így szólt hozzá:

— Most nyugodt vagyok és oly nagy bizalom van bennem, mintha sohasem követtem volna el egy bűnt sem.

A gyóntató ekkor a haldoklók imádságait imádkozta és a halálgyertyát jobbkezébe adta. A haldokló többször felsóhajtott:

— Ó, Uram, segíts! Segíts, Uram Jézus!

Ezek voltak végső szavai. Akkor fejét mellére hajtotta — és visszaadta tiszta lelkét isteni Jegyesének, akit egész életében oly bensőségesen szeretett. Senki sem vonta kétségbe, hogy a Szűzek karában zengi az örökké új éneket és követi a Bárányt, amerre csak megy.

Németország hivőinek közkívánsága, hogy Isten szolgálóleányát mihamarabb az oltáron tisztelhessék, egyelőre annyiban teljesült, hogy az 1892. évben megindult formailag az ú. n. információs eljárás. 1899-ben pedig megkezdték Rómában a boldoggáavatási pert. Mindenki, aki ismeri és tiszteli Isten szolgálóleányát, epedve várja a még folyó vizsgálatok mielőbbi szerencsés kimenetelét. Istenben boldogult Emmerich Anna Katalin oltárra emelése neki a legnagyobb megtiszteltetést, Németország hivőinek pedig a legnagyobb vigasztalást szerezné.

A mi Urunk Jézus Krisztus kínszenvedése.

«Amikor nem bírsz magas és mennyei szemlélődés szárnyára kelni, maradj szép csöndesen Krisztus kínszenvedésénél, szemed-szíved az ő szentséges sebein. Ugyanis, ha az Úr Jézus sebeihez és kínszenvedése drágalátos bélyegeihez buzgó szívvel folyamodol, gyötrelmeidben nagy bátorodást fogsz meríteni.» (Krisztus követése, 2. könyv, I. fej. 4. Nogáll ford.)

I. rész: Az utolsó vacsora.

1. A vacsora terme.

Sion hegyének déli lejtőjén, nem messze Dávid király egykori várától és a keleti oldalon e várig felnyúló tértől, vastag falakkal körülvett tágas udvarban, áll egy vaskos, régi épület: az *Utolsó Vacsora háza* (Coenaculum). Az udvarban a bejárattól jobbra és balra vannak még egyéb épületek és lakások is a falhoz ragasztva; például jobbról a konyhamester lakása és mellette az a lakás, melyben a Boldogságos Szűz és a szentasszonyok gyakran tartózkodtak az Úr Jézus halála után. Az egykor terjedelmesebb Coenaculum volt valamikor az a ház, ahol a hősök, Dávid vitéz hadvezérei laktak és a fegyverforgatásban gyakorolták magukat; a templom felépítése előtt a frigyszekrény is itt állt egyideig, helyének is megvannak még a nyomai ugyanitt egy földalatti helyiségben. Egyszer itt láttam *Malakiás* prófétát is elrejtőzve e falak közt, ahol jövendöléseit írta az Oltáriszentségről és az Újszövetség áldozatáról. *Salamon* is tiszteletben tartotta ezt a házat és valami előképnek valót művelt vele, de elfelejtettem, hogy mit. Mikor a babiloniak Jeruzsálem nagy részét elpusztították, ez a ház nem szenvedett kárt. Sok mindenfélét láttam, ami reá vonatkozik, de e kevésen kívül a többit elfelejtettem.

Rozoga állapotban került a ház *Nikodémus* és *Arimateai József* birtokába. Ők aztán a főépületet igen kényelmes berendezéssel ünnepi szállásházzá alakították át a húsvéti vendégek részére és ki szokták adni az ünnepekre, miként már az Úr utolsó két húsvétjakor is megtették. Azonkívül az egész tanyát egész évben épület- és sírkő-lerakatul, meg kőfaragó-műhelyül használták; ugyanis Arimateai Józsefnek otthon értékes kőbányái voltak és kereskedett is sírkővel, oszlopnak és oszlopfőnek való faragott kővel, amit itt az ő felügyelete alatt dolgoztak ki. Nikodémus is foglalkozott építőmesterséggel és időtöltésből szobrászkodott is; az ünnepnapokon kívül gyakran dolgozgatott szobrokon a teremben vagy a terem alatt levő műhelyben. E művészete révén olyan baráti viszonyba jutott Arimateai Józseffel, hogy néha közösen intéztek vállalkozásokat.

A főépület, a tulajdonképpeni Utolsó Vacsora-terem, az udvarnak majdnem a közepén áll, de inkább a hátsó része felé. Hosszúkás négyszögalakú tömb, köröskörül alacsony oszlopcsarnokkal, de ezt a közfalak eltávolításával egyesíteni lehet a belső magas teremmel; az egész épület ugyanis voltaképpen átlátszó, mert oszlopokon vagy pilléreken nyugszik, csakhogy valamennyi nyílás rendszerint el van zárva tolóajtócskákkal. A világosság fent, a falakon levő ablakokon jön be. Elülső keskeny oldalán előcsarnok van, melybe három bejárat vezet; innen lép be az ember a magas, szépen kivakolt belső terembe, melynek mennyezetéről néhány lámpa lóg; az ünnepre a falakat félmagasságban szép gyékénnyel vagy szőnyegekkel fedik be, a mennyezeten kiemelnek egy rekeszt s a nyilást valami átlátszó, kékesen csillogó fátyollal vonják be.

Ennek a teremnek végében ugyanilyen függönnyel elkülönítenek egy kisebb helyiséget és ekkép a csarnok hármas beosztása az Utolsó Vacsora termének valamelyes hasonlóságot kölcsönöz a Templommal: van tornáca, szentélye és szentekszentje. Az a hátsó elrekesztett helyiség jobbról és balról ruhatárul és szertárul szolgál; középen egy oltárféle áll. A falból egy háromlépcsős kőpad ugrik ki, derékszögű háromszög alakban, melynek hegye a két oldallap között le van gömbölyítve. Ez bizonyára a húsvéti báránysütő kemence felső lapja volt, mert ma (nagycsütörtökön) a vacsoránál a lépcsők köröskörül egészen melegek voltak. A kiugrás mögött a helyiségből kijárat nyílik a csarnokba, ott van a lejárat a fűtőhelyiségbe. A terem alatt még egyéb helyiségek és pincék is vannak. Azon a kiugrón vagy oltáron mindenféle berendezések vannak: szekrények, kihúzható fiókok; továbbá nyílások, egy rostély fönt, és egy hely a tűz megrakására, meg valami készülék a tűz kioltására. Több leírást nem tudok adni az egészről; még mintha valami tűzhely is lett volna ott a húsvéti kenyér és egyéb sütemények sütésére, vagy füstelvezetésre, vagy ünnepeken a hulladék elégetésére; olyan, mint egy húsvéti konyha. E tűzhely vagy oltár fölött a falon van egy kiugró fülkeszerű szekrény lécből, fönt pedig egy nyílás csapóajtóval, valószínűen a füst kieresztésére. E fülke előtt, vagy róla lelógva láttam egy húsvéti bárányképet, torkában késsel, és mintha vére lecsurgott volna az oltárra; már nem tudom pontosan, hogyan volt. A fali fülkében van három színes rekesz, melyeket úgy lehet forgatni, nyitni és zárni, mint a mi oltárszekrényeinket; ebben láttam mindenféle húsvéti edényeket és teknőforma tálakat, és később az Oltáriszentséget.

Az egész épülettömb alatt szép pincék vonulnak végig ; a frigyszekrény helye egykor hátul volt, ahol most föléje a húsvéti tűzhelyet rendezték be. A ház alatt öt csatorna van, melyek minden szemetet és moslékot levisznek a hegyről, mert az épület magasan fekszik. Itt láttam az Úr Jézust azelőtt is gyógyítani és tanítani.

2. Készülődés a húsvéti vacsorára.

Tegnap, nagycsütörtök előestéjén, volt az *Úr utolsó* nagy lakomája, barátaival együtt, *Bethániában*, a bélpoklosságból kigyógyított *Simon* házában. Itt kente meg Mária Magdolna Jézust utoljára, amin Júdás úgy megbotránkozott, hogy futott Jeruzsálembe és még egyszer tanácskozott a főpapokkal, hogy Jézust kezükbe adja. Étkezés után Jézus visszament Lázár házába, az apostolok egy része pedig a Bethánia előtt levő szállásra. Éjjel még egyszer megjelent Nikodémus Lázár házában, sokáig beszélgetett Jézussal és napkelte előtt visszatért Jeruzsálembe ; Lázár egy darabon elkísérte.

A tanítványok már előbb is megkérdezték Jézust, *hol akarja elkölteni a húsvéti bárányt;* ma pedig, nagycsütörtök reggelén, Jézus magához hívta *Pétert* és *Jánost*, megbeszélt velük mindenfélét arról, amit Jeruzsálemben be kell szerezniök és elrendezniök. Megmondta nekik, hogy ha fölmennek Sion hegyére, találkoznak azzal a korsót vivő emberrel (ezt már ismerték, mert ő volt az előbbi húsvétkor Jézus házigazdája Bethániában ; ezért mondja Máté is : «egy bizonyos emberrel») ; ezt az embert kísérjék el házáig és mondják neki : «Az Úr üzeni : az ő ideje közel vagyon, nálad akarja tartani a húsvétot» ; ő mutassa meg nekik az ebédlőtermet, az legyen majd berendezve és minden szükséges elő legyen készítve.

Láttam a két apostolt, amint egy szakadékban, délre a Templomtól, a Sion északi lejtőjén felkapaszkodtak. A Templomhegy déli oldalán még házsorok állottak ; ezekkel átellenben mentek fölfelé egy ösvényen, a szakadék mélyén folyó patak mentén, mely köztük és a házsorok közt volt. Mikor a Sion déli oldalán fölértek a hegyre, ahol magasabban voltak a Templomhegynél : egy lejtős, szabad téren, az Utolsó Vacsora házához közel, megpillantották azt az embert, követték és a ház közelében megmondották neki, amit az Úr parancsolt. Nagyon örült, mikor meglátta őket és meghallotta az üzenetet ; aztán azt felelte, hogy már rendeltek nála vacsorát (valószínűen Nikodé-

mus), de ő nem tudta, kinek részére ; most tehát nagyon örül, hogy Jézus részére. Ez az ember pedig *Héli* volt, a hebroni Zakariás sógora. Csak egy fia volt, lévita és Lukács barátja, még mielőtt ez az Úrhoz csatlakozott, és ezen a fiún kívül öt hajadon leánya. Minden évben elment szolgáival együtt az ünnepekre, kibérelt egy húsvéti termet és ott elkészítette a húsvéti vacsorát olyanok számára, akiknek nem volt házigazdájuk. Az idén a Coenaculumot bérelte ki.

Héli megmutatta az apostoloknak a helyiséget, aztán az udvaron át visszament a házba. Az apostolok pedig jobbfelé indultak s mentek északi irányban Sionon keresztül, egy hídon át, zöld cserjés ösvényeken a szakadék túlsó oldalán a Templom előtt, az alatta húzódó házsor felé. Itt állt a háza a Jézus bemutatása után elhúnyt agg *Simeonnak* és fiainak, akik most itt laktak és már Krisztus titkos tanítványai közé tartoztak. Az apostolok bementek a házba, beszéltek az egyik fiúval, aki a Templom szolgálatában állt; nagy, fekete ember volt. Velük ment ő is, keletre a Templomtól, Ofelnek azon részén keresztül, amerre Jézus Virágvasárnap bevonult Jeruzsálembe ; és így ballagtak a Templom északi oldala mellett a városba egészen az állatpiacig. Itt a piac déli szakaszán láttam kis elkerített állásokat, ahol szép bárányok szökdécseltek vígan a gyepen, mint egy kis kertben. Jézus bevonulásakor azt hittem, ez az ünnepélyre van így rendezve ; de ezek húsvéti bárányok voltak, amelyeket itt árusítottak. Láttam Simeon fiát, amint belépett egy ilyen állásba, a bárányok ráugráltak és döfködték fejükkel, mintha ismernék, ő pedig kifogott közülük négyet, ezeket aztán elvitték a Coenaculumba. És láttam őt délután a Coenaculumban, amint részt vett a húsvéti bárány elkészítésében.

Láttam, hogy *Péter* és *János* még mindenfelé járkálnak a városban és megrendelnek egyetmást ; láttam őket egy kapu előtt is északra a Kálváriahegytől, a város északnyugati részében, egy szálláson, ahol sok tanítvány tartózkodott ; ez volt Jeruzsálem előtt a tanítványok valóságos szállása, melyet *Szeráfia* (ez volt tulajdonképpeni neve *Veronikának)* gondozott ; ott néhány tanítványt elküldtek a Coenaculumba és egyéb elintézni valók után, amikre már nem emlékszem határozottan.

Elmentek aztán *Szeráfia házába* és ott is elintéztek egyetmást. Az asszony férje, a városi tanács tagja, rendesen távol volt hazulról hivatalában, s ha itthon is volt, nem tartózkodott felesége mellett. Szeráfia a Szent Szűzzel egykorú asszony és már régóta ismerős a Szent Családdal, mert mikor a gyermek-Jézus az ünnepek alkalmával visszamaradt Jeruzsálemben, ő adott neki ennie.

A két apostol itt különféle étkezőszereket kapott, amiket aztán a tanítványok fedett kosarakban a Coenaculumba vittek. Itt kapták a *kelyhet* is, melyet az Úr használt az Oltáriszentség rendelésekor.

Ez a kehely egy *csodálatos, titokzatos edény;* valaha hosszú ideig a Templom régi, becses fölszerelései közé tartozott, melyeknek eredetét és célját épúgy elfeledték idővel, miként nálunk is, a kereszténységben, némely ősi szent kincs az idők viszontagságai folytán feledésbe megy. A Templom avult, ismeretlen rendeltetésű edényeit és értéktárgyait gyakran kimustrálták, eladták vagy átdolgoztatták. Igy történt tehát Isten rendelése folytán, hogy ezt a szentséges edényt is — minthogy ismeretlen anyaga miatt nem tudták beolvasztani, bár többször tervezték ezt — a fiatal papok megtalálták a Templom kincseskamrájában egyéb ott felejtett ócska holmi közt egy ládában s az egészet eladták régiségkedvelőknek. A kelyhet minden hozzátartozóval együtt Szeráfia vette meg. Gyakran használta azt már Jézus ünnepi étkezéseken. Mától fogva aztán Krisztus szent egyházközségének állandó birtokába került. E szent edény nem mindig volt mai állapotában ; már nem emlékszem, mikor és nem-e magának az Úrnak rendeletére állították-e össze a készletet ; mert most a kehelyhez egy egész hordozható berendezés tartozik, az Oltáriszentség megalapításának alkalmára.

Egy tálcán, melyből még egy kis táblát ki lehetett húzni (erről már nem tudom, vajjon valami szent dolgot tartalmazott-e), állt a nagy ivóedény és körülötte hat kis pohár. A nagy kehelyben állt még egy kisebb edény, azon tányérka, ezen pedig egy még kisebb edény ; a kehely talpában egy kanál rejtezett, amelyet ki lehetett onnan venni. Ezek az edények finom kendővel letakarva egy ernyőszerű borító alatt álltak, mely azt hiszem bőrből volt, tetején gombbal. A nagy kehely maga két részből állt : a kupából és a talpból, melyet később toldottak a kupához. Mind a kettő más-más anyagból volt, mégpedig a kupa valami barnás, tükörsíma anyagból, körtealakúra formálva. De arannyal van bevonva vagy befoglalva. Két kis füle van, melyekkel meg lehet fogni, mert elég nehéz. A talp aranyércből van művészien kidolgozva, alul köröskörül egy kígyó és egy szőlőfürt ; drágakövek ékesítik ; benne van a kis kanál.

A nagy kehely ifjabb Jakabnál maradt a jeruzsálemi templomban, és én még láttam valahol gondos őrizetben feküdni ; egyszer még majd napvilágra is fog kerülni, mint ahogy most itt napvilágra került. A körülötte volt apró poharakon más egyházak osztoztak ; egy Antiochiába került, egy meg Efe-

zusba ; hét egyház osztozkodott az edényeken. Ezek a kis poharak valaha pátriárkáké voltak ; ők itták belőlük a titokzatos italt, mikor az áldást kapták vagy adták, mint ahogy azt máskor láttam és elmondtam.

A nagy kehely még Ábrahámé volt ; Melkizedek hozta Szemiramisz országából, ahonnan származott, Kánaánba, mikor Jeruzsálemben különféle tereket létesített. Ezt a poharat használta annál az áldozatnál is, amelyben kenyeret és bort áldozott Ábrahám előtt ; aztán odaadta Ábrahámnak. A kehely már Noé birtokában is volt ; ott állt magasan a bárkában. Mózes is birtokolta. A kupa fala vastag volt, mint egy harang ; természetalkotta tárgy volt, mintegy úgy termett, nem pedig csinálták. Én alaposan szemügyre vettem ; csak Jézus tudja, miféle anyagból való volt.

3. Jézus Jeruzsálembe megy.

Nagycsütörtök reggelén, mialatt a két apostol Jeruzsálemben a húsvéti vacsora előkészítésével foglalatoskodott, *Jézus* Bethániában megható búcsút vett a szentasszonyoktól és Anyjától. Mindnyájuknak együttesen tanítást és intelmeket adott.

Láttam az *Urat édesanyjával négyszemközt beszélni* és emlékszem beszélgetésük egyes részleteire is. Többek közt : Ő elküldte Pétert, a hitet, és Jánost, a szeretetet, Jeruzsálembe a Passzahot előkészíteni. *Magdolnának*, aki a bánattól egészen odavolt, azt mondta, hogy ő (t. i. Magdolna) kimondhatatlanul szeret, de szeretete még testtel van körülvéve s ezért szinte mintegy eszét veszti a fájdalomtól. Beszélt az Úr az áruló Júdás lelki állapotáról is, és Szűz Mária még könyörgött is Júdásért.

Júdás pedig azzal az ürüggyel, hogy még mindenfélét be kell szereznie és kifizetnie, Bethániából ismét Jeruzsálembe sietett. Jézus reggel a kilenc apostoltól kérdezősködött felőle, ámbár jól tudta, mit csinál Júdás. Ez pedig egész nap a farizeusoknál járkált és mindent megbeszélt velük ; még a zsoldosokat is megmutatták neki, akiket Jézus elfogására szándékoztak kiküldeni. Kimaradása egész idejére Júdás elkészítette számadását mindenről, még az oda- és visszaútról is, úgyhogy mindig legyen igazolása minden távollétének. Csak röviddel a vacsora előtt tért vissza Jézushoz. Én láttam minden gondolatát és tervét. Mikor Jézus Máriával beszélgetett róla, sokat megláttam Júdás jelleméből. Tevékeny és szolgálatrakész volt, de telve kapzsisággal, dicsvággyal és irígységgel, és nem küz-

dött e szenvedélyek ellen. Pedig azelőtt ő is művelt csodákat és Jézus távollétében betegeket gyógyított.

Midőn az Úr a Szűzanyának kijelentette, mi vár reá, Mária megindítóan kérte, engedje őt vele együtt meghalni. Ámde Jézus intette őt, hogy fájdalmát viselje nyugodtabban a többi asszonyoknál; és azt is megmondta neki, hogy fel fog támadni és hogy hol fog neki megjelenni. Ettől fogva Mária nem sírt oly sokat, de azért szomorú és megrendítően komoly maradt. Az Úr, jámbor fiúként, megköszönte neki sok-sok szeretetét, jobb karjával átölelte és keblére szorította. Kijelentette neki azt is, hogy lélekben vele tartja a húsvéti vacsorát s megjelölte az órát is, amelyben ez történni fog. Végül még egyszer különféle tanításokat adott mindnyájuknak és végleg nagyon megindító búcsút vett tőlük.

Déltájban Jézus a kilenc apostollal Bethániából *Jeruzsálembe* indult. Elkísérte hét tanítvány is; ezek Nathánaelen és Sziláson kívül majdnem mind Jeruzsálemből és környékéről valók voltak. Emlékszem közülük János Márkusra és egy ifjúra, annak a szegény özvegynek fiára, aki az előző csütörtökön, egy héttel ezelőtt, midőn Jézus a templomban a persely mellett ült, két fillérjét bedobta a perselybe. A szentasszonyok később követték Jézust Jeruzsálembe.

Az Úr, kíséretével együtt, végigjárta az utakat az *Olajfák hegye* körül és a *Jozafát völgyében* egészen a Kálvária-hegyig és útközben is szüntelen tanított. Többek közt azt mondta az apostoloknak, hogy eddig kenyerét és borát adta nekik, ma pedig testét és vérét fogja adni nekik; mindenét odaadja és rájuk hagyja, amije csak van; és emellett oly megindító volt az Úr, mintha egész bensejét kiöntené, mintha elepedne a szeretettől, hogy odaadhassa magát. Tanítványai azonban nem értették őt; azt hitték, a húsvéti bárányról beszél. Nem lehet kimondani, mily szeretetteljes és türelmes volt Ő ez utolsó beszédeiben itt és Bethániában.

A szentasszonyok később Márkus anyja, Mária házába mentek. A hét tanítvány pedig, akik az Urat Jeruzsálembe követték, nem mentek ugyanazon az úton; ők a húsvéti szertatási ruhákat vitték a Coenaculumba, lerakták az előcsarnokban, aztán elmentek Márkus anyja, Mária házába.

Mire Péter és János a kehellyel Szeráfia házából a Coenaculumba érkeztek, az előcsarnokban már ott voltak mind a szertartási ruhák, melyeket más tanítványok összehordtak oda. A termek falai már be voltak aggatva szőnyegekkel és a mennyezeten a rekeszek már ki voltak nyitva; a három függőlámpa is

elő volt készítve. Ekkor Péter és János átmentek Jozafát völgyébe és meghívták az Urat a kilenc apostollal együtt. Nemsokára megjöttek a többi tanítványok és más jóbarátok is, hogy együtt költsék el a húsvéti bárányt a vacsoraházban.

4. A húsvéti bárány elköltése.

Jézus és övéi a húsvéti bárányt a vacsoraházban *három tizenkettes* csoportban költötték el; mindegyik csoportnak különkülön házigazdája volt. Jézus a tizenkét apostollal a nagyteremben foglalt helyet; az egyik mellékteremben evett *Nathánael* tizenkét régi tanítvánnyal; a másikban pedig szintén tizenkettedmagával *Eliakim*, Kleofás és Héli-Mária fia, Keresztelő János tanítványa.

Három húsvéti bárányt öltek le részükre a templomban. De a vacsora-házban leöltek egy negyedik bárányt is, ezt ette Jézus a tizenkettővel. Júdás azonban nem tudott erről, mert ő nem volt jelen a bárány leölésénél, hiszen akkor még ügyei után lótott-futott a városban és már az árulás útjait járta; csak röviddel a vacsora kezdete előtt érkezett meg.

A Jézusnak és az apostoloknak szánt bárány leölése rendkívül megható szertartás volt. A vacsoraházban folyt le; Simeonnak lévita-fia segédkezett benne. Az apostolok és tanítványok elénekelték a 118. zsoltárt; aztán Jézus tanítást adott egy küszöbön álló új időről és arról, hogyan valósul meg most Mózes áldozatának és a húsvéti báránynak jelentése; azért kell tehát a bárányt most is úgy leölni, mint annak idején Egyiptomban, mely csak előképe volt annak az Egyiptomnak, melyből ők most valósággal kiköltöznek.

Az edények és minden egyéb kellék már elő volt készítve. Behoztak egy szép kis bárányt koszorúval feldíszítve. A koszorút most levették róla és a Szűzanyának adták át, aki a többi asszonyokkal oldalvást tartózkodott. Majd a bárányt hátára fektették, derekán egy deszkára kötözték — és én ekkor Jézus megostorozására gondoltam. Simeon fia a bárány fejét magasra emelte, Jézus pedig egy késsel az állat torkába szúrt, aztán átadta a kést Simeon fiának, aki folytatta a bárány levágását. Jézus láthatóan vonakodva és fájó szívvel sebezte meg a bárányt és nagyon gyorsan és komolyan tette. A vért egy dézsába fogták fel, hoztak egy izsópgallyat, Jézus azt a vérbe mártotta, odalépett a terem ajtajához, megjelölte a vérrel a két ajtófélfát és a zárat, majd odatűzte a véres gallyat az ajtó szemöldök-

fájába. Eközben ünnepélyes beszédet mondott ; többek közt így szólt : *Távozzék el innen az öldöklő angyal; ők csak imádkozzanak itt biztonságban és nyugodtan, akkor is, ha majd ő, az igazi húsvéti bárány meg lesz ölve; ezzel egy új kornak és új áldozatnak kell kezdődnie és a világ végéig tartania.*

Ezután a terem végében levő húsvéti tűzhelyhez vonultak, ahol egykor a frigyszekrény állott ; a tűz már égett. Jézus a vérrel meghintette a tűzhelyet s így oltárrá szentelte ; a többi vért és a zsírt az oltár alá a tűzbe öntötték. Ezután Jézus és az apostolok zsoltárokat énekelve körüljárták a vacsoraházat és azt új templommá avatták. Valamennyi ajtó zárva volt eközben.

Ezalatt Simeon fia a bárányt egészen elkészítette : nyársra húzta, úgyhogy az elülső lábak egy keresztrúdra, a hátsók a nyársra voltak tűzve. Ó, egészen olyan volt, mint Jézus a kereszten ! Majd a másik három báránnyal együtt, melyeket a templomban vágtak le és hoztak át ide, berakta a kemencébe megsütni.

Jézus tanítást adott az apostoloknak a húsvéti bárányról és áldozati beteljesedéséről ; és amint a vacsora ideje elérkezett s Júdás is megjött, megterítették az asztalokat. Magukra öltötték az előcsarnokban levő szertartásos utiruhákat, sarut váltottak, ingszerű fehér köntöst és erre elül rövid, hátul hosszabb köpenyt vettek föl; felövezték magukat és feltűrték bő ruhaujjaikat.Aztán minden csoport a maga asztalához vonult : a tanítványok két csoportja az oldalcsarnokokba, az Úr pedig az apostolokkal a nagyterembe. Kezükbe botot fogtak és párosával léptek az asztalhoz, ki-ki megállt a helye előtt, fölemelt karokkal, a botot karjukra akasztva. Jézusnak, aki az asztal középső helyén állt, két kis, felül meggörbített botja volt, hasonló rövid pásztorbothoz, melyeket az étekmester adott át neki. A botok oldalán egy-egy kampó volt, olyan, mint egy-egy lenyesett gally. Jézus a két botot övébe tűzte keresztbe, és imádság közben fölemelt karjait ezekre a kampókra támasztotta. Olyan megható volt, amint a botokra támaszkodva mozgott ; mintha a keresztet, melyet hamarosan vállára volt veendő, most még támaszként válla alatt tartaná. — És énekeltek : «Áldott legyen az Úr, Izrael Istene», meg : «Dícsértessék az Úr» stb. Az imádság végeztével Jézus az egyik botot Péternek, a másikat Jánosnak adta ; ők azt — már nem emlékszem tisztán — vagy félretették, vagy az apostolok kézről-kézre adták egymásnak.

Az asztal keskeny volt és olyan alacsony, hogy egy álló embernek fél lábnyira a térde fölé ért, és körgyűrű-szelet alakja volt. Az asztal belső ívében, Jézussal szemben, üres helyet hagy-

tak a felszolgálásra. Ha jól emlékszem, Jézustól jobbra állt: János, idősebb Jakab, ifjabb Jakab; az asztal jobb keskeny szélén Bertalan; mellette az asztal belső ívében Tamás, mellette Iskarióti Júdás. Jézustól balra: Péter, András, Tádé, a bal keskeny szélén Simon, mellette a belső ívben Máté és Fülöp.

Az asztal közepére tették a tálat a báránnyal. A bárány feje keresztbe tett első lábain nyugodott, hátsó lábai egészen ki voltak nyujtva; körülötte a tál szélén fokhagyma; egy másik tálban húsvéti kalács, két oldalt egy-egy csésze zöld füvekkel, melyek sűrűn és egyenesen álltak, mintha ott nőnének; egy másik csészében apró csomókban keserű füvek, hasonlók a balzsamozó füvekhez; végül Jézus előtt egy tál sárgás-zöld saláta és egy tál barna mártás. Tányérul kerek lepények szolgáltak. Az evéshez csontkéseket használtak.

Az étekmester imádság után Jézus elé tette a kést a bárány fölszeletelésére. Egy borral telt serleget is állított az Úr elé és egy korsóból megtöltötte a hat serleget, melyek két-két apostol között álltak. Jézus megáldotta a bort és ivott; az apostolok kettenketten ittak egy-egy serlegből. Aztán az Úr fölszeletelte a bárányt, az apostolok pedig lepényüket valami fogóval fogva odanyujtották, arra kapták meg részüket a húsból s azt csontkéseikkel leszedve, gyorsan elfogyasztották. A hulladékot később elégették. Gyorsan ettek a hagymából és a salátából is, melyet a lébe mártogattak. A bárányt állva ették, csupán kissé rákönyökölve a szék támlájára. Jézus is megtört egy húsvéti kenyeret, egyik részét betakarta, másik részét szétosztotta. Ezután megették a lepényeket is. Akkor ismét hoztak egy kelyhet borral; Jézus megköszönte, de nem ivott belőle, hanem így szólt: «*Vegyétek a bort és osszátok el magatok közt, mert én mostantól fogva nem iszom bort mindaddig, míg el nem jő Isten országa*». Miután ketten-ketten ittak, éneket zengtek; majd Jézus imádkozott vagy tanított, aztán kézmosás következett. De most már valóban leültek a székekre; eddig mindent állva cselekedtek, csupán a vége felé kissé megtámaszkodva és nagyon gyorsan.

Az Úr felszeletelt még egy bárányt is; ezt a melléképületben vacsoráló szentasszonyoknak vitték át.

Most a füveket, salátát és a mártást fogyasztották el. Jézus nagyon nyájas és derűs volt; sohasem láttam még ilyennek. Az apostoloknak is mondotta, hogy feledjenek minden búbánatot. A Szűzanya is az asszonyok asztalánál vidám volt. Oly megható volt, mikor az asszonyok hozzáléptek és meghúzták fátyolát, ha beszélni akartak vele, ő pedig oly egyszerűen fordult feléjük.

Jézus eleinte nagyon kedves volt övéihez, amíg ettek ; de aztán komolyabb és szomorú lett. Igy szólt : «*Egy közületek elárul engem, akinek keze együtt van velem az asztalon*». T. i. az egyik fajta salátát, amelyikből csak egy tállal volt, maga előtt szétadagolta és megparancsolta a vele rézsút ülő Júdásnak, hogy ott azon az oldalon ossza szét. Minthogy Jézus az imént éppen egy árulóról szólt s ettől mindnyájan megrémültek, és minthogy azt mondta : «Egy közületek, akinek keze velem van az asztalon», vagy «aki kezét velem a tálba mártja», — ami pedig annyit jelent : egy a tizenkettő közül, akik velem esznek és isznak, egy közületek, akivel megosztom kenyeremet : ezzel ő nem árulta el Júdást a többieknek ; mert «valakivel kezét a tálba mártani» általánosan használt szólásmód volt a legbizalmasabb közösség kifejezésére. Ámde ezzel egyúttal Júdást is figyelmeztetni akarta, mivel ez csakugyan vele együtt mártotta kezét a tálba a saláta kiosztásakor. Jézus aztán hozzátette : «*Az Emberfia ugyan most elmegy, miként meg vagyon írva felőle; de jaj annak az embernek, aki által az Emberfia elárultatik! Jobb lett volna neki, ha nem született volna!*»

Erre az apostolok mind nagyon megzavarodtak és egyenkint kérdezték: «*Én vagyok-e az, Uram?*» Ugyanis mindnyájan érezték, hogy nem egészen értették meg Jézust. Péter pedig Jézus háta mögött áthajolt Jánoshoz és intett neki, hogy kérdezze meg az Urat, ki az áruló ; mert ő (Péter), aki nem egyszer részesült feddésben Jézustól, aggódott, hátha őt gondolja az Úr. János pedig Jézus jobbján ült és hogy mindnyájan balkarjukra támaszkodva jobbkezükkel ettek, így János feje egészen közel volt Jézus melléhez. Tehát fejét odahajtva Jézus keblére, kérdezte : «*Ki lesz az, Uram?*» És ekkor megtudta, hogy Jézus Júdást gondolta. Láttam, mikor Jézus felelt, de anélkül, hogy ajkait mozgatná : «*Az, akinek ezt a bemártott falatot adom*». Azt már nem tudom, vajjon ezt halkan mondta-e Jánosnak ; de János megértette, mert Jézus egy falat kenyeret salátába csavarva, a lébe mártott, és nagy szeretettel Júdásnak nyujtotta, aki éppen akkor szintén kérdezte : «*Uram, én vagyok az?*» miközben Jézus igazán szeretetteljesen ránézett és valami közömbös választ adott neki. De ez szokásos jele volt a szeretetnek és bizalomnak, és Jézus ezt őszinte szeretettel cselekedte, hogy így figyelmeztesse őt és mégse árulja el a többiek előtt. Júdás azonban bensejében már egészen föl volt dühödve. Az egész vacsora alatt láttam egy kis szörnyet ülni lábánál, mely néha egészen a szívéig mászott fel. Azt nem láttam, vajjon János megmondta-e Péternek, mit hallott Jézustól, de feléje pillantott és megnyugtatta.

5. A lábmosás.

Ekkor fölkeltek az asztaltól és mialatt ruháikat ismét úgy vették föl és rendezték el, amint ünnepélyes imádságnál szokás volt, az étekmester lépett be két szolgával, hogy letakarítsa az asztalt és a körüskörül álló nyugvószékek közül félretolja. Amint ez megtörtént, Jézus meghagyta neki, hozasson vizet az előcsarnokba. Erre amaz a szolgákkal együtt elhagyta a termet.

Jézus most ott állt az apostolok közt és meglehetős ideig ünnepélyesen beszélt nekik. De én már eddig oly sokat hallottam és láttam, hogy képtelen vagyok az Úr tanítását bizton elmondani. Arra emlékszem, hogy az ő országáról szólott és arról, hogy az Atyához megyen és hogy előbb rájuk fog hagyni mindent, amije van stb. Aztán tanítást adott a *bűnbánatról is*, meg *a bűn beismeréséről és megvallásáról, a megtisztulásról*. Éreztem, hogy ez összefüggésben van a lábmosással, s láttam is, hogy mindnyájan beismerték és megbánták bűneiket, kivéve Júdást. Ez a beszéd hosszú és ünnepélyes volt. Ezután Jézus Jánost és az ifjabb Jakabot kiküldte az előcsarnokba a vízért és megparancsolta az apostoloknak, állítsák félkörbe a székeket ; kiment az előcsarnokba, levetette köpenyét, felövezte magát és egy kendőt kötött maga elé, melynek egyik vége hosszabban lógott le.

Eközben az apostolok vitába keveredtek azon, melyiküké lesz az első hely ; ugyanis, mivel az Úr oly határozottan kijelentette, hogy el fogja hagyni őket és hogy országa közel van : újból megerősödött bennük az a hiedelem, hogy neki van valami titkos rejtekhelye, és hogy földi diadalról van szó, melyre ő a kellő pillanatban elő fog lépni.

Az előcsarnokban Jézus megparancsolta Jánosnak, hogy vegyen a kezébe egy mosdótálat, ifjabb Jakabnak pedig, hogy tartson egy tömlőt, de úgy, hogy annak csöve a karján feküdjék. Ekkor a vizet a tömlőből a tálba öntötte és amazoktól követve, visszament a terembe. Itt az étekmester már egy másik, nagyobb mosdótálat helyezett a közepére.

Amint ilyen alázatos menetben a terem küszöbére lépett Jézus, az apostolok vitáját intézte el néhány szóval, többek közt kijelentvén, hogy *ő maga az ő szolgájuk;* s felszólította őket, hogy üljenek le, hogy megmoshassa lábukat. Erre mind leültek abban a sorban, ahogyan az asztalnál ültek a félkörben álló székek támlavánkosaira, lemeztelenített lábukat a székek ülővánkosaira helyezve. Jézus most sorban odalépett mindegyikhez, a János által alátartott tálból tenyerével vizet merített és az apostol előre

nyujtott lábára öntötte, majd mindkét kezével megfogta az övébe tűzött kendő lelógó végét s azzal megtörülte a lábat, aztán Jakabbal a következőhöz lépett. János mindannyiszor kiöntötte a használt vizet a terem közepén álló edénybe és ismét Jézushoz lépett a tállal. Jézus megint vizet öntött Jakab tömlőjéből s a tál fölött a következő apostol lábára, és így tovább.

Az Úr ennél az alázatos cselekménynél is époly szeretetteljes volt, époly nyájas és barátságos, mint amilyen az egész húsvéti vacsora alatt volt. Nem úgy végezte a lábmosást, mint csupán valami szertartást, hanem mint egy szent szeretetcselekményt, egész szívével, úgy, hogy abban szeretetét is kinyilatkoztatta.

Mikor Péterhez ért, ez alázatból tiltakozott: «*Uram, te akarod az én lábamat megmosni?*» — Az Úr felelé: «*Hogy mit cselekszem, azt most még nem tudod; később meg fogod tudni*». És nekem úgy tetszik, mintha még így szólt volna csak neki egyedül: «*Simon! te méltónak találtattál arra, hogy Atyámtól tudd meg, ki vagyok én, honnan jöttem és hová megyek; egyedül te ismerted el és jelentetted ki azt; és én tereád építem egyházamat és a pokol kapui nem vesznek erőt rajta. Az én erőm megmarad utódaidban is a világ végezetéig*». Akkor reá mutatott és azt mondta a többieknek, hogyha majd ő elmegy tőlük, Péter helyettesítse őt a rendelkezésben és kiküldésben. Péter pedig így szólt: «*Sohasem mosod meg az én lábamat*». Az Úr felelé: «*Ha nem moslak meg, nem lesz részed énvelem*». Mondá ismét Péter: «*Uram, akkor hát ne csak lábamat, hanem kezemet és fejemet is mosd meg!*» Mire Jézus: «*Aki meg van mosva, elég neki, hogy lábait mossák meg, akkor egészen tiszta. Ti is tiszták vagytok, de nem valamennyien*»; és ekkor Júdásra gondolt.

Ebben a tanításban az Úr úgy beszélt a láb megmosásáról, mint a mindennapi bűnöktől való megtisztulásról, mert a láb ügyetlenül járva a földön, egyre újból beszennyeződik.

Ez a lábmosás lelki volt és egy neme a feloldozásnak; Péter azonban az ő nagy buzgalmában Mestere túlnagy megalázkodásának fogta fel; nem tudta, hogy Mestere holnap szeretetből — hogy rajta segítsen — a kereszt gyalázatos haláláig fogja magát lealázni.

Mikor az Úr *Júdás* lábát mosta, különösen barátságos és szeretetteljes volt; arcát Júdás lábához szorította és halkan mondotta neki, hogy *gondolja meg magát; már egy éve jár-kel áruló és hűtlen szívvel;* de Júdás, úgy látszik, nem akarta ezt megérteni és Jánossal beszélgetett; ezen Péter meg is botránko-

zott és odaszólt neki: «*Júdás! az Úr beszél hozzád!*» Erre Júdás valami kitérő, közömbös feleletet adott, ilyesfélét: «*Uram, Uram, távol legyen tőlem!*»

A többiek azonban nem hallották Jézusnak Júdáshoz intézett szavait, mert ő halkan mondta és ők nem is hallgattak oda; meg saruik felhúzásával is el voltak foglalva. De Júdás áruiása Jézusnak minden egyéb szenvedése között is legjobban fájt. Jézus még megmosta János és Jakab lábát. Előbb Jakab ült le és Péter tartotta a tömlőt, aztán leült János és a tömlőt Jakab tartotta.

Jézus ezután a *megalázkodásról* szólott: hogy az a legnagyobb, aki szolgál, és hogy ezután nekik kell alázatosságból megmosniok egymás lábait; még szólt egyet-mást arra a vitára vonatkozólag is, ki a legnagyobb közöttük, amit az Evangélium elbeszél. Jézus ezután ismét felöltözött úgy, ahogyan a lábmosás előtt volt; az apostolok is megint fölvették azt a bő és hosszú ruhát, melyet a vacsora előtt viseltek.

6. Az Oltáriszentség rendelése.

Az Úr parancsára az étekmester ismét középre tolta az asztalt és valamivel magasabbá tette; leterítette egy szőnyeggel, ezt pedig egy vörös meg egy áttört fehér terítővel. Aztán az asztal alá helyezett egy vizes és egy boros korsót.

Ekkor Péter és János a terem elkülönített helyiségéből, ahol a báránysütőkemece állt, kihozták a kelyhet, melyet Szerafia házából hoztak ide. Tartójában hozták kezükön maguk közt tartva; a látvány olyan volt, mintha egy tabernákulumot hoznának. Mindenestül letették Jézus elé az asztalra. Mellette állt egy tojásdad tányér három vékony fehéres húsvéti kenyérrel, mindegyik kétszer olyan hosszú, mint széles. Ezeket, hogy könnyebb legyen széttördelni, az Úr még vacsora közben bevagdalta, mindegyiket három-három szeletre, és betakarta. A vacsora alatt megtört kenyér egyik felét is hozzájuk tette a takaró alá. Egy boros- és egy vizeskancsó is állt ott, meg három szelence, egyik sűrű, másik híg olajjal, a harmadik üresen, végül egy lapátka.

A kenyér megtörése és szétosztása, valamint közös kehelyből való ivás az étkezés végén, már ősidők óta szokásban volt, mint a testvériség és szeretet jele, a vendég fogadásakor és búcsúzásakor. Azt hiszem, az Irásban is kell erről szónak lennie. Jézus azonban ezt ma a Legméltóságosabb Szentséggé emelte.

Mindeddig csak előképi cselekmény volt az. Júdás árulása folytán Kaifás azt is fölvette a vádpontok közé, hogy Jézus a húsvéti szokásokhoz hozzátoldott valamit, ami új volt. Nikodémus azonban bebizonyította írástekercsekből, hogy ez a szokás a búcsúzáskor már régi.

Jézus helye Péter és János között volt. Az ajtók zárva ; minden nagyon titokzatos és ünnepélyes. Amint most a kehelyről levették a takarót és visszavitték az elkülönített helyiségbe, Jézus rendkívül ünnepélyes imádságot és beszédet mondott. Láttam, hogy az Úr megmagyarázza nekik a vacsorát és az egész cselekményt ; olyanforma volt ez, mintha egy pap oktatást adna a többieknek a szentmiséről.

Azután abból a talapzatból, melyen az edények álltak, kihúzott egy táblát, levette a kelyhet takaró fehér kendőt és ráterítette a kihúzott táblára. Láttam aztán, amint levesz a kehelyről egy kerek lapot és azt a letakart táblára helyezi. Majd elővette a mellette álló tányérról a kenyérkéket a kendő alól és maga elé tette a táblára ; a téglaalakú kenyerek mindkét oldalon kinyúltak a tábláról, de ennek széle mégis kilátszott. Most a kelyhet kissé magához közelebb állította és a benne volt kis serleget kivette, a kehely körül álló hat kis serleget pedig jobbra és balra helyezte el. Aztán megáldotta a húsvéti kenyeret, és, azt hiszem, az ott lévő olajokat ; két kezével fölemelte a táblát a kenyerekkel, föltekintett az égre, imádkozott, fölajánlotta, letette a táblát és betakarta. Majd fogta a kelyhet, Péterrel bort, Jánossal vizet öntetett bele (a vizet megáldotta), s a kis kanállal még egy kis vizet öntött bele. Most megáldotta a kelyhet, fölemelte, imádkozva fölajánlotta és ismét letette.

Ekkor Péterrel és Jánossal vizet öntetett kezére a tányér fölött, melyen előbb a kenyerek voltak, és a kanállal, melyet a kehely talpából vett elő, a kezeiről lefolyt vízből öntött az ő kezükre ; aztán ez a tál körüljárt és mindnyájan megmosták benne kezüket. Nem tudom, vajjon ez mind pontosan ebben a sorrendben folyt-e le ; de mindezt és a többit, ami a szentmisére emlékeztetett engem, mély meghatottsággal néztem.

E cselekmények közben Ő egyre bensőségesebb lett és azt mondotta, *mindent oda akar adni nekik, amije van, magamagát is;* ekkor úgy volt, mintha egészen kiöntené magát szeretetben ; láttam, hogy egészen átlátszóvá lett ; olyan volt, mint egy fénylő árnyék.

Ezzel a bensőséggel imádkozva, megtörte a kenyeret az előre bevágott darabokra s ezeket egymásra rakta a táblán ; az első

darabból ujjai hegyével letört egy pici darabkát s a kehelybe hullatta.

Abban a pillanatban, midőn ezt cselekedte, az a látomásom volt, mintha a Szűzanya lelkileg fogadná a Szentséget, bár itt nem volt jelen. Most nem tudom, hogyan láttam ezt ; de úgy tűnt nekem, mintha látnám őt, amint az ajtótól odalebegne az asztal nyilt oldalához szembe az Úrral, és magához venné a Szentséget ; aztán nem láttam őt többé. Az Úr azt mondotta neki reggel Bethániában, hogy ő (az Úr) lélekben vele együtt fogja ünnepelni a Passzahot és az órát is előre megmondta, melyben a Szűzanya, imádságba merülve, lelkileg fogadta a Szentséget.

Jézus még imádkozott és tanított ; minden szava fény- és tűzként lövelt szájából az apostolokba — Júdást kivéve. Azután fogta a táblát (nem tudom, a kehelyre tette-e azt) a kenyérdarabokkal és mondá :

«*Vegyétek és egyétek, ez az én testem, mely érettetek adatik*».

Eközben jobbjával mintegy áldó mozdulatot tett fölötte és amikor ezt cselekedte, fény jött ki belőle ; szavai világítottak, valamint a kenyér is, mely világító anyagként ment be az apostolok szájába, olyanformán, mintha ő maga folyott volna beléjük ; fénnyel átvilágítva láttam őket, csak Júdást láttam sötétnek. Legelőször Péternek nyujtotta, aztán Jánosnak ;[1] akkor intett Júdásnak, aki vele szemben rézsút ült, hogy jöjjön közelebb ; ő volt a harmadik, akinek a Szentséget nyujtotta. Azonban úgy tűnt, mintha szava az áruló szájától visszapattant volna. Annyira megrémültem, hogy már nem is tudom megmondani, mit éreztem akkor. Jézus pedig így szólt hozzá : «*Amit cselekedni akarsz, cselekedd hamar*». Jézus aztán tovább osztotta a Szentséget a többi apostolnak ; párosával léptek eléje és egyik a másikának álla alá tartott egy kicsiny, kemény, beszegett lapot, mely a kelyhen feküdt.

Jézus most a kelyhet két fülénél fogva arca elé emelte és beléje mondotta az alapítás szavait. E cselekmény közben egészen átszellemült és mintegy átlátszó volt : valósággal átment abba, amit adott. Innia adott Péternek és Jánosnak a kezében tartott kehelyből, aztán letette, és János a kis kanállal merítve a szent vérből, töltött a kis serlegekbe, melyeket Péter átadott

[1] A sorrendben a különböző alkalmakkor, mikor látomása volt erről, Anna Katalin nem volt egészen bizonyos ; egyszer úgy tetszett neki, hogy János utolsónak kapta a Szentséget.

a többieknek ; ezek kettenkint ittak egy-egy serlegből. Még Júdás is részesült a kehelyből, de erre nem emlékszem egész bizonyosan ; azonban nem ment vissza helyére, hanem azonnal elhagyta a Coenaculumot. Mivel Jézus intett neki, a többiek azt hitték, valami megbízást adott neki. Ő pedig eltávozott imádság és hálaadás nélkül ; ebből láthatjuk, mire vezet az, ha hálaima nélkül távozunk el a mindennapi és az örök kenyértől. Én az egész vacsora alatt láttam Júdás lábánál egy kicsiny, vörös szörnyalakot ülni, mely néha egészen a szívéig kúszott föl ; egyik lába mintegy csupasz csont volt. Mikor Júdás az ajtó előtt állt, láttam három ördögöt körülötte : az egyik bemászott a szájába, a másik kergette őt, a harmadik előtte futott. Éjszaka volt ; úgy tűnt, mintha ezek világítanának neki ; ő szaladt, mint az őrült.

Azt a maradék szent vért, ami a kehelyben maradt, Jézus abba a kis serlegbe öntötte, mely a kehelyben állott volt ; aztán kezét a kehely fölé tartva, Péterrel és Jánossal vizet és bort öntetett rája. Ezt a leöblítést is megitatta a két apostollal, a maradékot pedig a serlegekbe töltve a többiekkel. Ezután kitörölte a kelyhet, a kis serleget a szent vér utolsó maradékával betette a kehelybe, ráhelyezte a táblát a megmaradt konzekrált kenyérrel, letakarta a kelyhet a kendővel és a kis serlegek közé állította az alaplapra. Láttam, hogy a feltámadás után az apostolok magukhoz vették a Szentség maradványait.

Nem emlékszem, vajjon láttam-e, hogy az Úr maga is magához vette a Szentséget ; ha igen, akkor bizonyára nem vettem észre. Mikor kiosztotta, önmagát adta, úgy hogy mintegy egészen kiürültnek és irgalmas szeretetben kiöntöttnek látszott nekem. Kimondhatatlan dolog ez. Azt sem láttam, hogy Melkizedek, midőn kenyeret és bort áldozott, maga is élvezett volna abból. Tudtam azt is, miért veszik magukhoz a papok, holott az Úr nem vette magához.[1]

Jézus minden cselekménye a nagy Szentség rendelése alatt nagyon szabályosan és ünnepélyesen, de egyúttal tanítva és rendelkezve folyt le ; láttam is, hogy az apostolok később egyetmást jelekkel följegyeztek a magukkal hordott kis tekercsekre. Az Úr fordulatai jobbra és balra ünnepélyesek voltak, mint mindig az imádságnál. Minden a szentmise csíráját mutatta.

[1] Mialatt Anna Katalin ezeket mondotta, hirtelen körülnézett, mint aki odahallgat valakire : magyarázatot kapott erről a dologról ; de csak ennyit tudott róla közölni : «Ha angyalok adták volna, akkor ők nem kapták volna ; ha pedig a papok nem kapták volna, rég elveszett volna ; ezáltal marad fönn».

Láttam azt is, hogy az apostolok, ha elléptek egymás előtt, meg egyéb alkalmakkor, paposan meghajoltak egymás előtt.

7. Titokteljes tanítások és szentelések.

Jézus most még *titokteljes tanítást* adott az apostoloknak : kioktatta őket arra, hogyan folytassák az Oltáriszentséget az ő emlékezetére a világ végéig ; kifejtette használatának és kiosztásának alapelveit és utasításokat adott arra nézve, hogyan hirdessék és nyilvánítsák ki e titkot lassankint ; mikor vegyék magukhoz ismét a megmaradtat ; mikor nyujtsák a Boldogságos Szűznek, és — miután majd elküldötte nekik a Vigasztalót — hogyan konzekráljanak majd maguk.

Aztán oktatást adott nekik a *papi rendről* és a fölkenésről, a *krizma* és a *szent olajok* elkészítéséről. Három edény állt ott, kettőben különféle balzsam és olaj, valamint gyapot a kehelykészlet mellett ; az edényeket egymás tetejébe lehetett állítani. Kioktatta őket az ezekre vonatkozó mindenféle titokról : hogyan keverjék a kenetet, és mely testrészekre alkalmazzák és milyen alkalmakkor. Többek közt emlékszem, hogy felhozott egy esetet, amikor az Oltáriszentség már nem alkalmazható ; ez talán az *utolsó kenetre* vonatkozott, de már nem tudom határozottan. Beszélt a különféle *fölkenésekről*, köztük a királyok fölkenéséről ; hogy még a jogtalanul hatalomra jutott királyoknak is, ha már egyszer föl vannak kenve, belső titokzatos hatalmuk van a többiek fölött. Majd az üres edénybe tett a sűrű kenetből és olajból s a kettőt összekeverte; nem tudom bizonyosan, vajjon az olajat csak most áldotta-e meg először, vagy már a kenyér felajánlásakor.

Ezután láttam, amint az Úr fölkente *Pétert* és *Jánost*. Az ő kezükre öntött a Szentség rendelésekor abból a vízből is, mely az ő kezéről folyt le ; ők ittak abból a kehelyből is, melyet az ő keze tartott.

Előlépett az asztal közepétől oldalra, kezeit Péternek és Jánosnak először vállára, aztán fejére tette. Nekik össze kellett tenniök kezüket és keresztbe tenni hüvelykujjaikat. Mialatt mélyen meghajoltak előtte (nem tudom, nem térdeltek-e), az Úr megkente a kenettel hüvelyk- és mutatóujjukat és keresztet írt fejükre. Kijelentette, hogy az, amit most kapnak, a világ végezetéig kell hogy náluk maradjon. Az ifjabb Jakab is és András, az idősb Jakab és Bertalan is fölszentelést nyertek. Láttam azt is, hogy az Úr azt a keskeny kelmesált, amit nyakuk

körül viseltek, Péternek mellén keresztbe kötötte, a többieknek pedig jobb vállukon át bal hónuk alatt áthúzva mellükön kötötte meg. De nem tudom már határozottan, vajjon ez már a Szentség rendelésekor történt-e, vagy csak most a fölkenéskor.

Láttam, hogy Jézus — *miképpen*, azt lehetetlen megmondani — ennek a két apostolnak, Péternek és Jánosnak e fölkenés által valami *lényegeset* és egyúttal *természetfölöttit* adott. Azt is mondta nekik, hogy a Szentlélek eljövete után először maguk konzekráljanak kenyeret és bort és szenteljék föl a többi apostolokat. Eközben pillanatnyilag láttam, amint Péter és János pünkösd napján a nagy keresztelés előtt a többi apostolokra tették kezüket és egy hét mulva ugyanez történt több tanítvánnyal is. Láttam azt is, mikor a feltámadás után János először nyujtotta a Szűzanyának a Szentséget. Ez az esemény az apostoloknak ünnep volt ; az Egyház a földön már nem tartja ezt az ünnepet, de látom, hogy a diadalmas Egyház még megünnepli. A pünkösdöt követő első napokon még csak Pétert és Jánost láttam konzekrálni ; később már a többiek is konzekráltak.

Az Úr tüzet is szentelt nekik egy vaslábasban ; ez azután is izzott folyton, még hosszabb távollétük után is. Az egykori húsvéti tűzhely helyiségében, a legméltóságosabb Szentség helye mellett őrizték, hogy egyházi használatra mindig kéznél legyen.

Mindaz, amit Jézus az Oltáriszentség rendelésénél és az apostolok fölkenésénél cselekedett, mély titokban történt és azután is csak mint titkos tanítást tekintették ; az Egyházban máig megmaradt, de a Szentlélek ihletése által a szükséghez képest kibővítve.

Miután a szent cselekmények véget értek, a kelyhet és a szent olajokat befedték a borítóval és így vitte át Péter és János az Oltáriszentséget a hátsó helyiségbe, melyet egy közepén szétnyitható függöny választott el a teremtől. Ez lett most a szentély. A Szentség a báránysütő kemence fölött állott nem nagyon magasan. Az apostolok távollétében Arimateai József és Nikodémus őrizték a Szentséget és a Coenaculumot.

Jézus még egy hosszú tanítást tartott és mély bensőséggel több imát mondott ; nem egyszer úgy hangzott, mintha mennyei Atyjával társalogna ; telve volt lélekkel és szeretettel. Az apostolok is csupa öröm és buzgóság voltak ; különféle dolgokról kérdezősködtek, Jézus pedig válaszolt nekik. Minderről, azt hiszem, valami szó van a Szentírásban. E beszédek során Jézus egyetmást kizárólag Péternek és Jánosnak mondott ; ezt később ők — az Úr korábbi rendelkezéseivel együtt — közölték a többi apostolokkal, ezek pedig a tanítványokkal és a szent-

asszonyokkal, abban a mértékben, amint elég érettek voltak az ilyen ismeretekre. Külön Jánosnak azonban több dolgot mondott az Úr ; ezekből csupán arra emlékszem, hogy János tovább fog élni, mint a többiek, és szólt valamit hét egyházról, koronákról, angyalokról és egyéb mélyértelmű képekről, amikkel, úgy hiszem, bizonyos későbbi időt jelölt meg. A többi apostolok némi kis féltékenységgel nézték ezt a különleges bizalmasságot.

Szólott néhányszor árulójáról is, megmondta, hogy most ezt teszi, most azt ; eközben pedig én mindig láttam, mit tesz éppen akkor Júdás. És midőn Péter nagy hévvel erősítgette, hogy ő minden bizonnyal híven ki fog tartani az Úr mellett, Jézus mondá :

«*Simon, Simon, a sátán megkívánt titeket, hogy megrostáljon titeket, mint a búzát; de én könyörögtem érted, hogy meg ne fogyatkozzék hited, és ha te majd egyszer egészen megtérsz, erősítsd meg testvéreidet*».

Midőn pedig azt mondotta, *ahová ő megy, oda ők nem követhetik*, Péter kijelentette, hogy *ő követi akár a halálba*, mire Jézus így válaszolt : «*Bizony mondom neked, mielőtt a kakas kétszer szólna, háromszor tagadsz meg engem*». Mikor a küszöbön álló nehéz napokra figyelmeztette őket és kérdezte : «*Midőn erszény, táska és saru nélkül küldtelek titeket, szenvedtetek-e valamiben hiányt?*» — azt felelték : «Semmiben». Mire Jézus azt mondotta, hogy *most akinek erszénye van, vegye elő, akinek pedig nincsen, adja el felső ruháját és vegyen kardot, mert most be kell teljesedni ennek is: A gonoszok közé számíttatott. Minden, ami meg van írva róla, most beteljesedik.*

Ám ők ezt betűszerint értették és Péter előmutatott két kardot, rövidet és széleset, mint a vágókés. Jézus mondá : «*Elég; most menjünk innen*». Ekkor dícséretet énekeltek ; az asztalt félreállították és kimentek az előcsarnokba.

Itt Jézushoz lépett Anyja és Kleofás felesége, Mária és Magdolna ; és esdve kérték, ne menjen az Olajfák hegyére, mert az a hír járja, hogy el alkarják őt fogni. Ámde Jézus néhány szóval megvigasztalta őket és gyorsan átsietett köztük. Esti kilenc óra körül volt. Sietve átmentek az Olajfák hegyére, azon az úton lefelé, melyen Péter és János reggel feljöttek a vacsoraházba.

II. rész: Jézus halálszorongása az Olajfák-hegyén.

1. Jézus a tizeneggyel a Getszemáni-kertbe megy.

Mikor Jézus az Oltáriszentség alapítása után a tizenegy apostollal elhagyta a vacsoraházat, lelke már szomorú volt és szomorúsága egyre fokozódott. Kerülőúton elvezette a tizenegyet az Olajfák-hegye felé *Jozafát-völgyébe.* Amint a kapu elé értek, láttam a még nem egészen teli holdat fölkelni a hegység fölött. Jozafát-völgyében járva velük, kijelentette az Úr, hogy ide fog egyszer ismét eljönni ama napon a világot ítélni, de nem oly szegényen és tehetetlenül, mint most ; akkor *mások* fognak félni és kiáltani : «Hegyek, omoljatok ránk !» Ámde a tanítványok nem értették meg őt és azt hitték, a gyengeségtől és kimerültségtől félrebeszél, mint már többször ez estén. Mendegéltek, és meg-megálltak, beszélgettek vele. Azt is mondotta : «*Ti mindnyájan megbotránkoztok énbennem ez éjjel. Mert írva vagyon: Megverem a pásztort, és elszélednek a nyáj juhai. De ha majd feltámadtam, előttetek megyek Galileába*».

Az apostolok az Oltáriszentség vételétől és Jézus szeretetteljes beszédétől még telve voltak lelkesedéssel és bizalommal. Szorosan körülvették Jézust és különféle módon igyekeztek szeretetüket iránta kifejezni és azt, hogy nem tudják és nem fogják őt elhagyni. Midőn azonban Jézus csak tovább beszélt erről, Péter így szólt : «*Ha mindnyájan megbotránkoznak is benned, én soha meg nem botránkozom*». Az Úr felelé : «*Bizony mondom neked, éppen te fogsz engem háromszor megtagadni, mielőtt a kakas szólna*». De Péter semmiképp sem akarta ezt elismerni és mondá : «*Ha meg kell halnom is veled, nem tagadlak meg téged*». Hasonlóképpen szóltak a többiek is. Tovább mentek, meg-megálltak ; Jézust pedig egyre jobban elfogta a szomorúság. Ők azonban ezt a búbánatot megint csak emberi módon akarták belőle eloszlatni és az ellenkezőről biztosítani őt. De belefáradtak a sikertelenségbe és e viselkedés makacsságába, kételkedni kezdtek és már-már a kísértésbe mentek át.

Áthaladtak a Kidron patakon, de nem azon a hídon, melyen később az elfogott Jézust átvezették, hanem egy másikon ;

mert vargabetűt csináltak. *Getszemáni* az Olajfák hegyén, ahová igyekeztek, éppen félóránnyira van a Coenaculumtól. Ugyanis a Coenaculumtól a Jozafát-völgyi kapuig egy negyedóra, onnan a Getszemániig ugyanannyi. Ez a hely, ahol Jézus az utóbbi napokban tanítványaival éjjelezett és tanított, néhány üres, nyitott szállásból áll és egy nagy, bekerítetlen díszkertből, mely tele van ültetve nemes cserjékkel és gyümölcsfákkal. Sokaknak, az apostoloknak is, kulcsuk volt e kerthez, mely különben üdülő- és imahely. Néha ünnepélyeket és lakomákat tartottak itt olyanok, akiknek nem volt saját kertjük. Van benne több lugas is; ezek egyikében ma hátramaradtak nyolcan az Úr kíséretéből s később még néhány más tanítvány is csatlakozott hozzájuk. Az *Olajfák-kertjét* a Getszemáni-kerttől egy út választja el, mely felhúzódik az Olajfák hegyére. Kisebb, mint a Getszemáni-kert, nyitva áll, csak egy földsánc veszi körül, voltaképen egy hegyzug, barlangokkal, terraszokkal és sok-sok olajfával. Egyik része gondozottabb; itt vannak jókarban levő ülőhelyek és padok, meg jókora, kitisztogatott, hűvös barlangok. Akinek tetszik, itt jó helyet rendezhet be magának imádságra és elmélkedésre. Ahová Jézus vonult imádkozni, ott a táj vadabb.

Körülbelül kilenc óra volt, mikor Jézus a tanítványokkal a Getszemáni-kertbe érkezett. A földön sötét volt, az ég holdvilágos, tiszta. Jézus nagyon szomorú volt és megmondta, hogy a veszedelem közeledik. A tanítványok megdöbbentek ezen. Megérkezvén a Getszemániba, ahol egy lugasszerű építmény volt, így szólt kísérőihez: «*Maradjatok itt, míg az én helyemre megyek imádkozni*». Pétert, Jánost és az idősb Jakabot magával vitte és egy ösvényen pár percnyire beljebb ment az olajfakertbe a hegy lábánál. Leirhatatlanul szomorú volt; érezte a közeledő szorongást és kísértést. János megkérdezte, hogyan lehet ő, aki egyébként mindig oly megvigasztalódott volt, most ennyire bús? Jézus így felelt: «*Szomorú az én lelkem mind halálig*». Körülnézett és mindenfelől szorongást és kísértést látott maga felé gomolyogni, mint rémképekkel teli felhőket, és *ekkor* mondotta a három apostolnak: «*Maradjatok itt és virrasszatok velem; imádkozzatok, hogy kísértésbe ne essetek*». És azok ott maradtak azon a helyen. Jézus még előbbre ment valamivel; de a rémképek annyira tolultak feléje, hogy rettentő szorongással lement balra az apostoloktól és ama szirtkiugró alatt, mely fölött amazok jobbról egy mélyedésben ültek, ő egy körülbelül hat láb mély *barlangban* rejtőzött el. A talaj szelíden lejtett be a barlangba és a kiugró szikláról oly sűrű lomb lógott az üreg nyílása elé, hogy benn észrevétlenül el lehetett rejtőzni.

2. Jézus bánata a világ bűnei fölött.

Midőn Jézus elvált a tanítványoktól, láttam a rémképek egész nagy seregét előgomolyogni és egyre szorosabban köréje szűkülni. Bánata és szorongása nőttön nőtt és csüggedten vánszorgott a barlangba, mint az olyan, aki borzalmas vihartól üldözve menedéket keres, ahol imádkozzék. De láttam, hogy e rémképek serege is fenyegetően követi őt a barlangba és a képek mindegyre világosabbakká válnak. Ah, úgy tűnt, mintha ebbe a barlangba gyűlne össze *minden bűnöknek*, terhüknek és büntetésüknek *rémképe* és szörnyű *szorongatása* az első emberpár bukásától kezdve a világ végéig ; mert itt az Olajfák hegyén lépett ki *Ádám* és *Éva*, kiűzve a paradicsomból, először a barátságtalan földre és itt ebben a barlangban gyászoltak és kesereg-tek csüggedten. Világosan éreztem, hogy Jézus, átadva magát a reáváró kínszenvedésnek és feláldozva magát az isteni igazságosságnak elégtételül a világ bűneiért, istenségét bizonyos mértékben mindinkább visszavonta a Szentháromságba, hogy végtelen szeretetből, az ő legtisztább, legérzőbb, valóságos, ártatlan emberségében, csupán emberi szívének szeretetével fölfegyverkezve, kiszolgáltassa magát minden szorongás és minden szenvedés dühének a világ bűneiért. Hogy eleget tegyen minden bűn és gonosz hajlandóság csirájáért és kifejléséért, az irgalmas Jézus irántunk, bűnösök iránt való szeretetből, föl-vette szívébe minden tisztító vezeklés és gyógyító szenvedés gyökerét és engedte, hogy ez a végtelen szenvedés elégtételül végtelen bűnökért, mint egy ezerágú fájdalomfa, szentséges testének minden tagját és érzékét, szentséges lelkének minden erejét át- és áthassa és át- meg átágazza. Egészen átengedve magát tehát emberségének, végtelen szomorúságában és szorongásában Istenhez könyörögve, arcra borult ; és látta *a világ összes bűneit* és azok belső utálatosságát megszámlálhatatlan képekben, és magára vette mindvalamennyit, és imádságában felajánlotta magát arra, hogy mennyei Atyja igazságosságának mind e bűnökért szenvedésével eleget tegyen. A *Sátán* azonban, aki mind e borzalmak között ott mozgott rettenetes alakban, ádáz gúnnyal, mindegyre hevesebb dühre gyúlt Jézus ellen, és egyre borzasztóbb képekben vonultatta el Jézus lelke előtt a világ bűneit és ismételten odakiáltotta Jézus emberségének : «Hogyan? Ezt is magadra akarod venni? Ezért is te akarsz bünhődni? ! Hogyan tudsz ezért eleget tenni?»

Ámde 10 és 11 óra közt délkelet felől az égből egy vékony **49**

fénysáv sugárzott Jézusra, és láttam abban egy sor angyalt leszállni felülről le Jézusig és belőlük erőt és bátorítást áradni reá. A barlang többi része egészen tele volt a bűn irtózatos rémképeivel s a gonosz lelkek gúnyjával, támadásaival és kísértéseivel. Jézus mindezt magára vette ; az ő Istent és az embereket tökéletesen szerető szíve egyedül érezte az utálatosságoknak e sivatagában, irtózattal és marcangoló bánattal, mind e bűnök borzalmát és terhét. Ó, mi mindent nem láttam itt ! Egy esztendő is kevés volna elmondására !

Amint aztán a bűnök és gonoszságok egész tömege rémképek tengereként átviharzott Jézus lelkén, és ő mindezekért felajánlotta magát engesztelő áldozatul és magára esdett minden büntetést és szenvedést : a Sátán — mint egykor a pusztában — *végtelen kísértéseket* zúdított reá ; sőt merészelt egész tömeg vádat emelni a legtisztaságosabb Üdvözítő ellen ! «Micsoda? — kiáltott rá — te mindezt magadra akarod venni, holott magad sem vagy tiszta? ! Nézd : itt és itt, ekkor és ekkor . . .» és mindenféle koholt vádleveleket göngyölt ki eléje és pokoli arcátlansággal tartotta szeme elé. Vádolta őt tanítványainak minden hibáiért, minden megbotránkozásért, melyet okoztak, minden zavarért és rendetlenségért, amit ő hozott a világba a régi szokásokkal való szakítással. Úgy tett a Sátán, mint a legkörmönfontabb, legfurfangosabb farizeus : őt okolta Heródes csecsemőgyilkosságáért ; szüleinek veszedelmeiért és inségéért Egyiptomban ; azért, mert nem mentette meg Keresztelő Jánost a haláltól ; sok család felbomlásáért ; bűnös emberek oltalmazásáért ; néhány beteg be nem következett gyógyulásáért ; a gerazénusok megkárosításáért, mert megengedte az ördöngösöknek, hogy elpusztítsák azok itatókútját[1] és okozta nyájuk belevesztét a tengerbe ; vádolta Jézust Mária Magdolna visszaeséséért a bűnbe, mert ezt nem akadályozta meg ; vádolta családja elhanyagolásával és idegen javak eltulajdonításával ; szóval vádolta mindennel és mindenért, amit a kísértő a halálúton szemére vethetne egy közönséges embernek, aki magasabb indok nélkül vitt volna véghez ilyen külső cselekedeteket ; mindezt most Jézus csüggedő lelke elé halmozta, hogy megren-

[1] Jézus naponkinti tanítóútjainak szemléletében Anna Katalin látta, mikor az Úr megengedte az ördögöknek, hogy a megszállt gerazénusokból egy sertésnyájba menjenek át. Szólnak erről az Evangéliumok is, pl. Máté 8, 28 stb. Emellett látta azt a különös jelenetet is, amint az ördöngősök szétvertek egy nagy, nehéz préskádat, melyet a gerazénusok ott hagytak.

dítse, megingassa; mert előtte titok volt az, hogy Jézus Isten Fia, és úgy kísértette őt, mint egy megfoghatatlanul igaz embert.

Igen, édes Üdvözítőnk annyira átadta magát szent emberségének, hogy még ezt a kísértést is megengedte, amely szent halállal haló embereket *jócselekedeteik belső értékére* vonatkozóan szokott megtámadni. Hogy az előszenvedés[2] kelyhét egészen kiürítse, megengedte, hogy a kísértő, aki előtt az ő istensége rejtve volt, jótékonyságának minden művét mint megannyi, még el nem törölt *vétket* Isten kegyelme ellen, hányja szemére. A kísértő szemére lobbantotta neki, hogyan akarhatja mások adósságát leróni, mikor neki, aki maga is érdemtelen, van még elég leróni valója Istennél azért, mert némely úgynevezett jócselekedetében visszaélt Isten kegyelmével. Jézus istensége megengedte, hogy emberségét a bősz ellenség úgy kísértse, mint ahogyan egy embert kísértene, aki jócselekedeteinek külön sajátos értéket akarna tulajdonítani azon az egyetlen értéken kívül, melyet azok Jézus megváltói halálának érdemeivel való egyesítésből nyerhetnek. Ezért aztán a kísértő Jézus szeretetének minden művét akként sorolta eléje, mint magukban érdemteleneket és mint Isten ellen való bűnöket és mintha azoknak értéke (melyet azok csupán az ő még be nem végzett kínszenvedésének érdemeire való tekintetből nyernek, amiket a kísértő még nem ismert) bizonyos mértékben már eleve meg volna semmisítve s ennélfogva még nem tett volna eleget azért, hogy e cselekedetekhez visszaélt Isten kegyelmével. Összes jócselekedeteiért adósleveleket mutatott fel neki és szólt: «Ezért is, meg ezért is még adós vagy!» Végül még egy adóslevelet nyitott szét eléje: amiért átvette Lázártól Magdolna magdalai eladott birtokának árát és elköltötte: «Hogy mertél — úgymond — idegen tulajdont elpazarolni és ezzel a családot megkárosítani?» Láttam mindennek képét, amikért Jézus magára vállalta a bűnhődést, és vele együtt éreztem a sok vád terhét, mellyel a kísértő illette őt; mert a világ bűneinek képei közt láttam *saját számos bűneimet is*, és a kísértések özönéből reám is zuhant egy áradat, melyben *az én cselekedeteim* és mulasztásaim minden vádja szorongatóan tárult elém. De én e részességben mindig mennyei Jegyesemre pillantottam és vele imádkoztam és vele együtt fordultam a vigasztaló angyalokhoz. Jaj, az Úr féregként vonaglott szomorúságának és szorongásának terhe alatt!

A legtisztaságosabb Üdvözítő mind e megvádoltatásai alatt

[2] Az eredetiben: «Vorleiden», vagyis a kínszenvedés első órái. *(Fordító.)*

én csak a legnagyobb erőfeszítéssel tudtam magamat visszatartani, annyira fel voltam bőszülve a Sátán ellen ; de mikor aztán Magdolna birtoka árának eltulajdonításával vádolta meg : buzgalmamat nem birtam többé fékezni és reátámadtam : hogyan kovácsolhat vádat ebből Jézus ellen? Hiszen magam láttam, hogy az Úr ezen a pénzen, melyet Lázár irgalmas, cselekedetekre adott át neki, huszonhét szegény elhagyott, adósságok miatt bebörtönzött embert váltott ki a thirzai tömlöcből !

Jézus eleinte nyugodtan térdelt imádkozó helyzetben ; később azonban lelke elrémült a bűnök tömegétől és utálatosságától és oly összezúzó *szomorúság és szívszorongás lepte meg*, hogy reszketve és csüggedten könyörgött : «*Abba, Atyám! Ha lehetséges, múljék el e pohár tőlem! Atyám, neked minden lehetséges. Vedd el tőlem e kelyhet!*» Aztán erőt vett magán és mondá : «*De ne úgy legyen, amint én akarom, hanem amint Te!*» Ám hiszen az ő akarata és az Atyáé egy volt ; mégis ő, kiszolgáltatva szeretetből az emberi természet gyöngeségének, megremegett a halál előtt.

Körötte a barlangot *rémalakokkal* láttam telve : minden bűn, minden gonoszság, minden gazság, minden kín, minden hálátlanság, ami őt szorongatta, ott volt ; és láttam, amint a halál borzalmai, az emberi félelem a vezeklő kínszenvedés nagyságától a legirtózatosabb rémképekben kavarogtak körülte és rohanták meg. Ide-oda hánykolódott és kezét tördelte ; a szorongás verítéke öntötte el ; borzongott és reszketett. Majd fölkelt, de lábai inogtak és alig birták őt tartani ; arca egészen eltorzult és szinte felismerhetetlenné vált ; ajka elfehéredett és haja égnek meredt. Körülbelül féltizenegy lehetett, mikor fölkelt és verítékben ázva, inogva és többször összerogyva, odatántorgott inkább, mint ment, a *három tanítványhoz*. A barlangtól balra ment föl és afölött egy terraszra ért, ahol amazok egymás mellett, könyökükre dülve, hátukat egymás mellének támasztva, a fáradságtól, búbánattól és aggodalomtól, engedve a kísértésnek, elaludtak. Jézus úgy jött hozzájuk, mint egy súlyosan szorongatott ember, akit a rémület barátaihoz hajt és úgy is, mint a hű pásztor, aki bár maga is kegyetlenül meg van rendülve, nyája után néz, melyet veszedelemben tud ; hiszen ő tudta, hogy amazok is szorongásban és kísértésben vannak. De láttam, hogy a rémalakok még e rövid úton is kísérték. Midőn alva találta őket, kezét tördelte, a búbánattól és kimerültségtől rájuk rogyott és mondá : «*Simon, alszol?*» Erre fölébredtek és fölemelték őt ; ő pedig elhagyatottságában így

szólt : «*Még egy óráig sem tudtatok virrasztani velem?*» És mikor őt ily elrémülten és magából kikelten, sápadtan, ingadozva, verítékben ázva, remegve és borzongva, fakó hangon nyögve látták, jóformán azt sem tudták, mit gondoljanak, és ha Jézus nem azzal a jól ismert fénnyel körülvéve jött volna, föl sem ismerték volna. János kérdezte : «Uram, mi van veled? Hívjam a többieket? Meneküljünk?» Jézus felelé : «Ha még harminchárom évig élnék, tanítanék és gyógyítanék, az sem volna elég mindannak megtevésére, amit holnapig kell véghez vinnem. Ne hívd a nyolcakat ; ott hagytam őket, mert nem nézhetnének engem ebben a nyomorúságban anélkül, hogy meg ne botránkoznának bennem ; kísértésbe esnének, hogy sokat elfelejtsenek és kételkedjenek bennem. Ti azonban láttátok az Emberfiát megdicsőülve, lássátok hát őt elsötétülve is teljes elhagyatottságában. De virrasszatok és imádkozzatok, hogy kísértésbe ne essetek ! A lélek ugyan kész, de a test erőtlen».

Ezt ő magamagáról és róluk mondotta. Kitartásra akarta őket buzdítani és megmagyarázni nekik emberi természetének küzdelmét a halállal és gyöngeségének okát. Még egyebeket is beszélt nagy szomorúan és mintegy negyedórát volt velük, aztán ismét elhagyta őket. Növekvő szorongással ment vissza a barlangba ; ők pedig kezüket nyujtogatták utána, sírtak és egymás karjaiba omoltak és kérdezgették : «Mi ez? Mi történik vele? Egészen el van hagyatva !» És befedett fővel, nagy szomorúságban imádkozni kezdtek.

Minden, ami Jézusnak az Olajfák-kertjébe lépésétől idáig történt, mintegy másfélóra alatt folyt le. A három apostol, aki Jézussal volt, eleinte imádkozott, aztán elaludt, mert bizalmatlankodó szóbeszéd következtében kísértésbe esett. A nyolc apostol azonban, aki ott maradt a bejáratnál, nem aludt ; Jézus szorongása minden legutóbbi kijelentéseiben az este rendkívül nyugtalanokká tette őket ; össze-vissza bolyongtak az Olajfák-hegyén, hogy rejtekhelyet keressenek maguknak.

Jeruzsálemben ez estén nem volt sok zaj ; a zsidók otthon voltak elfoglalva az ünnepi előkészületekkel. A húsvéti vendégek szállásai nem az Olajfák-hegyének közelében voltak. Miközben ide-oda járkáltam az utcákon, itt-ott láttam Jézus tanítványait és barátait együtt járkálni és beszélgetni.

Jézus Anyja a Coenaculumból Magdolnával, Mártával, Kleofás feleségével, Máriával, Salome anyjával Máriával és Salomével előbb Márkus anyja Mária házába, onnan pedig a szállongó hírektől nyugtalanítva, barátnőivel a város elé ment, hogy hírt kapjon Jézusról. Most kijött ide hozzájuk *Lázár*, *Nikodémus*,

Arimateai József és néhány hebroni rokonuk, és igyekeztek őt mélységes aggodalmában megnyugtatni ; mert bár e jóbarátok értesültek Jézus első beszédeiről a Coenaculumban részint a melléképületekben személyesen jelenvolt asszonyoktól, részint a tanítványoktól, mégis érdeklődtek ismerős farizeusoknál, de semmit sem hallottak Jézus ellen készülő közelebbi lépésekről. Azt mondták tehát, hogy a veszedelem nem oly nagy, hiszen csak nem fognak most közvetlenül az ünnepek előtt Jézusra kezet emelni. Csakhogy Júdás árulásáról ők még nem tudtak. A szentasszonyok erre visszatértek Márkus anyja, Mária házába.

3. Jézus szorongása a reá váró kínszenvedés nagysága miatt.

Amint Jézus és vele minden szomorúsága visszatért a barlangba, kiterjesztett karokkal arcára borult és imádkozott mennyei Atyjához. De most egy *újabb küzdelem* ment végbe lelkében, mely háromnegyed óra hosszat tartott. *Angyalok* léptek hozzá és képek hosszú sorozatában bemutatták neki az *elégtételi szenvedés feladatát és terjedelmét.* Megmutatták az embernek, mint Isten képmásának egész dicsőségét a bűnbeesés előtt, és egész eltorzulását és süllyedtségét a bűnbeesés után. Megmutatták minden bűnnek az első bűntől való leszármazását, minden bűnhajlam jelentését és lényegét, és borzasztó vonatkozását az ember lelkierejére és tagjaira, továbbá a bűnhajlammal szembenhelyezett minden büntető szenvedés lényegét és jelentését. Megmutatták, hogy az elégtételi szenvedésben van először testi és lelki szenvedés, mely elegendő arra, hogy kínnal megfizesse a tartozást az isteni igazságosságnak az egész emberiség minden bűnhajlamáért ; másodszor van benne szenvedés, mely — hogy elégtételadó legyen — az egész emberiség bűntartozásáért az egyetlen ártatlan emberségben, Isten Fiának emberségében bűnhődik, mert neki, hogy szeretetből minden ember bűneit és büntetését magára vegye, ki kellett küzdenie a győzelmet a szenvedés és halál ellen tiltakozó emberi idegenkedés fölött is. Mindezt megmutatták az angyalok, hol karban, képsorozatokban, hol egyenkint egy-egy nagy képben ; és láttam, amint fölemelt kézzel az egymásután megjelenő képekre mutattak, és megértettem, mit mondanak, bár hangjukat nem hallottam.

Nincs nyelv, amely ki tudná mondani, milyen rémületet és fájdalmakat érzett Jézus lelke az elégtételi szenvedés e képein, mert megismerte nemcsak a bűnhajlammal ellentétes minden

vezeklő szenvedés jelentését, hanem az összes erre vonatkozó *kínzóeszközök* értelmét és jelentését is ; úgyhogy nemcsak a kínzóeszközök kínja borzasztotta, hanem azok dühe is, akik kieszelték, azok gonoszsága és kegyetlensége, akik valaha is használták e kínzóeszközöket, és azoknak türelmetlensége, akiket valaha megérdemelten vagy meg nem érdemelten kínoztak velük ; mert ő viselte és érezte az egész világ bűneit. Mind e kínzásokat és gyötrelmeket megismerte valami belső szemléletben, oly nagy borzadállyal, hogy *véres veríték* ütött ki rajta.

Amint a szenvedések e szörnyű özönében Jézus embersége így gyötrődött és csüggedezett, az *angyalokban részvétet* láttam. Rövid szünet állt be, és úgy látszott, mintha vágynának őt vigasztalni ; láttam, amint könyörögtek Isten trónja előtt. Olyan volt ez, mint egy pillanatnyi küzdelem Isten irgalmassága és igazságossága, és a magát feláldozó szeretet között. Istenről is valamiféle képet kaptam ; de nem úgy láttam őt, mint máskor : trónuson, hanem egy határozatlan fényalakban ; és láttam a Fiú isteni természetét az Atya személyébe mintegy belehatolva az Atya keblébe, a Szentlélek személyét pedig belőlük és közöttük ; de mindez mégis csak egy Isten volt. Ki tudna ilyent kifejezni? Mert nem annyira emberi alakok szemlélete volt ez nekem, hanem inkább formák által való tudatosulás ; megmutattatott nekem, amint Krisztus isteni akarata mintegy egyre jobban visszavonul az Atyába, hogy emberségével mindazt megszenvedtesse, aminek enyhítéséért és felhasználásáért Krisztus emberi akarata szorongva küzdött és esdekelt ; úgyhogy Krisztus istensége, egy az Atyával, éppen azt rótta rá emberségére, aminek elfordításáért embersége az Atyához könyörgött. Ezt abban a pillanatban láttam, amikor az angyalok, részvéttől indíttatva, Jézust vigasztalni óhajtották s ő ugyane pillanatban csakugyan némi megkönnyebbülésben részesült. Ám most szétfoszlottak e képek, és az angyalok, részvétük üdítő hatásával magára hagyták Jézust, akinek lelke most egy újabb, szörnyű fájdalmas szenvedés-szakaszhoz közeledett.

4. Jézus fájdalma az Egyház jövendő szenvedései és az eretnekségek borzamlai miatt.

Midőn az Üdvözítő az Olajfák-hegyén átadta magát mint igazi és valóságos embert a szenvedéstől és haláltól való emberi vonakodás kísértésének ; midőn magára vette e vonakodásnak — minden szenvedés egyik részének — legyőzését : a kísértő enge-

delmet kapott arra, hogy azt tehesse vele, amit bármely emberrel szokott tenni, aki valami szent célért áldozatul akarja magát adni. Az *első* szorongásban a Sátán dühödt gúnnyal az Úr elé állította a *bűntartozás nagyságát*, melyet az Üdvözítő magára akart venni, és odáig hajtotta a támadást, hogy magát az Úr viselkedését is mint nem bűnmentest állította be. A *második* szorongásban az ő *elégtételi szenvedésének megkövetelt nagyságát* láthatta az Úr ; ez az angyalok által történt, mert nem a sátán dolga megmutatni, hogy a vezeklő elégtétel lehetséges. A hazugság és kétségbeesés atyja nem mutat rá az isteni irgalmasság műveire. Ámde midőn Jézus mind e harcokat győzelmesen kiállotta a mennyei Atya akaratában való megnyugvással, akkor lelke előtt az *irtózatos rémképeknek újabb sora* vonult fel. T. i. feltámadt az Úr lelkében a gond, mely minden emberi szívben megelőzi az áldozatot, a *kérdő gond:* Mi lesz *ennek az áldozatnak a haszna, nyeresége?* — és a legborzasztóbb jövő képei gyötörték szerető szívét.

Az első Ádámra Isten álmot bocsátott, megnyitotta oldalát, kivette egyik bordáját, abból alkotta Évát, az asszonyt, minden élők anyját és odavezette Ádámhoz ; és Ádám mondá : «Ez csont az én csontomból, hús az én húsomból ; a férfi elhagyja atyját és anyját, és feleségéhez ragaszkodik, és lesznek ketten egy testben». Ez volt a házasság, melyről írva vagyon : «Nagy szentség ez, mondom Krisztusban és az Egyházban». Mert Krisztus, az új Ádám, szintén álmot akart magára bocsáttatni, a halál álmát a kereszten, szintén akarta oldalát megnyittatni, hogy abból alkottassék meg az új Éva, az ő szűzi arája, az Egyház, minden élők anyja ; neki akarta adni a megváltás vérét, a megtisztulás vizét, és az ő lelkét : azt a hármat, ami tanuságot tesz a földön ; neki akarta adni a szentségeket, hogy tiszta, szeplőtelen, szent jegyese legyen ; feje akart lenni, hogy mi tagjai és a fejnek alattvalói legyünk ; legyünk csont az ő csontjából, hús az ő húsából ; ő az emberi természetet fölvévén és érettünk halált halván, elhagyta atyját és anyját, jegyeséhez, az Egyházhoz ragaszkodott és egy testté lett vele, táplálva őt a legfölségesebb Oltáriszentséggel, melyben folyton-folyvást eljegyzi magát velünk ; akart jegyesével, az Egyházzal a földön lenni mindaddig, amíg mi mindnyájan vele nem leszünk a mennyben, és ő mondotta : «A pokol kapui nem vesznek erőt rajta !» Mindezt a mérhetetlen szeretet a bűnös emberre árasztva, emberré és a bűnös testvérévé lett, hogy annak minden büntetését magára vegye. Mély szomorúsággal látta az ember bűntartozásának nagyságát és az elégtételi szenvedés

nagyságát ; mégis örömest adta oda magát engesztelő áldozatul mennyei Atyja akaratára. Most pedig látta jegyesének, a leendő Egyháznak szenvedéseit, megtámadtatásait és vérző sebeit, az Egyházéit, melyet oly drága áron, saját vérével meg akart venni, és látta az emberek hálátlanságát.

Felvonultak az Úr lelke előtt *apostolainak, tanítványainak és jóbarátainak minden jövendő szenvedései*, a kezdő Egyháznak számbeli kicsinysége, majd a növekedtével együtt felburjánzó *eretnekségek* és *szakadások* az eredeti bűn tökéletes megismétlődésével : kevélység és engedetlenség által a hiúság és hamis önigazolás minden formájában. Felvonult előtte számtalan keresztény lanyhasága, álnoksága és gonoszsága ; minden gőgös tanító változatos hazudozása és csalfa furfangja ; minden bűnös papnak istengyalázó gonosztette, és mindezeknek borzalmas következményei, a pusztulás iszonyatossága Isten földi országában, a hálátlan emberiség szentélyében, melyet ő önnön vérével és életével szörnyű kínok közt éppen megveendő és alapítandó volt.

Láttam mind e rémségeket mérhetetlen képsorokban a századok kezdetétől napjainkig és tovább a világ végéig, a beteges rögeszmék, a gőgös ámítás, a fanatikus ábrándozás, a hamis prófétáskodás, az eretnek nyakasság és gonoszság mindennemű alakjában elvonulni a szegény Jézus lelke előtt. Az összes hitehagyottak, önigazolók, tévtanítók és álszent javítók, csábítók és elcsábítottak gúnyolták és kínozták őt, mintha nekik nem elég jól volna megfeszítve, nem elég alkalmasan, nem az ő kedvük szerint és nem az ő tévhitük kimagyarázása szerint volna a keresztre szegezve ; széttépték és szétosztották Egyháza varratlan köntösét ; mindegyik máskép akarta magának a Megváltót, mint ahogy ő adta magát szeretetből. Számtalanok bántalmazták, gúnyolták, megtagadták őt. Számtalanokat látott, amint kevély vállvonítással és fejüket rázva elmentek mellette, pedig ő mentő karjait nyujtotta feléjük, mentek az örvény felé s az elnyelte őket. Látott számtalan másokat : nem merték őt nyiltan megtagadni, de finnyásan utálkozva vonultak el Egyháza sebei mellett, melyeket pedig maguk segítettek ütni rajta, mint az a lévita a rablók kezébe esett ember mellett. Látta, mint hagyják cserben az ő megsebzett jegyesét, ahogyan a gyáva, hűtlen gyermekek ott hagyják édesanyjukat éjnek éjszakáján, mikor rablók és gyilkosok törnek be a házba, melynek kapuját nyitva hagyta a rendetlen életmód. Látta őket a pusztába rohanni a zsákmány után, az aranyedények és a szétszakított nyakék után. Látta őket, amint elszakadva az igaz szőlőtőtől, vadszőlő alatt hever-

tek. Látta őket mint eltévedt bárányokat, farkasok prédájául, béresektől rossz legelőre terelve összevissza tévelyegni ; és nem akartak a jó pásztor aklába bemenni, aki életét adta juhaiért. Látta őket hontalanul bolyongani ; és nem akarták látni az ő városát, mely magas hegyen fekszik és nem maradhatott rejtve. Látta őket a sivatag homokbuckáin változó szelektől, egység nélkül ide-oda hajtva bukdácsolni ; de nem akarták látni az ő jegyesének kősziklára épített házát, az Egyházat, melyről megigérte, hogy vele marad az idők végezetéig és hogy a pokol kapui nem vehetnek erőt rajta. Nem akartak bemenni a szűk kapun, hogy ne kelljen nyakukat meghajtaniok. Látta, hogy azokat követik, akik nem az ajtón, hanem másutt mentek be ; építettek különféle átalakítható kunyhókat a homokra, oltár és áldozat nélkül, a tetőkre szélkakasokat tettek : ezek szerint forgolódtak tanításaik. De ellentmondtak egymásnak és nem értették meg egymást és nem volt maradandó helyük. Látta, mily gyakran lerombolták kunyhóikat és azok romjait az Egyház sarokkövéhez vagdalták, mely rendíthetetlenül állott. Látta, hogy sokan közülük, míg kunyhóikban sötétség uralkodott, nem mentek a világossághoz, mely a jegyes házában a tartóra volt föltéve, hanem behúnyt szemmel kint bolyongtak az Egyház zárt kertje körül, melynek jó illataiból éltek már csak ; karjaikat ködképek után nyujtogatták és lidércfények után futkostak, melyek víztelen kutakhoz csalták őket ; és a gödör szélén nem hallgattak a jegyes hívó szavára, és éhesen büszke szánalommal mosolyogták le a szolgákat és követeket, akik a menyegzői lakomára hívták őket. Nem akartak bemenni a kertbe, mert féltek a kerítés tüskéitől ; és az Úr látta, amint önmaguktól megmámorosodva, éhenhaltak kenyér híján és szomjan vesztek bor híján ; és önfényüktől elvakulva a testté lett Ige Egyházát láthatatlannak nevezték. Jézus azonban látta mindnyájukat és siratta őket és szenvedni akart mindazokért, akik őt nem látják és nem akarják keresztjüket utána vinni, nem látják őt az ő jegyesében, akinek magamagát adta a legméltóságosabb Szentségben ; az ő városában, mely hegyre épült és nem maradhat rejtve ; az ő Egyházában, mely sziklára van alapítva s amelyen a pokol kapui nem vesznek erőt.

Mind e megszámlálhatatlan képeit a *hálátlanságnak és visszaélésnek*, melyet mennyei jegyesemnek keserves *engesztelő halála ellen* követtek el, láttam hol egymást követő váltakozásban, hol kínos ismétlődésben elvonulni az Úr gyötrődő lelke előtt, és láttam, amint a Sátán különféle rémalakban az ő vérével megváltott, sőt az ő szentsége által fölkent embereket szeme

láttára elragadozta és megfojtotta. Jézus látta és megsiratta az első, a későbbi, a mai és a jövőbeli kereszténység minden hálátlanságát és minden romlását. Mindezek a jelenségek, amik közben kísértőjének hangja egyre azt suttogta emberségének: «Lásd, hát ekkora hálátlanságért akarsz te szenvedni?» — akkora borzalommal és gúnnyal, akkora erővel támadtak Jézusra és oly konok ismétlődéssel ostromolták, hogy *kimondhatatlan szorongás* hatalmasodott el emberi természetén. Krisztus, az Emberfia, vonaglott és kezét tördelte; összeesett, mint akit földhöz sujtottak, majd ismét térdre emelkedett; emberi akarata oly nehéz harcot vívott a vonakodással, mely tiltakozott a kimondhatatlan szenvedés ellen ily hálátlan nemzedékért: hogy a *veríték sűrű vércseppekben* patakokban folyt arcáról a földre. Igen, oly szörnyű szorongatás gyötörte, hogy mintegy segítséget keresve tekintett körül és mintha az eget, földet és a mennybolt csillagait hívná tanuságául szenvedéseinek. Úgy tűnt nekem, mintha felkiáltott volna: «Ó, hát lehetséges ekkora hálátlanságot elviselni? Tanuskodjatok nyomorúságomról!»

És erre úgy tűnt, mintha a hold és a csillagok egy lökéssel lejjebb jöttek volna; abban a pillanatban éreztem, hogy világosabb lett. Erre én a holdra kezdtem figyelni, amit különben nem szoktam tenni, és most egészen másnak láttam, mint rendesen. Még nem volt egészen teli, de nagyobbnak tűnt föl, mint nálunk. Közepén egy sötét foltot láttam, mint valami előtte fekvő lapos korongot, ennek közepén egy nyílást, melyen keresztül fény sugárzott a hold nem teljes oldalára. A sötét folt olyan volt, mint egy hegy, és a hold körül még egy szivárványszerű fénykör ragyogott.

Jézus e szorongás közepette néhány pillanatig hangos jajszót hallatott, és láttam, hogy a három apostol felugrott és kezét rémülten fölemelve Jézus felé hallgatózott és be akart rohanni a barlangba; de Péter visszatolta Jakabot és Jánost: «Maradjatok, én megyek hozzá!» És láttam is, hogy besietett a barlangba és szólt: «Mester, mi bajod?» — és tétován állt ott, midőn meglátta az Urat csupa vérben és rémületben; de Jézus nem felelt és úgy látszott, nem is vette észre Pétert. Ekkor Péter visszament a másik kettőhöz és elmondta, hogy Jézus nem ismerte meg őt, csak nyög és sóhajtozik. Ez fokozta szomorúságukat; befödték fejüket és leültek és könnyezve imádkoztak.

5. Jézus fájdalma az Oltáriszentséggel való visszaélések fölött minden jövendő időkben.

Ekkor én ismét keserves szorongásában gyötrődő mennyei Jegyesem felé fordítottam figyelmemet. A jövendő emberiség hálátlanságának és a kegyelemmel való visszaéléseinek rémképei, amiknek bűnterhét magára vette és amiknek büntetését maga akarta elszenvedni, egyre borzasztóbban és mind hatalmasabban zúdultak reá ; a szenvedéstől vonakodó emberi ellenérzés tovább kínozta ; hallottam, amint többször felkiáltott : «Atyám, lehetséges-e mindezért megszenvedni? Ó, Atyám, ha nem mulhatik el ez a pohár tőlem, legyen meg a te akaratod !»

Az isteni irgalmassággal való visszaélés e jelenetei közben, melyek sűrű rohamokban támadtak reá, láttam a *Sátánt* a gonosztettek módjai szerint az utálatosság különféle alakjaiban. Hol nagy, sötét, fekete ember képében jelent meg, hol tigris, hol farkas, meg sárkány, vagy kígyóalakban ; de ezek tulajdonképpen nem voltak tökéletes állatalakok, hanem lényüknek csupán szembeszökő jellegzetességét viselték magukon, egyéb visszataszító alakzatokkal keverve. Nem volt bennük semmi, ami hasonlított volna bármely tökéletes teremtményhez ; a pusztulás, a borzalom, az iszonyat, a tagadás, a bűn alakjai voltak : az ördög alakjai ; és most látott Jézus megszámlálhatatlan embertömegeket ez ördögi képek által kísértve, elcsábítva, megfojtva és széttépve, s ő éppen azért lépett a keserves keresztháláI útjára, hogy kiváltsa őket a Sátán hatalmából. A *kígyót* eleinte nem láttam gyakran ; most azonban láttam őt óriásként, koronával fején, rettenetes hatalommal előtörni és vele együtt minden oldalról *minden nembeli és minden állásbeli emberek nagy seregeit Jézus ellen támadni.* A bántalmazás minden lehető eszközeivel, szereivel és fegyvereivel egyes pillanatokban egymás ellen harcoltak, de aztán irtózatos dühvel mindnyájan az Úr ellen. Borzalmas színjáték volt. Gúnyolódtak, köpködtek, átkozódtak, piszkot szórtak reá, taszigálták, szurkálták és ütötték Jézust. Fegyvereik, kardjaik és lándzsáik mint egy beláthatatlan szérű cséphadarói csaptak fel és le, és mind egyaránt dühöngtek az égi búzaszem ellen, mely lejött a földre és meghalt benne, hogy véghetetlen termékenységben az élet kenyerével örökké táplálja őket mindnyájukat.

Láttam ez acsarkodó seregek közepette, melyek közt sokan vakoknak tűntek fel előttem, olyannyira megrendülve állni Jézust, mintha amazok fegyverei valóban eltalálnák. Láttam őt

jobbra-balra tántorogni ; hol fölegyenesedett, hol összerogyott, és láttam, amint a kígyó e seregek közepette, melyeket újra meg újra ráuszított, farkával ide-oda csapkodott és mindazokat, akiket leütött vagy körülfont, megfojtotta, széttépte és fölfalta.

Erre pedig azt a magyarázatot kaptam, hogy a Jézust marcangoló sereg azoknak megszámlálhatatlan tömege, akik *Jézus Krisztust, a Megváltót,* aki istenségével és emberségével, lelkével, testével és vérével *lényegileg jelen van az Oltáriszentségben, ebben a titokban a legkülönfélébb módon bántalmazzák.* Fölismertem Jézusnak ez ellenségei közt az *Oltáriszentségnek,* mely élő záloga az ő szüntelen, személyes jelenlétének az Egyházban, *mindenféle megbántóit.* Iszonyodva láttam mind e bántalmakat a hanyagságtól, nemtörődömségtől és feledékenységtől kezdve egészen a megvetésig, a visszaélésig és a legszörnyűbb istengyalázásig ; a világ bálványaihoz való fordulástól, az önhittségtől és a hamis tudákosságtól egészen a tévtanításig és hitetlenségig, ábrándozásig és gyűlöletig és véres üldözésig. Mindenféle embereket láttam az ellenségek közt, még vakokat és sántákat, siketeket és némákat is, sőt *gyermekeket* is : *vakokat,* akik nem akarták látni az igazságot ; *sántákat,* akik restségből nem akarták azt követni ; *siketeket,* akik hívását és intelmeit nem akarták hallani ; *némákat,* akik még a szó fegyverével sem akartak érte harcolni ; *gyermekeket,* világias érzelmű s emiatt Istenről megfeledkező szülők és tanítók kíséretében, világias lelkülettel eltöltve, hiú tudománnyal elkábítva, istenes dolgoktól megundorodva, vagy ilyenek híján lezüllve és ilyenek felfogására örökre elrontva. A gyermekek között, akiket különben nagyon sajnáltam, hiszen az Úr annyira szerette a gyermekeket, láttam feltűnően sok rosszul tanított, rosszul nevelt, tiszteletlen *oltárszolgát* is, akik nem tisztelik Jézust a legszentebb cselekményben. Bűnterhük részben tanítóikra és nemtörődő egyházi elüljáróikra hárult. De rémülten láttam, hogy még sokan *papok* is, magasabb-kisebb rangúak, sőt olyanok is, akik híveknek és buzgóknak tartották magukat, szintén részesek voltak az eucharisztikus Jézus bántalmazásában. A sok szerencsétlen közül csak egy fajtát említek meg külön. Láttam ugyanis, hogy igen sokan hiszik, imádják és tanítják ugyan az élő Isten jelenlétét az Oltáriszentségben, de nem fordítottak rá valami különös gondot : mert az ég és föld királyának palotáját, trónját, sátorát, székét és királyi ékét, vagyis az élő Isten templomát, oltárát, tabernákulumát, kelyhét és monstranciáját, valamint házának fölszereléseit, edényeit, díszeit, ünnepi ruháit, ékszereit és szolgálatát gondo-

zás és ápolás nélkül hagyták. Minden szégyenletesen zsákmányul vetve a pornak, rozsdának, molynak, sok esztendős rendetlenségben és piszokban, szétmállva, romlandóban, és az élő Isten szolgálata hanyagul elkapkodva, és ha belsőkép nem is megszentségtelenítve, de külsőkép méltatlanul végezve.

Ámde mindez sohasem valódi szegénység következménye volt, hanem következménye az érzéketlenségnek, a restségnek, a nemtörődömségnek, a hiú, mellékes, világi dolgok felé fordulásnak, gyakran az önzésnek és benső halálnak is; mert még gazdag vagy elég jómódú templomokban is láttam ilyen elhanyagoltságot; sőt láttam sok olyan templomot is, ahol ízléstelen, torz világi cifraságok kiszorították a jámborabb idők leggyönyörűbb és legfölségesebb ékítményeit, hogy tarkabarka, hazug látványossággal kendőzzék a tékozlást. Amit aztán a gazdagok hencegő felfuvalkodottságból tettek, azt a szegények hamarosan értelmetlenül utánozták az egyszerűség érzékének hiányából. Ekkor a mi szegény zárdatemplomunkra kellett gondolnom, ahol a szép régi, művészien faragott kőoltárt szintén átépítették egy márványutánzással kipingált, nagyzoló faoltárrá, ami mindig nagyon elszomorítóan hatott rám.

Láttam ezeket a méltatlanságokat az Oltáriszentség ellen még szaporítva számtalan egyházi elüljáró által, akikből hiányzott a méltányosság érzéke, hogy az oltáron jelenlévő Megváltóval legalább a magukét megosszák, vele, aki hiszen egészen odaadta magát értük a halálig és egészen nekik hagyta magát az Oltáriszentségben. Sőt még a legszegényebbek lakása is gyakran szebb volt, mint az ég és föld Uráé az ő házában. Ó, mily keserű bánatot okozott ez a rossz vendégszeretet az Úrnak, aki magamagát adta nekik eledelül! Hiszen nem kell semmi gazdagság annak megvendégelésére, aki a szomjazónak nyujtott pohár vizet is ezerszeresen megjutalmazza! És ő maga mily epedve szomjúhozik utánunk! Nem kell-e hát keseregnie, ha a kehely nem tiszta és a víz férges?! Ily hanyagság folytán láttam a gyöngéket megbotránkozva, a szentélyt megszentségtelenítve, a templomokat elhagyatva, a papokat megvetve, és a tisztátalanság és elhanyagoltság csakhamar átterjedt az egyházközségek *lelkeire* is: szívük tabernákulumát nem tartották tisztábban az élő Isten befogadására, mint az ő tabernákulumát az oltáron. Láttam, milyen sürgő-forgó, szorgos tevékenység folyik ezeknél az értelmetlen egyházi elüljáróknál a világ urainak és fejedelmeinek talpnyaló szolgálatára: míg az ég és föld Ura és királya koldus Lázárként feküdt az ajtó előtt és hiába sóvárgott a szeretetnek egyetlen morzsája után: senki sem

adott neki. Nem volt egyebe, mint sebei, amiket mi ütöttünk rajta és amiket az ebek nyalogattak, vagyis a folyton visszaeső bűnösök, akik ebek módjára okádnak, aztán visszamennek eledelükhöz.

Ha egy egész esztendeig szüntelenül beszélnék is, akkor sem tudnám elmondani az *Úr Jézusnak azt a temérdek és sokféle bántalmazását az Oltáriszentségben*, amiket ilyenformán felismertem. Láttam mind e bántalmazókat bűneik neme szerint különböző fegyverekkel nagy rajokban az Úrra rohanni és rátámadni. Láttam valamennyi évszázadból való egyházi embereket, tiszteletlen, könnyelmű, bűnöző, méltatlan papokat szentmise és áldozatás közben, és láttam egész táborait azoknak, akik e nagy szentséget lanyhán vagy éppen méltatlanul vették föl. Láttam számtalanokat, akiknek e minden áldás forrása, az élő Isten nagy titka a gyűlölet esküjévé és átokszavává lett; dühöngő katonákat és ördögszolgákat, akik a szent edényeket beszennyezték és a Legfőbb Jót kiszórták, gyalázatosan összetiporták, sőt a legförtelmesebb pokoli bálvány-szolgálatban meggyalázták. E borzalmasan durva bántalmak mellett azonban láttam számtalan finomabb istentelenségeket is, de ezek époly utálatosak voltak. Láttam sokakat rossz példa és hamis tanok által eltántorulni a szentségi jelenlét ígéretének hitétől; ezek már nem imádták többé Üdvözítőjüket e szentségben alázatosan. Láttam e seregekben *bűnös tanítóknak* nagy tömegét, akik *tévtanítókká* lettek; eleinte egymás ellen harcoltak, aztán egyesülve dühöngtek Jézus ellen egyházának legnagyobb szentségében. Láttam nagy csoportját ezeknek az elpártolt szektavezéreknek, akik elvetették az Egyház papirendjét, kétségbevonták és megtagadták Jézus Krisztus jelenlétét e szentség titkában, amint ő ezt a titkot átadta Egyházának, ez pedig híven megőrizte; és csábításukkal tömérdek embert elszakítottak az ő szívétől, akikért vérét ontotta. Ó, rettenetes volt ezt nézni! Mert láttam az Egyházat, mint *Jézus testét*, melynek egyes szétszórt tagjait keserves kínszenvedésével kötötte össze; és úgy láttam, mintha mindazok az egyházközségek vagy családok s minden leszármazottjaik, melyeket az Egyháztól elválasztottak, *egész darabokként fájdalmasan* vérezve és szétmarcangoltan *szakadnának le Jézus élő testéről*, ő pedig — ó jaj! — oly megindítóan néz és sír utánuk ... Ő, aki ennenmagát adta ételül az Oltáriszentségben, hogy az emberek örökös szétszakadását és szétszóródását megszüntesse és őket az Egyház egy testébe, jegyesének testébe gyüjtse: most széthullva és széthasadozva látta magát ebben az ő jegyesi testében a szakadás fájának rossz

gyümölcsei miatt. A nagy Szentségben való egyesülés asztala, az ő legfölségesebb szeretetműve, amelyben örökké az emberek közt akar maradni, a hamis tanítók miatt a szétválasztás határköve lett, és ahol egyedül méltó és üdvös, hogy mindnyájan eggyé legyenek, a szent asztalnál, ahol az élő Isten maga az étel: ott kellett az ő gyermekeinek elkülöníteniök magukat a hitetlenektől és tévhitűektől, hogy idegen bűnben ne legyenek részesek.

Ekképpen láttam *egész népeket* elszakadni az ő szívétől és elesni a részesedéstől az Egyházára adott kegyelmek egész kincstárában. Iszonyatos volt látni, hogy kezdetben csak kevesek szakadtak el, de később mint egész népek jöttek vissza és a Legszentebben eltérve ellenségesen álltak szemben egymással. Végül láttam mind az Egyháztól elszakadtakat hitetlenségben, babonaságban, tévtanokban, önhittségben és hamis világi tudományban elvadulva és felbőszülve, *óriási hadseregekké egyesülve az Egyház ellen támadni és dühöngeni*, a *kígyót* pedig közöttük, uszítva és fojtogatva. Jaj, úgy tűnt, mintha Jézus magamagát látná és érezné számtalan vékony rostokra szakadni. Az Úr látta és érezte e szorongattatásban a szakadás egész méregfáját minden ágával és gyümölcsével, melyek folyton tovább hasadoznak az idők végezetéig, midőn majd a búzát a csűrbe gyüjtik, a konkolyt pedig a tűzbe vetik.

Mind e borzalom, amit láttam, oly iszonyatos és rettenetes volt, hogy mennyei jegyesem jelenés-alakja kezét könyörületesen szívemre tette e szavakkal: «Ezt még senki sem látta; és szíved megszakadna a rémülettől, ha én nem tartanám».

Én pedig most láttam *a vért* sűrű sötét cseppekben lecsorogni *az Úr halavány arcán;* máskor simán szétválasztott haja most csapzott volt a vértől, zilált és égnek meredt; szakálla véres és tépett. Az utolsó kép után történt, amikor a harci csapatok szétmarcangolták, hogy mintegy menekülve elhagyta a barlangot és ismét *tanítványaihoz* ment. De járása nem volt biztos; úgy ment, mint aki súlyos teher alatt meggörnyedve vánszorog és sebekkel borítva minden pillanatban össze akar rogyni. Midőn odaért a három apostolhoz, azok már nem feküdtek úgy, mint az előbb: féloldalt dűlve és alva, hanem betakart fejüket térdükre hajtva, mint ahogy gyakran látom azon a vidéken az embereket gyászban és imádságban ülni. A szomorúságtól, aggodalomtól és fáradtságtól letörve elszunnyadtak; s amikor Jézus reszketve és nyögve közeledett hozzájuk, felriadtak; és amint ott látták maguk előtt, a holdvilágban, behorpadt mellel, halálsápadt véres fejét zilált hajával lehor-

gasztva és feléjük előre nyujtva : kifáradt szemükkel nem ismerték föl azonnal, oly leírhatatlanul el volt torzulva. Kezét tördelte ; erre fölugrottak, karon fogták és szeretettel támogatták ; ő nagy szomorúan megmondta nekik, hogy holnap megölik őt ; egy óra mulva elfogják, törvény elé állítják, bántalmazzák, kigúnyolják, megostorozzák és szörnyű módon megölik. Nagy szomorúsággal mondta el, mi mindent kell holnap estig szenvednie, és kérte őket, vigasztalják édesanyját és Magdolnát. Igy állt előttük és beszélt néhány percig ; ők azonban nem válaszoltak, mert nem tudták, mit mondjanak zavarukban és szomorúságukban, melyet külseje és szavai keltettek bennük ; sőt azt hitték, megzavarodott. De mikor vissza akart menni a barlangba, nem bírt járni már, és láttam, hogy János és Jakab vezette ; de amint ő belépett a barlangba, ezek visszafordultak. Negyedóra lehetett tizenegy után.

Jézusnak e szorongása alatt láttam a *Szűzanyát* is nagy szorongattatásban és szomorúságban gyötrődni Márkus anyja, Mária házában. Ezzel és Magdolnával a kertben tartózkodott és térdére rogyva összegörnyedten kuporgott egy kőlapon. Többször elvesztette külső eszméletét ; belsőleg ugyanis sokat látott Jézus kínjaiból. Már néhány embert elküldött, hogy hozzanak hírt róla ; de nem birta bevárni őket és aggodalmában Magdolnával és Salomével kiment Jozafát-völgyébe. Láttam őt befátyolozott arccal menni és karjait többször kinyujtani az Olajfák-hegye felé, mert lélekben látta Jézust vérrel verítékezni és kinyujtott kezeivel mintegy le akarta törölni Jézus arcát ; és láttam, hogy e heves lelki felindulás hatása alatt, mely Fia miatt eltöltötte, Jézus is meghatva gondolt reá és mintegy segítséget keresve nézett utána. Ezt a kölcsönös részvétet sugarak alakjában láttam megjelenni, amelyeket egymás felé küldöttek. Magdolnára is gondolt az Úr: érezte fájdalmát, feléjetekintett és meghatódott részvététől ; ezért parancsolta meg tanítványainak is, hogy vigasztalják meg Magdolnát ; hiszen tudta, hogy Magdolna szeretete volt a legnagyobb Édesanyja szeretete után, és látta, hogy Magdolna még sokat fog szenvedni és haláláig nem fogja őt többé megbántani.

Ugyanebben az időben, körülbelül negyedtizenkettő tájban, a *nyolc apostol* ismét ott volt a Getszemáni-kerti lugasban ; egy darabig beszélgettek, aztán elaludtak. Rendkívül meg voltak rendülve és a súlyos kísértésben csüggedeztek. Mindegyikük valami buvóhelyet keresett és gyötörte őket a gond : «Mit csináljunk, ha megölik őt? Mindenünket elhagytuk és mindenünket odaadtuk ; most szegények vagyunk és a világ csúfjai ;

egészen ráhagyatkoztunk ; hát miért oly végleg tehetetlen és összetört most ő, hogy semmi vigasztalást nem találunk már benne?»

A többi tanítványok pedig csak bolyongtak ide-oda és miután Jézus legutóbbi kijelentései alapján némi híreket szereztek felőle, a legtöbben elmentek Bethfagéba.

6. Vigasztaló képek: az ősatyák epedése a megváltás után. A jövendő szentek serege. Megerősítés az angyal által.

Most ismét imádkozni láttam Jézust a barlangban ; még mindig harcolt a szenvedéstől vonakodó emberi természettel. Bele is fáradt és elcsüggedve mondá : «Atyám, ha akarod, vedd el e kelyhet tőlem ; de ne az én akaratom legyen meg, hanem a tied !»

Ámde most *mélység* nyílott meg előtte és mintegy valami világos úton sok lépcsőt látott lefelé a pokol tornácába. Ott látta *Ádámot* és *Évát*, mind a *pátriárkákat* és *próféták*at és *igazakat*, anyja szüleit és Keresztelő Jánost ; oly sóvárogva várták az ő megjelenését az alvilágban, hogy szerető szíve ettől megerősödött és felbátorodott. Ezek előtt az epedő foglyok előtt kell az ő halálának megnyitnia a mennyországot ; ő maga akarta őket kiszabadítani vágyakozásuk börtönéből.

Miután Jézus az előidők égi polgárait mély meghatottsággal megszemlélte, az angyalok elvonultatták előtte a *jövendő idők szentjeinek* teljes seregét, akik harcaikat egyesítve az ő kínszenvedésének érdemeivel, általa egykor a mennyei Atyával fognak egyesülni. Leírhatatlanul szép, megnyugtató látvány volt ez. Mind valamennyien elvonultak teljes számban az Úr előtt mivoltukban és érdemeikkel, szenvedéseikkel és munkájuk sikereivel. Látta küszöbön álló megváltói halálának legbensőbb üdvözítő és megszentelő hatását. Elvonultak előtte az apostolok és tanítványok, a szüzek és szentasszonyok, mind a vértanuk, remeték és hitvallók, mind a szent pápák és püspökök, mind a szerzetes férfiak és nők seregei, minden szentek végeláthatatlan sorai. Mindnyájan fel voltak ékesítve önmegtagadásaik és szenvedéseik diadalkoronájával ; és koronáikon a virágok különbözősége alakban, színben, illatban és erőben éppen szenvedéseik, harcaik és győzelmük különbözőségéből eredt, amelyekkel kivívták a dicsőséget. Egész életüket és munkájukat, harcuk és győzelmük egyedüli érdemét és erejét, és diadaluk minden

fényét és minden ragyogását egyedül Jézus Krisztus érdemeivel való egyesülésből nyerték. A szentek kölcsönös hatása egymásra és egymással való kapcsolatuk, valamint az, hogy valamennyien ugyanegy kútból: az Oltáriszentségből és Jézus szenvedéseiből merítettek: kimondhatatlanul csodálatos és szívbemarkoló látvány volt. Semmi sem tűnt bennük esetlegesnek: egész életük és jártuk-keltük, kínjuk és győzelmük, külső megjelenésük és öltözetük, ami egyébként mind különböző, itt végtelen harmóniában és egységben olvadt egymásba. És a legnagyobb különbözőségeknek ez a tökéletes egysége egyetlen Nap sugaraiból és fénykévéiből eredt: a testté lett Ige, *Jézus Krisztus kínszenvedéseiből*, amelyben az élet volt, amely a fény volt az embereknek, az a fény, mely a sötétségbe jött, de a sötétség azt föl nem fogta.

A *jövendő szentek egyessége* volt ez, ami most az Úr előtt elvonult, és így állt ott Urunk és Üdvözítőnk az ősatyák epedése és a jövendő szentek diadalmenete között, akik egymást kiegészítve és kielégítve, óriási diadalkoronaként övezték a Megváltó szerető szívét. Ez a leírhatatlanul megindító látvány némi erőt és enyhülést adott az ő lelkének, mely minden emberi szenvedést engedett magán átviharzani. Ó, hiszen ő annyira *szerette* testvéreit és teremtményeit, hogy csupán egyetlenegy lélekért is mindent örömest elszenvedett volna!

Ámde most eltűnt ez a vigasztaló kép, és a mutató angyalok most egészen a földön — minthogy már egészen közel volt — elvonultatták előtte *egész kínszenvedését*. Sok angyal működött itt közre; én a képeket közvetlen előtte és világosan láttam, Júdás csókjától egészen utolsó szaváig a kereszten. Mindent, de mindent újra végignéztem, amit a kínszenvedésről való elmélkedéseimben látni szoktam: Júdás árulását, a tanítványok menekülését, a kigúnyolást és szenvedést Annás és Kaifás előtt, Péter tagadását, Pilátus ítélkezését, a kigúnyolást Heródes által, a megostorozást és tövissel koronázást, a halálos ítéletet, a leesést a kereszt terhe alatt, a találkozást szent Anyjával, az újabb összeesést, a poroszlók gúnyolódását, Veronika kendőjét, az iszonyatos fölfeszítést a keresztre, a farizeusok csufondároskodását, Szűz Mária, Magdolna és János fájdalmát, és oldala megnyitását. Szóval minden, de minden elvonult lelki szemeim előtt, világosan és tisztán, minden körülményeivel. Láttam és hallottam, hogy a megrendült és szorongó Jézus látott és hallott minden érzelmet, szót és cselekedetet. Örömest vett magára mindent; örömest vetette alá magát mindennek *az emberek iránt való szeretetből*. De legkínosabban bántotta őt szégyenletes

lemeztelenítése a kereszten, hogy az emberek szemérmetlenségeiért megbűnhődjék ; könyörgött ugyan, hogy legalább egy kötényt adjanak rá a kereszten, hadd legyen legalább ettől megkímélve ; s én láttam, hogy nem ugyan hóhérai, hanem egy jó ember segít rajta.

Jézus látta és érezte *Anyjának akkori fájdalmait* is, aki együttérezve az ő kínjait, eszméletlenül feküdt két szentasszony-kísérője karjaiban, a Jozafát-völgyében.

A kínszenvedés képeinek végeztével Jézus, mint egy haldokló, arcra rogyott ; az angyalok és a képek eltűntek ; a véres veríték sűrűbben hullott róla, mint előbb, és láttam, amint sárgás ruhájának rátapadó részein átszivárgott. Már homály uralkodott a barlangban.

És ekkor láttam, amint *egy angyal* lebbent le Jézushoz, de ez nagyobbnak, határozottabb körvonalúnak és természetesebb emberi alaknak látszott, mint az előbbiek. Hosszú, lengő, bojtokkal díszített, papos öltönyben volt és két kezével egy, az utolsó-vacsoraihoz hasonló kis kelyhet tartott maga előtt. A kehely száján egy kicsiny, vékony, vörösesen fénylő kenyérdarab lebegett, hosszúkás köralakú és körülbelül babszem nagyságú. Az angyal fekvő helyzetben lebegve jobbját fölemelve nyujtotta Jézus felé, és amint ő fölegyenesedett, a fénylő kenyérdarabot Jézus szájába tette és a csillogó kehelyből megitatta. Aztán azonnal eltűnt.

Jézus ekkor szenvedéseinek kelyhét szívesen elfogadta és megerősítést nyert. Még néhány percig csöndesen és hálásan időzött a barlangban ; még szomorú volt ugyan, de természetfölötti módon annyira megerősítve, hogy búbánat és nyugtalanság nélkül, biztos léptekkel tudott tanítványaihoz menni. Még sápadt és összetört volt, de egyenes és biztos tartással ment. Arcát megtörölte kendőjével s lesimította haját, mely a vértől és verítéktől csapzottan csomókban csüngött.

Mikor kilépett a barlangból, a holdat még olyannak láttam, mint előbb : benne azzal a csodálatos folttal és körrel, de fényét és a csillagok fényét most másmilyennek láttam, mint előbb az Úr nagy szorongása közben. Fényük immár természetesebbnek látszott.

Midőn Jézus a tanítványokhoz ért, azok úgy feküdtek, mint először : a terrasz falánál, oldalukra dülve, betakart fejjel aludtak. Az Úr azt mondta nekik, hogy most nincs az ideje az alvásnak ; keljenek föl és imádkozzanak, mert «lássátok, itt az óra, midőn az Emberfia a bűnösök kezébe adatik. Keljetek föl, menjünk előre, az áruló közeledik ; ó jaj, jobb lett volna neki

nem születnie !» Az apostolok ijedten ugrottak föl és zavartan néztek körül. Alig kaptak észbe, Péter már hevesen kiáltott : «Uram, hívom a többieket, hogy megvédelmezzünk téged !» De Jézus a Kidron patakon túlra mutatott a völgybe, ahol egy fegyveres csapat közeledett fáklyákkal, és azt mondta, hogy egy közülük elárulta őt. Ám ők ezt lehetetlennek tartották. Jézus még beszélt egyetmást nyugodt határozottsággal ; még egyszer kérte őket, hogy vigasztalják meg Anyját, aztán így szólt : «Menjünk eléjük ; ellentállás nélkül az ellenség kezébe akarom adni magamat». És a három apostollal kiment az Olajfák-kertjéből a poroszlók elé, azon az úton, mely elválasztotta őket a Getszemáni-kerttől.

Amint a *Szent Szűz* Jozafát-völgyében Magdolna és Salome karjai közt ismét magához tért, néhány tanítvány jött oda, akik látták közeledni a poroszlók menetét, és az asszonyokat visszavezették Márkus anyja, Mária házába. Az ellenség csapata rövidebb úton közeledett, nem azon, amelyen Jézus jött le a Vacsoraházból.

Az a barlang, melyben Jézus ma imádkozott, nem volt az ő megszokott imádkozóhelye az Olajfák-hegyén. Az a hegynek egy távolabbi barlangja volt ; ott imádkozott azon a napon is nagy szomorúságban, kinyujtott karokkal egy sziklára borulva, amikor a fügefát megátkozta. Arcának és kezeinek nyoma ott maradt a kőbe nyomva és később tisztelet tárgya lett ; de már nem tudta senki bizonyosan, milyen alkalommal keletkezett ez a jel. Több ilyen kőbe nyomott jelet láttam létrejönni az ószövetségi prófétáktól, az Úr Jézustól, Szűz Máriától, egyes apostoloktól, Alexandriai Szent Katalintól a Sinai hegyen és más szentektől. Nem voltak mélyek ezek a nyomok, hanem elmosódottak, mint mikor az ember valami kemény tésztába belenyomja kezét.

III. rész: Az Úr Jézus elfogatása.

1. Júdás és serege.

Júdás tulajdonképpen másként képzelte el árulásának kimenetelét, mint ahogy történt. Meg akarta ugyan szolgálni az árulás díját és kedvében akart járni a farizeusoknak azzal, hogy Jézust kezükre játsza ; de Jézus elítélésére és megfeszítésére nem gondolt, idáig nem terjedtek szándékai ; csak a pénz járt az eszében. Már régebb idő óta összejátszott néhány alattomos, kémkedő farizeussal és szadduceussal, akik őt hízelgéssel rávették az árulásra. Már fáradt volt a vándorló, üldözött, hajszaélettől. Éppen az utóbbi hónapokban az alamizsna ismételt meglopásával készítette elő gonosztettét ; és kapzsisága, melyet megbotránkoztatott Magdolna bőkezűsége Jézus megkenésekor, most már a végsőkig hajtotta. Ő mindig csak abban reménykedett, hogy Jézus egy nagy világi birodalmat alapít, melyben ő majd valami fényes, jövedelmező állást nyer ; mikor aztán ez sehogy sem akart megvalósulni, igyekezett vagyont gyüjteni magának. Látta, mint szaporodnak a vádak és üldözések, és mivel azt is látta, hogy Jézusból nem lesz király, azt tervezte, hogy a vég bekövetkezése előtt jó viszonyba lép Jézus hatalmas és előkelő ellenségeivel. Azonban a főpapok és a templom főemberei olyan férfiak voltak, akiket elsősorban kellett számításba venni ; ezért olyan közvetítőkkel keresett mind szorosabb kapcsolatot, akik minden módon hízelegtek neki és nagy bizton mondották neki : «Semmi esetre sem tart soká ez a dolog Jézussal !» A legutóbbi napokban is Bethániában megint folyton sarkában voltak, s így ő egyre mélyebben süllyedt vesztébe. Ezekben az utóbbi napokban szüntelenül járt-kelt, futkosott, hogy a főpapokat cselekvésre bírja. Ezek azonban még nem akartak ebbe belemenni és Júdást rendkívül megvetően kezelték. Azt mondták, hogy kevés már az idő az ünnepek előtt és csak zavart és zendülést támasztanának az ünnepen a cselekvéssel ; csupán a szinedrium vetett még némi ügyet Júdás ajánlatára. A szentségtörő áldozás után a Sátán egészen birtokába vette Júdást, úgy, hogy most már egyenesen nekivágott a borzasztó bűn véghezvitelének. Először is fölkereste azokat a közvetítőket, akik

mindeddig állandóan hízelegtek neki és most is képmutató barátsággal fogadták. De most már mások is csatlakoztak ezekhez, mint Kaifás és Annás is; de az utóbbi nagyon megvetően és gúnyosan bánt Júdással. Még határozatlanok voltak és nem bíztak a sikerben; úgy látszott, nem bíztak Júdásban.

Láttam, hogy *a pokol birodalma sem egységes:* A Sátán *akarta* a zsidók gonosztettét a Legártatlanabb halála által; akarta Jézus halálát, a bűnösök megtérítőjének, a szent tanítónak, a gyógyítónak, az Igaznak halálát, akit gyűlölt; de egyúttal valami benső elriadást is érzett Jézus ártatlan halálától, aki nem vonakodott attól, nem akart menekülni előle; irígyelte tőle, hogy ártatlanul szenved. Igy aztán láttam, hogy a nagy ellenség az egyik oldalon szítja a gyűlöletet és dühöt Jézusnak az áruló körül összegyűlt ellenségeiben, a másik oldalon pedig azt a gondolatot sugalmazza némelyikükbe, hogy Júdás hitvány gazember; hogy az ünnepek előtt nem lesznek készen a törvényszéki tárgyalással és nem tudják összehozni a kellő számú tanukat Jézus ellen.

Veszekedtek ellentétes nézeteik fölött a foganatosítandó eljárást illetően és többek közt ezt kérdezték Júdástól: «El tudjuk-e őt fogni? Nem tart-e fegyveres csapatokat maga körül?» Az aljas áruló így felelt: «Nem; ő egészen egyedül van a tizenegy tanítvánnyal; maga is teljesen bátortalan, a tizenegy pedig egészen gyáva». Azt is megmondta nekik, csak most foghatják el Jézust, vagy soha, mert később már nem tudná őt kezükbe adni, minthogy többé nem tér vissza hozzá; meg hogy már az utóbbi napokban és ma is a többi tanítványok, sőt maga Jézus is a legélesebben céloztak reá szavaikban; úgy látszik, sejtik az ő útjait és ha visszamenne hozzájuk, föltétlenül megölnék. Kijelentette azt is, hogyha most nem fogják el Jézust, akkor megszökik és híveinek hatalmas seregével fog visszatérni és királlyá kiáltatja ki magát. E fenyegetőzésekkel Júdás végül is győzedelmeskedett. Elfogadták indítványát, hogy az ő vezetése alatt elfogják Jézust, ő pedig átvette *az árulás díját, a harminc ezüst pénzt.* Ez a pénz harminc darab ezüstlemez volt, nyelvalakú, és kerek végén átlyukasztva, gyűrűkkel láncszerűen egy csomóvá fűzve. A lemezekbe jelek voltak verve.

Most aztán Júdás, látva amazoknak folyton tartó, megvetéssel teljes bizalmatlankodását, nagy büszkén és hencegve fölajánlotta nekik a pénzt áldozatként a templom számára, hogy igaz önzetlen emberként tűnjék föl előttük; ámde ők visszautasították azt mint vérdíjat, ami nem való a templomba.

Júdás érezte a mélységes megvetést és ez izzó dühvel töltötte el. Ezt nem várta; még be sem fejeződött egészen árulása és már jelentkeztek első gyümölcsei; csakhogy most már nagyon is össze volt keveredve amazokkal, kezükben volt és már nem szabadulhatott a hurokból. Azok élesen megfigyelték őt és nem hagyták szemük elől eltűnni, míg Jézus elfogatásának tervét teljes egészében ki nem fejtette. Akkor három farizeus lekísérte őt egy csarnokba a templomi katonákhoz, akik nemcsak zsidókból, hanem mindenféle egyéb népségből állottak. Miután mindent megbeszéltek és megfelelő számú katonaság készen állt, Júdás a farizeusok egy szolgájától kísérve először a Vacsoraházba sietett, hogy megnézze, ott van-e még Jézus, és ha ott van, akkor megjelentse ezt nekik, hogy a kapuk megszállása által könnyű szerrel elfoghassák Jézust. Ezt a szolgával kellett volna megizennie.

Már előbb, mindjárt azután, hogy Júdás átvette a vérdíjat, egy ember lement és elküldött hét rabszolgát, hogy hozzák meg a fát Jézus keresztjének s dolgozzák ki nagyjában, arra az esetre, ha a megfeszítésre kerül a sor, mert holnap, a húsvét beálltakor már nem lesz erre idő. A fát egy negyedórányira fekvő ácstelepről hozták, ahol sok egyéb, a templomépítéshez való fával együtt egy hosszú, magas fal mellett feküdt, és felvonszolták egy térre Kaifás törvényháza mögé, hogy kiácsolják. A kereszt törzse egykor mint élőfa állott Jozafát völgyében a Kidron patak partján, később kidült és hidat alkotott. Midőn Nehémiás a szent tüzet és a szent edényeket elrejtette a Bethesda tóba, ezt a fát egyéb ilyen fákkal betemették, de később ismét előkotorták és félredobták a többi állványfák közé. Részint hogy Jézust, mint királyt kicsúfolják, részint látszólagos véletlenből, de tulajdonképpen csakis Isten akarata szerint, a keresztet különös módon dolgozták ki. A feliraton kívül ötféle fából készült. Még sokféle körülményt és jelentést láttam a kereszttel kapcsolatban, de az elmondottakon kívül mind elfelejtettem.

Júdás visszajött és jelentette, hogy Jézus már nincs a Coenaculumban, hanem bizonyosan szokott imádkozó helyén az Olajfák-hegyén. Ekkor azt sürgette, hogy csak egy kis csapatot küldjenek vele, nehogy a mindenütt lesben álló tanítványok figyelmesek legyenek és valami zendülést támasszanak. Mindamellett háromszáz ember szállja meg a templomtól délre fekvő Ofel városrész utcáit és kapuit és a Millo-völgyet egészen Annás házáig a Sion-hegyén, hogy erősítést lehessen küldeni a visszatérő menetnek, ha ő úgy kívánja, mert Ofelben az egész cső-

cselék Jézus híve. Olyasmit is emlegetett az áruló, mennyire kell vigyázniok, hogy Jézus ki ne sikoljék kezeik közül, és utalt arra, hogy Jézus mily gyakran eltűnt titkos bűvészete segítségével kísérői elől a hegyekben és láthatatlanná lett. Azt is javasolta nekik, láncolják meg Jézust és emellett használjanak bűvös szereket, hogy Jézus szét ne törhesse a bilincseket. A zsidók azonban megvetőleg visszautasították ezeket és azt mondták: «Nem állunk kötélnek neked; majd vigyázunk rá, csak egyszer a kezünkben legyen!»

Júdás megbeszélte a csapattal, hogy ő előttük megy be a kertbe és Jézust csókkal üdvözli, mintha dolgai végeztével mint tanítványa és barátja térne vissza hozzá; akkor nyomuljanak elő a poroszlók és fogják el Jézust. De ő majd úgy tesz, mintha ők csak úgy véletlenül kerültek volna oda, és mint a többi tanítványok, ő is elszalad és «senki» lesz. Mert ő bizonnyal arra gondolt, hátha mégis csődület támad, az apostolok védekeznek és Jézus elmenekül, mint már többször is megtette. Ezeket csak úgy közbe-közbe gondolta, mikor Jézus ellenségeinek megvetése és bizalmatlansága bosszantotta, nem pedig azért, mintha megbánta volna tettét vagy megsajnálta volna Jézust; hiszen már egészen odaadta magát a Sátánnak.

Abba sem egyezett bele, hogy akik mögötte a kertbe lépnek, bilincseket és köteleket hozzanak magukkal vagy hogy egyáltalán hitvány poroszlók menjenek vele. Színleg ráhagytak mindent, de azért csak azt cselekedték, amit jónak láttak cselekedni egy hitvány árulóval kapcsolatban, akiben nem bíznak s akit eldobnak, mihelyt kihasználták. Kioktatták a katonákat is, hogy Júdást figyeljék és ne engedjék szemük és kezük ügyéből addig, míg Jézus meg nincs kötözve; mert hiszen megfizették ezért és attól lehet tartani, hogy a gazember megszökik a pénzzel és éjnek idején Jézust vagy egyáltalán el sem foghatják, vagy helyette másvalakit fognak el, úgy hogy aztán az egész vállalkozásból nem lesz egyéb, mint zürzavar és zendülés húsvét ünnepén.

A csapat, melyet Jézus elfogására összeválogattak, Annás és Kaifás húsz fegyveres szolgájából állott. Csaknem úgy voltak fölszerelve, mint a római katonák: sisakot viseltek és zubbonyukról szíjak lógtak le derekuk körül, mint a rómaiaknak. Főképpen abban különböztek amazoktól, hogy szakállt viseltek, míg a rómaiak Jeruzsálemben csak barkót, ellenben álluk és szájuk borotvált volt. Mind a húszan karddal voltak fölfegyverkezve, csak néhányan lándzsával is. Fáklyákat is hoztak magukkal tűzkosarukban, de mikor megérkeztek, csupán az

egyik lángserpenyőt gyujtották meg. Tulajdonképpen egy nagyobb csapatot akartak Judással küldeni ; de mégis engedtek kifogásának, hogy nagyobb csapatot könnyen észrevehetnek amott, mert az Olajfák-hegyéről át lehet tekinteni az egész völgyet. Tehát a nagyobb rész ott maradt Ofelben, de a mellékutakon és a városban itt-ott őrséget állítottak, hogy csődületeknek és mentő kísérleteknek elejét vegyék. Júdás a húsz fegyveres szolgával előrement ; de mögéjük négy hitvány poroszlót rendeltek, akik köteleket és bilincseket vittek. Ezek mögött pedig menetelt az a hat tisztviselő, akikkel Júdás már régebb idő óta összejátszott. Ezek pedig voltak : két előkelő pap, Annás és Kaifás bizalmi emberei, továbbá két farizeus és két szadduceus tisztviselő, akik egyúttal herodiánusok voltak. Valamennyien álnok csúszómászók, Annás és Kaifás talpnyalói s az Úr leggonoszabb titkos ellenségei.

A húsz katona egész bizalmasan menetelt Júdással addig a helyig, ahol az út befut a Getszemáni- és az Olajfák-kertje között. De itt nem engedték őt egyedül előre, egészen más hangon kezdtek vele beszélni és hetykén, szemtelenül veszekedtek vele.

2. Jézust elfogják és megkötözik.

Mikor Jézus a *Getszemáni és az Olajfák-kertjét elválasztó útra* lépett, ennek az útnak elején, mintegy húsz lépésnyire előtte, megjelent Júdás a poroszlókkal ; éppen veszekedtek egymással. Júdás ugyanis külön a poroszlóktól, *egyedül* akart Jézushoz lépni, mint hozzátartozója és barátja ; amazoknak pedig csak azután kellett volna odajönni, hogy úgy lássék, mintha Júdás tudta nélkül jöttek volna. De azok fogták őt erősen és azt mondták : «Nem úgy, cimbora ! Nem szököl meg ám, míg az a galileai nincs a kezünkben !» És amint észrevették a nyolc apostolt, akik a neszre előjöttek a Getszemáni-kertből, odahívták a négy másik poroszlót is, akik mögöttük jöttek, hogy így erősítésük legyen. De Júdás nem akarta, hogy ezek is ott legyenek, s emiatt hevesen vitatkozott velük. Midőn Jézus és a három apostol felismerte a fáklyafénynél a civakodó fegyveres csapatot, Péter erőszakkal rájuk akart támadni : «Uram, a nyolcak is a Getszemániból ott vannak elől, verjük szét a poroszlókat !» Jézus azonban ráparancsolt, hogy maradjon nyugton, és visszament velük néhány lépést az úton keresztül egy füves térre. Júdás belezavarodva terveibe, csupa düh és gyűlölet volt. A Getsze-

máníból előjött négy tanítvány és kérdezte, mi történik itt? Júdás beszédbe elegyedett velük és szerette volna kihazudni magát az ügyből, de a poroszlók nem engedték. Ez a négy volt: az ifjabb Jakab, Fülöp, Tamás és Nathánael, mert ez és az öreg Simeon egyik fia, meg többen mások, egyrészt mint követek jöttek a nyolc apostolhoz a Getszemániba Jézus barátainak megbízásából, másrészt az aggodalom és kíváncsiság is idehozta kket. Ezen a négyen kívül a többiek menekülésre készen félénően surrantak ide-oda a távolban.

Jézus azonban ekkor néhány lépésnyire a csapat elé lépett és hangosan, érthetően kérdezte: «*Kit kerestek?*» A katonák vezetői felelték: «A názáreti Jézust!» Jézus így válaszolt: «*Én vagyok*». Alig hogy kiejtette e szavakat, azok mintha görcs fogta volna el őket, *hátrálva egymásra estek*. Júdást, aki még közelükben állt, ez még jobban megzavarta szándékaiban; úgy látszott, Jézushoz akar közeledni; de az Úr fölemelte kezét és szólt: «Barátom, mivégre jöttél?» Júdás erre nagy zavarral valami elvégzett ügyről hebegett néhány szót. Jézus pedig valami ilyesféle szókat mondott: «Ó, jobb lett volna nem születned!» De ezekre a szavakra már nem emlékszem világosan. Ezalatt a poroszlók fölkeltek és az áruló jeladására, a csókra várva, Jézus és övéi felé közeledtek. Azonban Péter és a többi tanítvány körülfogták Júdást és tolvajnak, árulónak nevezték. Ő hazudozásokkal próbált elszabadulni tőlük, de nem sikerült, mert a poroszlók védelmezni akarták őt a tanítványok ellen s ezáltal éppen ellene tettek tanuságot.

Ekkor Jézus megismételte kérdését: «Kit kerestek?» Azok feléje fordultak és újból azt felelték: «A názáreti Jézust». Az Úr szólt: «Én vagyok, mondtam már nektek, hogy én vagyok; ha engem kerestek, ezeket hagyjátok elmenni». Arra a szavára: «Én vagyok», *a poroszlók megint leestek*, még pedig egészen megfordulva, ahogyan az eskórosok szoktak esni; Júdást pedig ismét körülfogták az apostolok, mert végleg el voltak keseredve ellene. Jézus ekkor odaszólt a poroszlóknak: «Keljetek föl!» Erre azok fölkeltek, rémülettel telve, és minthogy Júdás még mindig az apostolokkal perlekedett, ezek pedig a katonákat fenyegették, a katonák az apostolok ellen fordultak. Ezáltal Júdás felszabadult s a poroszlók fenyegetően sürgették, adja meg már a megbeszélt jelet, mert parancsuk volt, hogy csakis azt fogják el, akit ő megcsókol. Most aztán Júdás Jézushoz lépett, megölelte, megcsókolta és mondá: «Üdvözlégy, Mester!» Jézus így szólt: «Júdás, hát csókkal árulod el az Emberfiát?» Ekkor a katonák körülfogták Jézust, a hátsó poroszlók pedig

előléptek és megragadták. Júdás ekkor el akart szökni, de az apostolok feltartóztatták és a katonákra támadtak, kiáltozva : «Uram, menjünk nekik karddal?» Péter, a többieknél hevesebben, kardot rántott és a főpap szolgája, Malkus felé vágott, aki őt vissza akarta szorítani, és lemetszette Malkus fülének egy darabját, úgy hogy az a földre rogyott, ami csak növelte a zürzavart.

Péter e buzgó-bátor cselekedete pillanatában a helyzet képe ez volt : Jézust a pribékek éppen megragadták, hogy megkötözzék ; széles körben vették körül őket a fegyveres szolgák, akik közül Malkust Péter leütötte ; más katonák azzal voltak elfoglalva, hogy a közeledő és ismét menekülő tanítványokat visszaszorítsák és üldözzék. A tanítványok közül négyen a közelben cirkáltak és csak néha-néha láttatták magukat. A fegyveres szolgák egyrészt még bátortalanok voltak az eséstől, részben nem kockáztathattak semmi komolyabb üldözést, nehogy meggyöngítsék a kört Jézus körül. Júdást, aki az áruló csók után el akart szökni, néhány távolabb álló tanítvány feltartóztatta és szitkokkal halmozta el. De a csak most előlépő hat tisztviselő kiszabadította őt. A négy pribék Jézus körül éppen a kötelekkel és bilincsekkel vesződött és megfogta Jézust, hogy megkötözze.

Ez volt a helyzet, mikor Péter levágta Malkus fülés és Jézus azt mondta : «Péter, tedd hüvelyébe kardodat ; mert aki kardot ránt, kard által vész el. Vagy azt véled, nem kérhetném Atyámat, hogy küldjön nekem több mint tizenkét légió angyalt? Vajjon ne igyam-e ki a kelyhet, melyet Atyám adott nekem? Hogyan teljesednének az Írások, ha ez nem így történnék?» Azt is mondotta : «Hadd gyógyítsam meg ezt az embert !» És odament Malkushoz, megérintette fülét és imádkozott, s amaz máris meggyógyult. Ám az őrség mindig körülötte volt, meg a poroszlók és a hat tisztviselő, és káromolták őt, mondván a seregnek : «Az ördöggel szövetkezett ! Varázslattal sebesült meg a fül és varázslattal gyógyult meg !»

Jézus erre így felelt nekik : «Ti dárdákkal és dorongokkal jöttetek, hogy engem mint valami gyilkost elfogjatok. Én mindennap nálatok tanítottam a templomban ; akkor nem mertétek rám tenni kezeteket. De most itt van a ti órátok, a sötétség ideje». Azok ekkor megparancsolták, hogy bilincseljék meg őt, és káromolták őt, mondván : «Minket nem tudtál varázslatoddal leteperni !» A poroszlók is kiabáltak : «Majd kiverjük belőled a bűvészkedést !» és hasonlókat. Jézus még mondott egyet-mást, de már nem tudom, mit ; a tanítványok pedig szétfutottak min-

den irányban. A négy pribék és a hat farizeus nem esett le, tehát nem is kelt föl ; még pedig (mint nekem kijelentetett) azért, mert ezek egészen a Sátán rabságában voltak és egyenlő rangban Júdással, aki szintén nem esett le, bár a poroszlók mellett állt ; minthogy mindazok, akik leestek és ismét fölkeltek, később megtértek és keresztények lettek, tehát elestük és fölkeltük megtérésük előképe volt. Ezek a fegyveres szolgák nem is nyúltak Jézushoz ; csupán körülvették ; sőt Malkus füle meggyógyítása után már annyira megtért, hogy csakis a rend kedvéért teljesítette tovább szolgálatát és a következő órákban, Jézus kínszenvedése alatt követként futott Máriához és másokhoz ide-oda, hogy hírt vigyen nekik mindenről, ami történik.

A pribékek a farizeusok állandó szemtelen és csufolódó szavai közben a legnagyobb durvasággal és hóhéri kegyetlenséggel megkötözték Jézust. Ezek az emberek pogányok voltak, a nép söpredékéből. Lábszáruk, karjuk és nyakuk mezítelen volt ; csak derekukon viseltek valami kötényt és felsőtestükön rövid, ujjatlan zubbonyt, melyet oldalt szíjakkal tüztek meg. Kistermetűek, de erősek voltak, roppant fürgék és rókaszín barna bőrűek, mint az egyiptomi rabszolgák.

Jézus *kezeit a melle előtt* kötözték meg kegyetlen módon, úgy hogy jobb keze csuklóját a bal könyöke alá, bal keze csuklóját pedig a jobb könyöke alá kötötték irgalmatlanul, élesen vágó új kötelekkel, és erősen összecsomózták. Derekára egy széles, belül tüskés bilincsövet erősítettek és kezeit még egyszer szorosan odafűzték a háncs- vagy fűzfagyűrűkhöz, melyek erre az övre voltak erősítve. Nyakára is övet tettek, mely belül tüskékkel vagy más sebző tárgyakkal volt kiverve. Erről a nyakövről két stólaszerű szíj lógott, ezeket mellén keresztbe tették és jól meghúzva mozdulatlanná merevítették s az övhöz erősítették. Ennek az övnek négy pontjára ismét négy hosszú kötelet kapcsoltak, melyekkel őt szeszélyük és rosszakaratuk szerint ide-oda rángigálhatták.

Az összes kötelek egészen újak voltak és úgy látszott, hogy amióta Jézus elfogásának tervével foglalkoztak, külön erre a célra készíttették.

IV. rész: Jézust megkötözve Annáshoz viszik.

1. Átkelés a Kidron patakon.

Meggyujtottak még néhány fáklyát és *a borzalmas menet megindult.* Elül ment tíz ember az őrségből, utánuk a pribékek Jézust a köteleken húzkodva, aztán a gúnyolódó farizeusok ; végül a többi tíz fegyveres szolga zárta be a menetet. A tanítványok még siránkozva és mintegy eszüket vesztve bolyongtak össze-vissza ; csak *János* követte a menetet kissé közelebbről a katonák mögött. A farizeusok megparancsolták a poroszlóknak, hogy fogják el ezt az embert. Erre néhányan visszafordultak és feléje szaladtak ; ő menekülni akart, mire megragadták a nyakán levő izzadságtörlő kendőjét ; ekkor ő kezükben hagyta a kendőt és elfutott. Köpenyét is eldobta, hogy könnyebben szaladhasson ; csak egy feltűzött ujjatlan alsóruha maradt rajta. De fönt a nyaka, feje és karja be volt takarva azzal a hosszú keskeny kelmepólyával, amit a zsidók viselni szoktak.

A pribékek ráncigálták és bántalmazták Jézust mindenféle kegyetlen módon és durva tréfával, még pedig főképpen azért, hogy aljas hízelgéssel kedvére legyenek a hat tisztviselőnek, akik telve voltak dühvel és rosszakarattal Jézus ellen. Hurcolták őt a rossz, rögös úton árkon-bokron, köveken, szemétdombokon keresztül ; kifeszítették a hosszú köteleket s maguk a jobb utat keresték ; és így Jézus kénytelen volt mindig arra menni, amerre a kötelek húzták. Kezükben csomós kötelek voltak, melyekkel őt, mint a mészáros a vágóhídra vezetett állatot, ütötték-verték ; s eközben oly aljas káromkodásokkal és csúfolódásokkal füszerezték gyalázatosságaikat, hogy vérforraló volna azokat itt ismételni.

Jézus mezítláb volt; a szokásos legalsó testtakaró pólyán kívül varratlan gyapjúszőttes köntös és egy átalvető volt rajta. A tanítványok, miként a zsidók általában, skapulárészerű, két darabból álló ruhadarabot viseltek, mely mellükön és hátukon feküdt, a vállakon át szíjakkal összefogva, de oldalt nyitva. Altestüket övvel fedték be, melyről négy heveder lógott ; ezek az ágyék köré csavarva mintegy nadrágot képeztek.

Még el kell mondanom, hogy Jézus elfogásakor nem láttam, hogy bármiféle parancsot vagy iratot mutattak volna fel; úgy mentek ellene, mint egy törvényen kívül helyezett csavargó ellen.

A menet gyorsan haladt és amint elhagyta az Olajfák-kertje és a Getszemáni-kert között vezető utat, jobbra tért a kert nyugati oldala mellett vivő útra, a híd felé, mely ott átvezet a *Kidron* patakon. Ezen a hídon nem haladt át Jézus, mikor az apostolokkal az Olajfák-hegyére ment; ő a Kidronon egy délebbi hídon ment át, miután kerülő utakon keresztülhaladt a Jozafát-völgyén. Az a híd, melyen most fogolyként vezették át, nagyon hosszú volt, mert nemcsak a Kidron fölött ívelt át, mely itt az Olajfák-hegyéhez közelebb folydogált, hanem átvezetett az egyenetlen hegyvölgyeken is, mint járható kőút. Már mielőtt a menet a hídra ért volna, láttam Jézust kétszer a földre zuhanni, annyira kegyetlenül ráncigálták a pribékek a kötelekkel. A híd közepére érve még gyalázatosabban töltötték ki rajta undok tréfakedvüket: a szegény megbilincselt Jézust embermagasságból ledobták a hídról a Kidron-patakba, miközben szitkozódva biztatták, hogy most teleihatja magát. Csak isteni segítség mentette meg attól, hogy halálra ne zúzza magát. Először térdére esett, aztán arcára, melyet a kevésvízű patak fenekén a sziklákon súlyosan összezúzott volna, ha megkötözött kezeit védőleg nem tartotta volna arca elé. Az övbilincsből kiszabadultak kezei, nem tudom, isteni segítség folytán-e, vagy mert a pribékek maguk oldották ki. Jézus térdeinek, lábainak, könyökének és ujjainak nyomai Isten akaratából belenyomódtak a sziklatalajba mindenütt, ahol érintették; később a hívek tiszteletben részesítették e nyomokat. Ma már nem hisznek az emberek ilyen hatásokban; de én történelmi látomásaimban gyakran láttam ilyen kőbe mélyedt nyomokat a pátriárkák és próféták, Jézus, Szűz Mária és némely szentek kezeiről, lábairól, térdeiről. A sziklák lágyabbak és hivőbbek voltak, mint az emberi szívek, és nagy pillanatokban tanuságot tettek arról, hogy *az igazság benyomást tett rájuk.*

Jézust az olajfák-hegyi szorongás után érzett nagy szomjúságában nem láttam inni; de most láttam, amint a Kidron patakba lökve fáradságosan ivott és hallottam, hogy eközben szól egy zsoltár-jövendölés beteljesüléséről: «inni a patakból az úton». (109. Zsolt. 7.)

A pribékek erősen tartották az Urat a köteleken lelógatva a hídról és mivel nagyon nehéz lett volna őt megint felhúzni, azt pedig, hogy átgázoltassák őt a patakon, egy kőfal akadályozta túlnan a parton: ezért visszaráncigálták őt a kötelekkel a Kidro-

non át, aztán lementek és kivonszolták a magas partra. Akkor a nyomorultak ismét elkezdték őt huzkodni, rángatni a kötélen előre, most már másodszor a hosszú hídon át, förtelmes gúny- és szitokszavak, taszigálás és ütlegek közepette. Hosszú gyapjúruhája, vízzel teleitatva és megnehezedve, szorosan tapadt tagjaihoz ; alig bírt már járni és a hídon túl ismét a földre rogyott. A kötelekkel ütve-verve megint fölráncigálták és a leggyalázatosabb csúfolódások között nedves ruháját feltűzték az övbilincshez. Példaként emlegették a ruha feltűzését a húsvéti bárányhoz és hasonló gúnyolódásokat.

Még nem mult éjfél. Láttam, hogyan hurcolják és hajszolják Jézust a pribékek a Kidron másik partján rossz, keskeny, csupa-göröngy utakon, hepe-hupás ösvényeken, tüskön-bokron át, éles köveken és sziklarögökön keresztül, káromkodva és ütlegelve. A gonosz tisztviselők mindig közelében voltak, ahol csak az út engedte ; mindegyiknek más-másféle kínzópálca volt a kezében, mellyel bökdöste, szurkálta vagy ütötte Jézust. És valahányszor vérző, mezítelen lábával a tüskék-bokrok közt, az éles köveken a pribékektől ráncigálva el-elbotlott, míg amazok a jobb úton mentek, mindannyiszor rácsapott szerető szívére a hat farizeus gúnyolódása és csipkelődése : «Lám, előfutárja, a keresztelő, itt nem készített elő neki jó utat !» Vagy : «Itt nem talál reá Malakiás szava : Angyalomat küldöm előtted, hogy elkészítse utadat» ; vagy : «Miért nem támasztja fel Jánost halottaiból, hogy előkészítse útját?» Az ilyen gyalázkodó szavakat, melyekre persze röhejben törtek ki, a pribékek jelszónak vették arra, hogy újabb bántalmazással gyötörjék a szegény Jézust.

Azonban miután még egy darabig így hajszolták az Urat, észrevették, hogy itt is, ott is bizonyos távolságban több alak ólálkodik. Ugyanis arra a hírre, hogy Jézust elfogták, több tanítvány odajött Betfagéból és más rejtekhelyekről, kikémlelni, mi történik Jézussal. Az Úr ellenségei emiatt aggódni kezdtek, hátha megtámadják őket és kiszabadítják Jézust, ezért jelkiáltásokat adtak Ofel elővárosba, hogy azonnal jöjjön a megbeszélt erősítés.

A menet még néhány percnyire volt a kaputól, mely a templomtól délre az Ofel nevű kis városrészen keresztül a Sion-hegyére nyílt, ahol Annás és Kaifás lakott, — midőn láttam, hogy e kapuból mintegy ötven főnyi katonaság jön elő erősítésnek ; három csapatban vonultak : az első tíz, az utolsó tizenöt főből állt, — megszámoltam — tehát a középső huszonötből. Fáklyákat hoztak magukkal, hetykén és pajkosan kiabáltak és fütyörésztek, mintha jövetelüket akarnák jelezni és szerencsét kívánni

a győzelemhez. Nagy lármával közeledtek és abban a pillanatban, amikor az első csapat Jézus őrségével egyesült a szélső házaknál, láttam hogy az ezáltal felkavart gomolygásban Malkus és többen mások suttyomban kiváltak az utócsapatból és elszöktek az Olajfák-hegye felé. Mikor pedig ez a csapat nagy újongással elébe sietett a fáklyafénynél az Ofelből jövő menetnek, a szanaszét bolyongó tanítványok elszéledtek.

Láttam aztán, hogy a Szűz Anyát és vele kilenc asszonyt az aggodalom ismét a Jozafát-völgyébe űzött. Vele voltak : Márta, Magdolna, Kleofás felesége, Mária ; Márkus anyja, Mária ; Zsuzsanna, Johanna Chusa, Veronika és Salome. A Getszemánitól délre voltak, szemben az Olajfák-hegyének azzal a tájával, ahol szintén egy barlang volt, amelyben Jézus néha imádkozni szokott. Láttam Lázárt, János-Márkust, Veronika fiát és Simeon fiát is velük. Az utóbbi Nathánaellel együtt szintén ott volt a Getszemániban a nyolc apostollal, és átfurakodott, sietve a tumultuson. Hírt hoztak a Szűz Anyának. Eközben lehetett hallani az egyesülő csapatok zsivaját és látni az égő fáklyákat. Ekkor Szűz Mária elvesztette külső öntudatát és kísérőinek karjaiba hanyatlott ; de ők ekkor visszahúzódtak vele egy darabra, hogy a lármázó menet elvonulása után visszavezessék őt Márkus anyja, Mária házába.

2. Átvonulás Ofelen.

Az ötven poroszlót egy háromszáz főnyi csapat váltotta fel mely hirtelen megszállta Ofel városrész kapuit, utcáit és környékét, mert az áruló Júdás figyelmeztette a főpapokat, hogy Ofel lakói, legnagyobbrészt szegény kézművesek, napszámosok, templomi favágók és vízhordók, legbuzgóbb hívei Jézusnak ; tehát ha erre viszik át Jézust, tartani lehet attól, hogy megpróbálják kiszabadítani. Az áruló jól tudta, mennyi tanításban, vigasztalásban, alamizsnában és gyógyulásban részesültek Jézustól ezek a szegény emberek. Itt Ofelben történt az is, hogy Keresztelő Jánosnak a Macherus-várban történt megöletése után Jézus Ofelben időzvén, sok munkást és napszámost meggyógyított, akik a siloai (vagy silohai) nagy épület és toronybeomlásakor megsebesültek. Legtöbben közülük a Szentlélek eljövetele után csatlakoztak az első keresztény egyházközséghez, és midőn megkezdődött a keresztények elkülönödése a zsidóktól, és több keresztény telep alakult, innentől az Olajfák-hegyéig a völgyet teleépítették sátrakkal és kunyhókkal. Akkor tevékenykedett

itt István is oly buzgón a maga módján. Ofel egy falakkal körülvett domb, délre a templomtól, leginkább szegény napszámosok lakják ; azt hiszem, nem sokkal kisebb, mint Dülmen.

Ofel derék lakóit fölébresztette a bevonuló sereg lármája. Kiszaladtak lakásukból, odacsődültek az utakra és a kapuhoz, ahol a katonák álltak, és tudakolták, mi történt. De a hetyke söpredék rabszolganépség visszakergette őket durván és csúfolódva. Azonban némi felvilágosítást mégis sikerült itt-ott szerezniök : hogy «Jézus, a gonosztevő, a ti hamis prófétátok, el van fogva, most viszik be, a főpap most majd bevágja neki az útját ; kereszten fog lógni !» E hírekre hangos jajgatás és sirám töltötte be csakhamar az éjjeli nyugalmából felriadt egész városrészt. A szegény jó emberek, férfiak és nők, jajgatva futkostak ideoda, vagy kiterjesztett karokkal térdre vetették magukat, az ég felé kiáltottak és magasztalták Jézus jótéteményeit. A katonák azonban taszigálva, ütlegelve, minden oldalról visszaszorították őket lakásaikba és szidták Jézust : «Ime, világos bizonysága annak, hogy ő a nép lázítója !» De arra nem voltak képesek, hogy a népet teljesen lecsillapítsák, sőt attól féltek, hogy nagyobb erőszak alkalmazásával éppen még jobban felizgatják ; azért inkább csak arra szorítkoztak, hogy visszatartsák az úttól, melyen a menetnek Ofelen át kellett vonulnia.

Eközben a szörnyű menet a megkínzott Jézussal egyre közelébb ért Ofel kapujához. Az Úr ismét összeesett és úgy látszott, nem bír tovább menni ; egy könyörületesebb szívű katona fölhasználta ezt az alkalmat és így szólt : «Láthatjátok, ez a nyomorult ember nem tud tovább menni, pedig úgy-e elevenen kell őt a főpap elé vinnünk ; hát legalább lazítsátok meg egy kicsit a kötelet a kezein, hogy ha elesik, legalább rájuk támaszkodhassék !» Erre megállt a menet és míg a pribékek kissé meglazították keze kötelékét, egy másik jobblelkű katona vizet hozott neki a közeli kútból.[1] Olyan háncsból készült tölcsérbe merítette a vizet, aminőt arrafelé katonák és vándorlók szoktak ivóedénynek használni. Midőn Jézus ennek az embernek köszönetet mondott és valamit még szólt bizonyos jövendölésről «élő vízzel való itatásról» és «élő víz forrásairól», amikre azonban már nem emlékszem világosan, a főpapi követek kigúnyolták és szidalmazták őt. Kérkedéssel és káromlással vádolták ; mondták, hagyjon fel hiábavaló beszédeivel ; nem fog ő már egy állatot sem megitatni, nem hogy embert. Nekem azonban látnom adatott, hogy azt a két embert : aki meglazította Jézus kötelékeit,

[1] Valószínűleg Siloa vagy Rogel kútjából.

és azt, aki vizet hozott neki, belső megvilágosítással ajándékozta meg Isten. Ezek még Jézus halála előtt megtértek, aztán mint tanítványok az egyházközséghez csatlakoztak. Én ismertem akkori és későbbi tanítványi nevüket s az egész összefüggést ; de ennyi mindenfélét nem tud az ember eszében tartani ; nagyon is sok az.

Most a menet tovább vonult Jézust bántalmazva ; mégpedig az ofeli kapun át föl egy magaslatnak, ahol a menetet szívtépő jajveszékeléssel fogadta a lakosság, mely Jézushoz mély hálával ragaszkodott. A poroszlók csak a legnagyobb erőfeszítéssel tudták a mindenfelől odatóduló férfiak és nők tömegét visszatartani. Kezüket tördelve tolultak oda minden oldalról, térdre vetették magukat és kitárt karokkal kiáltották : «Engedjétek szabadon ezt az embert ! Bocsássátok el őt ! Kifog segíteni rajtunk? Ki fog minket vigasztalni, gyógyítani? Engedjétek nekünk szabadon ezt az embert !» Szívszaggató látvány volt : Jézus sápadtan, eltorzultan és összetörve, szétzilált hajjal, nedves, piszkos, rendetlenül összegyűrt ruhában, köteleken ráncigálva, botokkal böködve, mint egy szegény tehetetlen áldozati állat, félmeztelen, arcátlan pribékektől előre hajszolva, lármás, taszigáló poroszlóktól áthajszolva a siránkozó, hálás ofeliek tömegén, akik utána nyujtogatták karjaikat, melyeket ő gyógyított ki a bénaságból ; utána esedeztek nyelvükkel, melynek némaságát ő oldotta fel ; utána néztek és sírtak szemeikkel, melynek világát ő adta vissza . . .

Már a Kidron völgyében csatlakozott a menethez csufondároskodó lármával egy dologtalan csőcselék-csapat, melyet a poroszlók feluszítottak és Annás és Kaifás pártja s Jézus egyéb ellenségei fölbéreltek ; ez most segített a derék ofelieket gúnyolni és szidalmazni. Ofel voltakép egy domb, mert láttam a közepén egy szabad téren a hely legmagasabb pontját, melyen nagy halom gerenda hevert, mint valami ácstelepen. A menet innen az egyik fal kapuján át ismét kissé lefelé haladt.

Amint a menet kijutott Ofelből, a népet visszatartották attól hogy kövesse Jézust és az őrséget. Azok most völgynek mentek ; jobbfelől valami nagy épület állott, azt hiszem, Salamon műveinek maradványai ; balfelől feküdt a *Bethesda* tava ;[1]

[1] A *régi Bethesda-tó* helyéről az archeológusok és Palesztina-kutatók véleménye máig sem egyezik. Legtöbben a templomhegy *északi* részén keresik, és egy régi hagyomány emellett szól. Ám a tudós archeológus, *dr. Urbas* Antal laibachi kanonok, egy értekezésében, melyet kéziratban adott át a kiadónak, meggyőző érvekkel mutatja ki, hogy az Emmerich Anna Katalin által itt és egyéb helyeken megjelölt hely (t. i. a templomhegy *déli* oldala) volt a régi Bethesda-tó

s így vonultak egyre nyugat felé egy völgyi úton, melynek neve *Millo* volt. Majd kissé déli irányba fordultak magas lépcsőkön fel a Sion-hegyére, Annás háza felé. Az egész úton folytatták Urunk bántalmazását és gúnyolását és a városból odatolakodó új meg új csőcselék népségek kedvéért az elvetemedett poroszlók mindig kitaláltak valami újat Jézus gyötrésére. Az Olajfák-hegyétől idáig hétszer esett el az Úr.

Ofel lakossága még csupa rémület és szomorúság volt, amikor egy újabb jelenet töltötte el ismét mély részvéttel. Jézus Anyját vezették át Ofelen a szentasszonyok és jóbarátok a Kidron völgyéből Márkus anyja, Mária házához, mely a Sion lábánál állott. Amint a jó emberek felismerték őket, újból felhangzott sirámuk és a Szűz Anya körül olyan tolongás támadt hogy a tömeg úgyszólván vitte a Szent Szűzet.

Mária *néma volt a fájdalomtól* és csak akkor szólalt meg, mikor Márkus anyja házában volt már és János hozzája ment Akkor elkezdett kérdezősködni és szomorogni, míg János el nem beszélt neki mindent, ami Jézussal történt a Vacsoraház elhagyásától kezdve mostanáig, úgy, ahogy ő maga látta. Később átvitték Máriát a város nyugati részébe Márta házába, Lázár villájának közelébe. De most kerülő utakon vezették, elkerülve azokat az utakat, melyeken Jézus ment, nehogy növeljék fájdalmait.

Péter és *János*, akik a menetet távolról követték a városba, néhány jó ismerősükhöz futottak, akiket János a főpapok szolgálatköréből ismert, hogy valami módot találjanak arra, hogy bejussanak a törvényterembe, ahová mesterüket vitték. János ez ismerősei olyan hivatalnoki küldöncök voltak, akiknek most be kellett szaladgálniok a várost, hogy több néposztály véneit és sok másokat fölkeltsenek és törvény-ülésre hívjanak. Szívesen meg akarták tenni a két apostol kívánságát, de nem tudtak rá más módot, mint hogy öltsenek ők is küldöncruhát és tegyenek úgy, mintha segítenének a törvénykezők meghívásában ; akkor aztán a küldöncruhában bemehetnek velük Kaifás törvénytermébe ; mert ott csak a fölbérelt csőcselék, katonák és hamis tanuk gyülekeznek, mindenki mást kikergettek. Azonban a tanácsba tartozott Nikodémus, Arimateai József és néhány más

valódi és igazi helye. — Ugyanebben a meggyőződésben van ftdő P. *Stock* Simon, O. C. is, aki nyolcévi szentföldi tartózkodása alatt Palesztina minden jelentős helyét, különösen Jeruzsálemet alaposan átkutatta, még pedig azzal a szándékkal, hogy a megboldogult Emmerich Anna Katalin adatait gondosan megvizsgálja. Ő pedig ezeket az adatokat a valósággal tökéletesen egyezőknek találta.

jobb érzésű ember is ; ezeknek meghagyása szerint a két apostol Mesterüknek csupa jóbarátait hívta meg, akiket a farizeusok talán szándékosan mellőzhetőknek tartottak a meghívásban.

Júdás ezenközben Jeruzsálem meredek déli lejtőin bolyongott, ahol szemetet szoktak lerakni, mint egy őrült gonosztevő, akin az ördög ül és sarkantyúzza.

3. Jézus ellenségeinek intézkedései.

Jézus elfogásáról értesítették *Annást* és *Kaifást*, és most nagy sürgés-forgás uralkodott náluk. A törvényház udvarai ki voltak világítva és minden bejárat őrséggel megszállva ; a küldöncök beszaladgálták az egész várost, hogy összehívják a tanács tagjait, az írástudókat és mindenkit, akinek csak szava volt a törvénykezésben. De sokan már Júdás árulása óta együtt maradtak Kaifásnál, hogy megvárják az eredményt. Meg voltak híva a polgárság három osztályának vénei is, és minthogy a *farizeusok, szadduceusok és herodiánusok* az ország minden tájáról már néhány nap óta Jeruzsálemben tartózkodtak az ünnepekre, és minthogy Jézus elfogatása már rég elhatározott dolog volt náluk és a főtanácsnál, ezért ezek közül is (akiknek névjegyzéke megvolt a főpapnak) behívták Jézus legesküdtebb ellenségeit, azzal a paranccsal, hogy mindegyikük gyüjtse össze a maga körében az összes tanukat és bizonyítékokat Jézus ellen és hozza magával a törvényszékre. Most hát együtt voltak Jeruzsálemben mind a farizeusok, szadduceusok és sok-sok más gonosz ember Názáretből, Kafarnaumból, Thirzából, Gabarából, Jotapatából, Siloból (máskép Schiloch), és egyéb helyekről, akiknek Jézus oly sokszor szemükbe mondta az igazságot az egész nép előtt mélységes megszégyenítésükre ; ezek most mind telve gyűlölettel és bosszúvággyal, a vidékükről való és helységek szerint más-más gyüjtőtáborban megszállt húsvéti vendégek között összeszedtek néhány gazfickót és felbérelték őket pénzen arra, hogy ordítozzanak és vádaskodjanak majd Jézus ellen. Azonban néhány nyilvánvaló hazugságon és gyalázkodáson kívül semmi egyebet nem tudtak kieszelni, mint azokat a vádakat, amelyekre nézve ő már számtalanszor elnémította őket zsinagógáikban.

Mindezek most egymásután vonultak be Kaifás házába. Jött Jézus ellenségeinek egész tömege a kevély farizeusok és írástudók közül, és hűséges csatlósaik söpredéke magából Jeruzsálemből, köztük néhány elkeseredett kalmár, akiket Jézus

kiűzött a templomból; sok felfuvalkodott tanító, akiket a templomban a nép előtt elhallgattatott; meg talán néhány olyan, aki nem tudta neki megbocsátani, hogy mint tizenkét éves fiú, első tanításakor a templomban felülmúlta s megszégyenítette őket. Voltak az Úr összegyűlt ellenségei közt megátalkodott bűnösök, akiket nem akart meggyógyítani; visszaeső bűnösök, akik ismét betegek lettek; hiú ifjak, akiket nem vett föl tanítványul; rosszlelkű örökséghajhászók, akiket az bántott, hogy ő a szegényeknek juttatott olyan javakat, amelyekre ők lestek; gazfickók, akiknek cimboráit megtérítette; kicsapongók és házasságtörők, akiknek szeretőit az erény útjára vezette; gazdag örökségek vadászai, melyeknek tulajdonosait meggyógyította; és mindezeknek minden gaztettre kész talpnyalói; a Sátánnak minden szent iránt, tehát a Legszentebb iránt is gyűlölködő és feldühödt eszközei. Az ünnepekre gyűlt zsidó nép nagy részének ez az alja, egyre jobban nekivadítva Jézus főellenségeitől, most megmozdult és minden irányból áramlott Kaifás palotája felé, hogy Isten igazi bárányát, aki viseli a világ bűneit, a szeplőtelen bárányt, hamisan vádolja minden bűnről, és reá rakja azok minden súlyát, következményét, amiket ő csakugyan magára vett, hordozott és megbűnhödött.

Mialatt a zsidók iszapja felkavarodott, hogy beszennyezze a tisztaságos Üdvözítőt, sok jámbor ember, Jézus barátai, felháborodva és elszomorodva jártak-keltek ide-oda, nem lévén beavatva a titokba, hallgatództak és panaszkodtak és előzettek, vagy hallgattak és ferde szemmel nézték őket. Más jóérzésűek, de gyöngék vagy ingatagok, megbotránkoztak és kísértésbe jöttek, hogy megváltoztassák felfogásukat. Az állhatatosak száma nem nagy volt; úgy történt, mint manapság is történik: hogy valaki jó keresztény, amíg illőnek látszik; de azonnal szégyenli a keresztet, mihelyt nem jó szemmel nézik. Mindazáltal sokaknak szívére hatott már kezdetben a bizonyítékokat nélkülöző, igazságtalan, égbekiáltó eljárás Jézus ellen, a sok gyalázatos bántalmazás, amely csak ellenségeinek gyűlöletét árulta el, és az Úr panasztalan türelme, úgy hogy bátortalanul és hallgatva vonultak vissza.

4. Egy pillantás Jeruzsálemre ebben az órában.

A hatalmas kiterjedésű, emberrel zsufolt város és a közelében messzire elnyúló húsvéti vendégtábor a sokféle házi és nyilvános imák és más vallási szertartások elvégzése, és az

ünnepi előkészületek után éppen nyugovóra készült és álomba merült, mikor futótűzként terjedt el a hír, hogy Jézust elfogták, és ez fölserkentette Jézus valamennyi hívét és ellenségét. Most a főpapok küldöncei által behívottak mind megindultak a város minden pontjáról. Sietve mentek a holdfénynél vagy fáklyafénynél az utcákon át, melyek éjnek idején Jeruzsálemben rendszerint puszták és barátságtalanok, mert a legtöbb ház ablakai és forgalma a belső udvarok felé nyílnak. Mind a Sionnak tartanak fölfelé, ahonnan a magasból fáklyafény csillog és zaj szűrődik lefelé. Hallani, amint még itt-ott zörgetnek az előudvarok kapuin, hogy fölkeltsék az alvókat. Zűrzavar, lárma és szóváltás a város számtalan pontján ; kaput nyitnak a zörgetőknek, kérdezősködnek, felelnek, és a hívásra elindulnak Sion felé. Kíváncsiskodók és szolgák mennek velük, hogy majd hírt hozzanak az otthon maradóknak. Nehéz reteszek és kapuzáró gerendák dörrennek némely háznál : az emberek félnek és lázadástól tartanak. Néha-néha emberek jönnek a kapukhoz és az átmenő ismerősöket szólítgatják meg hírek végett, vagy ezek szólnak be sietve a rokonérzelműekhez ; ilyenkor sok kárörvendő beszédet hallani, amint manapság is így szokott történni hasonló alkalmakkor. Ilyesféléket lehet hallani : «Most majd meglátják Lázár és nővérei, kivel barátkoztak ! Johanna Chusa és Zsuzsanna, meg János-Márkus anyja, Mária és Salome most majd későn bánják meg üzelmeiket ; és hogyan meg kell most majd alázkodnia férje előtt Szeráfiának, Sirák feleségének, akinek részvétét a Galileai iránt férje oly sokszor rosszalta ! Annak a rajongónak, annak a lázítónak egész nyája mindig olyan lesajnálva nézett a más felfogásúakra ; most majd nem tudja egyik-másik, hová bújjék ! Persze, most egyik sem mutatja magát, hogy pálmaágakat és köpenyegeket és fátyolokat terítsen az ő szamarának lábai alá ! Mindig jobbak akartak lenni másoknál ezek a hízelgők, hát most egészen helyén van, hogy ők is vizsgálat alá kerüljenek, mert mind bele vannak keveredve a Galileai üzelmeibe ! A dolog mélyebben gyökeredzik, mint általában gondolták. Kíváncsi vagyok, hogyan fog most viselkedni Nikodémus és Arimateai József ; már rég nem lehetett bízni bennük ; Lázárral vannak összeköttetésben, de ravaszok. Most aztán minden kitudódik !» stb. Efféléket beszélnek sokan, akik egyes családokra és különösen azokra az asszonyokra dühösek, akik Jézus hívei és ezt nyilvánosan tanusították is.

Másutt tisztesebb módon fogadják a híreket. Némelyek megrémülnek, mások siránkoznak magukban, vagy félénken

keresnek rokonérzésű barátokat, hogy szívüket kiöntsék előttük. Csak kevesen merik érzelmeiket hangosan és bátran nyilvánítani.

Azonban még nem mindenütt a városban vannak felizgulva, csupán ott, ahol a törvényre hívó küldöncök már jártak, és ahol a farizeusok a hamis tanukat szedik össze, de legfőképpen ott, ahol az utak a Sionra vezető útba torkollanak. Mintha Jeruzsálem különböző pontjain düh és gyűlölet szikráit látná az ember felgyulladni, aztán az utcákon végigfutni, a szemközt jövőkkel egyesülni és egyre erősbödve és gyarapodva, végül zűrzavaros tűzfolyamként hömpölyögve fel a Sionra, Kaifás házába beáradni. A város egyes részeiben még csend van ; de lassankint ott is mind élénkebbé válik az élet.

A *római katonák* nem vesznek részt semmiben, de az őrhelyeket megerősítették és a csapatok mind sűrűn együtt vannak. Élesen figyelik, mi történik. Húsvétkor a nagy népözönlés miatt mindig hidegvérűek, higgadtak, de egyúttal felkészülten résen is állnak . A népek elkerülik a tájakat, ahol római őrségek állnak, mert a farizeusokat nagyon bosszantja, ha azok megszólítják őket. A főpapok már bizonnyal bejelentették Pilátusnak, miért szállták meg fegyveres szolgákkal Ofelt és Sion egy részét ; csakhogy ők és Pilátus bizalmatlanok egymás iránt ; ő sem alszik : fogadja a jelentéseket és adja a parancsokat. Ezalatt felesége kinyúlva fekszik ágyán ; alszik, mélyen, de nyugtalanul ; nyögdécsel és fel-felzokog, mint akit rossz álmok gyötörnek. Alszik, mégis sokat tud meg, jóval többet, mint Pilátus.

Ám a város egyik részén sem oly megható a részvét Jézus iránt, mint *Ofelben* a szegény templomszolgák és napszámosok közt, akik ezt a dombot lakják. Hiszen a rémület oly váratlanul csapott le rájuk az éjszaka csendjében, és erőszak riasztotta fel őket álmukból. Hiszen ott vonult át közöttük az ő szent tanítójuk, orvosuk és jótevőjük, aki meggyógyította és táplálta őket — teljesen összetörve és megkínozva, mint egy szörnyű álomkép —, majd részvétük és keservük ismét a fájdalmas Anya köré gyűlt, aki övéivel szintén átvonult köztük. Ó, mily szomorú dolog látni, amint a fájdalomtól egészen megtépett Anya és barátnői, éjnek éjszakáján, szent nőknek oly szokatlan időben, bús félénkséggel, baráti házról baráti házra járva kénytelenek az utcákon végigsietni ! Gyakran el kell rejtőzniök zugokba egy-egy arra vonuló hetyke csapat elől ; gyakran kell csúfolódásokat lenyelniök kóválygó rossz nőktől ; sokszor kell hallaniok csípős, kárörvendő beszédeket a mellettük

elmenőktől és csak nagyritkán egy-egy részvevő szót Jézusról. Végre megérkeznek menedékhelyükre s ott mind vigasztalanul, könnyözönben, kezüket tördelve, kimerülten, szinte ájultan roskadnak össze, támogatják egymást, átölelik egymást, vagy magányosan kuporodnak fájdalmukba merülve, befödött fejüket térdükre temetve. Zörgetnek a kapun : ők néma aggodalommal figyelnek föl ; de a zörgetés halk és félénk, ellenség nem így kopog ; nagybúsan kaput nyitnak : Uruknak egy barátja vagy barátjának szolgája jött ; megrohanják őt kérdésekkel, de csak újabb vészhírt hallanak ; az nem hagyja őket nyugodni : megint kiszaladnak az utakra, figyelnek, hallgatóznak, és megújult fájdalommal mennek ismét vissza . . .

Az *apostolok és tanítványok* közül legtöbben félénken bolyonganak most Jeruzsálem völgyeiben és bujkálnak az Olajfák hegyének barlangjaiban. Ha találkoznak, megijednek egymástól, aztán halkan tudakozódnak új hírek felől, és minden közeledő lépés nesze megszakítja szomorú suttogásukat. Többször változtatják rejtekhelyeiket és egyenkint szivárognak vissza a városba. Mások földieikhez lopóznak be a húsvéti szállásokra, hogy híreket kapjanak vagy hírhozókat küldjenek a városba. Némelyek fölmennek az Olajfák-hegyére és búsan, aggódva tekintenek le onnan a fáklyák mozgására és figyelnek a zajra a Sionon ; mindent százféleképpen magyaráznak, aztán megint lesietnek a völgybe, hogy mégis valamelyes bizonyosságot szerezzenek.

Az éj csöndjét mindjobban zavarja a zsivajgás Kaifás háza körül. A táj csillog-villog a fáklyák és szurokserpenyők lángjától ; a város körül pedig felhangzik a sok teherhordó és áldozati állat bőgése, melyeket a temérdek sok idegen hozott a húsvéti szállásokra, és milyen meghatóan ártatlanul hangzik fel az éjszakában a sok-sok bárány tehetetlen, alázatos bégetése, melyeket holnap le fognak vágni a templom udvarán ! De csak *egy* van feláldozva, azért, *«mert maga akarta»;* és nem nyitotta fel száját ; miként a vágóhídra vitt juh, és miként a bárány, mely elnémul nyírója előtt, nem nyitja ki száját : a tiszta, szeplőtelen húsvéti bárány — *Jézus Krisztus* . . .

Mindezek fölébe pedig egy csodálatos, szorongással telt menny borul ; a hold vándorol fenyegetően, furcsamód foltokkal borítva, szintén betegen és eltorzulva, mintha haboznék megtelni, mert akkor ölték meg Jézust. Odakint pedig, a város déli oldalán, a meredek Hinnom-völgyben, úttalan utakon, félelmes magányban, pocsolyák, szemét és piszok közt, rossz lelkiismeretétől ide hajszolva erre az elátkozott tájra, magá-

nosan, társ nélkül, maga árnyéka elől is menekülve, az ördögtől űzve-hajtva, bolyong *Iskarióti Júdás*, az áruló . . . Ezernyi gonosz szellem röpdös körül a világban és hajszolja, belekergeti az embereket a bűnbe. Kiszabadult *a pokol* és bűnre ingerel mindenütt, és a Bárány terhe egyre súlyosbodik, a Sátán dühe egyre nő, sokszorozódik, bonyolódik, kavarog. A Bárány minden terhet magára vesz, de a Sátán a bűnt akarja, és ha ez az Igaz nem is vétkezik, ha hiába kísérti is, mégsem bukik el, legalább ellenségei pusztuljanak el bűneikben.

Az *angyalok* azonban gyász és öröm közt tétováznak ; szeretnének Isten trónja előtt könyörögni, szeretnének segíteni tudni, de nem tehetnek egyebet, mint ámulva imádni az isteni igazságosság és irgalmasság csodáját, mely a mennyek szentélyében öröktől fogva létezett, most pedig, az időben, a földön készül megtörténni. Mert az angyalok is hisznek az Atyaistenben, mennynek és földnek mindenható teremtőjében ; és Jézus Krisztusban, az ő egyszülött Fiában, a mi Urunkban, aki fogantatott a Szentlélektől, született Szűz Máriától, ma éjjel kezd szenvedni Poncius Pilátus alatt, holnap megfeszítteti, meghal és eltemettetik ; aki le fog szállni a pokol tornácára, és harmadnap fel fog támadni a halálból ; aki föl fog menni a mennybe, ahol a mindenható Atyaisten jobbján ül, s onnan fog eljönni, ítélni élőket és holtakat ; az angyalok is hisznek a Szentlélek Istenben, egy egyetemes Anyaszentegyházban, a szentek egyességében, a bűnök bocsánatában, a test feltámadásában és az örök életben ! Amen.

Mindez csak egy kicsiny része azoknak a benyomásoknak, melyeknek egy szegény, bűnös szívet a megrepedésig meg kellett tölteniök szorongással, bánattal, vigasztalással és részvéttel, midőn a szemlélődő elmélkedés, szintén segítséget keresve, néhány percre elfordult az Üdvözítő kegyetlen elfogatásától Jeruzsálem fölött a véges időknek e legkomolyabb éjszakáján, abban az órában, midőn Isten végtelen igazságossága és végtelen irgalmassága találkozott, egymást átölelte, és egymásba olvadva megkezdte az isten- és emberszeretet legszentebb művét, megbüntetni az emberek bűneit az Istenemberben és vezekelni az Istenember által.

Igy álltak a dolgok, midőn az édes Üdvözítőt Annás elé vezették.

5. Jézus Annás előtt.

Éjféltájban Jézust *Annás* palotájában a kivilágított udvaron át egy *csarnokba* vezették, mely akkora volt, mint egy kis templom. A bejárattal szemközt, huszonnyolc tanácstagtól körülvéve, ült Annás egy magas dobogón, mely alatt oldalról keresztül lehetett látni. Az elülső oldalon ülőhelyekkel megmegszakított lépcső vezetett föl Annás bírói székéhez, melyhez hátulról, az épület belsejéből lehetett jutni.

Jézust, még körülvéve néhánytól ama fegyveres szolgák közül, akik őt elfogták, azok a pribékek rángigálták kötelein néhány lépcsőn fel, akik idáig is vezették. A csarnok többi részét megtöltötték a fegyveres szolgák és a csőcselék, szitkozódó zsidók, Annás szolgaszemélyzete és egy része a hamis tanuknak, akiket Annás terelt össze s akik később Kaifásnál is megjelentek.

Annás alig bírta kivárni Jézus megérkezését. Szikrázott a kárörömtől, ravaszságtól és gúnytól. Ő volt a feje egy bizonyos törvényszéknek, s most itt ült törvényt bizottságával, melynek feladata volt a tanítás tisztasága fölött őrködni és a vádlói tisztet gyakorolni a főpap előtt.

Jézus ott állt sápadtan, nedves, sáros ruhában, megbilincselt kezekkel, a poroszlóktól kötélen tartva, *lehajtott fejjel, hallgatva*, Annás előtt. Ez a vén, ösztövér gazember, ritka szakállával, telve ördögi gúnnyal és hideg zsidó gőggel, képmutatóan félig-meddig mosolygott, mintha semmiről semmit sem tudna és fölötte csodálkoznék azon, hogy Jézus az a fogoly, akit neki bejelentettek. Jézushoz intézett beszéde, melyet nem tudok szószerint ismételni, értelme szerint a következő volt:

«Ej, no lám, a názáreti Jézus! Hát te vagy az? Hol vannak hát tanítványaid, hol van híveid nagy serege? Hol van a te királyságod? a te országod? Úgy látszik, minden más fordulatot vett veled! Szidalmaid véget értek; csak néztük, néztük, míg aztán egyszer megelégeltük az istenkáromlásokat, papok gyalázását, szombatok megszentségtelenítését. Kik a tanítványaid? Hol vannak? Most hallgatsz? Beszélj, te lázító, te népámító! Hiszen már megetted a húsvéti bárányt szokatlan módon, szokatlan időben, szokatlan helyen! Te új tanokat akarsz alapítani. Ki adott neked jogot a tanításra? Hol tanultál? Felelj! Mi az a te tanításod, mely mindeneket felháborít? Szólj! Felelj, mi a te tanításod?»

Ekkor Jézus fölemelte fáradt fejét, ránézett Annásra és szólt:

«Én nyilvánosan beszéltem, az egész világ előtt, ahol mind a zsidók össze szoktak jönni. Titokban semmit sem tanítottam. Miért kérdezel tehát engem? Kérdezd azokat, akik hallották, amiket szólottam nekik. Azok tudják, mit tanítottam».

Annás arca Jézus e szavaira dühöt és gúnyt árult el. Észrevette ezt egy szemtelen, talpnyaló törvényszolga, aki Jézus mellett állt, és vaskesztyűs öklével csattanó ütést mért Jézus szájára és arcára e szavakkal: «Így felelsz a főpapnak?» Az Úr megtántorodott az erős ütéstől és mivel ugyanakkor a pribékek is megtaszították, *oldalvást a lépcsőre esett;* arcáról vér folyt; gúnyszavak, szitkok, röhögés és morajlás töltötték be a termet. Durva erőszakkal ismét felráncigálták Jézust; ő pedig nyugodtan szólt: «Ha rosszul szólottam, bizonyítsd be; ha pedig helyesen szólottam, miért ütsz engem?»

A végsőkig felbőszülve Jézus nyugalmától, Annás most felszólította a jelenlevőket, hogy — mivel Jézus maga kívánta — mondják el ők, mit hallottak róla és mit tanított. Erre a hitvány csőcselék zürzavaros ordítozásba és gyalázkodásba tört ki. Ő azt mondotta — kiabálták —, hogy ő király; hogy Isten az ő atyja; hogy a farizeusok házasságtörők; fellázítja a népet; szombatnapon gyógyít az ördög által; az ofeliek egészen meg vannak érte bolondulva és megszabadítójuknak, prófétájuknak nevezik őt; Isten fiának hivatja magát; azt hirdeti, hogy ő Isten küldöttje; «ajt» kiált Jeruzsálemre, a város pusztulását hirdeti; nem tartja meg a böjtöket; össze-vissza bolyong a néppel; eszik a tisztátalanokkal, pogányokkal, vámosokkal és egyéb bűnösökkel; pártot gyüjtött házasságtörő nőkből és más rossz asszonyokból. Éppen az imént azt mondotta Ofel kapujában valakinek, aki vizet adott neki inni, hogy ő annak az örök élet vizét fogja adni és akkor az soha többé nem fog szomjazni. Kétértelmű beszédeivel félrevezeti a népet. Idegen pénzeket és javakat fecsérel el. Mindenféle valótlanságokat fecseg az embereknek az ő országáról és sok egyéb hasonló dolgokat.

Össze-vissza, zűrzavarosan dobták mind e vádaskodásokat az Úr szemébe; eléje álltak és szitkokkal vegyesen tajtékzották arcába azokat; a poroszlók pedig ide-oda lökdösték és kiabáltak: «Nos, beszélj! Felelj!» Annás és tanácsosai pedig kaján gúnnyal dobtak közbe egy-egy megjegyzést, pl. «Na, szép kis tanokat hallunk itt! Mit felelsz rájuk? Hát ezek azok a nyilvános tanítások! Az ország tele van velük. Nem tudsz semmit felhozni itten? Miért nem parancsolsz, te király? ! te Isten küldöttje? ! Hát mutasd meg most küldetésedet!»

A főknek mindenegyes ilyen megjegyzését a poroszlók és

a többiek zajos gúnykacajjal, taszigálással és zsivajjal kísérték és legjobb szerették volna a pofozkodó aljas szolga példáját követni. Jézus szegény csak támolygott ide-oda.

Annás most hideg gúnnyal fordult hozzá :

— Ki vagy hát? Miféle király vagy? Miféle küldött vagy? Én azt hittem, te egy ismeretlen ács fia vagy. Avagy talán te vagy Illés, aki tűzszekéren ment az égbe? Azt mondják, Illés még él, és te is láthatatlanná tudod tenni magadat ; már többször eltűntél. Vagy talán éppen Malakiás vagy? Te mindig ezzel a prófétával dicsekedtél és vonatkoztattad írását magadra ; különben az is csak olyan fecsegés tőle, hogy neki nem volt atyja, ő angyal volt, nem halt meg ; hát persze, ez kitűnő alkalom és ürügy egy csalónak arra, hogy magát Malakiásnak adja ki ! Mondd hát, micsoda király vagy te? Azt is állítottad, hogy több vagy, mint Salamon király. Hát jól van, nem vonom meg tőled tovább országod címét !

Ekkor Annás egy körülbelül háromnegyed könyöknyi hosszú és három ujjnyi széles papírost hozatott, rátette egy táblára és nádtollal egy sor nagy betűt írt rája ; minden betű egy-egy vádat jelentett Jézus ellen. Ezt az írást aztán összetekerve egy üres kis lopótökbe helyezte, felül bedugaszolta ; a lopótököt aztán egy nádszálra erősítette, odaadatta az Úrnak ezt a gúnyjogart és hideg gúnnyal ilyesfélét mondott :

— Itt van országod kormánypálcája ! Bele vannak zárva összes címeid, rangjaid és jogaid. Vidd a főpaphoz, hogy belőle elismerje küldetésedet és országodat, s méltóságodhoz illően bánjék veled. Kötözzétek meg és vigyétek ezt a királyt a főpap elé !

Ugyanis Jézus kötelékeit megoldották, mikor Annás elé állították ; most tehát kezeit ismét keresztben mellére kötözték, miután az Annás vádjait tartalmazó gúnyjogart kezébe erősítették. Igy vezették át aztán az Urat röhej, gúnykacaj és bántalmazás közben ki a csarnokból — Kaifáshoz.

V. rész: Jézus Kaifás főpap előtt.

1. Jézust Annástól Kaifáshoz viszik.

Attól az úttól, melyen Jézust Annáshoz vezették, oldalt állott Kaifás háza. Most egy sikátoron át ismét odahurcolták. Annás háza Kaifásétól alig háromszáz lépésnyire van. Az út falak közt és kisebb épületek sora közt visz, melyek Kaifás törvényházához tartoznak ; most ki volt világítva ducokra erősített tűzserpenyőkkel és tele volt ordítozó és dühöngő zsidókkal. A katonák alig tudták megfékezni a tömeget. Azok, akik Annásnál gyalázkodtak, most Annás szidalmait ismételték a maguk módján a nép előtt. Jézust az egész úton gyalázták és bántalmazták. Láttam, midőn a fegyveres törvényszolgák egyes kisebb csoportokba verődött embereket, akik Jézust síránkozva sajnálták, durván szétkergették ; ellenben másoknak, akik piszkolódással és vádaskodással tüntették ki magukat, pénzt osztogattak és társaikkal együtt beengedték őket Kaifás udvarába.

2. Kaifás törvényszéke.

Kaifás törvényházába így lehetett bejutni : Először egy kapun át a tágas *külső udvarba*, innen megint egy kapun át egy második udvarba, mely falaival az egész házat körülveszi. (Ezt a továbbiakban *belső udvarnak* fogjuk nevezni.) A ház elülső részét, mely több mint kétszer olyan hosszú, mint széles, az *atriumnak*, vagyis *előudvarnak* nevezett tér alkotja ; ezt három oldalról fedett oszlopcsarnok veszi körül, középütt pedig nyitott, fedetlen és kövezett ; ehhez három oldalról bejáratok vezetnek. A főbejárat az atriumba a ház hosszú oldalán van ; ide belépve az ember balról szabad ég alatt egy kifalazott gödröt talál, melyben tüzet tartanak ; jobbról pedig, az atrium negyedik oldalát képezve, pár lépcsővel magasabban, néhány magasabb oszlop mögött, egy fedett tér van, körülbelül félakkora, mint az atrium ; ebben vannak az ülőhelyek a tanácsgyűlés számára több lépcsővel emelkedő félkörben. A főpap ülőhelye fönt a középen van. A vádlott helye a félkör közepén.

A vádlottat őrök fogják körül; mögötte kétoldalt le egészen az atriumig a vádlók és tanuk helye. A bírák üléseinek félköréhez a háttérből három bejárat szolgál, mégpedig e félkör mögött fekvő nagy, kerek teremből, melyben köröskörül szintén ülések vannak. Itt tartják a zárt gyűléseket. Ebből a kerek teremből jobbra és balra ajtók nyílnak kifelé a házból, néhány lépcsővel lefelé, a belső udvarba, mely a házat körülveszi és itt a ház alakját követve körben fut. A teremből a jobboldali ajtón kilépve, és az udvarban baloldalt álló épület felé fordulva, egy sötét földalatti börtön ajtajához érünk; e börtön ama kerek terem alatt fekszik, mely — miként a nyilt törvényszék — magasabban van, mint az átrium és így alatta pincéket lehetett építeni. Az udvarnak e kerek részében több börtönhelyiség is van, és ezek egyikében láttam pünkösd után Pétert és Jánost fogságban ülni egy éjszakán át, midőn Péter a templom kapujában meggyógyította a született sántát.

Az épületben és körülötte mindenütt fáklyák és lámpások világítottak; olyan világos volt, mint nappal. Az atrium közepén azonkívül világított még a nagy tűzgödör; ez olyan, mint egy földbe süllyesztett, fölül nyitott kemence; felülről dobják bele a tüzelőt, azt hiszem, tőzeget. Oldalain mintegy embermagasságnyira olyan szarvfélék nyúlnak ki belőle: ezek kürtők, amelyek elvezetik a füstöt; középütt azonban látni a tüzet.

A tűzgödör körül csakúgy hemzsegett a sok katona, törvényszolga, mindenféle szedett-vedett népség, közönséges felbérelt tanuk; nők is vegyültek közéjük, néhány rossz nőszemély is; valami piros innivalót mértek ki és tésztaneműt sütöttek a férfiaknak pénzért. Olyan tarkabarka forgatag volt, mintha farsang utólja volna.

A legtöbb behívott törvénytag már egybegyülekezett a félkörű bírói emelvényen Kaifás körül; néha-néha jött még egy-egy. Vádlók és hamis tanuk csaknem betöltötték az atriumot. Sok hivatlan is odatolakodott; erőszakkal kellett őket eltávolítani.

Kevéssel a Jézust hozó menet megérkezése előtt bejött *Péter* és *János* is a ház előtti legkülső udvarba, küldöncruhába öltözve. Jánosnak sikerült még egy ismerős szolga segítségével átjutnia a belső udvarba, de ennek kapuját éppen mögötte már be is csukták, úgyhogy Péter a tolongásban elmaradva már csak zárt kaput talált és a kapusnő nem akarta beereszteni. Ekkor János onnan belülről kiszólt a nőnek, hogy engedje be Pétert. De Péter így sem jutott volna be, ha nem jött volna

éppen Nikodémus és Arimateai József és be nem segítette volna Pétert. Odabent aztán átadták a küldöncköpenyeket a szolgáknak és csöndesen elvegyültek a tömeg közé az atriumban jobboldalt, ahonnan jól oda lehetett látni a bírói üléskörre. Kaifás már beült székébe fönt a lépcsőzetes félkör közepén ; körötte mintegy hetven főtanácstag ült. A nép vénei, írástudók és városi kiküldöttek álltak vagy ültek kétoldalt, s ezek körül sok tanu és csőcselék. A bejárati oszlopcsarnokban a tanácsülések lábánál és az atriumon keresztül egészen addig a kapuig, melyen a menetet várták, őrök voltak állítva ; de ez a kapu nem az volt, mely szemben nyilt a tanácsüléskörrel, hanem ettől oldalt az atrium baloldalán.

Kaifás higgadt ember volt, izzó, bősz arckifejezésű ; arany virágokkal és bojtokkal díszes, hosszú sötétpiros köpenyt viselt, mely mellén, vállán és elül végig mindenféle csillogó csattokkal volt összetűzve. Fején süveg, mely alacsony püspöksüveghez hasonlított ; egymáshoz hajlított elülső és hátsó csúcsa közt oldalt nyílások voltak, ahol kilógott a kelme ; füle mellett leffentyük hullottak le vállára. Kaifás már rég együtt ült főtanácsbeli híveivel. Sőt sokan már azóta ott voltak, amióta Júdás a sereggel kivonult Jézus elfogására. Kaifás türelmetlensége és dühe már annyira duzzadt, hogy ornátusában leszaladt magas üléséről az előudvarba és veszekedett és tudakolta, nem jön-e már Júdás. Eközben a menet már közeledett is és ő visszament székébe.

3. Tanukihallgatás Kaifás előtt.

Tomboló gúnyüvöltés, tolongás, taszigálás közben, piszokkal megdobálva, *Jézust bevezették az atriumba*, ahol a csőcselék féktelen dühöngése helyett a visszafojtott düh tompa mormogása és susogása fogadta. A menet a bejárattól jobbra fordult a bírói szék elé. Amint Jézus elhaladt Péter és János mellett, rájuk pillantott, de fejét nem fordította feléjük, hogy el ne árulja őket. Alig lépett Jézus az oszlopok közül a tanács elé, Kaifás már rárivallt :

— Hát itt vagy, te istenkáromló, aki megzavarod nekünk ezt a szent éjszakát? !

Most levették Jézus gúnyjogaráról a lopótököt, melybe Annás vádirata volt zárva, és miután felolvasták a vádpontokat, Kaifás a szitkok, becsmérlő szavak és vádaskodások egész özönét zúdította Jézusra, mialatt a poroszlók és a közelben

álló szolgák ráncigálták és taszigálták az Urat ; kezükben vaspálcák voltak, melyek körtealakú tüskés buzogányban végződtek : ezekkel bökdösték és lökdösték ide-oda őt és kiabáltak :

— Felelj ! Nyisd ki a szádat ! Nem tudsz beszélni? !

Eközben Kaifás még Annásnál is dühödtebben számtalan kérdés özönét árasztotta Jézusra ; ő pedig csak állt ott szótlanul és szenvedően maga elé nézve a földre, és Kaifásra rá sem pillantott. A pribékek azonban mindenáron szólásra akarták bírni őt, ezért nyakát és oldalát bökdöték, kezére ütögettek és árakkal szúrkálták. Egy szemtelen kölyök hüvelykujját Jézus fogai közé dugta és kiáltott :

— No, most harapj !

Ezután következett a *tanukihallgatás*. Nem volt ez egyéb, mint egyrészt a felbérelt csőcselék zagyva ordítozása és üvöltözése, másrészt Jézus leghalálosabb ellenségei, a farizeusok és szadduceusok megvásárolt embereinek kijelentései, akik az egész országból odagyülekeztek az ünnepekre és akiket most amazok összeszedtek «tanukul». Újból felhoztak mindent, amire Jézus már százszor is megfelelt. Hogy ő az ördög által gyógyít és űz ördögöt ; hogy megszentségteleníti a szombatot ; hogy megszegi a böjtöt ; hogy tanítványai nem mossák meg kezüket evés előtt ; hogy fellázítja a népet ; hogy a farizeusokat kígyók fajzatának és házasságtörőknek nevezi ; hogy Jeruzsálem pusztulását jövendöli ; hogy pogányokkal, vámosokkal, bűnösökkel és rossz nőkkel érintkezik. Aztán hogy nagy seregekkel járkel, királynak, prófétának, sőt Isten fiának hívatja magát és folyton az ő országáról beszél. Hogy tagadja a válás jogosultságát. Hogy «jaj»-t kiáltott Jeruzsálemre. Hogy önmagát az élet kenyerének mondja. Hogy soha nem hallott tanokat hirdet : aki nem eszi az ő testét és nem issza az ő vérét, nem üdvözülhet, stb., stb.

Ilyen módon *csavarták és forgatták ki* minden *szavát, tanítását és példabeszédét*, meg-megszakítva szidalmakkal és bántalmazásokkal, és mindezt vádként sorolták föl ellene. Csakhogy ellentmondtak egymásnak és összegabalyodtak ezek a tanuvallomások. Az egyik azt állította : «Ő királynak adja ki magát» ; a másik meg : «Nem, hanem csak annak hívatja magát, de amikor ki akarták kiáltani királynak, megszökött». Egy másik így kiabált : «De ő azt állítja, hogy ő Isten fia !» Mire a negyedik tanu : «Dehogy ! Csak azért nevezi magát fiúnak, mert megteszi az Atya akaratát !» Némelyek azt mondták, hogy Jézus meggyógyította őket, de aztán ismét betegek lettek, tehát az ő

egész gyógykodása semmi egyéb, mint bűvészkedés. Általában igen sok vád és tanuvallomás varázslatot sütött rá Jézusra. A bethesdai tónál történt gyógyításról is hamisan tanuskodtak, hazudtak és ellentmondtak egymásnak. Azok a farizeusok is, akikkel a házassági válásról vitatkozott, hamis tanítással vádolták meg ; és az a názáreti ifjú is, akit nem akart tanítványai közé fogadni, volt olyan arcátlan és idejött ellene tanuskodni. Vádként hozták fel a házasságtörő asszony fölmentését is, meg a farizeusok megkorholását, és sok-sok egyebet.

Ám jogszerűen megalapozott vádat nem tudtak felhozni ellene egyet sem. A tanuk csapatai csak felléptek, meg elléptek, és inkább csak szidalmazták, mint tanuvallomást tettek. Folyton csak egymással veszekedtek hevesen, miközben Kaifás és a tanácstagok szüntelen folytatták a szidalmazást. Egyre kiabáltak keresztül-kasul :

— Micsoda király vagy? ! Mutasd meg hát hatalmadat ! Hívd ide az angyalok légióit, akikről az Olajfák-hegyén beszéltél ! Hová tetted az özvegyek és bolondok pénzét? Egész birtokokat eltékozoltál, mi lett azokból? Felelj, adj számot ! Most megnémulsz, mikor a törvény előtt beszélned kellene? Pedig jobb lett volna hallgatnod a nép és az asszonycsőcselék előtt, de bezzeg, ott járt a szád ! . . . stb.

Ezt a sok piszkolódást állandó *bántalmazások* kísérték a törvényszolgák részéről, akik ütlegekkel és taszigálásokkal akarták kicsikarni a feleletet Jézusból. Bizony csak Isten segítségével tudta ezt túlélni, hogy elvegye a világ bűneit. Némely elvetemedett tanu azt állította, hogy Jézus törvénytelen gyermek ; de mások ezt megcáfolták és azt mondották :

— Ez hazugság ! Mert az ő anyja egy jámbor szűz volt a templom szolgálatában és mi tanui voltunk eljegyzésének : egy nagyon istenfélő férfiú jegyezte el.

Ezen aztán elkezdtek veszekedni a tanuk.

Azt is szemére vetették Jézusnak és tanítványainak, hogy nem mutattak be soha áldozatot a templomban. Én magam sem láttam soha, hogy az Úr Jézus, vagy az apostolok — amióta vele voltak — áldozati állatot vittek volna a templomba, kivéve a húsvéti bárányt. József és Anna azonban, míg éltek, gyakran mutattak be áldozatot Jézusért. Ez a vád azonban mit sem ért ; hiszen az esszénusok sem mutattak be állatáldozatot soha, mégsem tartották őket büntetésre méltóknak. A varázslás vádját sokan felhozták ; és maga Kaifás többször hangoztatta, hogy a tanuk összezavarodása is Jézus varázslatának következménye.

Egyesek most azzal vádolták, hogy ő a húsvétot törvényellenesen már tegnap este, vagyis a mai szent szombaton tartotta, sőt már tavaly is rendetlenségek történtek nála e tekintetben. Persze emiatt is nagy szidalmazás és ordítozás tombolt ellene. De a tanuk annyira összezavarodtak és úgy elszólták magukat, hogy Kaifás és a tanács maga is röstelte és feldühödött; pedig hát ők sem tudtak semmi olyasmit felhajszolni, amire legalább némikép építhettek volna. Nikodémust és Arimateai Józsefet is felszólították nyilatkozatra, mert Jézus a húsvétot az utóbbinak Sion-hegyi húsvéti termében ette. A két férfi elő is lépett Kaifás elé és azt állította, sőt könyvtekercsekből is kimutatta, hogy a galileaiak egy régi szokás alapján egy nappal előbb tarthatják a húsvéti vacsorát. A bárány ügye pedig teljesen rendben van, hiszen templomi emberek is jelen voltak. Ez az utóbbi bizonyság nagy zavarba hozta a tanukat és különösen az bőszítette föl Jézus ellenségeit, amikor Nikodémus behozatta az Írásokat és bebizonyította a galileaiak igazát belőlük. A galileaiaknak e jogát biztosító sok érv közül, melyekre mindre már nem emlékszem, egyik az volt, hogy nagy zsúfoltság esetén a templomban nem lehetne idejére elvégezni az előírt cselekményeket és hazatéréskor a tolongás igen nagy lenne. Bár a galileaiak nem éltek mindenkor ezzel a jogukkal, de annak fennállását Nikodémus az Írásokból tökéletesen kimutatta, és a farizeusok dühe Nikodémus ellen csak fokozódott, amikor ő azzal a kijelentéssel fejezte be nyilatkozatát, mennyire meggyalázva kell hogy érezze magát az egész főtanács az itt egybegyűlt tömeg előtt az összes tanuk egymást verő ellentmondásai miatt egy olyan vádban, melyet ily magabiztos előítélettel, ily viharos sietséggel a szent ünnepek előtt emeltek. Bősz dühvel néztek Nikodémusra és annál sietősebben és szemérmetlenebbül folytatták az aljas tanukihallgatást.

Sok gyalázatos, hazug, csavaros tanuvallomás után végül még két tanu állt elő és azt vallotta, hogy Jézus kijelentette: ő lerontja a kézzel épített templomot és három nap alatt egy másik, nem kézzel épített templomot épít helyébe. Ámde ez a két tanu is ellentmondott egymásnak. Az egyik azt állította, hogy Jézus egy új templomot akar építeni, azért tartott más húsvétot más épületben, mert a régi templomot le akarja rontani. A másik tanu szerint ellenben amaz épületet emberi kezek építették, tehát Jézus nem azt gondolta.

Kaifás most nagyon elkeseredett, mert Jézus bántalmazása, a tanuk ellentmondásai, és a vádlott érthetetlen néma türelme nagyon rossz benyomást tett a jelenlevők sokaságára. Néhány-

szor egyenesen kinevették a tanukat. Sokan lelkiismeretükben valóságos szorongást éreztek Jézus mély hallgatása folytán ; mintegy tíz poroszló meg éppenséggel annyira meghatódott, hogy rosszullét ürügye alatt kimentek ; és amint elhaladtak Péter és János mellett, odasugták nekik :

— Szívettépő ennek a galileai Jézusnak a hallgatása ilyen gyalázatos eljárás mellett ! Úgy érzi magát az ember, mintha a föld akarná elnyelni. Mondjátok, csak, hová forduljunk?

Azonban a két apostol — talán mert bizalmatlankodott és félt, hogy elárulják őket, mint Jézus tanítványait, vagy a körülállók felismerik őket — csakúgy általánosságban felelt szomorú arccal :

— Ha az igazság hív titeket, hagyjátok magatokat általa vezettetni ; a többi majd megjön magától.

Erre amazok kimentek Kaifás udvarából és a városba siettek. Találkoztak emberekkel, akik őket Sion-hegyén túlra a barlangok felé utasították Jeruzsálemtől délre. Itt több apostolt találtak elrejtőzve, akik első pillanatban megijedtek tőlük, de midőn megtudták tőlük, hogyan áll Jézus ügye, és hogy őket is veszedelem fenyegeti, elszéledtek ismét más községekbe.

4. Isten Fia tanuságot tesz magáról.

Kaifás, bősz dühre gerjedve a két utolsó tanu ellentmondó vallomásától, végre fölkelt székéből, néhány lépcsőfokkal lejebb ment Jézushoz és így szólt :

— Semmit sem felelsz e vádra?

Szörnyen bosszantotta, hogy Jézus reá sem pillantott. Ekkor a pribékek Jézus fejét hajánál fogva hátrarántották és öklükkel felütötték állát. Jézus azonban így sem emelte föl tekintetét. Erre Kaifás hevesen fölemelte kezét és dühös hangon kiáltott : «Kényszerítlek téged az élő Istenre, mondd meg nekünk, te vagy-e Krisztus, a Messiás, a felséges Istennek fia?»

A nagy zsibongást egyszerre halálos csend váltotta fel. És Jézus, a mennyei Atyától megerősítve, *kimondhatatlanul méltóságteljes, mindeneket megrendítő hangon*, az Örök Ige hangján felelé :

«Én vagyok, te mondád! De mondom nektek, majd látni fogjátok az Emberfiát a Fölség jobbján ülni és eljönni az ég felhőin!»

E szavai alatt úgy láttam Jézust, mintha fénylene és világítana, és fölötte nyitva láttam az eget és benne kimondhatatlan egységben a mindenható Atyaistent ; láttam az angyalokat és

az igazak imáját, amint kiáltottak és imádkoztak Jézusért. De láttam azt is, mintha Jézus istensége így szólt volna ki az Atyából és Jézusból egyszerre :

«Ha tudnék szenvedni, akarnék is szenvedni ; minthogy azonban irgalmas vagyok, megtestesültem a Fiúban, hogy az Emberfia szenvedjen ; mert én igazságos vagyok ; és íme, ő hordja mindezeknek bűneit, az egész világ bűneit !»

Kaifás alatt pedig láttam az egész poklot nyitva, egy zürzavaros tüzes kört tele rémalakokkal, és láttam Kaifást efölött állani, mintha csupán egy vékony fátyol tartotta volna őt fölötte. Láttam őt át- és áthatva a pokoli gyűlölettől. Az egész ház úgy tűnt nekem most, mint egy alulról felkavarodó pokol. Midőn Jézus ünnepélyesen kimondotta, hogy ő Krisztus, az Isten Fia, akkor úgy tetszett, mintha *megrettent volna a pokol* tőle és egész dühét egyszerre ebbe a házba lökte volna fel. Mivel pedig nekem minden képekben és alakokban mutattatik meg (s ez a nyelv nekem sokkal igazabb, rövidebb és világosabb, mint minden más magyarázat, hiszen az emberek végre is szintén alakok, kézzelfoghatók, nem pedig szavak), ezért én a pokol szorongását és dühét is számtalan rémalakban láttam mintegy a föld alól számos helyen feltolulni. Jól emlékszem : láttam közöttük kis sötét alakok egész seregeit, melyek két lábon szaladó kutyákhoz hasonlítottak hosszúkarmú mancsokkal ; de most hamarjában nem tudom megmondani, a gonoszságnak mely fajtáját akarták jelenteni ; akkor tudtam. Most már csak az alakra emlékszem ; de hiszen az mindegy. Ilyen rémületes árnyakat láttam a legtöbb jelenlevőbe beleszállni, vagy sokuknak fején, vállán ülni. Tele volt velük a gyülekezet és a düh szállt meg minden gonoszt.

Láttam e percben a Sionon túl a sírokból is borzalmas alakokat előjönni ; azt hiszem, ezek gonosz lelkek voltak. A templom közelében is láttam sok jelenséget előtűnni a föld alól, és köztük többen raboknak látszottak, akik bilincsben vonszolták magukat. Azt már nem tudom, vajjon ezek az utóbbiak mind szintén gonosz lelkek jelenségei voltak-e, avagy földi helyekre száműzött lelkek, akik talán most vonultak a pokoltornácára, melyet az Úr Jézus a halálos ítélet elfogadásával megnyitott nekik. Az ember képtelen az ilyen dolgokat tökéletesen kifejezni és nem akarja megbotránkoztatni azokat, akik ebben tudatlanok ; de az ember *érzi* ezeket a dolgokat, mikor látja, és a haja égnek mered. Volt valami borzalmas ebben a pillanatban. Azt hiszem, János is látott valamit belőle, mert később hallottam őt erről beszélni. Legalább is a nem egészen elveszettek mind

érezték mély borzadással e pillanatok szörnyűségét, a gonoszok pedig szintén érezték, de gyűlöletük és dühük vad fellángolásával.

Kaifás pedig, mintegy a pokoltól ösztökélve, megragadta díszöltönye szegélyét, egy késsel fölmetszette és végigszakította sziszegő zajjal és hangosan kiáltotta :

— Káromkodott ! Mi szükségünk van még tanukra? Magatok hallottátok a káromlást ! Mit ítéltek?

Valamennyien felugrottak és rettenetes zsivajjal kiáltották : «Méltó a halálra ! Méltó a halálra !»

Ez ordítozás alatt volt legborzasztóbb a házban a pokolnak sötét dühöngése. Mintha a Sátán megrészegítette volna Jézus ellenségeit, azoknak udvaroncait és kutyalelkű szolgáit. Mintha a sötétség kikiáltotta volna győzelmét a világosság fölött. Akikben még volt némi jóérzés, azokat oly nagy borzadás fogta el, hogy beburkolóztak köpenyükbe és kisurrantak. Még a tanuk közül is az előkelőbbek, nem lévén már szükség rájuk, rossz lelkiismerettel elhagyták most a törvényházat. Az alsóbb néposztálybeliek pedig az előudvarban tolongtak a tűz körül, ahol pénzt osztottak ki köztük, s most ettek és ittak.

A főpap pedig így szólt a poroszlókhoz :

— Kezetekbe adom ezt a királyt, adjátok meg a tiszteletet az istenkáromlónak !

Aztán tanácsosaival együtt a törvényszék mögötti kerek terembe vonult át, ahová innen nem lehetett belátni.

János most nagy szomorúságában megemlékezett *Jézus szegény anyjáról.* Arra gondolt, hogy a rettenetes hírt esetleg valamelyik ellenség sokkal kíméletlenebbül adná a Szűzanya tudtára. Még egyszer ránézett az Úrra és mondotta magában : «Mester, te tudod jól, miért távozom most !» És elsietett, mintha maga Jézus küldené őt édesanyjához. *Péter* pedig, egészen megzavarodva a fájdalomtól és félelemtől, és a fáradtság miatt még élesebben érezve a közeledő hajnal metsző hidegét, leplezte, amennyire tudta, kétségbeesett bánatát és félénken közeledett az átriumban levő tűzmedencéhez, mely körül mindenféle csőcseléknépség tolongott, hogy melegedjék. Nem is tudta, mit tesz ; de Mesterétől nem bírt elszakadni.

5. Jézus bántalmazása Kaifás előtt.

Midőn Kaifás, Jézust prédául hagyva, a tanáccsal együtt eltávozott a törvényteremből, az ott levő gonosz gyerekek csapata dühödt darázsrajként esett neki Jézusnak, akit eddig is

a négy főporoszló közül kettő tartott kötélen. A másik kettő még az ítélet előtt eltávozott, hogy felváltassa magát. Már a vallatás alatt is a pribékek és más gazfickók egész fürtöket kitépdestek, kínos fájdalmat okozva, az Úr hajából és szakállából. Jó lelkek titokban fölvettek a földről egy-két ilyen fürtöt és elsurrantak; de később ezek a hajfürtök elvesztek. Ugyancsak még a kihallgatás alatt leköpdöste ez az aljas népség az Urat és számtalanszor ököllel ütötte, tüskésbottal bökdöste és tűvel szurkálta. De most aztán vak dühvel árasztották fékevesztett gonoszságuk minden aljasságát a szegény Jézusra. Szalmából, háncsból font különféle alakú gúnykoronákat tettek fejére csúfolódva és mindannyiszior új meg új gyalázó és gúnyszavak közben ütötték le azokat fejéről.

— Nézzétek csak Dávid fiát, atyja koronájával! Ime, itt áll az, aki nagyobb Salamonnál! Ez az a király, aki fiának menyegzőt szerez!

Ilyen és hasonló csúfondároskodásokkal gúnyoltak ki benne minden örök igazságot, amit ő az emberek üdvére igazságban és példabeszédekben kijelentett. Ököllel, botokkal ütötték-verték, taszigálták ide-oda és útálatos módon leköpdösték. Végül fontak egy koronát vastag búzaszalmából, amilyen ott nő, fejére tettek egy magas, a mostani püspöksüveghez hasonló föveget, és arra a szalmakoszorút, miután előbb lehúzták róla kötött köpenyét. Ott állt most tehát az Úr, mindössze alsótest-kötényével, mell- és nyakpólyájával takart testtel; de utóbb ezeket a pólyákat is letépték róla; nem is kapta vissza soha. Aztán egy ócska, rongyos palástot akasztottak nyakába, de annak eleje még térdét sem takarta be. De még egy hosszú vasláncot is akasztottak nyakára, mely stólamódra lógott le válláról mellén át térdéig. Csakhogy ennek a láncnak két végén egy-egy nagy, szöges vaskarika volt, mely járás és esés közben fájdalmasan sebezte térdét. Kezét ismét megkötözték melle elé, beledugtak egy nádszálat és ronda szájuknak undok tartalmával beszennyezték megkínzott arcát. Szétzilált haja és szakálla, melle és egész gúnyköpenye tele volt az undorító szennynek tarka mocskával. Piszkos ronggyal bekötötték szemét, ököllel és bottal ütötték fejét és kiabáltak:

— Nos, nagy próféta, találd ki, ki ütött meg?

De ő nem szólt, csak imádkozott magában értük, sóhajtozott és — tűrte tovább az ütéseket.

Igy megkínozva, meggyalázva és bemocskolva hurcolták most át láncon a *hátsó tanácsterembe;* lábbal és furkósbotokkal rugdaltak maguk előtt ordítozva: «El a szalmakirállyal! Hadd

mutassa meg magát a tanács előtt is abban a hódolatban, melyben mi részesítettük őt !» Amint a terembe érkeztek, ahol még ott ült Kaifás és sok tanácstag a félkörű emelvényen, újabb gúnyroham fogadta őt. És minden, amit tettek, a legaljasabb élcelődés volt és szent szokásoknak és cselekményeknek folytonos szentségtörő meggyalázása. Ahogy az imént a köpködéskor és sárral bekenéskor azt mondták : «Nesze a királyi kenet, a prófétai kenet !» — úgy most Magdolna kenetét és a megkeresztelkedést gúnyolták ki :

— Hogy-hogy? — kiáltották csúfondárosan — ilyen piszkosan akarsz a főtanács előtt megjelenni? Mindig másokat akartál megtisztítani, magad meg nem vagy tiszta ! No most mi megtisztítunk téged !

És behoztak egy vödör mocskos, zavaros trágyalevet, melyben egy nagy undok rongy úszkált, és taszigálás, csúfolódás, szidalmak közben, gúnyos hajlongásokkal és üdvözlésekkel, nyelvüket öltögetve és hátsó felüket mutogatva neki, azzal a trágyaleves ronggyal nekiestek arcának és vállának, mintha le akarnák tisztogatni, és még gyalázatosabban bemocskolták, mint volt előbb. Végül a vödör egész tartalmát fejére döntötték és ordítoztak :

— Nesze, itt a drága kenet ! Itt a nárdusvíz háromszáz dénárért ! Nesze a te bethesdai keresztvized !

Ez az utóbbi gúnyszó akaratukon kívül Jézust a húsvéti bárányhoz hasonlította. Ugyanis az aznap leölendő áldozati bárányokat először a Bethesda-tó mellett a juh-kapunál nagyjából megmosták, aztán a tóban, délkeletre a templomtól, szertartásosan még egyszer meghintették vízzel, mielőtt a Passzahra a templomban levágták volna őket. A gúnyolódók azonban ezzel a beszéddel tulajdonképpen arra a 38 év óta beteg emberre céloztak, akit Jézus a Bethesda-tónál meggyógyított, mert én láttam akkor ezt az embert ott megmosdani vagy megkeresztelkedni. Azért mondom : «megmosdani vagy megkeresztelkedni», mert azt a cselekményt e pillanatban nem tudom világosan szemem elé idézni.

Ezután a poroszlók Jézust lökdösve és ütlegelve körülhurcolták a még együtt levő gúnyolódó és szitkozódó tanács előtt. Az egész gyülekezetet ellepték, úgy láttam, dühös ördögalakok. Homályos, zűrzavaros, iszonytató kavargás volt. Ám a bántalmazott Jézus körül gyakran fényt és ragyogást láttam azóta, hogy kijelentette, hogy ő Isten Fia. Sokan a jelenlevők közül is, úgy látszott, szintén sejtették ezt bensőleg, legalább is abban a szorongató érzésben, hogy semmi megszégyenítés, semmi meg-

gyalázás nem volt képes Jézust megfosztani kimondhatatlan méltóságától és fenségétől. Ellenségeinek ez a fény Jézus körül csupán gyűlöletüknek egy-egy mélyebb felkavarodásakor lett érezhető ; nekem azonban az ő dicsfénye annyira feltűnő volt, hogy mindig azt kellett gondolnom : azért takarták be Jézus arcát, mert a főpap Jézusnak «Én vagyok» szava óta nem bírta többé elviselni Jézus tekintetét.

6. Péter tagadása.

Midőn Jézus kijelentette : «Én vagyok !» és Kaifás megszaggatta ruháját, és a «Méltó a halálra !» kiáltás összevegyült a csőcselék gúnyüvöltésével ; midőn Jézus fölött az igazságosság ege nyitva volt és a pokol szabadon eresztette dühét, a sírok pedig szellem-rabjaikat ; midőn minden csupa szorongás és borzadás volt : *Péter* és *János*, akik Jézus szörnyű bántalmazásának tehetetlen, feljajdulást nem engedő, feszült szemléletétől kegyetlenül szenvedtek, nem bírtak tovább ott álldogálni. *János* több távozó néző és tanu közé vegyülve kiment és *Jézus Anyjához* sietett, aki a szentasszonyokkal Márta házában tartózkodott, nem messze a sarki toronytól, ahol Lázárnak szép városi háza állott.

Péter ellenben nem volt képes végleg távozni : annál sokkal jobban szerette Mesterét. Már alig bírta magát tartóztatni ; a sírás fojtogatta, de elnyomta, ahogyan tudta. Ottmaradni sem akart : buzgalma elárulta volna ; de meg sehová másfelé sem fordulhatott, hogy föl ne tűnjék. Tehát kiment az átriumba a tűz mellé, ahol katonák és mindenféle emberek álldogáltak s üldögéltek csoportosan, akik közben-közben résztvettek Jézus bántalmazásában és ismét kijöttek aljas megjegyzéseiket elmondani. Péter csöndesen viselkedett ugyan ; de az, hogy nem vett részt amazok gyalázatosságaiban, meg az, hogy a szomorúság annyira kiült arcára : okvetlen föl kellett hogy ébressze Jézus ellenségeinek gyanúját. Éppen akkor a tűzhöz lépett a kapusnő, és mivel mindenki csak Jézusról és tanítványairól fecsegett és gyalázkodott, szájas asszonyok módjára a kapusnő is belevegyült nagyhetykén. Ránézett Péterre és így szólt :

— Te is a galileai tanítványai közül való vagy !

Péter megzavarodott és megijedt, hogy őt is bántalmazni fogja a durva tömeg, és így felelt :

— Asszony, én nem ismerem őt ! Nem tudom, nem értem, mit akarsz !

Aztán fölkelt és hogy kiszabaduljon közülük, kiment az

átriumból éppen akkor, mikor kint a város előtt a kakas megszólalt. Nem emlékszem, hogy hallottam volna a kakasszót, de éreztem, hogy most kukorékol a város előtt. Amint Péter kiment, meglátta őt egy másik szolgáló és így szólt a körülállókhoz :

— Ez is a názáreti Jézussal volt.

A körülállók pedig megkérdezték Pétert :

— Nem vagy-e te is az ő tanítványai közül való?

Péter még jobban megijedt és megzavarodott, és bizonykodva felelte :

— Igazán nem vagyok ! Nem is ismerem azt az embert !

És kisietett az első udvaron át a legkülsőbe, melynek falán át ismerősöket látott befelé nézni. Figyelmeztetni akarta őket. Sírt és annyira elfogta az aggodalom és búbánat Jézus miatt, hogy alig gondolt tagadására. A külső udvarban sokan voltak, köztük Jézus barátai is, akiket nem bocsátottak beljebb. Pétert azonban kiereszteték. Amazok felkapaszkodtak a falakra, hogy valamit meghalljanak, és Péter ott talált egész sereg tanítványt, akiket az aggodalom idehajtott a Hinnom-hegy barlangjaiból. Ezek rögtön körülfogták Pétert és sírva kérdezősködtek ; de ő annyira meg volt zavarodva és annyira félt, hogy el találja magát árulni, hogy csupán pár szóval azt tanácsolta nekik, távozzanak innen, mert itt veszedelembe kerülhetnek. Azzal otthagyta őket és szomorúan járkált ide-oda. Amazok pedig rögtön kisiettek a városból. Tizenhatan voltak, a legelső tanítványok közül valók, mint : Bertalan, Nathánael, Saturninus, Júdás, Barsabas, Simeon, a későbbi jeruzsálemi püspök, Zaccheus és Manahem, a vakon szülött és Jézus által meggyógyított prófétáló ifjú.

Ámde Péter nem talált nyugtot. Jézus iránt való szeretete ismét visszahajtotta a belső udvarba, mely a házat körülvette. Megint beengedték, mert már legelőször is Nikodémus és Arimateai József eszközölték ki neki a bemenetelt. Egyelőre még nem ment vissza a törvényszék előudvarába, hanem a ház fala mentén a törvényterem mögötti kerek terem bejárata felé fordult, ahol Jézust éppen körülhurcolták kínzói. Péter félénken közeledett, és bár érezte, hogy mint gyanús egyént szemmel tartják, mégis a Jézusért való aggodalom bátorságot adott neki arra, hogy keresztülfurakodjék az ajtót elálló csőcseléken, hogy lássa Jézus megcsúfolását. Éppen akkor hurcolták körül Jézust, fején a szalmakoszorúval. Az Úr nagyon komolyan és szemrehányóan tekintett Péterre ; Péter pedig teljesen összetört a fájdalomtól. Ámde minthogy még mindig küzdött a félelemmel és néhány ott állótól e szavakat hallotta : «Ki ez a fickó?» —

ismét kiment az udvarba. A részvét, az aggodalom és a búbánat annyira megzavarta, hogy csak úgy támolygott ide-oda. Mivel pedig látta, hogy figyelik, visszament az átriumba, a tűz mellé telepedett és jó darabig ott üldögélt, mindaddig, míg némelyek, akik odakint is már látták őt és észrevették zavarát, szintén oda nem léptek és ismét bele nem kötöttek azzal, hogy Jézust és viselt dolgait ócsárolták. Egyikük aztán odaszólt Péternek:

— Valóban te is az ő hívei közé tartozol, hiszen galileai vagy, szólásod is elárul téged!

Mikor pedig Péter ki akarta mosni magát és el akart illanni, elébe lépett Malkus fivére és rákiáltott:

— Micsoda? Hát nem láttalak-e téged az Olajfák-hegyén a kertben? És nem te sebesítetted-e meg testvérem fülét?

Erre Péter szorult helyzetében egészen elvesztette fejét és miközben kiszakította magát közülük, elkezdett az ő heves modorán átkozódni és esküdözni, hogy ő egyáltalán nem ismeri azt az embert. Aztán kiszaladt az átriumból a házat körülvevő udvarba. És ekkor történt, hogy ismét megszólalt a kakas és Jézust éppen kihozták a kerek teremből és átvezették ezen az udvaron le, az alatta levő tömlöcbe. Az Úr megfordult és nagyon szomorúan és sajnálkozva pillantott Péterre. És ekkor eszébe jutott Péternek Jézus szava: «Mielőtt a kakas kétszer szólna, háromszor tagadsz meg engem!» és irtózatos erővel markolt szívébe. Szomorúságában és szorongásában kimerülve, egészen megfeledkezett az Olajfák-hegyén tett vakmerő fogadkozásáról, hogy inkább meghal Mesterével, mintsem elhagyja őt, megfeledkezett a fenyegető intelemről; és most Jézus tekintetétől bűnének teljes tudata összetörte. Vétkezett; az ő meggyalázott, ártatlanul elítélt, a legnagyobb szörnyűségeket hallgatva eltűrő Üdvözítője ellen vétkezett, aki őt oly hűségesen intette! És a bűnbánattól szinte eszét vesztve, betakart fejjel, keservesen sírva kisietett a külső udvarba. Már nem félt attól, ha meg is szólítják; megmondta volna mindenkinek, kicsoda ő és mily nagy bűn terhe nyomja.

Ki merné mondani, hogy ilyen veszedelmek közt, ilyen szorongásban, aggodalmakban, szeretet és félelem tusájában, ennyire kimerülve, álmatlanul, lezsarolva, félig eszevesztetten a fájdalomtól ennek a kínteljes éjnek felhalmozódott keservei közben, olyan gyermeki és egyúttal olyan heves vérmérséklettel: erősebb tudott volna lenni, mint Péter? Az Úr ráhagyta őt saját erejére s ekkor ő olyan tehetetlen lett, mint mindenki, aki megfeledkezik e szavakról: «Imádkozzatok és virrasszatok, hogy kísértésbe ne essetek!»

7. Szűz Mária Kaifás törvényházában.

A *Boldogságos Szűz*, állandóan együtt szenvedve Fiával, tudott és érzett mindent, ami Jézussal történt. Lelki szemléletben átszenvedte mindazt maga is és miként Fia, ő is állandóan imádkozott kínzóiért. De anyai szíve mindig fel is kiáltott Istenhez, hogy ne engedje mégse megtörténni ezeket a bűnöket ; fordítsa el mégis ezeket a kínokat szent Fiáról ; és ellenállhatatlanul vágyakozott szegény meggyötört Fia közelébe. Midőn most *János* a «Méltó a halálra!» szörnyű kiáltás után Kaifás udvarából idejött Lázár jeruzsálemi házába, mely a sarki torony közelében állott, és élőszóval közölte a Szűzanyával Jézus minden borzasztó szenvedését, melyek a belső együttszenvedés által úgyis állandóan tépték anyai szívét, könnyeik egybefolytak, és Mária, a fájdalomtól szinte eszméletlen Magdolnával és néhány más szentasszonnyal azt kívánta, hogy vezessék őket a szenvedő Jézushoz. János, aki isteni Mestere közeléből csak Mária vigasztalása végett távozott (hiszen a Szűzanya állt szívéhez legközelebb Jézus után), most tehát elkísérte a Szűzanyát, akit a szentasszonyok vezettek. Magdolna kezét tördelve támolygott a többiek mellett a holdvilágos utcákon, melyeket a hazatérők csoportjai népesítettek be. Arcuk el volt takarva, de zárt csoportjuk és fel-feltörő jajszavuk magára vonta Jézus ellenségeinek arra vonuló csapatai figyelmét és ezeknek jó hangosan tett gyalázkodó megjegyzései Jézus ellen csak fokozták lelki fájdalmaikat. A Szűzanya, aki hallgatagon mindent megőrzött szívében, tehát az állandó együttszenvedés által belső szemléletben Jézus kínszenvedését is, többször önkívületbe esett és kísérői karjába roskadt. Igy történt a belső város egyik kapujában is, amelyen át útjuk vezetett : az asszonyok karjában feküdt, midőn ugyanoda ért néhány jólelkű ember, hazatérőben Kaifás házából, siránkozva. Odamentek az asszonyokhoz és amint felismerték Jézus anyját, szívbéli részvéttel üdvözölték :

— Ó, te boldogtalan anya ! Ó, te szomorúságos anya ! Ó, te legfájdalmasabb anyja Izrael Legszentebbjének !

Mária magához tért és szívből megköszönte részvétüket, aztán kísérőivel gyorsan folytatta gyászútját.

Amint Kaifás házához közeledtek, útjuk a bejárattal átellenes oldalra vezette őket, ahol a házat csak *egy* fal övezi, míg a bejárati oldalon az út két udvaron visz keresztül. Itt újabb keserű fájdalom érte az Anyát és kísérőit. Ugyanis egy magasabban fekvő sík tér mellett kellett elmenniök, ahol egy szellős ponyvasátor alatt éppen *Jézus keresztjét ácsolták*. Az Úr ellen-

ségei ugyanis már akkor, mikor Júdás kivonult áruló útjára, kiadták a parancsot, hogy mihelyt Jézust elfogják, azonnal készítsék el a keresztet, hogy Pilátusnak ne maradjon ideje a halogatásra ; mert szándékuk volt Jézust egész kora reggel átadni elítélésre és nem számítottak arra, hogy az oly sokáig fog tartani. A két lator keresztjét a rómaiak már elkészítették. A munkások szidták és átkozták Jézust, hogy miatta éjjel is kell dolgozniok ; és e káromlások újból át- és átszúrták a Fájdalmas Anya szívét, melyet minden egyes fejszecsapás is már összesebezett. Ő pedig mégis csak imádkozott a rettenetesen vak emberekért, akik az ő Fia vértanuhalálának és az ő megváltásuknak eszközét átkozódva faragták.

Midőn most megkerülve a házat, a legkülső udvarba értek, Mária a szentasszonyoktól körülvéve, Jánossal a következő udvar kapuja alatt egy sarokban húzódott meg ; lelke azonban kimondhatatlan fájdalmak közt Jézusnál volt. Nagyon szerette volna, ha kinyitották volna a kaput és ő János segítségével bejuthatott volna, mert érezte, hogy csak ez a kapu választja el Fiától, akit a második kakasszó után a házból az alatta levő börtönbe vezettek le. Eközben megnyílt a kapu és több kijövő embert megelőzve *Péter* rohant ki az asszonyok elé betakart fejjel, előretartott kézzel, hevesen sírva. A holdvilág és a fáklyafény mellett János és Mária azonnal fölismerte őt ; neki pedig úgy tetszett, mintha most az anya képében is saját lelkiismerete lépne eléje, melyet az anya Fia tekintetével fölriasztott. Ó, hogyan zendült bele a szegény Péter lelkébe Mária szava :

— Ó Simon, mi van fiammal, Jézussal?

Péter nem bírta elviselni Mária tekintetét. Kezét tördelve elfordult és nem tudott egy szót sem felelni. De a Szűzanya nem engedte el, közelebb lépett hozzá és nagyon fájdalmasan szólt :

— Ó Simon, Kéfás, fiam, nem felelsz nekem?

Mélységes jajszóval kiáltott fel erre Péter :

— Jaj, anyám, ne állj szóba velem ! Fiad embertelenül szenved. Velem ne állj szóba ; őt halálra ítélték, én pedig gyalázatosan háromszor tagadtam meg őt !

És amint most János lépett közelebb, hogy beszéljen vele, Péter mintegy magánkívül a bánattól, kiszaladt az udvarból a város felé, abba a barlangba az Olajfák-hegyén, amelyben az imádkozó Jézus keze belenyomódott a kőbe. Azt hiszem, ősatyánk, Ádám is ebben a barlangban vezekelt, amikor először jött ki a megátkozott földre.

A Szűzanya, lesujtva Fiának ettől az újabb és vele együtt szenvedett kínjától, Péter szavai után leroskadt a kapu pillérje

mellett a kőre, amelyen állt, és kezének vagy lábának nyoma belenyomódott abba a kőbe. Ez a kő a nyommal ma is megvan, már nem tudom, hol; de láttam. Ám az udvarok kapui most már, hogy Jézus bebörtönzése után a legtöbben eltávoztak, nyitva maradtak, és a Szűzanya magához térvén azt kívánta, hogy közelebb lehessen szeretett Fiához, mire János elvezette őt és a szentasszonyokat Jézus börtöne elé. Ó, ő ismerte Jézus helyzetét, Jézus is az övét; de a hűséges anya *külső érzékeivel* is akarta hallani Fia sóhajait: és *meghallotta Fia sóhajtását* és kínzói gúnyolódását.

Azonban itt nem maradhattak sokáig észrevétlenül. Magdolnát fájdalmának hevessége nagy erővel nyugtalanította; a Szűzanyának pedig, bár végtelen szenvedéseiben is szent higgadtságával csodálatosan tiszteletreméltónak mutatta magát, mégis, még e rövid úton is ilyen kínos megjegyzéseket kellett hallania:

— Nem a galileai anyja ez? Hát bizony a fia keresztre kerül! Persze nem az ünnepek előtt, hacsak nem a leghitványabb gonosztevő!

Mária ekkor megfordult és benső érzéstől késztetve odament az átriumban a tűzig, ahol már csak kevés csőcseléknépség álldogált; kísérete néma fájdalommal követte. A borzalmak e helyén, ahol Jézus kijelentette, hogy ő Isten Fia, s ahol a Sátán fajzata azt kiáltotta: «Méltó a halálra!», az együttszenvedés ismét megfosztotta az Anyát eszméletétől; inkább halotthoz hasonlított már, mint élőhöz. János az asszonyokkal elvitte onnan. A csőcselék most nem szólt semmit, hallgatott és sunyított; mintha egy tiszta szellem lebbent volna át a poklon.

Útjuk most ismét a ház hátsó oldala mentén vitt, ama szomorú hely mellett, ahol a keresztet faragták. Akárcsak a törvénykezésen, a kereszt ácsolásában sem ment rendesen a dolog. A munkásoknak többször más faanyagot kellett előkeríteniök, mert hol az egyik, hol a másik darab nem sikerült vagy eltörött, míg végre a sokféle fát olyan módon tudták összeilleszteni, ahogyan Isten akarta. Többféle látomásom volt erről; azt is láttam, mintha az angyalok meg-megakasztották volna a munkát, míg végre Isten akarata szerint be nem fejezték; de mivel világosan nem tudok visszaemlékezni, inkább nem feszegetem.

VI. rész: Jézus szenvedése az éj folyamán.

1. Jézus a börtönben.

Jézus börtöne Kaifás törvényháza alatt egy kicsiny, kerek pince volt. Láttam, hogy ennek a helyiségnek egy része még ma is megvan. A négy poroszló közül csak kettő maradt itt mellette ; de rövid időközökben többször felváltották egymást. Az Úrnak még nem adták vissza ruháit ; még mindig abban a rongyos, piszkos gúnyköpenyben volt, és kezét újból megkötözték.

Amint Jézus belépett a tömlöcbe, *imádkozott* mennyei Atyjához, hogy mindazt a bántalmazást és gúnyt, amit eddig szenvedett és szenvedni fog, fogadja engesztelő áldozatul kínzóiért és azokért az emberekért, akik hasonló szenvedések közt türelmetlenséggel és haraggal valaha vétkezni találnának.

Az Urat még itt sem hagyták békén hóhérai. Kikötötték egy alacsony oszlophoz a börtön közepén, de nem úgy, hogy hozzá támaszkodhassék, hanem úgy, hogy az esésektől és a térdéig leérő lánc odaütődésétől összesebzett, megkínzott, megdagat lábain ingott ide-oda. Szüntelenül gúnyolták és bántalmazták, és mikor az egyik pár pribék belefáradt, mások váltották föl, akik megint újabb otromba tréfákkal gyötörték.

Nem vagyok képes elmondani mindazt a gonoszságot, amit a Legtisztább és Legszentebb ellen elkövettek ; ahhoz nagyon is beteg vagyok ; majd meghaltam a részvéttől. Ó, mily megszégyenítő reánk nézve, hogy mi azt a temérdek bántalmazást, amit az ártatlan Üdvözítő béketűrően elviselt értünk, elpuhultságból és a szenvedéstől való irtózásból még elmondani vagy meghallgatni sem bírjuk. Ilyenkor borzalom fog el minket, akárcsak a gyilkost, akit arra kényszerítenek, hogy kezét áldozata sebeire tegye. Jézus elviselt mindent, anélkül, hogy száját kinyitotta volna ; az emberek, a bűnösök voltak azok, akik testvérük, Megváltójuk, Istenük ellen dühöngtek. Én is szegény bűnös vagyok ; énmiattam is történt mindez a kínszenvedés. Az ítélet napján minden nyilvánvalóvá lesz ; akkor mindnyájan fogjuk látni, hogy midőn Isten Fia az időben mint Emberfia köztünk lakozott, az ő megkínzásában mi is közreműködtünk

bűneinkkel, amiket még mindig egyre és egyre elkövetünk és amik Jézusnak ama pokoli had által történt bántalmazásához állandóan mintegy beleegyezésünket és csatlakozásunkat jelentik. Ó, ha ezt komolyan megfontolnánk, sokkal nagyobb buzgósággal imádkoznánk ezentúl ezeket a szavakat, melyek sok bánatimádságban előfordulnak : «Uram, készebb vagyok inkább meghalni, mint Téged súlyos bűnnel ismét megbántani !»

Ebben a börtönben Jézus, álló helyzetben, folytonosan imádkozott kínzóiért, és mikor azok kifáradva kissé pihentek, Jézust az oszlophoz támaszkodva nagy fénnyel körülvéve láttam. Már új nap kezdődött ; az ő végtelen kínszenvedésének és elégtételének napja, megváltásunk napja pillantott be tétován felülről a börtön falán magasan vágott nyíláson át a mi szentséges, megkínzott Húsvéti Bárányunkra, aki magára vette az egész világ bűneit. És ő fölemelte megbilincselt kezeit az új nap felé és hangosan, érthetően imádkozott mennyei Atyjához : végtelenül megható imádságban megköszönte neki e nap küldetését, mely után már az ősatyák epedtek, mely után ő maga is földrejötte óta annyira sóvárgott, hogy azt mondotta : «Meg kell kereszteltetnem magamat keresztséggel, és mennyire sürgetős az nekem, míg be nem teljesedik». Mily meghatóan köszönte meg Jézus ezt a napot, mely mint élete célja, arra volt hivatva, hogy üdvözítésünket beteljesítse, a mennyországot megnyissa, a poklot legyőzze, az embereknek a kegyelmek forrását feltárja és a mennyei Atya akaratát teljesítse !

Én vele együtt mondtam ezt az imádságot ; de most már nem tudnám ismételni ; oly beteg voltam a részvéttől és annyira kellett sírnom, mikor ő kínjai között még megköszönte azt a tengernyi szenvedést, amit érettem is elviselt, és egyre könyörögtem : «Ó, add nekem, add nekem kínjaidat ! Az enyéim azok ; az én bűneim okozták !» Akkor bepillantott a nap, és ő oly megindító hálaimával köszöntötte ezt a napot, hogy én, teljesen megsemmisülve a szeretettől és részvéttől, gyermeki módon mondtam utána szavait. Leírhatatlanul szomorú, szeretetteljes, komoly és szent látvány volt, az éj szörnyű zaja után, amint Jézus ott állt a szűk börtön közepén egy alacsony oszlop mellett nagy fényben, és hálásan köszöntötte a nagy áldozat-nap első sugarát ! Ó, olyan volt ez, mintha az a sugár úgy jönne hozzá, mint ahogyan a vérbíró jön a börtönbe a kivégzendőhöz, hogy előbb kibéküljön vele ; és az elítélt ezt kedvesen megköszönné.

A pribékek, akik elfáradva elbóbiskoltak, most felpillantottak, bámultak és — nem zavarták ; úgy látszott, csodálkoz-

tak és megijedtek. Jézus valamivel több, mint egy órát töltött ebben a tömlőcben.

2. Júdás a törvényháznál.

Mialatt Jézus a börtönben volt, Júdás, aki eddig kétségbeesetten futkosott össze-vissza, az ördögtől űzve Jeruzsálem déli meredékei alatt a Hinnom-völgyben, szemét- és csontdombok közt : most odajött Kaifás törvényháza környékére. Köröskörül sompolygott ; övén még ott lógott a zacskó az egybefűzött ezüstpénzekkel, árulása bérével. A ház körül már csend volt ; Júdás felismeretlenül a ház őrségénél kérdezősködött, mi lesz a galileaival.

— Halálra ítélték, keresztre fogják feszíteni! — felelték neki.

Mások beszélgetéséből pedig meghallotta, mily borzasztóan bántak Jézussal és ő milyen bőketűrően viselkedett, meg hogy napkeletkor még egyszer a főtanács elé állítják, hogy ott ünnepélyesen elítéljék. Míg az áruló, vigyázva, hogy föl ne ismerjék, ezeket a híreket innen-onnan összegyüjtötte, fölkelt a nap, és a házban és körülötte megmozdult az élet. Ekkor Júdás a ház mögé surrant, hogy meg ne lássák ; úgy menekült az emberek elől, mint egykor Kain, és lelkében már forrongott a kétségbeesés.

De íme, mi tűnik itt szemébe? Az a hely, ahol a *keresztet* faragták ; az egyes darabok ott feküdtek rendbe rakva, a munkások pedig takaróikba burkolózva ott aludtak köztük. Fehéren derengett az ég az Olajfák-hegye fölött ; olyan volt, mintha borzadna megváltásunk eszközének látásától. Júdás iszonyodva pillantott oda, aztán elfutott ; meglátta a szégyenfát, melyre eladta Mesterét. Elbújt a környéken és ott várt a reggeli törvényülés befejezésére.

3. Reggeli ítélkezés Jézus fölött.

Napkeltekor, amint kivilágosodott, *Kaifás*, *Annás*, *a nép vénei* és *az írástudók* még egyszer egybegyűltek a nagy törvényteremben döntő ülésre. Ugyanis az éjszakai ítélkezés nem volt jogerős, és voltaképpen csupán előzetes tanukihallgatás volt, mert az idő az ünnep előtt sürgetős volt. A legtöbb tanácstag az éj hátralevő részét Kaifás házában, a melléktermekben és a törvényterem fölött levő nyugvóágyakon töltötte. Sokan, mint

Nikodémus és Arimetai József is, virradatkor jöttek meg. Igen nagy gyülekezet volt ez, és nagy sietséggel folyt le minden. Minthogy most Jézus ellen tartottak tanácsot, hogy őt halálra ítéljék, *Nikodémus* és *Arimateai József* és kevesen mások harcba szálltak Jézus ellenségeivel és azt kívánták, hogy az ügyet halasszák ünnep utánra, hogy zendülés ne támadjon, és mert különben sem lehet igazságos ítéletet hozni az eddig felhozott vádak alapján, minthogy az összes tanuk ellentmondtak egymásnak. A főpapok és hívek feldühödtek ezen az ellenvetésen és elég világosan megjegyezték, hogy ez az ítélet bizonyára azért nem tetszik nekik, mert hiszen ők maguk is vádolhatók lennének a galileai tanaiban való részességgel. Ezért mindazokat, akik jóindulattal voltak Jézus iránt, kizárták a tanácskozásból; ezek azonban *tiltakoztak:* ők nem részesek abban, amit itt határoznak; és el is hagyták a házat s a templomba mentek. Ettől fogva nem is jelentek meg többé a tanácsban.

Kaifás most parancsot adott, hogy a szegény megkínzott, álmatlanságtól kimerült *Jézust hozzák fel a tömlöcből a tanács elé,* még pedig úgy, hogy ítélet után azonnal Pilátus elé vihessék. A törvényszolgák nagy lármával lesiettek a börtönbe, nekiestek Jézusnak, szidalmak közt feloldották kötelékeiből, ledobták válláról a gúnyköpenyt, ütlegekkel hajszolták, hogy gyorsan vegye föl hosszú szőtt köntösét, mely még mindig csupa szenny volt, ismét derekára kötötték a kötelet és fölvezették a börtönből. Mindez — miként minden egyéb — viharos gyorsasággal és rettenetes durvasággal ment végbe. Mint egy szegény áldozati állatot, úgy hajtották a pribékek, csúfolódás és ütlegek közt a ház előtt már felállított katonák sorai között végig a törvényterembe. És amint a bántalmazások, a kimerültség és a rádobált szenny folytán ily szörnyen eltorzítva, mindössze megtépett alsó öltönyével takarva, az Úr eléjük lépett: az utálkozástól még jobban feldühödtek. Részvét nem kélt e kemény zsidó szívek egyikében sem.

Kaifás pedig, telve gyűlölettel és dühvel Jézus iránt, aki ily nyomorult állapotban állt előtte, ráförmedt:

— Ha te vagy az Úr fölkentje, a Messiás, mondd meg nekünk!

Jézus fölemelte fejét és szent türelemmel s ünnepélyes komolysággal felelt:

— Ha mondom is nektek, nem fogjátok hinni; ha pedig kérdezlek, nem feleltek nekem, sem el nem bocsátotok. Ámde mostantól fogva az Emberfia az Isten hatalmának jobbján fog ülni.

Erre amazok összenéztek és megvetően, gúnyos mosollyal mondották:

— Tehát te Isten fia vagy?

Jézus *az örök igazság hangján* felelé :

— *Igen, amint magatok mondjátok, az vagyok!*

Az Úr e kijelentésére így kiáltottak fel :

— Mi szükségünk van még bizonyságokra? Ime, most saját szájából hallottuk !

Felugráltak és egyértelműen nekitámadtak gyalázkodó szavakkal Jézusnak, a szegény, idegenből ideszakadt, segítséget nélkülöző, alacsonyszármazású, nyomorult embernek, aki nekik Messiásuk akar lenni és Isten jobbján akar ülni ! Megparancsolták a szolgáknak, hogy kötözzék meg újból, de úgy, ahogyan a halálra ítélteket szokás : lánccal a nyakán, amelynél fogva Pilátushoz kell hurcolni őt. Pilátushoz különben már előbb követet küldtek, hogy legyen készen idejekorán egy gonosztevő elítélésére, mivel az ünnep miatt sietni kell. Morogtak is egymás közt a római helytartó ellen, amiért előbb még hozzája kell menniök ; mert nekik még olyan ügyekben sem volt szabad halálos ítéletet végrehajtaniok, amelyek csupán vallásuk és templomuk törvényeit érintették. És ámbár, hogy Jézust a jognak több látszatával adhassák halálra, őt mint a császár ellen bűnözőt akarták elítéltetni : a végérvényes ítélet mégis csak a római helytartóra tartozott.

A katonák már felálltak az előudvarban egészen a házig és Jézus ellenségeinek és a csőcseléknek nagy tömege már egybegyűlt a ház előtt. A főpapok és a tanács egy része vonult ki elül, utánuk jött az Üdvözítő a poroszlók között, a katonai csapattól körülvéve ; végül a csőcselék csatlakozott a menethez. Így vonultak le a Sionról az alsó városba Pilátus palotája felé. A jelenlevő papok egy része azonban a templomba ment, mert ott ma sok tennivalójuk volt.

4. Júdás kétségbeesése.

Az áruló Júdás, aki még nem távozott messzire, most meghallotta a menet lármáját és egyes utána sietők megjegyzéseit, mint pl. :

— Most Pilátushoz viszik őt ; a főtanács halálra ítélte a Galileait ; keresztre kerül ; úgyse maradna életben, olyan borzasztóan megkínozták ; türelmes az iszonyatig ; nem szól semmit ; csak annyit mondott, hogy ő a Messiás és hogy Isten jobbján fog ülni, egyebet nem mondott ; azért kell keresztre kerülnie ; ha ezt nem mondta volna, nem tudták volna halálra ítélni, de

így bizony megfeszítik. Az a gazember, aki eladta őt, tanítványa volt és még kevéssel előbb vele együtt ette a húsvéti bárányt ; nem szeretném, ha részem volna ebben a cselekedetben ; akárki legyen is ez a galileai, de pénzért nem adta halálra egy barátját sem ; hát bizony az a gazember is megérdemelné, hogy függjön !

Júdás lelkében most harcra kelt a *félelem*, a késő *bánat* és a *kétségbeesés*. A Sátán futni kényszerítette. A pénzes zacskó övében a köpenyege alatt olyan volt neki, mint a pokol sarkantyúja ; szorosan fogta kezével, hogy ne zörögjön és futás közben ne ütögesse oldalát ; gyorsan szaladt, de nem a menet után, nem azért, hogy Jézus elé boruljon az út porában és bocsánatért s irgalomért könyörögjön hozzá, nem azért, hogy vele meghaljon! Nem, nem azért, hogy bűnét Isten előtt beismerje és szánjabánja, hanem, hogy bűnét és vérdíját az emberek előtt elvesse magától. Mint egy őrült rohant a *templomba*, ahol többen a tanács tagjai közül, mint a szolgálattevő papok elüljárói és néhányan a nép vénei közül is összegyűltek Jézus elítélése után. Csodálkozva néztek össze, aztán tekintetüket gőgös gúnymosollyal Júdásra szegezték, aki kétségbeesett bánattól űzve, eltorzult arccal torpant eléjük, kiszakította övéből a zacskót az összefűzött ezüstpénzekkel, jobbkezével eléjük nyujtotta és rettentő izgalommal rikácsolta :

— Vegyétek vissza pénzeteket, mellyel az Igaznak elárulására csábítottatok ! Vegyétek vissza pénzeteket ! Bocsássátok Jézust szabadon ! Én felmondom az egyességet ! Súlyosan vétkeztem, elárulván az igaz vért !

Ámde a papok kiöntötték most reá minden megvetésüket : kezeiket hátrahúzták az eléjük tartott ezüstpénz elől, mintha nem akarnák beszennyezni az árulás díjával, és azt mondták :

— Mi közünk *nekünk* ahhoz, hogy te vétkeztél? Ha azt gondolod, hogy ártatlan vért adtál el, nézz utána *magad;* ez a *te* dolgod ; mi tudjuk, mit vásároltunk meg tőled és mi őt halálra méltónak találtuk. Megkaptad a pénzedet, nekünk nem kell abból semmi !

Efféle beszédek között, amiket gyorsan és olyan emberek módjára ejtettek ki, akiknek sürgős dolguk van és szabadulni akarnak látogatójuktól, hátat fordítottak Júdásnak. E bánásmód azonban olyan dühöt és kétségbeesést kavart föl Júdásban, hogy szinte magánkívül lett, haja égnek meredt ; két kezével elszakította a zsinórt, melyre az ezüstpénzek fűzve voltak, oda szórta őket a templom padozatára és kirohant a városba.

Megláttam őt ismét, mint egy őrültet a *Hinnom*-völgyében futkosni ; láttam a Sátánt rémületes alakban mellette, aki fülébe

sugdosta (hogy kétségbeesésbe hajszolja) a próféták minden átkait e völgy felett, ahol a zsidók egykor saját gyermekeiket áldozták föl a bálványoknak. Úgy tűnt neki, mintha mindezek a szavak ujjal mutatnának reá, mint pl. : «Ki fognak menni és meg fogják nézni azoknak holttesteit, akik ellenem vétkeztek, akiknek férgük meg nem hal, akiknek tüzük ki nem alszik». Majd ismét ez dörgött fülébe : «Kain, hol van öcséd, Ábel? Mit tettél? Vére felkiált hozzám ! Átkozott vagy a földön, menekülő és bujdosó leszel !» És amint a Kidron-patakhoz ért és az Olajfák-hegyére pillantott, megborzongott és elfordította szemét s ekkor e szavakat hallotta : «Barátom, mi végre jöttél? Júdás, csókkal árulod el az Emberfiát?» Jaj, ekkor iszonyat fogta el lelkét, érzékei megzavarodtak, az ellenség pedig fülébe súgta : «Itt a Kidronon át futott Dávid is Absolon elől ; Absolon meghalt egy fán függve ; Dávid terólad is szólt, midőn így énekelt : «Rosszal fizetnek nekem a jóért. Rendelj bűnös embert ellene és álljon jobbja felől vádló. Peréből ő kerüljön ki vesztesen, Kevés legyen napjainak száma, És más foglalja el hivatalát. Legyen az Úr emlékezetében atyáinak vétke, És ne töröltessék el anyjának bűne : Legyenek ezek szüntelenül az Úr előtt, Mivel üldözte a nyomorultat, a szegényt, S a megtört szívüt, hogy megölje őt. Szerette az átkot, érje tehát utól ! Úgy öltötte magára az átkot, mint a ruhát, Hatoljon tehát belsejébe, mint a víz, És járja át olajként csontjait ! Legyen rajta úgy, mint a ruha, amely fedi, És mint az öv, mely mindenkor övezi».[1]

Ily szörnyű lelkiismeretfurdalások közt ért Júdás egy puszta helyre, mely csupa szemét, piszok és pocsolya volt. Itt senki sem láthatta. Ez a hely délkeletre feküdt Jeruzsálemtől, a Botránkozás-hegyének lábánál. Néha fel-felhallatszott idáig a város zaja. A Sátán pedig fülébe sziszegte : «Most viszik őt halálra ; te adtad el őt ; tudod, hogy szól a törvény : «Aki testvérei, Izrael fiai közül egy lelked elad és azért pénzt fogad el, halállal haljon meg !» Végezz, nyomorult, végezz !«»

. . . És ekkor Júdás kétségbeesve fogta övét és felakasztotta magát egy fára, mely több törzsben nőtt ott egy gödörben . . . És amint lógott, teste kirepedt és belei lezuhantak a földre . . .

[1] 108. zsoltár.

VII. rész: Jézus Pilátus előtt.

1. Jézus bántalmazása útközben.

A borzalmas menet, melyben az Urat *Kaifástól Pilátushoz* hurcolták, a város leglakottabb részén vonult át, mely csak úgy hemzsegett most az egész országból való húsvéti vendégektől és az idegenek tömegeitől. A menet Sion-hegyéről lefelé északnak haladt, átvágva egy szűk völgyi úton, majd az *Akra* városrészen keresztül, a templom nyugati oldala mentén egészen *Pilátus* palotájáig és törvényházáig, mely a templom északnyugati sarkánál a nagy Fórummal vagyis piaccal átellenben állott.

Kaifás, Annás, és a főtanács tagjai nagy számban, ünnepi öltözetben haladtak a menet élén ; utánuk irattekercseket vittek. Követték őket az írástudók és más zsidók, köztük a hamis tanuk és gonoszlelkű farizeusok, akik az Úr ellen való vádaskodásban különösen tevékeny részt vettek. Kis térköz után, körülvéve egy csapat katonától és ama hat tisztviselőtől, akik elfogatásánál is jelenvoltak, az Üdvözítőt vezették kötélen a poroszlók. Sok söpredéknép szaladt össze mindenfelől és nagy zsivajjal és csúfolódással csatlakozott a menethez ; az utcákon mindenütt nagy csoportokban tolongva várakozott a nép.

Jézuson csak az a bepiszkolt, szőtt alsóöltöny volt ; nyakáról térdig lógott a hosszú, nagyszemű lánc és járásközben fájdalmasan ütődött térdéhez ; keze úgy volt megkötözve, mint tegnap, és a négy pribék kötélen hurcolta, mely derekán volt megerősítve. Az éjszakai rettenetes bántalmazásoktól egészen el volt torzulva ; tépett-zilált haj, az ütésektől megdagadt és kékfoltos arc : egy tántorgó rémkép. Bántalmazások és csúfolódások közt hajszolták tova most is. Sok naplopó fel volt bérelve arra, hogy ebben a menetben Jézus virágvasárnapi királyi bevonulását gúnyolja ki. Mindenféle gúnyos királyneveket kiabáltak rá, útjába köveket, dorongokat, tuskókat, piszkos rongyokat dobáltak lába elé és ünnepélyes bevonulását mindenféle gúnydalokkal és ordítozásokkal pellengérezték ki. A pribékek az elébe dobált akadályokon a kötelekkel ráncigálták keresztül és rugásokkal, öklözéssel taszigálták tovább. Az egész út szakadatlan bántalmazás volt.

Nem nagyon messze Kaifás házától, egy ház sarkában meghúzódva, várt a menetre a *Fájdalmas Anya* Magdolnával és Jánossal. *Lelke* mindig Jézussal volt ; de amikor *testileg* is közelébe juthatott, szeretete nem hagyta nyugodni, hanem Fia útjaira és lábnyomaira űzte. Igy aztán, miután éjjel Kaifás törvényházából eljött, csak kevés időt tölthetett néma gyászban a Coenaculumban ; mert alig hogy Jézust kivezették a tömlöcből a reggeli törvényülés elé, Mária már fölserkent, beburkolózott köpenyébe és fátylába és előre sietve mondotta Jánosnak és Magdolnának : «Kövessük fiamat Pilátushoz ; saját szememmel akarom őt látni».

Egy rövidebb úton elébe kerültek a menetnek, s a Szűzanya ezen a helyen állt meg a többiekkel várakozni. Ő nagyon jól tudta, hogyan áll Jézus ügye, hiszen Fiát mindig látta lelki szemeivel ; de lelki szemei sem láthatták Jézust oly megkínzottnak és eltorzítottnak, amilyenné tette őt az emberi gonoszság ; állandóan látta ugyan Fia szörnyű szenvedéseit, de egészen átvilágítva, átragyogva a szentségtől, a szeretettől és önfeláldozó akaratának türelmétől. Most aztán megjelent előtte egész mivoltában a látható rettenetes valóság. Ott vonultak el előtte Jézus kevély, halálos ellenségei, az igaz Isten főpapjai szent ünnepi öltözetükben, telve ravaszsággal, hazugsággal, képmutatással és átokkal, istengyilkos szándékkal. Isten papjai a Sátán papjai lettek : iszonyatos látvány ! Aztán ott jött a nép, nagy zsivajjal, és mind a hamis tanuk és hazug vádlók. És végül ott jött *Jézus, az Isten Fia, az Emberfia, az ő Fia,* irtózatosan eltorzítva, megkínozva, megkötözve, összeverve, hajszolva, inkább támolyogva, mint járva, vad hóhéroktól kötélen hurcolva, gúny, szitok és káromlás fekete fellegében . . . Ó, ha a felszabadult pokolnak e viharrohamában Ő nem lett volna a legszegényebb, a legnyomorultabb, az egyetlen nyugodt és az egyetlen szeretve imádkozó : Anyja nem ismerte volna fel ebben a borzasztó állapotban ; hiszen e rémületes kifosztottságban csupán alsó öltönye takarta testét. És midőn közeledett, Anyja emberi módon síránkozott : «Ó jaj, hát *ez* volna az én fiam? Ó jaj, igen, az én fiam ! Ó Jézus, én Jézusom !» A menet tovább hajszolódott ; *az Úr nagyon meghatottan oldalvást tekintett Anyjára,* aki erre elvesztette külső eszméletét. János és Magdolna elvitte onnan ; de alig tért magához, ismét azt kívánta, hogy János vezesse őt Pilátus palotájához.

Hogy barátaink a szükségben elhagynak minket, azt Jézusnak is meg kellett érnie ezen a kegyetlen úton. Mert *Ofel* lakói az út egyik pontján szintén összegyűltek és midőn így látták

Jézust: kicsúfolva, eléktelenítve, megkínozva, megkötözve, pribékek között vezettetve: ők is megrendültek hitükben; nem tudták elképzelni, hogy a király, a próféta, a Messiás, az Isten Fia lehessen ilyen szörnyű állapotban. Hozzá még a mellettük elhaladó farizeusok ki is gúnyolták őket Jézushoz való ragaszkodásukért:

— Na, lássátok a ti szép királyotokat! Nos, köszöntsétek! Most tátsátok ki szátokat, amikor koronázására megy és trónjára ülni készül! Most vége a csodatevésnek! A főpap végét vetette a varázslatnak!

És erre megingott a hite ezeknek a jó embereknek, akik oly sok kegyelemben és gyógyulásban részesültek Jézustól; megrendült hitük e borzasztó színjáték láttára, melyet az ország legelőkelőbb személyiségei, a Főpap és a Szanhedrin mutattak be nekik itten. A jobbak kételkedve visszavonultak; a hitványabbak pedig gúnyolódva csatlakoztak a menethez, amennyire lehetett, mert az utcákat itt-ott a farizeusok őrsége szállta meg, hogy elejét vegye minden zavargásnak.

2. Pilátus palotája és ennek környéke.

A templomdomb északnyugati lábánál emelkedik meglehetős magasan *a római helytartó, Pilátus palotája;* sok fokú márványlépcső visz fel hozzá. A palota az alatta elterülő tágas *piactérre* tekint le, melyet oszlopcsarnok zár körül s ebben vannak az árusok bódéi. Ezt a piacot körülvevő oszlopcsarnokot egy őrház és a négy égtáj felől négy bejárat osztja fel; a déli kapu néz fel Pilátus palotájára. A Forumnak nevezett piac nyugaton kinyúlik a templomdomb északnyugati sarkán túlra is; és a Forumnak ezen a nyúlványán ellátni a Sion-hegyére. A Forum valamivel magasabban fekszik, mint a környező utcák, melyek a piac bejáratai felé menetelesen fölfelé haladnak. A csarnok külső falaihoz több helyen a szomszédos utcák házai vannak hozzáragasztva. Pilátus palotája nem ér össze közvetlenül a Forummal, hanem egy tágas udvar választja el tőle. Ennek az udvarnak a keleti oldalon egy nagy boltíve van, mely kapuként nyílik egyenesen az egyik utcába a Juh-kapu felé, ahol az Olajfák-hegyére kezdődik az út. Az udvar nyugati oldalán is van ugyanilyen építmény; ez a város nyugati részébe és az Akra városrészen keresztül a Sionra vezet. Pilátus lépcsőjéről az udvar fölött észak felé a Forumra lehet látni, melynek bejáratánál itt néhány kőpad áll Pilátus udvarával szemben.

A zsidó papok csak e kőpadokig közelítették meg Pilátus törvényszék-udvarát, nem tovább, nehogy tisztátalanokká legyenek ; a határt egy világos vonal jelezte az udvar kövezetén.

Az udvar nyugati boltív-kapujánál a piac kerületébe egy nagy *őrház* volt beleépítve, mely északról a Forummal, délen az ívkapun át Pilátus praetoriumával érintkezve, előudvart alkotott a Forumtól a praetoriumig. *Praetoriumnak* nevezik pedig Pilátus palotájának azt a részét, ahol törvényt szokott ülni. Az őrház oszlopcsarnokkal van körülvéve ; középen fedetlen udvar ; alatta tömlöcök, ahol éppen most a két lator van bezárva. Zsúfolva van római katonákkal. Nem messze az őrháztól s a környező oszlopcsarnoktól, a Forumon, áll az *ostorozó oszlop*. Még több oszlop is áll a piacon ; a közelebbiek testi megfenyítés céljára, a távolabbiak barmok megkötésére. Az őrházzal szemben a Forumon van egy szép terrasz, olyan, mint egy főtörvényszék ; lépcsőkkel és kőpadokkal. Erről a *Gabbatha* nevű helyről szokta Pilátus kihirdetni ünnepélyesen ítéleteit. A palotához fölvezető lépcsőzet egy nyitott terraszra visz ; itt szokott tárgyalni a panaszosokkal, akik a Forum bejáratánál a padokon ültek vele szemben. Hangosan beszélve itt meg lehetett érteni egymást.

A palota mögött még magasabb terraszok feküdtek kertekkel és egy lugassal. E kertek kötik össze Pilátus palotáját felesége, *Claudia Procle* lakosztályával. Ez építmények mögött van egy árok, mely azokat a templomdombtól elválasztja. Ott hátul vannak még a templomszolgák lakásai is.

Pilátus palotájának keleti oldalánál áll az idősb Heródesnek az a tanács- vagy törvényháza, melynek udvarán egykor sok ártatlan gyermeket öltek meg. Azóta átépítették ; a bejárat most keletről van, de van egy bejárat Pilátus számára is palotája előcsarnokából.

Ebben a városrészben *négy utca* fut keletről nyugatra ; három Pilátus palotája és a Forum felé, a negyedik pedig a Forum északi oldala mentén ama kapu felé, melyen át Bethsurba visz az út. Közel e kapuhoz, ebben az utcában áll Lázárnak szép háza, melyben Mártának is saját lakosztálya van.

A négy utca közül a templomhoz legközelebb eső a *Juhkaputól* indul ki, amely mellett jobbra van a birkaúsztató ; oly szorosan a falhoz építve, hogy a falba ívek vannak föléje szerkesztve. Lefolyása a fal előtt van, ki a Jozafát-völgyébe, mely emiatt ezen a helyen mocsaras. A tó körül még néhány épület van. Az áldozati bárányokat, mielőtt fölvinnék a templomba, először nagyjából ebben az úsztatóban mossák meg ; a második,

szertartásos mosás a templomtól délre, a Bethesda-tóban történik. A második utcában van Mária anyjának, Szent Annának háza és udvara, ahol ő és családja tartózkodott és tartotta áldozati állatjait, mikor az ünnepekre feljöttek Jeruzsálembe. Ebben a házban folyt le, ha jól emlékszem, József és Mária menyegzője is.

Amint mondottam, a Forum magasabban fekszik, mint a környező utcák és ezekben folyókák futnak le a tóhoz. Sion hegyén szintén húzódik egy ilyen forum Dávid egykori vára előtt; tőle délkeletre közel áll a Coenaculum, északra pedig Annás és Kaifás törvényháza. Dávid vára ma elhagyatott, puszta erőd, tele üres udvarokkal, istállókkal és kamrákkal, amiket karaván ok és más idegenek bérelnek ki maguknak és állataiknak szállásul. Ez az épület már régóta áll ilyen pusztán; én már Krisztus születésekor láttam mai rendeltetésében: akkoriban a három szent királyt, kiséretét és sok-sok állatját vezették ide egyenesen a kaputól.

2. Jézus Pilátus előtt.

A mi időszámításunk szerint körülbelül *reggeli hat óra* volt, mikor a főpapok és farizeusok menete a megkínzott Üdvözítővel Pilátus palotája elé érkezett. A piactértől a törvényház bejáratáig az út két oldalán padok voltak, amelyeknél Annás, Kaifás és a tanácstagok megálltak, mert nem akartak tovább menni. Jézust a pribékek kötélen valamivel előbbre vitték egészen *Pilátus háza lépcsőjének lábáig*. Midőn odaértek, Pilátus a kiugró terraszon feküdt egy kerevetfélén; mellette egy háromlábú asztalka, ezen néhány hivatali jelvény és más tárgyak, amikre nem emlékszem. Körülötte katonatisztek és katonák álltak s a római hatalom-jelvények is fel voltak állítva. A főpapok és a zsidók távol álltak a törvényháztól, mert az törvényeik szerint beszennyezné őket s emiatt nem léptek át bizonyos határvonalon.

Mikor Pilátus látta, milyen sietve s milyen zajjal és kiabálással jönnek és vezetik a lépcső elé a megkínzott Jézust: felállt és ugyancsak gúnyosan kezdett velük beszélni, akárcsak ma egy gőgös francia marsall a kisvárosi küldöttséggel.

— Mit akartok itt megint ilyen korán? Hogy tudtatok ily kegyetlenül elbánni ezzel az emberrel? — kérdezte.

Azok pedig a poroszlókra kiabáltak:

— Előre vele a törvényházba!

Aztán Pilátusnak kezdtek beszélni :

— Hallgasd meg panaszunkat e gonosztevő ellen ! Mi nem mehetünk be a törvényházba, hogy ne legyünk tisztátalanokká.

Amint ez a kiabálás elült, a menethez csatlakozott és a Forumra tolongó néptömegből egy hatalmas termetű, tisztes külsejű férfiú kiáltott fel :

— Persze hogy ti nem mehettek be ebbe a törvényházba, mert ártatlanok vére szentelte meg ! Csak neki szabad belépnie ; a zsidók közt csak ő tiszta, mint az ártatlan gyermekek !

Nagy izgatottan kiáltotta ezeket és aztán eltűnt a tömegben. Ez *Zadoch* volt, egy jómódú ember, nagybátyja Obednek, a Veronika néven ismert Szeráfia férjének ; két kis fiát a többi ártatlan gyermekek közt ölték meg Heródes parancsára a törvényház udvarán. Azóta teljesen visszavonult életet élt feleségével együtt önmegtartóztatásban, mint esszénus. Ő látta egyszer Jézust Lázárnál és meghallgatta tanítását. És most, ebben a szomorú pillanatban, midőn látta, hogyan rángatják az ártatlan Jézust kegyetlenül a lépcsőhöz, szívében feltámadt ugyanott megölt gyermekeinek fájó emléke és hangos bizonyságot tett az Úr ártatlanságáról. Jézus vádlóinak azonban sürgősebb volt a dolog és jobban mérgelődtek Pilátus magatartásán, hogysem erre a kiáltásra ügyet vessenek.

Jézust a poroszlók felráncigálták a sok márványlépcsőn és annak a terrasznak hátterébe állították, ahonnan Pilátus beszélt a vádlókkal. Midőn Pilátus meglátta Jézust, akiről már hallott különféle híreket, ebben a megkínzott, elektelenített állapotban, de a méltóság elpusztíthatatlan kifejezésével : csak nőtt utálata és megvetése a zsidó papság és főtanács iránt, akik már korábban megizenték neki, hogy a halálbüntetésre méltó názáreti Jézust átadják majd neki elítélés végett. Éreztette is velük, hogy nem hajlandó Jézust bebizonyított bűncselekmény hiányában elítélni. Ezért fölényesen és gúnyosan szólt a főpapokhoz :

— Micsoda vádat hoztok fel ez ellen az ember ellen?

Azok pedig így feleltek :

— Ha nem ismertük volna meg őt gonosztevőnek, nem adtuk volna őt kezedbe !

— Akkor hát vegyétek át ti őt és törvényetek szerint ítéljétek meg ! — mondotta erre Pilátus.

— Tudod jól — válaszolták amazok —, hogy nincs korlátlan jogunk halálos ítélet végrehajtására.

Jézus ellenségei tele voltak dühvel és méreggel s minden cselekedetük viharos gyorsasággal és hevességgel történt, hogy

még az ünnep beálltának törvényes időpontja előtt készen legyenek Jézussal, hogy a húsvéti bárányt leölhessék. De azt nem tudták, hogy *Jézus a húsvéti bárány*, akit ők maguk adtak át ítéletre annak a pogány bírónak, akinek küszöbétől nem akartak beszennyeződni, hogy ma megehessék a húsvéti bárányt.

Minthogy a helytartó most felszólította őket, hogy adják elő vádjaikat, el is kezdték azt olyanképp, hogy *három fővádat* hoztak föl s mind a három vád mellett tíz-tíz tanut állítottak. Úgy formálták e vádakat, hogy Jézus a császár ellen vétő gonosztevőnek tűnjék fel; mert pusztán vallási és templomi ügyekben nekik maguknak volt szabad igazságszolgáltatást gyakorolniok.[1]

Az *első vád* a következő volt: Jézus népámító, a köznyugalom felzavarója és lázító; s erre tanukkal támogatott néhány bizonyítékot soroltak föl. Körüljár — mondották — és nagy népgyűléseket tart, megszegi a szombatot, gyógyít szombatnapon. Itt Pilátus gúnyosan közbeszólt: «Ti nyilván nem vagytok betegek, különben nem botránkoznátok annyira a gyógyítás miatt!» — Ámde azok csak folytatták: ő félrevezeti a népet szörnyűséges tanaival, mert azt hirdeti, egyék az ő testét és vérét s akkor örök életük lesz. Pilátust módfelett bosszantotta az a gyűlölködő düh, amellyel ezeket előadták; mosolyogva pillantott tisztjeire és éles szavakat vetett a zsidók felé, pl.: «Egyenesen úgy fest a dolog, mintha követni akarnátok tanítását és örök életet akarnátok nyerni, mert hiszen ti úgy viselkedtek, mintha az ő testét és vérét akarnátok enni!»

Második fővádjuk úgy szólt, hogy Jézus arra lázítja a népet, hogy ne fizessenek adót a császárnak. Pilátus itt haragosan félbeszakította őket, mert hiszen éppen az ő hivatalához tartozott az adóügyek felügyelete; tehát dolga-biztosan mondotta: «Ez durva hazugság! Nekem ezt jobban kell tudnom!»

De a zsidók csak tovább kiabáltak és felhozták a *harmadik fővádat*, mely szerint ez az alacsony, bizonytalan és gyanus származású ember nagy pártot szervezett maga körül és jajt kiáltott Jeruzsálemre. Kétértelmű példabeszédeket is terjeszt a nép között valami királyról, aki menyegzőt készít fiának; egyszer már egy hegyen a köréje gyűlt nagy néptömeg királlyá is akarta tenni, de ő ezt még korainak találta s azért akkor elrejtőzött. Az utóbbi napokban azonban már merészebb volt: nagy, lármás bevonulást tartott Jeruzsálembe, efféle kiáltásokat rendelt meg magának: «Hozsanna Dávid fiának! Dicsőség

[1] Halálos ítélet végrehajtására azonban nem volt joguk.

Dávid atyánk országának, mely ime jön !» és királyi tiszteletben részesíttette magát ; mert azt tanítja, hogy ő «a Krisztus, az Úr fölkentje, a Messiás, a zsidók megigért királya», és így is nevezteti magát. Ezeket a vádakat is tíz tanu bizonyította.

Azok a szavak, hogy Jézus a Krisztusnak, a zsidók királyának hivatja magát, Pilátust gondolkodóba ejtették. A nyitott erkélyről bement a szomszédos törvénykező terembe, menetközben figyelő pillantást vetett Jézusra és megparancsolta az őröknek, vezessék be Jézust hozzá.

Pilátus ingadozó, babonás, állhatatlan természetű pogány volt ; zavaros sejtelmei voltak istenek fiairól, akik e földön éltek ; az sem volt előtte ismeretlen, hogy a zsidó próféták jövendöltek már régóta valami Isten fölkentjéről, megváltóról és szabadítóról, valami királyról, és hogy ezt sok zsidó várja. Arról is tudott, hogy napkeleti királyok jártak az öreg Heródesnél és a zsidóknak újszülött királyáról kérdezősködtek, hogy tisztelegjenek előtte, és hogy erre Heródes parancsára sok kisdedet megöltek. Tudomása volt a mondákról is egy Messiás, egy király felől, de buzgó bálványimádó létére nem hitt bennük, nem is tudta elképzelni, miféle király is lenne az. Legfeljebb az akkori felvilágosult zsidók és herodiánusok módjára hihetett bennük, akik ama királyban egy győzedelmes, hatalmas uralkodót képzeltek. Most tehát annál nevetségesebbnek tűnt előtte az a vád, hogy Jézus, aki ily nyomorult, szegény és elektelenített állapotban állt előtte : ez adja ki magát annak az Isten fölkentjének és királynak. De mivel Jézus ellenségei ezt a császári jogokat sértő bűntettként hozták fel vádul, Pilátus kihallgatásra maga elé vezettette Jézust.

A helytartó csodálkozó szemmel nézte végig az Urat és így szólt :

— Te vagy-e tehát az a zsidók királya?

Jézus így felelt :

— A magad szívéből mondod ezt, vagy mások mondották neked felőlem?

Pilátust kellemetlenül érintette, hogy Jézus őt oly bárgyúnak tartja talán, mint aki egy ilyen ágrólszakadt alaktól a maga ötletéből kérdezné, vajjon király-e ; tehát elutasítóan válaszolt :

— Vajjon zsidó vagyok-e én, hogy efféle hitvány dolgokról tudnom kelljen? A te néped és papjaid adtak téged kezembe elítélésre ezzel a váddal, mint halálra méltót. Mondd hát, mit műveltél?

Jézus ünnepélyesen felelé :

— Az én országom nem e világból való. Ha e világból való

volna országom, bizonyára volnának szolgáim, akik harcolnának értem, hogy ne adassam a zsidók kezébe ; valójában az én országom nem innen való.

Pilátus bizonyos megrendüléssel hallgatta Jézusnak e komoly szavait és elgondolkozva kérdezte :

— Tehát mégis király vagy te?

— Te mondod, hogy én király vagyok. Én arra születtem és azért jöttem e világra, hogy bizonyságot tegyek az igazságról. Mindaz, aki az igazságból való, hallgat az én szómra.

Pilátus ránézett Jézusra, fölállt és szólt :

— Igazság? Mi az igazság? !

Még beszéltek valamit, de már nem emlékszem jól, mit.

Ezután a helytartó ismét kiment a terraszra. Megérteni nem érthette meg Jézust, de annyit most már tudott róla, hogy nem olyan király, aki árthatna a császárnak ; hogy nem tart igényt semmiféle országra ezen a világon ; egy más világból való országgal pedig a császár nem törődik. Lekiáltott tehát az erkélyről a főpapoknak :

— Én semmi vétket sem találok ebben az emberben.

Erre Jézus ellenségei ismét feldühödtek és a vádak egész áradatát szórták Jézusra. Az Úr pedig csak állt hallgatva és imádkozott ezekért a szegény emberekért. És midőn Pilátus feléje fordult és kérdezte : «Semmit sem felelsz-e ezekre a vádakra?» — ő egy szót sem válaszolt, úgy hogy Pilátus szerfölött elcsodálkozott és így szólt :

— Látom jól, hogy ezek hazugságokkal támadnak ellened. (Más kifejezést használt hazugság helyett, de azt elfelejtettem.)

Amazok pedig dühödten vágtak vissza :

— Micsoda? Te nem találsz benne vétket? Nem vétek az, hogy fellázítja az egész népet, hiszen az egész országban terjeszti tanait, Galileától idáig !

Mikor Pilátus meghallotta a *Galilea* szót, egy pillanatig gondolkozott, aztán leszólt : «Galileából való ez az ember? Heródes alattvalója?» «Igen, — felelték onnan alulról —, mert szülei Názáretben laktak és most Kafarnaum a tartózkodási helye.» Ekkor Pilátus így szólt : «Akkor hát, ha galileai, Heródes alattvalója, vigyétek Heródeshez ; éppen itt van az ünnepekre, ítéljen felette ő !»

Levitette Jézust ismét a törvényház udvaráról ellenségeihez, egy tisztet pedig elküldött Heródeshez a jelentéssel, hogy egy alattvalóját, a galileai származású názáreti Jézust viszik eléje ítélkezésre. Pilátus örült, hogy ilyen módon lerázhatja magáról a Jézus feletti ítélkezést, mert a dolog már nagyon

kellemetlen volt neki s amellett az a politikai célja is volt ezzel, hogy szívességet tegyen Heródesnek, aki már rég kíváncsi volt Jézusra ; ugyanis eddig rossz viszonyban voltak egymással.

Jézus ellenségeit módfelett bántotta, hogy Pilátus őket az egész nép előtt elutasította s hogy most Heródeshez kell menniök. Mérgüket Jézuson töltötték ki : újult dühvel körülfogatták őt a poroszlókkal, ismét megkötöztették és ütlegek, rúgások közt nagy sietséggel hajszolták a néptől hemzsegő Forumon keresztül, majd egy utcán át Heródesnek nem messze álló palotájához. Római katonák is mentek velük.

Claudia Procle, Pilátus felesége, az imént lefolyt kihallgatás alatt egy szolgával izent férjének, hogy sürgősen beszélni akar vele. És mikor Jézust Heródeshez vezették, ott állt elrejtőzve egy magasan fekvő karzaton és nagy aggodalommal és szomorúsággal nézte a Forumon átvonuló menetet.

4. A keresztút keletkezése.

Jézus anyja Magdolnával és Jánossal a Pilátus előtt lefolyt egész tárgyalás alatt ott állt a tömeg között a Forum egyik csarnokának zugában. Szívtépő fájdalommal hallgatták a zajongást és az ordítozást. Miután pedig Jézust elvitték Heródeshez, János visszavezette Máriát és Magdolnát *a szenvedés útján*. Megtették az egész utat : Kaifásig és Annásig, Ofelen keresztül az Olajfák-hegyére a Getszemáni-kertbe és mindenütt, ahol Ő elesett, ahol fájdalmat szenvedett, csöndesen megálltak és gyászoltak és átszenvedték az Ő szenvedését. A Szűzanya többször leroskadt és megcsókolta a földet, ahol Fia elesett. Magdolna kezét tördelte ; János pedig sírt, vigasztalta, fölemelte és tovább vezette őket. Ez volt a *szent keresztút első kezdete*, és kezdete Jézus kínszenvedése együttérző szemléletének és tiszteletének, még mielőtt beteljesedett volna.

Már akkor, az emberiség legszentebb virágában, Istennek Szűz Anyjában kezdődött az Egyház ájtatossága Megváltójának kínszenvedése iránt ; már akkor, mikor ő keserves keresztútjának közepén járt, siratta és tisztelte a malaszttal teljes Anya Fiának és Istenének lábanyomait. Ó, mily együttszenvedés ! Mily kegyetlen erővel hatolt át szívén a tőr és maradt benne kínzóan ! Ő, akinek boldog méhe hordozta, boldog emlője táplálta őt ; ő, a Boldogságos, aki az Igét, mely kezdetben Istennél és az Isten vala, valósággal és valójában hallotta és magába fogadta, és kilenc hónapig szíve alatt malaszttal teljesen őrizte ;

ő, aki azután ápolta, védte és táplálta kebelén ; ő, aki az Ő életét magában hordozta és érezte, mielőtt az emberek, az ő testvérei, áldást és tanítást és gyógyító segítséget kaptak tőle : *ő mindent szenvedett és megosztott Jézussal*, még szomját is az emberek megváltása után kínszenvedése és halála által. És így nyitotta meg a Tisztaságos és Szeplőtelen *már most* az Egyháznak a Keresztút ösvényét ; ő maga járta meg azt, hogy Jézus Krisztus kimeríthetetlen érdemeit minden helyen mint drágaköveket fölszedje, mint virágokat az út szélén leszakítsa és mennyei Atyjának a hívőkért felajánlja. Minden, ami kezdettől fogva idáig szent volt az emberiségben, mindenek, akik epedtek a megváltás után, mindenek, akik valaha és mindenkor részvéttel ünnepelték az Úr szeretetét és szenvedését : együtt mentek, gyászoltak, áldoztak Jézus Anyjának szívében, aki hűséges anyja is hívő testvéreinek az Egyházban.

Magdolna azonban szinte magánkívül volt fájdalmától. Ő végtelen, szent szeretettel viseltetett az Úr Jézus iránt ; de éppen amikor szerető szívét úgy igazán szerette volna kiönteni az Ő lábai elé, mint a nárdus-olajat fejére, akkor egy iszonyat, egy örvény nyílt közéje és szeretete közé. Határtalan volt bánata bűnei fölött, határtalan volt hálája a bűnbocsánatért ; és most, mikor szeretete háláját tömjénfüstként fel akarta emelni Hozzá, látta, hogy Jézust megkínozzák és halálba viszik *az ő bűneiért is*, melyeket szintén magára vett. És ekkor szeretete elborzadt bűnei előtt, melyekért Jézusnak oly borzalmakat kellett szenvednie, és akkor lezuhant a bűnbánat örvényébe, és ismét fölemelkedett onnan Ura és Mestere után való sóvárgásában, és látta Őt szörnyű bántalmazásokban gyötrődni. Így hányódott kegyetlenül a lelke ide-oda tépve szeretet és bűnbánat között, hálája és népe hálátlansága között ; és mindez kifejeződött külsején, szavaiban és mozdulataiban.

János pedig szeretett és szenvedett, és elkísérte Mesterének és Istenének — aki őt is szerette és érte is szenvedett — Anyját először az Egyház keresztútjának ösvényén, és látta a jövendőt.

5. Pilátus és felesége.

Mialatt Jézust Heródeshez vezették és ő ott elszenvedte a megcsúfoltatást, láttam Pilátust feleségéhez, *Claudia Procle*-hez menni. Pilátus palotája mögött a kerti terraszon egy lugasban jöttek össze. Claudia nagyon izgatott és feldúlt volt. Széptermetű magas asszony volt ; arca sápadt ; fején hátul fátyol lógott, de

lehetett látni haját feje körül fonva és benne néhány ékszert ; fülében és nyakán is ékszert viselt ; keblén pedig szép csat fogta össze hosszú, ráncolt ruháját. Sokáig beszélt Pilátussal és mindenre, ami szent, könyörgött neki, hogy ne bántsa Jézust, a prófétát, a szentek Legszentebbjét ; és elmondott neki egyes részleteket csodálatos látomásaiból, melyeket az éjjel Jézusról látott.

Mialatt beszélt, én sokat láttam látomásaiból ; de ezek most már nem jelenülnek meg előttem akkori sorrendjükben. Mindazáltal emlékszem a következőkre : ő látta Jézus életének összes főmozzanatait ; látta az angyali üdvözletet, Jézus születését, a pásztorok és a királyok hódolatát, Simeon és Anna jövendölését, a futást Egyiptomba, a betlehemi kisdedek legyilkolását, Jézus megkísértését a pusztában stb. Látott általános képeket az ő szent és üdvözítő működéséről, és eközben mindig fénykörrel látta őt körülvéve ; és látta ellenségeinek fondorkodásait és gonoszságait a legszörnyűbb képekben. Látta az ő Anyjának szentségét és fájdalmait és Jézusnak szüntelen szeretetben és türelemben elviselt végtelen szenvedéseit. Mindezeket egymásra toluló képekben látta, melyek magyarázatképpen fénnyel és sötétséggel és mindenféle jelképekkel voltak körülvéve ; és eközben kimondhatatlan szorongást és bánatot érzett ; mert mindezek a dolgok neki újak voltak, végtelenül szívrehatóak és meggyőzőek, és egy részüket, mint pl. a gyermekgyilkosságot, valamint Simeon jövendölését a templomban, házuk közelében látta lejátszódni. Hogy egy részvevő szív milyen szorongatást szenved az ilyen képektől, azt nagyon jól tudom ; mert mások érzéseit leginkább azáltal tapasztaljuk, hogy magunk is érezzük azokat.

Igy szenvedte át az éjszakát és megismert sok csodát és igazságot részint világosan, részint homályosan, midőn a Jézust hurcoló sereg lármája fölébresztette ; és midőn később kinézett, látta az Urat, az éj folyamán megismert csodák tárgyát, amint szörnyen bántalmazva és elektelenítve a Forumon át Heródeshez vezették. Szívét rettenetesen szorongatta ez az új megismerés, kapcsolatban az éjszaka csodálatos tapasztalataival, és azonnal izent Pilátusnak. Most pedig aggodalommal és félelemmel beszélt el neki sokat mindezekből, mert nem értett meg mindent, vagyis nem tudta magát kifejezni ; de kért és könyörgött megható szeretettel.

Pilátus nagyon elcsodálkozott, sőt zavarba is jött attól, amit felesége mondott ; az egyezett mindennel, amit ő már itt-ott hallott Jézusról ; a zsidók gyűlöletével, Jézus hallgatásával, szilárd, csodálatos feleleteivel az ő kérdéseire ; tétovázó és nyug-

talan lett, de aztán hajlott felesége magyarázataira és azt mondta, hogy éppen az imént jelentette ki, hogy semmi vétket nem talál Jézusban, nem is fogja elítélni, mert fölismerte a zsidók gonoszságát. Beszélt még azokról a kijelentésekről, melyeket Jézus, őreá magára vonatkozóan tett, és megnyugtatta feleségét azzal hogy *zálogot* adott neki annak biztosítékául, hogy nem fogja elítélni Jézust. Már nem tudom, mi volt ez a zálog, egy ékszer, gyűrű vagy pecsét. Igy váltak el egymástól.

Pilátust nagyon zavaros, kapzsi, ingadozó, gőgös és egyúttal aljas embernek láttam, aki képes volt gyalázatos cselekedetekre is minden magasabb istenfélelem nélkül, ha saját javáról volt szó ; egyszersmind azonban a leghitványabb, leggyávább módon mindenféle bálványtiszteletre és jóslatokra, varázslatokra is hajlandó volt, mikor zavarba került. Igy most is ilyen sokszoros zavarban láttam őt : folyton isteneihez szaladgált, akiknek háza egyik rejtett helyiségében tömjénezett és mindenféle jeleket kívánt tőlük. Keresgélt holmi babonás jeleket is és figyelte őket, pl. hogyan esznek a tyúkok. De mindez nekem oly borzalmas, sötét és pokoli volt, hogy visszaborzadtam tőlük és nem is tudom most pontosan elmondani. Tele volt zürzavaros gondolatokkal, és a Sátán hol ezt, hol azt sugalmazta neki. Egyszer azt gondolta, hogy Jézust mint ártatlant szabadon kell bocsátani, máskor meg úgy vélte, hogy istenei rajta bosszulnák meg magukat, ha ő ezt a Jézust fogva tartaná, aki oly különös véleményeket és kijelentéseket mond magáról, mintha ő olyan félisten volna ; mert hátha Jézus sok kárt okozhat az isteneknek.

«Ő talán olyan istenféléje a zsidóknak — gondolta —, hiszen annyi jövendölés van a zsidóknak valami királyáról, aki minden fölött uralkodni fog ; napkeletről jött csillagimádó királyok már egyszer kerestek is ilyen királyt az országban ; talán még az én isteneim és császárom fölé emelheti magát, s én akkor nagy felelősséget veszek magamra, ha ő nem hal meg. Halála talán isteneim diadala lesz».

Mindehhez hozzájárult még feleségének csodálatos éjszakai élménye is, aki pedig még sosem látta Jézust, és nehéz súlyt vetett Pilátus ingadozó mérlegébe. Jézus szabadon bocsátása mellett ; úgyhogy Pilátus most határozottan erre a döntésre tökélte el magát. Igazságos akart lenni, de nem tudott, mert hiszen azt kérdezte : «Igazság? Mi az igazság?» De nem várta meg a választ : «Názáreti Jézus zsidók királya : ez az igazság». Annyi mindenféle gomolygott, háborgott benne ; nem tudtam megérteni ezt a zürzavart, de ő maga sem tudta, mit akar, mert különben bizonyosan nem kérdezősködött volna a tyúkoknál.

A nép pedig egyre nagyobb tömegben gyülekezett a piactéren és azokban az utcákban, amerre Jézust Heródeshez vezették. Ámde ezek a tömegek nem keveredtek össze, hanem községeik és vidékeik szerint csoportosultak, ahogyan az ünnepre feljöttek ; a legádázabb farizeusok pedig minden vidékről, ahol Jézus tanított, mind ott voltak községbelieiknél, hogy az ingatag, megzavart népet Jézus ellen megdolgozzák. Pilátus palotája előtt, a római őrháznál és a város minden fontos pontjára római katonák voltak nagy számban kirendelve.

VIII. rész: Jézus Heródes előtt.

1. Heródes kihallgatja Jézust.

Heródes negyedes-fejedelem palotája a Forumtól északra az új városban állott ; nem volt messze, és egy csapat római katona vonult a menettel. Ezek a Svájc és Itália közötti határvidékekről való emberek voltak. Jézus ellenségei nagyon el voltak keseredve emiatt a kényszerű ide-oda járkálás miatt, és nem szűntek meg Jézust szidni és a pribékektől őt ráncigáltatni és taszigáltatni. Pilátus küldönce már előbb ott volt Heródesnél, mint a menet, úgyhogy Heródes már várta a menetet egy nagy csarnokban, olyan trónfélén, vánkosokon ülve ; sok udvaronc és katona volt körülötte. A főpapok az oszlopcsarnokon át léptek be és a terem két oldalán álltak föl, míg Jézus a bejáratnál maradt.

Heródesnek nagyon hizelgett, hogy Pilátus a főpapok előtt, nyilvánosan neki engedte át a jogot, hogy egy galileai fölött ítélkezzék ; és nagyon fontoskodott és felfuvalkodott ; meg örült is annak, hogy ilyen megalázott helyzetben láthatta maga előtt Jézust, aki mindig vonakodott megmutatni magát, neki. Keresztelő János olyan ünnepélyesen nyilatkozott Jézusról, meg a herodiánusok s más kémek és besugók annyit beszéltek neki róla, hogy már nagyon feszült kíváncsisággal várta ; igen tetszett neki, hogy udvari emberei és a főpapok előtt egy nagyszerű kihallgatást rendezhet vele, amelyben mindkét félnek megmutathatja, milyen jól van értesülve. De azt is jelentették neki, hogy Pilátus semmi bűnt nem talált Jézusban, és ez buzdítás volt az ő alattomosságának, hogy a panaszosokkal bizonyos tartózkodással bánjék, ami ezeknek mérgét csak növelte. Vádjaikat nagyon sürgetően adták elő tüstént, amint beléptek ; Heródes azonban kíváncsian nézett Jézusra, és midőn őt ilyen nyomorult és megkínzott állapotban, zilált hajjal, összevert, vérrel és sárral fedett arccal, beszennyezett ruhában látta, az elpuhult, kéjenc királyt utálkozó részvét fogta el. Valami Istennevet kiáltott, olyanfélét, mint «Jehova», undorodást elárulo arcát elfordította és így szólt a papokhoz :

— Vigyétek innen, tisztogassátok meg ! Hogy hozhattok szemem elé ilyen piszkos, összevert embert?

A szolgák rögtön kivitték Jézust az előcsarnokba, egy tálban vizet és törlőrongyot hoztak és bántalmazások között letisztogatták ; mert arca sebes volt, és ők durva kézzel még jobban fölsebezték.

Heródes rosszalta a papok ádáz viselkedését, és úgy látszott, Pilátus tárgyalásmódját akarja utánozni ; mert ő is így szólt :

— Látni rajta, hogy mészárosok kezébe esett ; ugyancsak korán kezdtétek ma !

Azonban a főpapok nagy sürgetően ismételték panaszaikat és vádjaikat. Éppen visszahozták Jézust, és Heródes a kedveskedőt akarta játszani iránta ; megparancsolta, hogy adjanak neki egy serleg bort : «hiszen egészen erőtlen» ; de Jézus tagadólag intett fejével és nem fogadta el az italt.

Most Heródes nagyon beszédes lett és hizelgő szavakkal akarta Jézust megkörnyékezni ; előhozott mindent, amit tudott róla. Eleinte mindenfélét kérdezett tőle, azt is kívánta, hogy Jézus egy csodajelet mutasson neki. Midőn azonban Jézus egy szót sem válaszolt, csak nézett némán maga elé, Heródes nagyon bosszús lett és szégyelte magát a jelenlevők előtt ; de ezt nem akarta észrevétetni, tehát a kérdések özönével mindent előhozott, amit Jézusról tudott. Először hizelegve mondotta neki :

— Sajnálom, hogy ily súlyos váddal terhelten kell itt látnom téged ; sokat hallottam felőled. Tudod jól, ugy-e hogy nagyon megbántottál Thirzában, mikor engedelmem nélkül foglyokat váltottál ki, akiket én ott bezárattam? De talán jószándékkal tetted. A római helytartó most ideküldött téged hozzám, hogy elítéljelek. Mit szólsz ezekre a vádakra? Hallgatsz? Sokat beszéltek nekem a te bölcseségedről beszédedben és tanításaidban ; szeretném, ha hallhatnám, hogyan cáfolod meg ellenségeidet ! Mit mondasz hát? Igaz, hogy te a zsidók királya vagy? Hogy Isten fia vagy? Ki vagy tulajdonképpen? Hallottam, hogy nagy csodákat műveltél ; igazold ezt előttem : tégy egy csodát ! Tőlem függ szabadonbocsátásod. Igaz, hogy vakonszülötteket látókká tettél? Feltámasztottad Lázárt, több ezer embert kevés kenyérrel jóllakattál? Miért nem felelsz? Sürgetve szólítlak fel, mutass egyet csodáid közül ! Csak hasznodra lesz !

Jézus hallgatott. Erre Heródes gyorsabban kezdett fecsegni :

— Ki vagy? Mi van veled? Ki adott neked teljhatalmat? Vagy nem tudsz már semmit? Te vagy az, akinek születéséről oly különös hírek keringenek? Egyszer napkeletről királyok jöttek atyámhoz és a zsidók újszülött királya felől kérdezősködtek, hogy hódoljanak neki ; azt mondják, te voltál az a

gyermek ; igaz ez? Megmenekültél a haláltól, melynek akkor oly sok gyermek áldozatául esett ! Hogy történt ez? Miért nem beszéltek rólad oly sokáig? Vagy csupán azért vonatkoztatják reád azt az eseményt, hogy királlyá tegyenek? Igazold magad : Miféle király vagy te? Mondhatom, semmi királyit nem látok rajtad ! Amint hallottam, legújabban diadalmenetben vittek téged a templomba. Mit jelentsen ez? Beszélj ! Hogy lehet az, hogy mindez ilyen szomorúan végződött?

Efféléket fecsegett még sokáig Heródes ; de semmi választ nem kapott Jézustól. Én azonban most, sőt már előbb is, azt a kijelentést kaptam, hogy Jézus azért nem beszélt Heródessel, mert Heródes a Heródiással folytatott házasságtörő együttélés miatt és Keresztelő János megöletése miatt *átok alatt* volt.

Jézus hallgatása miatt való bosszúságát *Annás* és *Kaifás* sietett kihasználni : újból telebeszélték Heródes fülét vádjaikkal. Többek közt azt is állították, hogy Jézus Heródest rókának nevezte és hogy már régóta dolgozott az egész Heródes-család pusztulásán ; hogy új vallást akar alapítani és a húsvétot már tegnap ette. Ezt a vádat Júdás árulása folytán már Kaifás előtt felhozták, de Jézus néhány barátja a törvénykönyvből bizonyította be annak alaptalanságát.

Heródes azonban — noha nagyon bántotta Jézus hallgatása — nem hagyta magát politikai szándékaitól eltéríteni. Nem akarta Jézust elítélni, részint mert titokban félt Jézustól és már János megöletése miatt gyakran nyomott volt kedélye ; részint mert gyűlölte a főpapokat, mert azok szintén nem akarták soha szépíteni az ő házasságtörését, sőt emiatt kizárták őt az áldozatból ; legfőképpen pedig nem akarta elítélni azt, akit Pilátus bűntelennek nyilvánított ; politikai szándéka az volt, hogy Pilátus iránt ezáltal a főpapok előtt hízelgő kedvességet tanusítson. Azonban Jézust megvető gúnyszavakkal árasztotta el és szolgáinak és testőreinek (volt belőlük egy pár száz a palotában) parancsot adott :

— Vigyétek ki ezt a bolondot és adjátok meg ennek a nevetséges királynak azt a tiszteletet, ami megilleti őt ! Hiszen inkább lehet bolondnak nevezni, mint gonosztevőnek.

Az Üdvözítőt most kivezették egy nagy udvarba és kimondhatatlan bántalmazásokkal és csúfságokkal illették. Ezt az udvart a palota szárnyai vették körül, és Heródes egy lapos tetőn állva egy darabig nézte Jézus bántalmazását. De Annás és Kaifás mindig sarkában voltak és mindent elkövettek, hogy őt rábírják Jézus elítélésére. Heródes azonban a rómaiak fülehallatára így szólt :

— A legnagyobb bűn volna tőlem, ha elítélném.

Valószínűleg így gondolta : a legnagyobb bűn volna Pilátus ítélete ellen, aki oly udvarias volt, hogy őt hozzám küldte.

Mikor a főpapok és Jézus többi ellenségei látták, hogy Heródes semmiképp sem akar kedvükre tenni, néhányat maguk közül pénzzel *Akrába* küldtek, abba a városrészbe, ahol most sok farizeus tartózkodott és azt izenték nekik, hogy hitközségeikkel együtt jöjjenek Pilátus palotája tájára ; sok pénzt is küldtek nekik, hogy osszák ki a nép között, hogy ez viharosan követelje Jézus halálát ; másokat a nép közé küldtek, hogy fenyegessék meg : ha nem követeli ennek az istenkáromlónak halálát, akkor kihívja maga ellen Isten haragját ; azt is híreszteltették, hogyha Jézus nem hal meg, akkor összefog a rómaiakkal : és az lesz az az ország, amelyről ő mindig beszélt, s akkor a zsidóknak végük van. Másfelé meg azt a hírt terjesztették, hogy Heródes elítélte Jézust, de a népnek ki kell fejeznie saját akaratát ; félni lehet az ő pártjától, és ha ő szabadlábra kerül, akkor az egész ünnep meg lesz zavarva, mert abban az esetben a rómaiak és Jézus hívei szörnyű bosszút állnak. A legzürzavarosabb és legnyugtalanítóbb híreket szórták széjjel, hogy az egész népet elkeserítsék és fellázítsák, mialatt egy másik részük Heródes katonái közt pénzt osztott ki, hogy Jézust a legdurvábban, sőt halálosan bántalmazzák ; mert az volt az óhajtásuk, hogy inkább haljon meg, mintsem Pilátus szabadon bocsássa.

2. Jézus bántalmazása Heródesnél.

Mialatt a farizeusok ezzel a hajszával bajlódtak, az Úr a *leggyalázatosabb kigúnyolást, a legdurvább bántalmazást* szenvedte a szemtelen, istentelen katonacsapattól, melynek éppen uraparancsolója adta át kénye-kedvére Jézust mint bolondot, aki nem akart vele szóbaállni. Lelökdösték őt az udvarba ; egyik katona előhozott egy hosszú fehér zsákot, mely a kapus kamrájában hevert ; gyapjúszállításra szolgált valaha. Fenekén karddal lyukat vágtak és általános gúnyröhej közt Jézusra húzták a fején keresztül. Egy másik hozott valami piros rongyot és mint köpenyt Jézus nyakába kerítette. A zsák hosszan lelógott Jézusról. És most csufondárosan hajlongtak előtte, taszigálták ide-oda, szidalmazták és leköpködték, arcul vagdosták, amiért nem akart gazdájuknak felelni ; ezerféle gúnyhódolatot mutattak be neki, bekenték sárral, ráncigálták, mintha táncra

akarnák kényszeríteni ; uszályos gúnyköpenyében lelökték a földre ; majd végighurcolták egy kis árkon, mely az épület mentén körülfutotta az udvart, úgyhogy szent feje folyton beleütődött az oszlopok lábába és a sarokkövekbe. Aztán megint felrántották és újabb gyalázatos hajcihőt kezdtek vele óriási zsivajjal, mert lehettek néhány százan : Heródes katonái és szolgái, emberek minden vidékről ; és mindegyik gonosz kölyök, aki ott volt köztük, egy-egy újabb gaztettel akart magának és földijeinek Heródes előtt érdemet szerezni. Szédítő gyorsasággal, tolongással és gúnyröhejjel ment végbe mindez ; Jézus ellenségei pedig sokakat megfizettek, hogy a nagy tolongásban minél többször üssék meg szent fejét. Jézus sajnálkozva nézte őket, sóhajtozott és fel-felnyögött fájdalmában, mire amazok gúnyos torzhangon utánozták ; minden újabb bántalmazásra gúnykacajba törtek ki ; egyetlen egy sem akadt, akiben szánalom kélt volna. Láttam, amint vére elborította fejét és lefolyt róla, és láttam, hogy az ütlegek alatt háromszor roskadt össze ; s azt is láttam, hogy síró angyalok jelentek meg fölötte és kenettel kenték meg szent fejét ; és az is látható lett nekem, hogy ezek az ütlegek amaz isteni segítség nélkül halálosak lettek volna. Még azok a filiszteusok, akik a megvakított Sámsont a versenypályán félholtra hajszolták, még azok sem voltak oly durvák és kegyetlenek, mint ezek a gazfickók.

Az idő azonban sürgette a főpapokat, mert hamarosan a templomba kellett menniök ; tehát amint értesültek, hogy küldönceik eljártak dolgukban, még egyszer megrohanták Heródest és sürgették, hogy ítélje el Jézust. Ámde ő csak Pilátushoz kívánt igazodni s ezért Jézust a gúnyruhában visszaküldte a helytartóhoz.

3. Jézust visszaviszik Pilátushoz.

Újabb nekikeseredéssel indultak Jézus ellenségei vele Heródestől vissza Pilátushoz. Szégyelték magukat, hogy halálos ítélet nélkül kell ismét visszamenniök oda, ahol Jézust már egyszer ártatlannak nyilvánították. Ezért egy másik, bár még egyszer oly hosszú utat választottak, hogy Jézust az ő gyalázatában a város másik részének is megmutassák, őt útközben még tovább kínozhassák és felhajtóiknak időt adjanak arra, hogy az összeterelt tömegeket céljaiknak megfelelően meggyúrhassák.

Az út, melyen most vitték Jézust, sokkal rosszabb és hepe-

hupásabb volt, és menetközben folyton bujtogatták a Jézust vezető poroszlókat ; a hosszú gúnyköpeny akadályozta Jézust a járásban és csupa sár lett ; egynéhányszor el is botlott benne és elesett, mire fejbeütésekkel és rúgásokkal ráncigálták fel a kötélnél fogva. Kimondhatatlan sok csúfságban és rettenetes bántalmazásokban volt része az Úrnak ezen az úton kísérőitől és a néptől ; de ő csak imádkozott, hogy ne haljon meg, hanem végigszenvedje a kínokat miérettünk.

Reggeli nyolc óra mult egy negyeddel, mikor a menet Jézussal egy másik (valószínűen a keleti) oldalról a Forumon át ismét Pilátus palotája elé érkezett. A néptömeg igen nagy volt ; az emberek vidékeik és községeik szerint csoportosultak, s a farizeusok futkostak egyiktől a másikhoz és lázították őket. Pilátus visszaemlékezett a galileai vakbuzgók zendülésére a legutóbbi húsvétkor, és ezért a praetoriumban és körülötte, valamint a Forum és a palota bejáratainál mintegy ezer főnyi őrséget vont össze.

A *Szűzanya*, továbbá nénje : Héli felesége, *Mária*, ennek leánya : Kleofás felesége, *Mária*, és *Magdolna*, valamint több más szentasszony, körülbelül huszan, jelenvoltak a következő eseményeken. Egy csarnokban álltak, ahol mindent hallhattak, és ide-oda surrantak. Eleinte János is ott volt.

Jézust gúnyruhájában keresztülvezették a röhögő néptömeg között. A farizeusok ugyanis mindenütt a nép söpredékét tolták az előtérbe, hogy az menjen elől csufondáros kiabálással. Heródesnek egy udvari embere már előre sietett és jelentette Pilátusnak : mennyire le van kötelezve gazdája Pilátus figyelmességéért, de a híres bölcs galileaiban nem látott egyebet, mint egy néma bolondot, tehát eszerint bánt is vele s most visszaküldette. Pilátus örült, hogy Heródes nem cselekedett ellenére és nem ítélte el Jézust ; üdvözletét küldte Heródesnek ; így aztán ők, akik a vízvezeték beomlása óta ellenséges viszonyban voltak, a mai napon kibékültek és jóbarátok lettek.

IX. rész: Jézus másodízben Pilátus előtt. — A megostorozás.

1. Jézust Barabbásnál alább helyezik.

Jézust az utcán keresztül Pilátus háza előtt ismét fölvezették a *lépcsőn* a magas előtérre ; de amint a poroszlók rángatták, belebotlott a hosszú gúnyruhába és úgy esett a fehér márványlépcsőre, hogy azt szent feje vére festette meg. Ellenségei, akik ismét elfoglalták helyüket a Forum ülőhelyein, és a durva nép, hangos gúnykacajba törtek ki Jézus elestére ; a pribékek pedig rúgásokkal hajszolták őt fel a lépcsőn.

Pilátus kis nyugvóágyhoz hasonló székén könyökölt ; a kis asztal ott volt mellette ; most is, mint előbb, néhány tiszt és közkatona állt körülötte. Előrejött az erkélyszerű terraszra, ahonnan a néppel szokott beszélni, és így szólt Jézus vádlóihoz :

— Idehoztátok elém ezt az embert, mint néplázítót ; én itt előttetek kihallgattam őt, de abban, amivel vádoljátok, nem találtam vétkesnek. Heródes sem talált benne semmi vétket, és így halálos ítélet nem hangzott el fölötte. Megfenyítem tehát és elbocsátom !

Erre a farizeusok közt heves morgás és lárma kelt, a nép lázítása és megvesztegetése újult erővel indult meg. Pilátus mély megvetéssel kezelte őket és éles megjegyzései között olyanformát is mondott, vajjon nem látnak-e még ma elég ártatlan vért folyni majd a bárányok leölésekor?

De épp most volt az ideje annak a régi szokásnak, hogy a nép minden húsvét előtt megjelent előtte és *egy fogoly szabadonbocsátását* kívánta. Ezért a farizeusok Heródes palotájától már felhajtókat küldtek Akra városrészbe, nyugatra a templomtól, hogy ott megvesztegessék az összecsődült népséget, hogy ne Jézus szabadonbocsátását, hanem megfeszítését követeljék. Pilátus azt óhajtotta ugyan, hogy a nép Jézus elbocsátását követelje, ezért elhatározta, hogy Jézussal szembe egy elvetemült gonosztevőt állít, aki már halálra volt ítélve, hogy ne ezt választhassák szabadonbocsátásra. Ez a gonosztevő *Barabbás* volt, az egész nép előtt gyűlölt és átkozott lator. Egy zendülés-

ben gyilkosságot követett el és én láttam tőle még egyéb bűntetteket is ; de ezeket elfelejtettem.

Most nagy mozgás támadt a nép között a Forumon, és egy csoport nyomult elő közüle, élén szónokaival, akik hangjukat Pilátus erkélye felé irányítva kiáltották :

— Pilátus ! Tedd meg nekünk, amit mindig tettél az ünnepre !

Pilátus csak erre várt ; így szólt hozzájuk :

— Szokás, hogy az ünnepre elbocsássak nektek egy foglyot. Kit akartok, hogy most elbocsássak : Barabbást-e vagy Jézust, a zsidók királyát, Jézust, aki az Úr fölkentje volna?

Pilátus nagyon határozatlan volt ; hol «a zsidók királyának» nevezte Jézust, mint gőgös római, aki megvetette a zsidókat, amiért ilyen szegény királyuk van, hogy közte és egy gyilkos között áll a választás ; részben így nevezte őt azért, mert valamiképpen hitt abban, hogy Jézus csakugyan az a csodálatos megigért királya a zsidóknak, az Úr fölkentje, a Messiás lehet ; de hogy ezt az igazságsejtését ki is mondta, az részben ravasz tettetés is volt : azért adta Jézusnak ezt a címet, mert érezte, hogy Jézus ellen, akit ő ártatlannak tartott, legfőképp az irígység hajtja a főpapokat erre a kegyetlen eljárásra.

Pilátus kérdésére rövid habozás és fontolgatás állott be a tömegben és csak néhány hang kiáltott kotnyelesen : «Barabbást !» Ekkor azonban Pilátust elhívta feleségének egy szolgája ; ő hátra ment és a szolga felmutatta neki azt a zálogot, amelyet reggel adott feleségének : «Claudia Procle emlékeztet téged ezzel !» — mondotta a szolga. A főpapok és farizeusok ezalatt nagyban sürögtek-forogtak ; egy részük a nép közé vegyült, fenyegetett és parancsolt ; de hiszen dolguk úgyis könnyű volt.

Mária, Magdolna, János és a többi szentasszonyok az egyik csarnok zugában álltak, remegtek és sírtak ; és habár Jézus Anyja tudta, hogy az emberiségnek nem jöhet másképp segítség, mint Jézus halála által : mégis, mint a legszentebb Fiú anyja, szorongva kívánta Fia életben maradását, és miként Jézus, bár a kereszthalál végett szabad akaratából emberré lett, mégis mint ember elszenvedte egy borzalmasan megkínzott, ártatlanul halálra vitt ember minden kínját és gyötrelmét : úgy szenvedte el Mária is minden fájdalmát és szorongását egy anyának, akinek szent gyermeke a leghálátlanabb néptől ilyent kénytelen elviselni. Reszkettek és csüggedtek és reménykedtek. János többször eltávozott, hogy esetleg valami jó hírt hozhasson. Mária imádkozott, hogy mégse történjék meg ilyen nagy bűn ; úgy imádkozott, mint Jézus az Olajfák-hegyén : «Ha lehetséges,

múljék el e pohár», és így a szerető Anya még mindig remélt. Ugyanis, minthogy a farizeusok szorgos tevékenykedése a nép között szájról-szájra járt, Máriához is eljutott az a hír, hogy Pilátus Jézust szabadon akarja bocsátani. Nem messze tőle álldogáltak csoportban emberek Kafarnaumból, közöttük sokan, akiket Jézus tanított és meggyógyított ; de ezek most idegenül viselkedtek és csak lopva pillantgattak a boldogtalan elfátyolozott nők és János felé ; de Mária és a többiek azt hitték, hogy ezek bizonyára nem fogják Barabbás ellenében jótevőjüket és Üdvözítőjüket elvetni. Pedig így történt !

Pilátus tudta, mit akar felesége azzal a zálogga l ; visszaküldte tehát neki, annak jeléül, hogy igéretét állja. Aztán ismét kilépett az erkélyre és elhelyezkedett a kis asztal mellett a székre ; a főpapok is leültek. Pilátus még egyszer szólt : «Melyiket bocsássam el a kettő közül?» Általános fülsiketítő kiáltozás kavargott az egész Forum felett ; mindenfelől zúgott a tömeg : «El innen ezzel ! *Barabbást* bocsásd el nekünk !» A helytartó újból kérdezte : «Mit tegyek tehát ezzel a Jézussal, aki állítólag a Krisztus, a zsidók királya?» Dühös ordítás volt a válasz :

— Feszítsd meg őt ! Feszítsd meg őt !

Pilátus harmadszor kérdezte :

— De hát mi gonoszat cselekedett? Én legalább semmi halálra méltó bűnt nem találtam benne ! De megfenyíttetem és elbocsátom.

Ám az üvöltés : «Feszítsd meg ! Feszítsd meg őt !» pokoli viharként zúgott köröskörül ; a főpapok s a farizeusok szinte őrjöngve kiabáltak és tomboltak. Erre az ingatag Pilátus elbocsátotta nekik Barabbást, a rablógyilkost, Jézust pedig *megostorozásra* ítélte.

2. Jézus megostorozása.

Pilátus, ez a hitvány, ingatag bíró, már többször kimondta az ellentmondó szavakat : «Én nem találok semmi vétket benne, tehát megfenyíttetem és elbocsátom» ; de a zsidók kiabálása egyre tovább harsogott : «Feszítsd meg őt ! Feszítsd meg őt !» Mindazáltal Pilátus előbb megkísérelte szándékát keresztülvinni ; parancsot adott tehát, hogy Jézust római módon ostorozzák meg. Ekkor a poroszlók Jézust, a megkínzott, összevert, összeköpdösött Üdvözítőt rövid botjaikkal durván taszigálva és verve kivezették a tomboló és üvöltő nép között a Forumra,

északra Pilátus házától, közel a praetoriumhoz, egy *ostorozó oszlophoz*, amely itt a piacteret körülvevő csarnokok egyike előtt állott.

Jöttek a hóhérszolgák korbácsaikkal, virgácsaikkal és köteleikkel, melyeket az oszlopnál ledobtak Jézus elé. Hatan voltak, barnaképű emberek, kisebbek, mint Jézus, bozontos kondor hajjal ; ritkás, zilált, tüskés szakállal ; összes ruhájuk egyetlen kötény volt ágyékuk körül, rossz sarujuk és egy darab bőr vagy valami más ócska kacat, amely oldalt nyitva skapulárészerűen fedte felső testüket ; karjaik meztelenek. Hitvány gonosztevők voltak, Egyiptom vidékeiről, akik mint rabszolgák és fegyencek itt dolgoztak építkezéseknél és csatornázásoknál. Ilyenek közül a leggonoszabbakat és legelvetemültebbeket válogatták ki a praetoriumban ilyen hóhérmunkára.

Ezek az emberi fenevadak ugyanezen az oszlopon már sok nyomorult bűnöst korbácsoltak halálra. Valami állati és ördögi volt lényükben, és rendszerint jóformán részegek voltak. Vad dühvel, ütlegelve ráncigálták az Urat az oszlophoz, pedig hiszen ment önként. Ez az oszlop *szabadon áll*, nem támasztéka semmiféle építménynek. Olyan magas, hogy egy megtermett ember kinyujtott kézzel elérheti felső, gömbölyű végét, melyre vaskarika van erősítve. Hátul, középmagasságban szintén karikák és kampók vannak rajta. Lehetetlen elmondani azt a barbár durvaságot, ahogyan ezek a dühödt ebek még ezen a rövid úton is bántalmazták az Urat ; letépték róla a heródesi gúnyköpenyt és majdnem levágták szegény Jézust a földre.

Az Úr remegett és reszketett az oszlop előtt ; a szoros megkötözéstől megdagadt és véres kezeivel maga vetette le lázas sietséggel utolsó ruháját, miközben hóhérai egyre taszigálták és ráncigálták. Imádkozott és forrón könyörgött mennyei Atyjához. Minthogy most az altestét fedő utolsó ruhadarabját is le kellett oldania, az oszlop felé fordult, hogy legalább így rejtse meztelenségét ; és fejét egy pillanatra a fájdalomtól teljesen megtört Anyja felé fordította, aki a szentasszonyokkal a vásárcsarnok egyik zugában állt, és így szólt Anyjához : «Fordítsd el rólam szemedet !» Nem tudom, hangosan mondta-e ezt hallható szóval, vagy csak benső hangon ; de én tudtam, hogy Mária meghallotta, mert láttam, hogy e pillanatban elfordult és ájultan roskadt a lefátyolozott asszonyok karjai közé.

Jézus most átkarolta az oszlopot, a pribékek pedig förtelmes szitkok és ráncigálások közben felhúzták kezeit az oszlop tetejéig és a vasgyűrűhöz kötözték s ekkép egész testét úgy nyujtották ki a magasba, hogy alig tudott megállni alul szoro-

san az oszlop aljához kötözött lábain. Ott állt tehát a Szentek Legszentebbje teljes emberi meztelenségében, véghetetlen szorongásában és szégyenkezésében, a latrok oszlopán kifeszítve! Most két vad pribék nekiesett és vadállati vérszomjjal kezdte szétmarcangolni szentséges testének egész hátsó oldalát. Ennek a *két első pribéknek* korbácsai vagy virgácsai úgy látszottak, mintha fehér nyers favesszőkből volnának; de lehet, hogy erős ökörinakból vagy kemény fehér szíjakból font kötegek voltak.

Urunk és Üdvözítőnk, Isten Fia, igaz Isten és igaz ember, vergődött és vonaglott, mint egy nyomorult féreg, a gonosztevők ostorcsapásai alatt. Nyögött és sóhajtozott, és egy tiszta, édesen csengő jajszó mint szeretetteljes imádság marcangoló kínok közt, hatott át kínzóinak süvöltő vesszőcsapásain. Néhaněha elnyelte ezeket a siralmas, szent, áldásteljes panaszhangokat a nép és a farizeusok ordítása, mint egy rémületes fekete viharfelhő; tömegben kiáltották: «El vele! Feszítsd meg őt! Mert Pilátus még mindig tárgyalt a néppel; valahányszor a tömeg zsivaját néhány szóval félbe akarta szakítani, előbb kürtszó hangzott fel, hogy csendet teremtsen; aztán ismét hallatszottak az ostorcsapások, Jézus jajszava, a pribékek káromkodásai és az áldozati bárányok bégetése. Ezeket innen keletre, a Juh-kapu melletti úsztatóban mosták meg nagyjából, aztán bekötött szájjal vitték őket egészen a tiszta templomútig, hogy közben be ne piszkolódjanak, majd kint körülterelték őket a nyugati oldalra, és ott szertartás szerint mosták meg. Volt valami leírhatatlanul megható ebben a tehetetlen bégetésben; ezek voltak az egyedüli hangok, melyek egyesültek Jézus sóhajtásaival.

A zsidó nép az ostorozó-tértől bizonyos távolságban tartózkodott, körülbelül egy utca-szélességnyire. Helyenkint római katonák állottak, különösen az őrségház felé. A tér közelében mindenféle csőcselék hullámzott hallgatva vagy gúnyolódva; láttam, hogy egyik-másik mégis meghatódott; s akkor úgy tűnt, mintha Jézusból fénysugár vetődött volna rája.

Láttam hitvány, félmeztelen fickókat, amint az őrség háza mellett friss virgácsokat készítettek, mások meg elmentek töviskoronát hozni. A főpapok poroszlói és az ostorozók azonban összeköttetésben voltak egymással; amazok dugdosták ezeket pénzzel és vitettek nekik nagy korsóban valami sűrű vörös nedüt, amiből ezek hörpentgettek, annyit, hogy egészen megvadultak és részegek lettek. Negyedóra mulva a két pribék abbahagyta az ostorozást, és a másik kettővel nekiláttak megint az ivásnak, Jézus teste egészen barna, kék és piros

volt már, telistele daganatokkal, és vére csurgott lefelé. Reszketett és vonaglott. Szidalom és csúfolódás hangzott minden oldalról.

Ez éjjel hideg volt ; reggel óta mostanáig nem derült ki az ég ; rövid jégeső-záporok hullottak, a nép nagy ámulatára. Déltájban kiderült és sütött a nap.

Most *a második pár ostorozó* pribék esett neki Jézusnak újult dühvel ; ezek valami fodros, *tövisszerű* virgácsokkal dolgoztak, melyekbe gombok és szögek voltak tüzködve. Vad ütéseik alatt felszakadtak Jézus testének minden hegei, vére köröskörül fröcscsent, a hóhérok karjait is elborította. Az Úr nyögdécselt és imádkozott és vonaglott kínjában.

Most sok idegen vonult át tevéken a Forum előtt ; rémület és szomorúság ült ki arcukra, midőn a néptől megtudták, mi történik itt. Utasok voltak, akik részint már megkeresztelkedtek, részint hallották Jézus hegyi tanításait. A kiabálás és zsivajgás Pilátus háza előtt egyre tartott.

A *következő két pribék korbácsokkal* verte Jézust. Ezek a korbácsok vasnyélbe erősített kis láncok és szíjak voltak, melyek *vaskampókban* végződtek ; ezek aztán egész darabokat szaggattak ki Jézus hátának bőréből és húsából. Ó, ki tudná leírni ezt az iszonyatos, siralmas látványt !

De még nem volt elég a borzalmakból. Leoldották Jézus kötelékeit és most háttal kötözték az oszlophoz ; és mivel már annyira elgyöngült, hogy nem tudott megállni, vékony kötelekkel odakötözték mellén, karjai és térdei alatt az oszlophoz, kezeit pedig az oszlop közepén hátra kötötték. Kínosan összehúzódott, vérrel és sebekkel fedett ágyéka és altestének szétt tépett bőre alig takarta meztelenségét. Mint dühödt ebek támadtak rá a pribékek ; egyiknek balkezében vékonyabb korbács volt, s azzal Jézus *arcát* verte össze. Nem maradt egyetlen ép hely Urunk testén ; vérző szemével ránézett hóhéraira és irgalomért könyörgött ; de azok csak annál vadabbul estek neki, s Jézus egyre halkabban nyögdécselte : «Jaj, jaj !»

A rettenetes ostorozás jó *háromnegyed óráig* tartott. Ekkor egy apró idegen férfi, rokona a Jézus által meggyógyított vak Ktezifonnak, haragosan odarohant az oszlop mögé, egy görbe késsel kezében és kiabált :

— Hagyjátok abba ! Ne verjétek halálra ezt az ártatlan embert !

A részeg pribékek meghökkenve álltak meg, amaz pedig egyetlen metszéssel hirtelen elvágta Jézus köteleit, melyek hátul az oszlopon egy csomóba voltak egy szeghez erősítve, aztán

elszaladt és eltűnt a tömegben. Jézus egész vérző testével szinte ájultan rogyott az oszlop tövéhez, saját vére tavába. A pribékek otthagyták ; ittak és odakiáltottak a hóhérinasoknak, akik az őrség házában foglalatoskodtak, hogy fonják meg a tövis-koronát.

Jézus még ott feküdt vérző sebeivel az oszlop tövében és vonaglott kínjában, mikor láttam, hogy néhány szemérmetlenül öltözött ledér nő vonul el arra ; kézenfogták egymást és csendesen megálltak Jézus előtt és finnyás undorral néztek rá ; ekkor sebei még jobban fájtak neki és eltorzult arcát szánalmasan feléjük emelte. Erre amazok tovább mentek, a poroszlók és katonák pedig kacagva kiáltoztak utánuk mindenféle piszkos szavakat.

Az ostorozás alatt többször láttam, hogy szomorú angyalok jelentek meg Jézus körül ; és hallottam, amint ő keserves, szégyenletes kínjai közt folytonosan imádkozva teljesen átadta magát Atyjának az emberek bűneiért. Most pedig, amint ott feküdt vérében az oszlop tövén, láttam, hogy egy angyal csillapítja, úgy tetszett, mintha valami fénylő falatot nyujtott volna neki.

Ekkor ismét odaléptek a pribékek és megrugdosták, hogy keljen föl : ők még nincsenek készen a királlyal ! Jézus a földön csúszva igyekezett elérni derékkötényét, mely oldalt hevert ; de az elvetemült fickók gúnyröhejjel rugdalták ide-oda a ruhadarabot, úgyhogy szegény Jézus véres meztelenségében mint egy eltaposott féreg volt kénytelen a földön csúszni-mászni, míg végre elérte övruháját és betakarhatta szétmarcangolt ágyékát. Aztán ütlegekkel és rúgásokkal ingadozó lábára állni kényszerítették és nem engedtek neki időt arra, hogy magára öltse felsőruháját ; csak úgy rádobták vállára. Miközben kerülőúton sietve az őrség házához hajtottak, ezzel a ruhával törölte le a vért arcáról. Ugyan hamarább odaértek volna az ostorozó térről, hiszen a csarnokok az épület körül nyitottak voltak, úgyhogy oda lehetett látni a folyósóra, ahol a latrok és Barabbás feküdtek megkötözve ; de a poroszlók Jézust el akarták vezetni a főpapok ülései előtt, akik javában kiabálták : «El vele ! El vele !» és útálattal fordultak el tőle. Jézust az őrség-ház belső udvarába vitték ; ott e pillanatban nem volt egy katona sem, hanem mindenféle rabszolgák, poroszlók, csirkefogók és egyéb söpredék.

Látva a nép nagy izgatottságát, Pilátus a római őrségnek erősítést rendelt az Antónia-várból. A csapatok rendben körülzárták az őrség épületét. Szabad volt ugyan beszélgetniök,

nevetgélniök és Jézus kigúnyolásában is résztvenniök, de a glédában kellett maradniok. Pilátus ezzel akarta a népet fékentartani és tiszteletet parancsolni. Mintegy ezer főnyi katonaság volt együtt.

3. Mária Jézus megostorozása alatt.

A Szűzanyát szent Fia megostorozása alatt állandó révületben láttam; ami Fiával történt, azt mind *látta és szenvedte* ő is *bensőleg, kimondhatatlan szeretetben és szenvedésben.* Gyakran halk panaszhangok siklottak ki ajkán; szeme már gyulladt volt a könnyektől. Lefátyolozott fejjel feküdt nénje, Héli felesége, *Mária* karjaiban, aki már nagyon idős volt és nagyon hasonlított anyjához, Annához. Kleofás felesége, *Mária* is ott volt és leginkább anyja karjába kapaszkodott. Jézus és Mária szent barátnői mind be voltak burkolózva és lefátyolozva; fájdalmukban és aggodalmukban remegve, halk síránkozással szorongtak a Szűzanya körül, mintha saját halálos ítéletüket várnák. Mária hosszú, csaknem égszínkék ruhát viselt, azon hosszú fehér köpenyt és sárgásfehér fátyolt. Magdolna teljesen megrendült és zavart volt a fájdalomtól és a sok síránkozástól; haja kibontva a fátyol alatt.

Láttam, hogy midőn Jézus a megostorozás után leroskadt az oszlop tövébe, *Claudia Procle*, Pilátus felesége, a Szűzanyának egy csomag nagy kendőt küldött. Már nem tudom biztosan, vajjon azt hitte-e, hogy Jézust szabadon fogják bocsátani és akkor az Úr Anyja bekötözheti azokkal Fia sebeit; vagy pedig a jószívű pogány nő arra a célra küldte, amire Mária azokat felhasználta.

A Szűzanya, amint magához tért, látta megkínzott Fiát a pribékektől előre hajszoltatni; Jézus letörölte a vért ruhájával szeméről, hogy Anyjára nézzen; Mária fájdalmasan nyujtotta ki kezét utána és nézett véres lábnyomaira. Most azonban láttam, hogy a Szent Szűz és Magdolna, midőn a nép inkább a másik oldal felé fordult, az ostorozó térhez közeledett. A többi szentasszonyoktól és néhány, hozzájuk csatlakozó jó embertől körülfogva és fedezve, az ostorozó oszlop mellett leborultak a földre és azokkal a kendőkkel felitatták Jézus szent vérét mindenütt, ahol csak egy cseppet találtak.

Jánost most a szentasszonyok között láttam, akik körülbelül huszan voltak. Simeon fia, Obed fia, Veronika fia, valamint Aram és Themeni, Arimateai József két unokaöccse, nagy

aggodalommal és szomorúsággal telve a templomban voltak elfoglalva.

A Szűzanya szemei ma csaknem vérvörösek voltak a sírástól. Csodálatraméltó és leírhatatlan, milyen egyszerű, őszinte és nyilt az ő egész megjelenése. De most, bár tegnap óta és egész éjszaka rémületben, szorongásban és könnyek közt járta be a Jozafát-völgyét és Jeruzsálem utcáit, és a néptömegek közt kellett szorongania, öltönye mégis egész tiszta és egyáltalán nincs szétzilálva. Nincs ruhájának egy ránca sem, amely ne volna — hogy így mondjuk — szentséggel telve. Minden oly egyszerű és őszinte rajta, oly komoly, tiszta és ártatlan. Tekintete oly nemes, és fátyla oly egyszerű, tisztaráncokat vet, ha fejét kissé megfordítja. Mozdulatai nem hevesek, s a legszívszaggatóbb fájdalomban is minden cselekedete egyszerű és nyugodt. Ruhája ugyan nedves az éjjeli harmattól és tenger könynyeitől, de tiszta, ép és rendezett. Kimondhatatlanul és egészen érzékfölötti módon szép ő; mert minden szépség rajta egyúttal szeplőtelenség, igazság, egyszerűség, méltóság és szentség.

Magdolna ellenben egészen más jelenség. Magasabb és teltebb; alakjában és mozgásában sokkal több formát mutat; de szenvedélyessége, bűnbánata és szörnyű fájdalma minden szépségét lerontotta; most csaknem ijesztő, szinte rút, szenvedésének féktelenségétől. Ruhája nedves és sáros, rendetlenül és tépetten lóg le róla; hosszú haja kibontva és ziláltan hull le tépett nedves fátyla alól. Teljesen össze van törve; nem gondol egyébre, mint fájdalmára és csaknem olyan, mint egy őrült. Sokan vannak itt Magdalából és környékéről, akik még látták az ő előbbi bűnös életét; és mivel sokáig elrejtetten élt, most mindenki ujjal mutat reá és gúnyolja zavart külseje miatt; sőt némely hitvány magdalaiak sárral dobálták meg, amint elmentek mellette; de ő nem tud semmiről, annyira elmerült szenvedésében.

Körülbelül reggeli kilenc óra volt a megostorozás után.

X. rész: Jézus tövissel koronázása és kigúnyolása.

1. A tövissel való megkoronázás.

A megostorozás leírása után a kínszenvedés látomásai rövid megszakítást szenvedtek. Midőn a látnoknő aztán e képek folytatását ismét elkezdte, nagyon beteg lett. Heves láz és oly nagy szomjúság gyötörte, hogy nyelve görcsösen összehúzódott és szinte kiszáradt. Annyira kimerült, hogy csak nagy fáradsággal és pontos sorrend nélkül közölte a következőket, és kijelentette, hogy képtelen ebben az állapotban minden bántalmazást Jézus tövissel koronázására vonatkozóan elbeszélni, mert akkor ismét minden megjelenik szeme előtt.

Krisztus megostorozása alatt Pilátus még többször tárgyalt a néppel. Egyszer azt is kiáltották: «Meg kell halnia, még ha mindnyájan elpusztulunk is emiatt». És amint Jézust a megkoronázásra vitték, még mindig kiabálták: «El vele! Halálra vele!» Mert mindig újabb zsidó csoportok jöttek, melyeket a főpapok megbízottai erre a kiáltozásra fölbéreltek és izgattak.

Ekkor *rövid szünet* állott be. Pilátus parancsokat osztogatott katonáinak, a főpapok és tanácstagok pedig, akik Pilátus erkélye előtt az utca mindkét oldalán fák és kifeszített ponyvák alatt magas padokon ültek, szolgáikkal enni-innivalót hoztattak maguknak. Azt is láttam, hogy Pilátus különös zavarában ismét babonájával foglalkozik; visszavonult és megint isteneinek tömjénezett és mindenféle jósjelekkel vesződött.

A *Szűzanya* és szűkebb környezete, miután felitatta Jézus vérét, visszavonult a Forumról. Láttam őket a véres kendőkkel egy kis házban, mely egy kőfalhoz volt hozzáépítve, nem messze innen. Nem emlékszem már, kié volt. Arra sem emlékszem, hogy Jánost láttam volna a megostorozásnál.

Jézus megkoronázása és kigúnyolása az őrség házának belső udvarában történt, mely a Forumon a börtönök felett volt. Oszlopok vették körül, bejáratai nyitva voltak. Mintegy ötvenen voltak a hitvány gazemberek a nép söpredékéből, börtönőrök szolgái, poroszlók, suhancok, rabszolgák és az ostorozó szolgák, akik Jézusnak e bántalmazásában tevékeny részt vettek.

Eleinte a nép is odatolongott, de csakhamar ezer római katona vette körül az épületet. Arcvonalban álltak, de azért ők is nevettek és gúnyolódtak, és ezzel újabb biztatásokat adtak Jézus kínzóinak a hencegésre, hogy kínzását fokozzák ; mert a katonák nevetése és tréfái ösztönözték őket, mint a taps a színészeket.

Egy régi oszlop lábát a középre hengerítették ; ennek közepén volt egy lyuk, amelynél fogva az oszlop valaha meg volt erősítve ; rátettek egy kerek, alacsony zsámolyt, melyen hátul fogantyú volt és csupa gonoszságból hegyes köveket és éles cserepeket raktak rá.

Most megint leszaggatták Jézus sebekkel borított testéről minden ruháját és egy ócska, piros, rongyos rövid katonaköpenyeget adtak rá, mely térdéig sem ért. Itt-ott sárga bojtrongyokat akasztottak rá. Ez a köpeny a poroszlók kamrájának egy zugában hevert ; a megkorbáscolt gonosztevőkre szokták ráadni, vagy gúnyból, vagy vér felszárítására. Most Jézust a kövekkel és cserepekkel fedett székhez hurcolták és összesebzett, meztelen testét durván rálökték. Aztán *fejére tették a töviskoronát.* Ez a korona pár arasznyi magas és sűrű volt, mesterien megfonva ; fölül kiálló karimával. Mint egy kötést, úgy tették fejére és hátul szorosan megkötötték s ekkép olyan süvegkorona formája volt. A bozótban termett, három ujjnyi vastag tüskéből fonták meg ügyesen, a tüskéket szándékosan befelé fordítva. *Háromféle tövisből* volt, amilyen nálunk is terem : varjútüskéből, kökény és galagonya töviséből. Fölül egy kiugró peremet fontak rá olyan szederféle tüskéből, ezzel fogták meg és igazították a fejre a koronát. Láttam a tájat is, ahol a suhancok a tüskét szedték. Aztán egy vastag, buzogányvégű nádszálat adtak Jézus kezébe. Mindezt csufondáros ünnepélyességgel tették, mintha csakugyan valóságos királlyá koronáznák. Majd kivették kezéből a nádat és azzal erősen rásujtottak a töviskoronára ; egyszerre elborította szemét a vér. Térdet hajtogattak előtte, nyelvüket öltögették rá, arcul ütötték és köpték s kiabáltak : «Üdvözlégy, zsidók királya !» Nagy gúnyröhejjel felfordították székestül és ismét feltaszigálták.

Nem vagyok képes elmondani, mi minden gazságot kieszeltek ezek a förtelmes fickók Jézus csúfságára. Ó, mily rettentően gyötörte a szomjúság ;[1] mert az embertelen ostorozás okozta

[1] Ez a látomás az éj folyamán oly nagy részvétet keltett a látnokban, hogy Üdvözítőjével együtt akart szomjúságot szenvedni. Erre magas lázba esett és oly égető szomjúság kínozta, hogy reggel nem

szétmarcangoltság folytán sebláza volt. Reszketett; oldalain a hús itt-ott a csontokig ki volt szaggatva; nyelve görcsösen összezsugorodott, csak szent fejéről lecsurgó vére könyörült izzó száján, mely epedőn nyitva volt. Az elvetemedett népség pedig éppen nyitott száját választotta ki undok nyálának céltáblájául. Igy bántalmazták Jézust egy félóra hosszat s a cohors,[2] mely a praetoriumot glédában állva körülvette, nevetett és mulatott ezen.

2. Ecce Homo.

Ezután Jézust, fején a *töviskoronával*, megkötözött kezében a *nádjogarral*, vállán a *bíborköpennyel*, ismét átvitték Pilátus palotájába. Az Üdvözítő felismerhetetlen volt a vértől, mely szemét elborította s lefolyt szájába és szakállára. Teste csupa daganat és seb volt, hasonló egy vérbemártott kendőhöz. Görnyedten és inagdozva ment; köpenye oly rövid volt, hogy meghajolva kellett járnia, hogy meztelenségét takarhassa; mert a koronázáskor megint letépték minden ruháját róla.

Midőn szegény Jézus odaért a lépcsőhöz Pilátus elé, még ezt a kegyetlen embert is megborzongatta valamelyes részvét és undor; egyik tisztjére támaszkodott és mivel a nép és a papok még mindig lármáztak és gúnyolódtak, így kiáltott fel:

— Ha a zsidók ördöge ilyen kegyetlen, akkor nem jó lehet nála lakni a pokolban!

Jézust most felrángatták a lépcsőn az erkélyre és hátra állították. Pilátus ekkor az erkély szélére lépett, megszólaltak a kürtök, hogy csendet teremtsenek, mert a helytartó szólni akar. A főpapokhoz és az összes jelenlevőkhöz intézte szavait:

— Ime, még egyszer elétek vezetem őt, hogy lássátok, hogy én semmi vétket nem találok benne!

Most a poroszlók Jézust az erkélyre vezették Pilátus mellé, úgyhogy a Forumról az egész nép jól láthatta. Iszonyatos, szívtépő látvány volt, és az első percekben csöndet és néma borzalmat keltett, midőn Isten Fia, vérrel borítva, a szörnyű töviskorona

tudott beszélni; nyelve kék, merev és száraz volt s visszahúzódott torkába; ajka kicserepesedett. Igy találta őt reggel a *Zarándok*, eltikkadtan, sápadtan és ájultan, úgy látszott, mintha a halál küszöbén lenne. Miután nagynehezen egy kis vizet erőszakoltak belé, még hosszabb pihenés után is csak nagy megerőltetéssel tudta közölni a fönnebbieket. Az, aki mellette virrasztott, kijelentette, hogy a beteg az éjjel sokat nyögdécselt és fekvőhelyén ide-oda fetrengett.

[2] Csapat.

alól véres szemét a hullámzó tömegre fordította. Pilátus melléje lépett, reámutatott és lelkiáltott a zsidókhoz :

— *Ime, az ember!*

Miközben Jézus, vörös gúnyköpenyében, szétmarcangolt testével, vérrel borított, tövislyuggatta fejét lehajtva, megkötözött kezében a nádjogart tartva, előre hajolva, hogy meztelenségét kezeivel elfödhesse, Pilátus palotája előtt, véghetetlen bánatban és szelídségben, a fájdalomtól és szeretettől megőrölten, mint egy véres árny, ott állt, céltáblájaként a papok és a nép dühkitöréseinek : rövidruhás idegen férfiak és nők csoportjai vonultak át a Forumon a birkausztató felé, hogy ott segédkezzenek az áldozati bárányok mosásában. A bárányok megindító bégetése még mindig belehallatszott a nép vérszomjas kiáltozásába, mintha csak bizonyságot akart volna tenni a hallgatag igazságról. Csak Isten igazi Báránya, ennek a szent napnak kinyilatkoztatott, de föl nem ismert titka, teljesítette be a jövendöléseket és némán hajolt a vágóhídra.

A főpapok és írástudók vad dühbe jöttek, amint megpillantották Jézust, lelkiismeretük rettenetes tükrét, és ordítoztak :

— El vele ! Feszítsd meg őt !

Pilátus lelkiáltott :

— Még mindig nem elég ez nektek? Hiszen úgy elbántak vele, hogy már alig akar többé király lenni !

Amazok azonban valósággal örjöngeni kezdtek, egyre dühödtebben üvöltöttek, a nép pedig összevissza tombolt :

— El vele ! Keresztre vele !

Pilátus ismét megfuvatta a kürtöket és szólt :

— Hát vigyétek és feszítsétek meg ; én ugyan nem találok benne bűnt !

Erre néhányan a főpapok közül így kiáltottak :

— Nekünk törvényünk van, és e törvény szerint meg kell halnia, mert Isten Fiává tette magát !

Pilátus felelé :

— Ha ilyen törvényetek van, hogy ennek meg kell halnia, akkor nem szeretnék zsidó lenni.

Azonban a zsidóknak az a szava, hogy «Isten Fiává tette magát», gondolkodóba ejtette Pilátust és újra fölélesztette babonás aggodalmait. Ezért egy külön helyiségbe vezettette Jézust és négyszemközt kérdezte :

— Honnan való vagy?

Jézus azonban nem felelt. Pilátus tovább faggatta :

— Nekem nem felelsz? Nem tudod-e, hogy hatalmamban van téged megfeszíteni vagy elbocsátani?

Jézus most válaszolt :

— «Nem volna semmi hatalmad fölöttem, ha felülről nem adatott volna neked. Azért annak, aki engem kezedbe adott, nagyobb bűne van».

Minthogy *Claudia Proclét* nagyon aggasztotta férje tétovázása, még egyszer küldött hozzá és a zálog felmutatásával még egyszer figyelmeztette ígéretére. Pilátus valami zavaros, babonás választ küldött, melyből csak annyira emlékszem, hogy isteneire hivatkozott benne.

Midőn Jézus ellenségei, a főpapok és a farizeusok tudomást szereztek arról, hogy Pilátus felesége közbelépett Jézus érdekében, ezt a hírt terjesztették a nép között : «Jézus hívei megvesztegették Pilátus feleségét ! Ha pedig Jézust szabadon bocsátják, akkor egyesül a rómaiakkal és mi mind elpusztulunk !»

Pilátus az ő határozatlanságában már egészen olyan volt, mint a részeg ; nem tudott dönteni. Még egyszer beszélt Jézus ellenségeivel : hogy ő egyáltalán nem talál benne semmi bűnt ; de midőn ezek csak annál hevesebben követelték Jézus halálát, Pilátus — akit saját zűrzavaros gondolatai, felesége álmai és Jézus jelentőségteljes szavai tökéletesen összezavartak, — még megpróbált Jézusból valami olyan feleletet kicsikarni, amely őt ebből a kínos helyzetből kiragadhatná. Visszament tehát a törvényterembe és ismét négyszemközt beszélt Jézussal. Fürkésző és szinte csüggeteg szemmel nézett szegény vérző Jézusra, akire nem lehetett borzadás nélkül tekinteni, és tétován gondolta magában : «Ez mégis Isten volna?» Majd hirtelen esküszavakban tört ki, melyekkel arra akarta Jézust kényszeríteni, mondja meg hát, Isten-e ő, nem pedig ember, és király-e ; meddig terjed országa, milyen rangú az ő istensége. Mondja meg s akkor elbocsátja. Amit Jézus Pilátusnak válaszolt, csak értelme szerint tudom ismételni, szószerint nem. Az Úr rettenetesen komoly szavakban felelt. Nyilván megmagyarázta neki, milyen király ő és milyen országon kell uralkodnia ; bizonyára megmagyarázta neki, mi az igazság, mert az igazságot mondotta neki. Szemébe mondta lelki állapotának egész rejtett borzalmasságát; megmondta neki előre, mi vár reá: nyomorúság és szörnyű vég, és hogy egykor majd el fog jönni, hogy igazságos ítéletet tartson fölötte.

Pilátus félig megrémülve, félig bosszankodva Jézus szavai fölött, kiment az erkélyre és még egyszer lekiáltott, hogy Jézust szabadon akarja bocsátani ; de azok visszakiabáltak :

— Ha ezt elbocsátod, nem vagy a császár barátja, mert mindenki, aki királlyá teszi magát, ellensége a császárnak !

Mások meg azt kiabálták, hogy bepanaszolják őt a császárnál, amiért megzavarja ünnepüket ; vessen már véget az ügynek, mert tíz órára a templomban kell lenniök, erre súlyos büntetés terhe alatt vannak kötelezve. Újból felzúgott mindenfelől a kiáltás : «Keresztre vele ! El vele !» Sokan felmentek a forumi házak lapos tetőire és onnan ordítoztak lefelé.

Pilátus most már látta, hogy ezekkel az őrjöngőkkel semmire sem megy. A zsivaj és az ordítozás már rémületessé fokozódott és az egész néptömeg a palota előtt oly vészjósló izgalomban volt, hogy nagy zendüléstől kellett tartani. Ekkor *Pilátus vizet hozatott,* szolgájával egy kancsóból vizet öntetett kezére a nép előtt és lekiáltott az erkélyről :

— Én ártatlan vagyok ennek az igaznak vérétől ; rajtatok a felelősség !

Irtózatos egyhangú ordítással válaszolt a tömeg, mely Palesztina valamennyi tájáról verődött össze :

— *Az ő vére legyen mirajtunk és a mi fiainkon!*

3. Gondolatok e látomások fölött.

Valahányszor Jézus kínszenvedéseinek szemlélete közben a zsidóknak e borzasztó kiáltását hallom : «Az ő vére legyen rajtunk és a mi fiainkon !» — ennek az ünnepélyes önelátkozásnak *hatása* csodálatos, rettenetes képekben válik számomra láthatóvá és érezhetővé. Látom, mintha az őrjöngő nép fölé sötét égbolt borulna, tele vérvörös felhőkkel, tüzes sugárkévékkel és kardokkal. Látom, mintha ennek az átoknak sugarai áthatolnának rajtuk csontig-velőig, sőt egészen az anyaméhben levő magzatokig. Látom az egész népet mintegy elsötétülni és a szörnyű kiáltást zavaros, ádáz tűzzel kilövelni szájukból, fejük fölött egyesülni és ismét rájuk lezúdulni, némelyekbe mélyen belehatolva, mások fölött csak egy ideig lebegve. Ez utóbbiak azokat jelentik, akik később, Jézus halála után megtértek. Ezeknek száma pedig nem is volt jelentéktelen, mert látom, amint *Jézus és Mária* az irtózatos szenvedések közben is *folyton imádkoznak a kínzók lelkiüdvéért* és egy pillanatig sem bosszankodnak a rettenetes bántalmazások miatt. Látom, hogy Urunk az egész kínszenvedést utolsó lehelletéig, ellenségeinek és ezek szolgáinak leggonoszabb, legkegyetlenebb kínzásai között, kevély és aljas gúnyolódásai között, gyűlöletük, dühük és vérszomjuk között, — némely híveinek hálátlansága és megtagadása, mint neki legkeserűbb testi és lelki szenvedése között, —

irántuk való szüntelen szeretetben, állandó imádság között, megtérésükért való állandó könyörgés között viselte el; de látom, hogy mind e türelem és szeretet csak még nagyobb lángra lobbantja ellenségei dühét és őrjöngését ; emészti őket a méreg, amiért minden kegyetlenkedésük sem volt képes panasztalan ajkáról egyetlen tiltakozó szót is kicsikarni, amely gonoszságukat menthetné. Ma, a Passzah napján, midőn leölik a húsvéti bárányt, nem tudják, hogy Krisztusban egy Bárányt ölnek meg.

Ha az ilyen szemlélődés közben gondolataimat a nép és a bírák lelkületére és Jézus és Mária szentséges lelkére irányítom, akkor minden, ami velük történik, nekem gyakran jelenségekben mutatódik meg, amiket az emberek akkoriban nem láttak, de tartalmát mind érezték. Azonkívül látok temérdek ördögalakot, mindegyiket olyankép formálva, amilyen bűnt jelent, ahogy a tömegben űzi pokoli tevékenységét : látom, amint futkosnak, izgatnak, zavart keltenek, a fülekbe suttognak, a szájakba hatolnak ; látom, amint a néptömegből egyenként nagy számban előtörnek, egyesülnek és az embereket Jézus ellen izgatják, majd megreszketnek az ő szeretete és türelme előtt és újból eltűnnek a tömeg között. Ámde minden sürgésük-forgásukban látok bizonyos kétségbeesést, zűrzavart, maga-emésztést, zagyva kapkodást. Ugyanígy látok Jézus fölött és mellett, Mária és a többi kevés szent egyén körül sok-sok angyalt tevékenykedni. Őket is különböző feladatuk szerint különböző alakban és öltözetben látom, és ilyeténképpen cselekedeteik is hol vigasztalásnak, hol imádságnak, vagy kenetnek, étel- vagy italnyujtásnak, felöltöztetésnek, vagy az irgalmasság egyéb cselekedeteinek bizonyulnak.

Hasonló módon látom továbbá gyakran a vigasztalás vagy a fenyegetés hangjait, mint különféle színekben fénylő szókat, ezeknek a jelenségeknek szájából kisugárzani ; vagy — ha üzenetek — cédulák alakjában látom kezeikben. Látom gyakorta azt is, amennyiben tudomásomra kell jutnia, hogy lelki mozzanatok, benső szenvedélyek, szeretetek és szenvedések, minden, ami érzés, különféle alakban, irányban, és színek, formák változásaiban, lassan és sebesen, az emberek keblén és egész testén átmennek és átcikkáznak : és akkor megértek mindent. De ezt elmondani lehetetlen, mert végtelenül sok ; s amellett annyira eltölt a fájdalom, kín és bánat a magam és az egész világ bűnei miatt, és annyira marcangol Jézus kínszenvedése, hogy azt sem tudom, miként szedem még össze azt a keveset is, amit elmondok. Sok más jámbor lélek is részesül ilyen látomásokban, melyekben angyali és ördögi jelenések is előfordulnak ; ezek lelki behatásokból létrejött képek, amiket az illetők lelki adott-

ságaik szerint más és másként jegyeznek meg és fűznek bele elbeszélésükbe. Az ellentmondások is abból magyarázhatók, hogy az elbeszélők némely dolgokat elfelejtenek, másokat mellőznek, míg ismét más képeket megjegyeznek. Minthogy pedig minden gonoszság Krisztusban megbűnhödött és minden szeretet benne megszenvedett ; mivel ő, az Isten Báránya, magára vette a világ bűneit : ki nem tudná itt felismerni és elmondani a borzalom és a szentség dolgait?

Ha tehát sok jámbor lélek látomásai és szemléletei nem egyeznek mindenben, az onnan ered, hogy ők nem egyenlő kegyelmi magasságról szemléltek és beszéltek el, és onnan is, hogy nem értették meg őket kellőképpen.

XI. rész: Jézust kereszthalálra ítélik.

Pilátus, aki nem az igazságot kereste, hanem valami megkerülő utat, most *még ingadozóbb volt, mint valaha*. Lelkiismerete azt mondta : Jézus ártatlan ; felesége azt mondta : Jézus szent ; bálványimádó felfogása azt mondta : Jézus az istenek ellensége ; gyávasága azt mondta : Jézus maga is Isten és meg fogja magát bosszulni. Most tehát aggódva és ünnepélyesen még egyszer megkérdezte Jézust ; Jézus pedig eléje tárta legtitkosabb bűneit, nyomorult jövendőjét és végét s megmondta neki, hogy ő (Jézus) ama napon, az ég felhőin ülve, igazságos ítéletet fog tartani fölötte. És ekkor Pilátus igazságszolgáltatásának hamis mérlegére újabb súly esett Jézus elbocsátása ellen. Bántotta őt, hogy ott áll benső szégyenének teljes meztelenségében Jézus előtt, akit ő nem tudott kiismerni és hogy az, akit ő megostoroztatott s akit keresztre feszíttethet, nyomorult véget jövendölt neki ; sőt, hogy az a száj, melyet soha hazugságról nem vádoltak, az a száj, mely saját igazolására sohasem nyílott szóra : ilyen végső veszedelemben még őt idézi ama napon igazságos ítélőszéke elé ! Ez felgyujtotta kevélységét ; és minthogy ebben a nyomorult, ingatag emberben egyetlen érzelem sem volt egyeduralkodó, feltámadt benne a félelem is Jézus fenyegetése miatt, amiért is még egy utolsó kísérletet tett Jézus szabadonbocsátására.[1]

Azonban a zsidók fenyegetőzésére, hogy feljelentik a császárnál, ha Jézust felmenti, egy másféle gyávaság fogta el. A földi császártól való félelme legyűrte attól a királytól való félelmét, akinek országa nem e világból való. A gyáva, ingatag gazember így gondolkozott : «Ha meghal, akkor vele meghal az is, amit rólam tud és amit nekem jósolt». És a császárral való fenyegetésre Pilátus teljesítette akaratukat, ellenére saját szavának, melyet feleségének adott, ellenére a jognak és igazságnak, és ellenére saját meggyőződésének. A császártól való félelemből a zsidóknak odaadta Jézus vérét, a maga lelkiismerete számára azonban csak vize volt : azt öntetett kezére, kiáltva :

[1] Az itt elmondott részlet visszanyúlik az *Ecce Homo* cím alatt elbeszélt eseményekbe.

«Én ártatlan vagyok ennek az igaznak vérétől ; ti lássátok !» Nem, Pilátus, *te* lásd ! Hiszen igaznak nevezed őt és mégis vérét ontod ; te vagy az igazságtalan, lelkiismeretlen bíró! És ugyanazt a vért, melyet ő kezéről le akart mosni, de lelkéről lemosni nem tudott : azt a vért a vérszomjas zsidók magukra és fiakra átkozták ; azt kiáltották : «Az ő vére legyen rajtunk és a mi fiainkon !»

E borzasztó kiáltozás közben Pilátus megparancsolta, hogy készítsenek elő mindent az ítélethirdetésre. Ünnepélyes öltözetet hozatott és vett föl ; fejére olyan korona-félét tettek, melyen valami drágakő vagy más csillogó dolog volt ; más köpenyt adtak vállára és pálcát vittek előtte. Sok katona ment mellette, előtte pedig törvényszolgák haladtak és vittek valamit ; aztán következtek az irnokok az irattekercsekkel és írótáblákkal. Egy kürtös ment legelől és fújta a kürtöt. Igy vonult a helytartó palotájából ki a Forumra, ahol az ostorozótérrel szemben egy szépen megépített magas emelvény állott az ítéletmondás céljára. Csak olyan ítélet volt jogerős, amelyet innen hirdettek ki. Ezt az ítélőszéket *Gabbathának* nevezték. Kerek terrasz volt, melyhez több oldalról lépcsők vezettek föl ; ott állt egy szék Pilátusnak s emögött egy pad más törvényszéki személyeknek. Katonaság vette körül ezt az emelvényt s katonák álltak a lépcsőkön is. Néhányan a farizeusok közül már a palotából elmentek a templomba. Csak Annás és Kaifás, meg vagy huszonnyolcan mások vonultak egyenesen a Forumra a tribunálhoz, vagyis az ítélőszékhez, amint Pilátus fölvette hivatalos öltönyét. A két latrot már akkor kivezették az ítélkező helyre, mikor az *Ecce Homo* elhangzott. Pilátus széke piros takaróval volt leborítva és egy kék vánkos volt rajta sárga bojtokkal.

Most aztán kivezették Jézust, még mindig abban a bíbor gúnyköpenyben, a töviskoronával fején, megkötözött kezekkel, körülfogva a poroszlóktól és katonáktól, a gúnyolódó néptömegen keresztül és a két lator közé állították. Pilátus leült székére és még egyszer szólt erős hangon az Úr ellenségeihez :

— Ime a ti királyotok !

— El vele, el vele ! Feszítsd meg őt ! — ordítottak azok.

— A ti királyotokat feszítsem meg? — kérdezte a helytartó.

— Nekünk nincs királyunk, hanem csak császárunk ! — kiáltották a főpapok.

Ettől kezdve Pilátus egy szót sem szólt többé sem Jézus ellen, sem mellette, hanem hozzákezdett az ítéletmondás aktusához. A két lator halálra ítélése már korábban megtörtént ; kivégzésüket a főpapok kérésére halasztották mára, mert Jézust

akarták meggyalázni azzal, hogy közönséges gyilkosokkal együtt feszítik keresztre. A latrok keresztjei már ott feküdtek készen mellettük ; a hóhérsegédek vonszolták oda. Urunk keresztje még nem volt ott, valószínűleg azért, mert halálos ítélete még nem volt kimondva.

A *Szűzanya*, aki Jézus nyilvános elővezetése után Pilátus által és a zsidók vérkiáltása után eltávozott, több asszony kíséretében ismét keresztültörte magát a néptömegen Fia és Istene halálos ítéletének meghallására. Jézus ott állt, körülvéve a poroszlóktól, célpontjaként ellenségei dühének és gúnykacajának, Pilátus előtt, a lépcsők alján. Kürtszó csendet parancsolt és *Pilátus gyáva dühvel kimondta a halálos ítéletet Jézus felett.*

Teljesen lesujtva éreztem magamat aljasságától és kétszínűségétől ; a felfuvalkodott pogány látása, a kimerült és most már kielégített főpapok vérszomja és diadala, szegény Üdvözítőnk nyomorult állapota és mélységes fájdalma, Anyjának és a szentasszonyoknak kimondhatatlan szorongása és szenvedése, a zsidók mohó, gyűlölködő lesbenállása, a katonák hideg, büszke lénye köröskörül és az én látomásom azokról az iszonyatos ördögalakokról a néptömeg között, egészen megsemmisítettek engem. Ó, éreztem, hogy ott kellene állnom, ahol Jézus, az én drága szent jegyesem állott ; akkor az ítélet igazságos lett volna. De annyira szenvedtem és szívem oly megtört volt, hogy már nem is tudom jól az esemény lefolyását. Amire emlékszem, főbb vonásaiban elmondom.

Pilátus először fecsegett valamit Claudius Tiberiusról, a nagynevű császárról, aztán megnevezte a vádat Jézus ellen, akit mint lázítót, izgatót és a zsidó törvény megszegőjét, mivel Isten fiának és a zsidók királyának hivatja magát, a főpapok halálra ítéltek és a nép egyhangúlag megfeszíttetni követel. Midőn azonban azt is hozzáfűzte, hogy ő ezt az ítéletet helyesnek találta, ő, aki több órája már folyton Jézus ártatlanságát hanogztatta : szemem-szám elállt e gyalázatos, kétszínű ember viselkedésén. Kijelentette :

— Tehát a názáreti Jézust, a zsidók királyát, arra ítélem, hogy keresztre feszíttessék !

És megparancsolta a poroszlóknak, hogy hozzák elő a keresztet. Arra is emlékszem, de nem határozottan, mintha eközben egy pálcát, melynek még megvolt a bele, eltört és Jézus lábaihoz dobott volna.

Jézus szent Anyja e szavak után eszméletlenül roskadt össze, mintha meg akarna halni. Most hát már eldőlt a dolog ; most hát már bizonyos lett szentséges, hőn szeretett Fiának és

Megváltójának iszonyatos, kínos, szégyenteljes halála ! Asszonytársai és János elvitték őt onnan, nehogy az elvakult emberek Üdvözítőjük Anyjának fájdalmán még gyalázkodással vétkezzenek.

De Mária nem nyughatott, míg végig nem járta Jézus szenvedésútját ; kísérői kénytelenek voltak őt helyről-helyre vezetni ; mert az együttszenvedésnek, ennek a titokzatos istentiszteletnek buzgalma ösztökélte, hogy mindenütt kiöntse könnyeinek áldozatát, ahol a tőle született Megváltó testvéreinek, az embereknek bűneiért szenvedett. Igy vette birtokába Isten Anyja a föld minden megszentelt helyét, könnyeivel előre megszentelve azokat, a mi közös Anyánk, az Egyház részére, jövendő tisztelet tárgyául, miként Jákob a követ, melynél a nagy ígéret adatott neki s melyet emlékül állított és olajjal fölszentelt.

Ezután a bírói emelvényen Pilátus ítéletét még *írásba is foglalták*, s a mögötte álló irnokok több mint háromszor lemásolták. Küldöncöket is menesztettek széjjel, mert valamit a többieknek is alá kellett írniok ; de nem tudom, az ítélethez tartozó írást-e, vagy valami más parancsot. Azonban ezek közül az iratok közül is néhányat elküldtek távoli helyekre. Egy ítéletszöveget azonban maga Pilátus írt meg, amely teljesen megmutatta kétszínűségét, mert egészen máskép hangzott, mint az, amit élőszóval hirdetett ki ; és láttam, hogy akarata ellenére, kínos lelki zavarban írja és mintha egy haragos angyal vezetné kezét. Ez az irat, amennyire emlékszem, körülbelül a következőket tartalmazta :

«Tekintettel a főpapokra, a főtanácsra és a népre, akik a názáreti Jézust lázítással, istenkáromlással, törvénysértéssel és egyebekkel vádolták és halálra követelték, bár ezeket a vádakat nem láttam igazoltaknak, mégis kényszerhelyzetben, mivel tartani lehetett a nép fenyegető zendülésétől, és hogy be ne panaszolhassanak a császárnál, mint a zsidók igazságtalan bíráját és lázadás okozóját : ezt a Jézust, akit mint gonosztevőt és törvényeik megsértőjét erőszakosan halálra követeltek, átadtam nekik megfeszítésre két másik elítélt gonosztevővel együtt, akiknek kivégzését az ő kívánságuk szerint mára kellett halasztani, minthogy Jézust ezekkel együtt akarták kivégeztetni».

Itt tehát ez a nyomorult ember egészen mást írt. Azután még megírta a *kereszt feliratát* is három sorban, firniszfestékkel egy sötétbarna táblára. A mentegetőző ítéletet több példányban leírták és különböző helyekre elküldték. A főpapok azonban még mindig veszekedtek Pilátussal a tribunál előtt ; az az ítélet nem volt szájuk íze szerint való, különösen az nem, hogy azt írta, ők követelték a latrok kivégzésének elhalasztását avégből,

hogy Jézus velük együtt legyen megfeszítve. Meg aztán a kereszt feliarata miatt is veszekedtek vele ; azt akarták, ne írja : «Zsidók királya», hanem az legyen írva : «Aki a zsidók királyává tette magát». De Pilátus már nagyon bosszús volt reájuk, gúnyolódott velük és haragosan kiáltott : «Amit írtam, megírtam!» — Azt is követelték, hogy Krisztus keresztje a fej fölött ne nyúljon magasabbra, mint a két latoré ; csakhogy mégis magasabbra nyúlt, mert az ácsolásnál rövidebbre mérték, hogysem Pilátus feliratát el lehetett volna helyezni rajta. Különben ez a tiltakozás a magasítás ellen csak ürügy akart lenni arra, hogy a rájuk nézve szégyenletes felírást ne lehessen föltenni rá. De Pilátus nem engedett s ezért a kereszt törzsét egy beékelt darabbal meg kellett fölül toldani és oda szegezni a felírást. Igy kapta a kereszt sok mindenféle esemény révén azt a jelentőségteljes formát, amelyet sokszor láttam. T. i. mindig úgy láttam a keresztet, hogy két ága a törzsből fölfelé ágazott, mint a fa ágai s így egy Y betűhöz hasonlított volna, ha törzse a két ág között fel nem nyúlt volna az ágak magasságáig. A két ág vékonyabb volt, mint a törzs, melybe ezek az ágak, mindegyik külön-külön, bele voltak csaptatva és e csapok mindkét oldalon még egy-egy ékkel bele voltak erősítve ; minthogy pedig a törzs a fej fölött rövidre sikerült, a fölirat elhelyezése végett még egy darab fát kellett a törzs tetejébe erősíteni. A kereszt lábánál egy kis tuskót vertek be, hogy a kereszt szilárdan álljon.

Mialatt Pilátus az igazságtalan ítéletet kihirdette, láttam, hogy *Claudia Procle*, felesége, visszaküldte neki a zálogot és megizente, hogy elválik tőle ; azt is láttam, hogy még azon éjjel a palotából Jézus barátaihoz költözött és Lázár jeruzsálemi házában egy pincehelyiségben elrejtőzött. Láttam azt is, amint Jézusnak egy barátja Pilátus gyalázatos ítéletének és felesége elválásának megörökítésére egy zöld kőbe a Gabbatha mögött két sort vésett be, melyekből e szavakra : *judex injustus*[1] és Claudia Procle nevére emlékszem. De azt már nem tudom, vajjon ez aznap történt-e, vagy későbbi időben ; csak arra emlékszem, hogy egy csoport férfi szorosan összebújva a Forumnak ezen a pontján állt és beszélgetett, miközben az az ember, amazoktól fedezve, azokat a sorokat bekarcolta, anélkül, hogy valaki észrevette volna ; és láttam, hogy az a kő ismeretlenül még ma is ott fekszik Jeruzsálemben egy ház vagy templom alapzatában, ott, ahol a Gabbatha áll. Claudia Procle később már mint keresztény fölkereste Szent Pált és hívei közé szegődött.

[1] Igazságtalan bíró.

Midőn a halálos ítélet elhangzott és az írás, veszekedés a főpapokkal elkezdődött, *Jézust kiszolgáltatták a poroszlóknak;* addig még csak voltak némi tisztelettel a törvényszék iránt, de most Jézus valóságos prédája lett ezeknek a borzasztó embereknek. Előhozták ruháját, amiket Kaifás udvarán lehúztak róla és félre tették ; azt hiszem, jólelkű emberek közben kimosták, mert most tiszta volt. Úgy gondolom, szokás is volt a rómaiaknál, hogy a kivégzendőket tiszta ruhában vitték a vesztőhelyre. Most Jézust a gyalázatos fickók ismét levetkőztették, keze kötelékét kioldották, hogy saját ruhájába öltöztethessék. Letépték a vörös gyapjú gúnyköpenyt sebes testéről s ezzel fölszakították sebeit. Reszketve kötötte föl ágyékára ő maga az alsó ruhát, azután amazok nyakába akasztották gyapjú vállruháját. Minthogy azonban a barna varratlan köntöst, melyet Anyja szőtt neki, a széles töviskoronán nem tudták áthúzni, letépték fejéről a töviskoronát, miáltal minden fejsebe új vérrel öntötte el leírhatatlan fájdalmak között. Ekkor a szőtt köntöst ráhúzták összesebzett testére, de még fehér, bő gyapjú ruháját, széles övét és végül köpenyét is ráadták. Aztán rákötötték a bilincsövet s az arról lógó köteleknél fogva vezették őt. Mindez rettenetes durvasággal, ütlegek, taszigálások és rúgások között történt.

A két lator megkötözött kezekkel állt tőle jobbra és balra ; nekik is lánc lógott le nyakukról, mint Jézusnak, amikor a törvényszék előtt állt. Csak egy kis alsóruha és egy nyomorúságos, oldalt nyitott, hitvány anyagból való kacat fedte testüket ; fejüket pedig gyűrött szalmasapka. Bőrük piszkosbarna volt, az ostorozástól daganatokkal borítva. Az, amelyik később megtért, már most is csöndes és magábaszállott, a másik ellenben dühös és szemtelen volt, a poroszlókkal együtt káromolta és gúnyolta Jézust, aki pedig mindkettőjükre szeretettel és üdvösségükért való vágyakozással nézett és minden kínját velük együtt értük is viselte. A poroszlók nagy buzgón hordták össze szerszámjaikat ; mindenki készült a legszomorúbb, legkegyetlenebb fölvonulásra, amelyen a szeretettel és fájdalommal teljes Megváltó a hálátlan emberiség bűnterhét az áldozat hegyére akarta vinni, hogy ott szentséges vérét ontsa ugyancsak miértünk, engesztelően, testének a legelvetemültebb embertől átszúrt kelyhéből.

Annás és Kaifás végre sok veszekedés és dühöngés után otthagyták Pilátust ; kaptak néhány másolatot hosszú keskeny papírszeleteken vagy pergamentekercseken és most siettek a templomba. Fontos volt, hogy idejében ott legyenek.

Itt a főpapok elváltak az igazi húsvéti báránytól ; siettek a

kőből épült templomba, hogy leöljék és megegyék a jelképet, de annak megvalósulását, Isten igazi Bárányát, hagyták, hogy hitvány hóhérok vigyék a kereszt oltárára. Itt szétvált az út a rejtett és a beteljesült áldozathoz ; ők az Isten tiszta, engesztelő Húsvéti Bárányát, akit külsőleg elvetemültségük egész rettenetességével igyekeztek meggyalázni és bemocskolni, ott hagyták piszkos és kegyetlen hóhérok prédájául és siettek a templomba, hogy ott a megmosott, megtisztított, megáldott bárányokat feláldozzák. Kínos aggodalommal vigyáztak, hogy külsőleg tisztátalanokká ne legyenek, miközben bensőjük egész borzalmassága gyűlöletben, irígységben és gúnyban forrva és kifutva, beszennyezte őket. «Az ő vére legyen rajtunk és fiainkon !» — ezek a szavak voltak beteljesülése amaz előképi szertartásnak, melyben az áldozó az áldozat fejére tette kezét. Szétváltak az utak : a törvény oltára és a kegyelem oltára felé ; Pilátus pedig, a kevély, ingatag, Istentől reszkető és a bálványoknak szolgáló, a világgal kacérkodó pogány, a halál rabszolgája, uralkodva az időben egészen az örök halál förtelmes célpontjáig : ment, vonult segédeivel, őrségével körülvéve, ugyancsak a két út között végighaladva, harsonák hangjaival az élen, vissza palotájába.

A világ legigazságtalanabb ítélete a mi időszámításunk szerint délelőtt tíz órakor hangzott el . . .

XII. rész: A keresztút.

1. Jézus vállára veszi a keresztet.

Midőn Pilátus elhagyta az ítélőszéket, a katonák egy része követte őt és sorfalat állt a palota előtt. Egy kis raj maradt az elítéltek mellett. Huszonnyolc felfegyverzett farizeus (köztük az a hat, akik jelen voltak Jézus elfogatásán az Olajfák-hegyén) lovon érkeztek a Forumra, hogy a menetet kísérjék. A poroszlók Jézust a Forum közepére vezették; több rabszolga a nyugati kapun át már hozta a keresztfát és nagy puffanással dobta a földre Jézus lába elé. A két vékonyabb ág még csak rá volt kötve kötéllel a széles, nehéz törzshöz; az ékeket, lábtuskót s az utólag faragott felső toldalékot, meg egyéb szerszámokat hóhérinasok hozták.

Mikor a keresztet ledobták a földre, Jézus letérdelt melléje, átkarolta és háromszor megcsókolta, és megható hálaimát rebegett halkan mennyei Atyjának, az emberiség megváltásának megkezdéséért. Miként a papok a pogány országokban átölelik az új oltárt, úgy *ölelte át az Úr az ő keresztjét*, az elégtételadói, véres áldozat örök oltárát. A poroszlók azonban egyenes térdeplő helyzetbe rántották őt, és kénytelen volt nagy fáradságosan, csekély és durva segítséggel, a nehéz gerendát jobb vállára venni és jobbkarjával átfogni. Láttam, hogy angyalok segítenek neki láthatatlanul, különben nem bírta volna ezt egyedül megtenni. Ott térdelt, meggörnyedve a súlyos teher alatt. Mialatt Jézus imádkozott, más hóhérok a két latorral foglalkoztak: keresztjüknek a törzstől még külön levő ágait keresztben a nyakukra tették és felhúzott kezeiket szorosan hozzákötözték. Ezek a keresztágak nem voltak egyenesek, hanem kissé görbék; a megfeszítéskor ezeket a törzs felső végére erősítették; a törzseket a szerszámokkal rabszolgák vitték utánuk.

Most felharsant Pilátus lovasságának kürtje; az egyik lovas farizeus Jézushoz ugratott, aki még ott térdelt drága terhével, és kiáltott:

— Most aztán vége a szép beszédeknek! Rajta, szabaduljunk meg végre tőle! Előre, előre!

Ekkor felrántották Jézust, és most reánehezedett vállára a

kereszt egész terhe, melyet érettünk viselni akart és melyet nekünk a mi szenvedéseinkben utána kell vinnünk az ő szentséges, örök-igaz szavai szerint.

És megindult a Királyok Királyának a földön oly gyalázatos, a mennyben oly dicsőséges diadalmenete . . .

A kereszt törzsének alsó végére két kötelet kötöttek és két poroszló ezeknél fogva fölemelte a keresztet, hogy ne súrolja a földet, hanem lebegjen. Jézustól bizonyos távolságban négy poroszló ment, ezek fogták a négy kötelet, amelyek a Jézus derekára kötött bilincsövre voltak kapcsolva. Köpenyét feltűrték és derekára kötötték. Jézus így, az összekötözött keresztfa-darabokkal vállán, élénken emlékeztetett engem Izsákra, aki szintén maga vitte a hegyre a fát saját feláldozására. A kürtszó most jelt adott, hogy a menet induljon. Pilátus maga is ki akart vonulni egy csapattal, hogy elejét vegye a városban esetleg kitörő zendülésnek. Lovon ült, teljes fegyverzetben, tisztjeitől és egy szakasz lovaskatonától körülvéve ; aztán jött egy 300 főnyi gyalogos csapat ; mind Itália határvidékeiről és Svájcból való emberek.

A menet élén egy *kürtös* haladt, aki minden utcasarkon megfújta kürtjét és kikiáltotta az irányt. Néhány lépésnyire mögötte vonult egy sereg suhanc és csőcselék ; ezek vitték az italt, kötelet, szegeket, ékeket és mindenféle szerszámokat kosarakban ; erősebb szolgák póznákat, létrákat vittek és a latrok keresztjeinek törzseit. A létrák csak póznák voltak, melyekbe fogak voltak beledugva. Aztán következett néhány lovas farizeus, majd egy fiatalember ; ez vitte a kereszt feliratát maga előtt, vállán pedig egy póznára tűzve a töviskoronát, mert a keresthordozás alatt azt a fejen viselni lehetetlen volt. Ez az ifjú nem volt nagyon rosszlelkű.

Utána jött *Urunk és Megváltónk*, a keresztfa súlyos terhe alatt *meggörnyedve és támolyogva*, összekorbácsolva, összeverve, halálosan kimerülve. A tegnapi Utolsó Vacsora óta étlen-szomjan, álmatlanul, folytonos halálos bántalmazás között, a vérveszteségtől, sebektől, láztól, szomjúságtól és a megnevezhetetlen belső kíntól és iszonyattól kimerülve, ingadozva és görnyedten vánszorgott fölsebzett mezítelen lábával. Jobbkeze átfogta a súlyos terhet jobb vállán, balkeze mindegyre fáradtan igyekezett fölemelni bizonytalanul lépkedő lába elől a járást akadályozó bő ruhát. Négy poroszló fogta a bilincsövre kapcsolt köteleket és tartotta meglehetős távolságban. A két elül haladó poroszló előre ráncigálta, a két mögötte jövő pedig hajszolta ; így aztán járása nem lehetett biztos és a kötelek mindig akadá-

lyozták abban, hogy ruháját fölemelje. Kezei a korábbi szoros megkötözéstől sebesek és dagadtak voltak. Arca vérrel és daganatokkal borítva, haja és szakálla zilált és a vértől összetapadt, a teher és a kötelékek a nehéz gyapjúruhát benyomták összesebzett testébe és a gyapjú beletapadt az újból felszakított sebekbe ; körülötte csupa gúny és gonoszság ; ő maga kimondhatatlanul nyomorult, kínnal és szeretettel telve ; ajka imádkozó, szeme könyörgő, megbocsátó és fájdalommal teljes. Mögötte a két poroszló, aki a kereszt törzsének végét a rákötött kötéllel a magasba emelve csak növelte Jézusnak a kereszthordozás fáradságát, mert a folytonos emeléssel és leengedéssel az egyensúlyt egyre változtatták.

A menetet *két oldalt* lándzsás katonaság kísérte. Most következett a *két lator;* két pribék vezette mindegyiket ; nyakukon vitték keresztjük görbe, a törzstől még külön levő ágait, karjaik kifeszítve azoknak végéhez voltak kötözve ; csak ágyékkötényük volt rajtuk, felső testüket ujjatlan, oldalt nyitott átvető fedte ; fejükön szalmasapkát viseltek. Kissé mámorosak voltak valami italtól, amit adtak nekik. De a jobblator mégis csöndesen viselkedett, a másik azonban szemtelenkedett, dühöngött és káromkodott. A poroszlók apró, barna, zömök fajta volt, rövid, fekete kondor, gyapjas hajú ; szakálluk alig volt, csak itt-ott egy-egy szőrpamacs. Arcuk nem volt zsidós ; csatornamunkások voltak egy egyiptomi rabszolgatörzsből. Valósággal állatias formájuk volt. A latrok mögött a lovas farizeuscsapat fele zárta be a menetet. Ezek a lovasok egyenkint haladtak az egész felvonulás alatt a menet körül ide-oda, hogy azt hajszolják és rendben tartsák. A csőcselék között, mely a szerszámokkal a menet élén haladt, akadt egy pár hitvány zsidó suhanc is, akik maguk tolakodtak oda.

Jelentékeny távolságban következett *Pilátus és kísérete.* Ezt a csapatot egy lovas kürtös nyitotta meg, mögötte jött Pilátus hadi öltönyben, két tiszt között egy raj lovas élén, melyet háromszáz gyalogos követett. Pilátus csoportja áthaladt a Forumon, de azután egy széles utcára tért le.

A menetet Jézussal hátsó épületek között egy nagyon szűk utcán vezették végig, hogy a népnek helye maradjon a templom felé vezető utakon, és hogy Pilátus csapatának se legyen útjában.

A néptömeg legnagyobb része mindjárt az ítélethirdetés után mozgásba jött. A legtöbb zsidó hazament vagy a templomba ; reggel máris sok időt mulasztottak, tehát siettek, hogy a húsvéti bárány leölésének előkészületeit folytassák ; de azért még mindig nagy nézőtömeg maradt ott mindenféle népségből :

idegenek, rabszolgák, munkások, gyerekek, asszonyok és mások; ezek kerülő utakon előre rohantak, hogy itt-ott mégegyszer láthassák a szomorú menetet. Azonban a római katonák csapata megakadályozta őket abban, hogy közvetlenül a menethez tolakodjanak, ezért mindegyre kerülő utakon oldalt kellett előrefutkosniok. A nép zöme kifelé áramlott a Golgothára.

A szűk utca, melyen eleinte vezették Jézust, alig egypár lépés széles volt; hátsó épületek között, sok szemét és piszok között kanyargott. Jézusnak itt is sokat kellett szenvednie: a poroszlók még jobban lökdösték, az ablakokból és falrésekből a csőcselék és rabszolgák, akiknek ott dolguk volt, gúnyolták, sárral és konyhahulladékokkal dobálták meg, gonosz fickók piszkos, bűzös trágyalével öntötték le; sőt gyermekek is arra vetemedtek, hogy kötényükbe követ szedtek és átszaladva a meneten, lábai elé szórták az útra, szitkozódva és káromkodva. Igy cselekedtek a gyermekek *vele*, aki annyira szerette, megáldotta és boldogoknak magasztalta a gyermekeket!

2. Jézus először esik el a kereszt alatt.

A szűk utca a vége felé ismét balra kanyarodik, szélesebb lesz és kissé fölfelé emelkedik. Ott egy földalatti vízvezeték nyúlik be erre a Sion-hegyéről; azt hiszem, ez a Forum mellett folyik el, ott, ahol a mélységben is boltozott folyókák futnak a Juh-kapunál levő úsztatóhoz. Hallottam a víz bugyborékolását és csörgedezését a csövekben. Itt a vízvezeték emelkedése előtt van egy mélyebb hely, ahol eső idején összegyűlik a víz és a sár, s ezért, hogy át lehessen menni rajta, egy nagy kő van beleállítva, mint sok jeruzsálemi utcán, amelyek némely helyen nagyon gödrösek. Midőn a szegény Jézus súlyos terhével ideér, nem tudott tovább menni. A pribékek irgalmatlanul rángálták és hajszolták; ekkor az isteni Keresztthordozó a kiálló kövön egész hosszában *a földre esett*, a keresztfa pedig melléje zuhant. Hóhérai átkozódva rángatták és rugdalták; a menet megakadt és nagy torlódás és tolongás keletkezett Jézus körül. Hiába nyujtotta kezét, hogy valaki fölsegítse. «Ó, hiszen mindjárt vége lesz!» mondotta, és imádkozott. A farizeusok pedig kiabáltak: «Fel! Rántsátok fel őt, különben meghal kezünk között!» Itt-ott az út szélén lehetett látni síró asszonyokat gyermekeikkel, akik ijedelmükben nyöszörögtek. Természetfölötti segítséggel Jézus fölemelte fejét, és az ördögi kölykök, ahelyett, hogy segítettek volna neki, megint fejébe nyomták a töviskoronát. Rémes bán-

talmazások közben ismét talpra rángatták, ismét vállára tették a keresztet, úgy hogy tövisektől megkínzott fejét rettentő helyzetben egészen oldalra kellett hajtania, hogy a széles töviskorona mellett elférjen vállán a nehéz kereszt. Igy támolygott újabb, fokozott kínok közt fölfelé az emelkedő széles utcán.

3. A keresztvívő Jézus és Anyja. — Jézus második elesése a kereszt alatt.

A fájdalomtól teljesen összetört Szűzanya körülbelül egy órával előbb, amikor az igazságtalan ítéletet kimondották Fia fölött, Jánossal és néhány asszonnyal elhagyta a Forumot. Ismét bejárták Fia szenvedésének sok szent helyét, és amint a nép futkosása, a kürtök harsogása, Pilátus és katonái megjelenése a keserves keresztút megkezdését jelentette, Mária nem bírta ki tovább: látnia kellett isteni gyermekét kínszenvedésében; megkérte tehát Jánost, vezesse olyan helyre, ahol Jézus át fog vonulni.

Lejöttek a Sion tájáról. Elhaladtak a törvénytér egyik oldalán át, melyet Jézus az imént hagyott el, majd kapukon és fasorokon keresztül, melyek máskor zárva szoktak lenni, de most nyitva voltak, s a nép áramlott rajtuk ki és be. Aztán egy palota nyugati oldala mentén mentek végig; ennek a palotának egyik kapuja abba az utcába nyílik, melybe a menet Jézus első esésekor befordult. Már nem tudom bizonyosan, vajjon ez a ház Pilátus lakosztályainak egyik szárnya-e, mely udvarok és fasorok által van összeköttetésben amazokkal; vagy pedig (amint ma jut eszembe) Kaifás főpap tulajdonképpeni lakása; mert a Sionon álló csak hivatali épület. János egy jólelkű szolgától vagy kapustól kieszközölte az engedélyt, hogy Máriával és kíséretével a másik oldalra mehessenek át; a szolga kinyitotta nekik a túlsó kaput. Velük volt Arimateai József egyik unokaöccse, és Zsuzsanna, Johanna Chusa, meg Salome.

Midőn a szegény Szűzanyát sápadtan, vörösre sírt szemekkel, reszketve és ingadozva, tetőtől-talpig egy kékes-szürke lepelbe burkolózva, a többiekkel ezen a házon áthaladni láttam, szívszaggató borzadás fogott el. A házak fölött keresztül már idehallatszott a közeledő menet zaja és kiabálása, a kürtök harsogása és az utcasarkokon a kikiáltó hangja, me'y je'entette, hogy valakit visznek keresztre feszíteni. Midőn a szolga kinyitotta a kaput, a lárma még hallhatóbb és rettentőbb lett. Mária imádkozott és kérdezte Jánostól: «Lássam-e, vagy siessek el innen?

Hogyan bírom ki?» János felelé: «Ha most nem maradnál itt, később mindig nagyon fájlalnád». Erre kiléptek a kapu alól és jobbfelé néztek le az útra, mely itt kissé emelkedett és éppen ott lett sík, ahol Mária állt.

Ó, hogyan szurkálta át szívét a harsona hangja! A menet közeledett, már csak mintegy nyolcvan lépésnyire volt tőlük, mikor kiléptek az útra. Most nem jött elül a nép, csak oldalt és hátul tolongott egy-egy csoport. A csőcselék zöme, mely utolsónak hagyta el a törvényteret, szétoszlott a mellékutcákra és azokon át szaladt előre, hogy jó helyeket foglaljon le a bámészkodásra.

Amint a hóhérszolgák csoportja közeledett a kínzóeszközökkel, Jézus Anyja reszketett és nyöszörgött, és kezét tördelte. Egy gyerek azt kérdezte a mellette elvonuló néptől:

— Ki ez az asszony, aki ilyen keservesen jajgat?

— A Galileai anyja, — felelt valaki.

Erre a szemtelen fickók kiröhögték és kicsúfolták a siránkozó anyát, ujjal mutogattak rá, sőt egy aljas suhanc fogta a kereszt szegeit és gúnyolódva rázta a Szűzanya arca előtt. De ő csak kezét tördelve nézett Fia után és a fájdalomtól összezúzva a kapu oszlopának támaszkodott. Sápadt volt, mint egy halott, ajkai kékek.

A farizeusok lovagoltak elül; mögöttük jött az ifjú a felirattal, és — ó jaj! — néhány lépésnyire utána az *Isten Fia, a Szent, a Megváltó!* — Ott jött támolyogva és görnyedten az ő szerelmes Fia, *Jézus;* töviskoronás fejét kínosan hajtva félre a vállát nyomó nehéz kereszttől. A poroszlók a kötelekkel rángatták őt előre. Arca sápadt, véres és zúzott volt, szakálla vértől csapzott és összetapadt. Vérbeborult, beesett szemével koronájának borzasztó, kusza tövisfonadéka alól komolyan és részvéttel tekintett gyötrődő Anyja felé, és a kereszt terhe alatt elbotolva *másodszor* roskadt a földre térdére és kezére. Az Anya, fájdalmának és szeretetének rohamában nem látott katonákat, nem látott hóhérokat, csak az ő szeretett, nyomorult, megkínzott Fiát látta; kezét tördelve sietett a ház kapujától a hajszolódó poroszlók között Jézushoz és átkarolva őt melléje roskadt térdre. Hallottam szavaikat (nem tudom, vajjon valóban ajkukkal mondták-e, vagy csak lelkükben): «Fiam!» — «Anyám!»

Nagy zűrzavar keletkezett; János és az asszonyok Máriát vissza akarták húzni, a poroszlók szitkozódtak és gúnyolódtak; az egyik azt mondta: «Asszony! mit akarsz itt? Nevelted volna jobban, akkor nem került volna kezünkbe!» Több katonában némi meghatottságot vettem észre. De a Szűzanyát mégis vissza-

kergették, azonban egy poroszló sem érintette meg. János és az asszonyok elvezették, s ő a kapu sarkában a fájdalomtól halottként esett térdére. Hátat fordított a menetnek, kezei a ferdén felnyúló kapukőhöz tapadtak, amely mellé roskadt. Zöld-eres kő volt ; ahol térdeit rányomta, lapos gödrök maradtak benne ; ahová kezét tette, laposabb nyomok keletkeztek. Tompa lenyomatok voltak, olyanformák, mint mikor az ember a meggyúrt tésztára ráüt. Nagyon kemény kő volt. Láttam, hogy abban az időben, amikor az ifjabb Jakab püspök volt, az első katolikus egyházba, a Bethesda-tavi hitközségbe került. — Már említettem és most mégegyszer mondom, hogy nagy, komoly események alkalmával szent érintés által többször láttam létrejönni köveken ilyen nyomokat, mint itt. Olyan igaz ez, mint a szó : «Egy kőnek is könyörületre kell indulnia ezen» ; olyan igaz, mint ez a szó : «Ez benyomást tesz».[1] Az Örök Bölcseség az ő irgalmasságában sohasem szorult a könyvnyomtatás művészetére, hogy valamely szentről vagy szent dologról bizonyságot hagyjon az utókorra.

A két tanítvány — minthogy a kísérő lándzsás katonák folyton előre hajszolták a menetet — bevezették Máriát a kapu mögé, melyet aztán bezártak.

Eközben Urunkat a poroszlók ismét talpra ráncigálták s most a keresztet másképp tették vállára. A törzsre kötözött keresztágak meglazultak, s az egyik már csak úgy lógott hurokján a törzsről ; az Úr most ezt átfogta karjával s így a keresztörzs is hátul lejebb lógott, közelebb a földhöz.

A tömeg között, mely gúnyolódva kísérte a menetet, láttam lefátyolozott síró nőket menni támolyogva.

[1] «A kövek könyörülete» Isten szolgálójának e szavai szerint nem puszta képletes kifejezés ; hanem abban áll, hogy a kövek megfelelő érintéstől benyomásokat vesznek föl.

XIII. rész: A keresztút folytatása.

1. Cyrenei Simon. Jézus harmadik elesése a kereszt alatt.

A menet tovább vonult a széles utcán, egy régi belső városfal boltíves kapuján át. E kapu előtt van egy nagy tér ; három utca torkollik bele. Itt Jézusnak ismét egy nagy követ kellett átlépnie ; megbotlott és *elesett;* a kereszt melléje zuhant, s ő a kőre támaszkodva, *teljesen kimerülten bukott a földre;* nem is tudott többé fölegyenesedni. Jólöltözött emberek jöttek éppen arra ; a templomba igyekeztek és részvevően kiáltottak föl :

— Ó, ó ! Ez a szegény ember meghal itten !

Nagy tolongás támadt ; a poroszlók már nem tudták Jézust talpra állítani ; mire a menetet vezető farizeusok rászóltak a katonákra :

— Nem tudjuk őt élve kivinni ; keressetek valakit, aki segít neki vinni a keresztet !

A középső utcán éppen akkor jött lefelé *Cyrenei Simon*, egy pogány ember, három fiával. Kertész volt, a keleti városfal melletti kertekben dolgozott. Egy nyaláb rőzsét hozott hóna alatt. Mint sok más munkás, ő is feleségével és gyermekeivel az ünnepekre minden évben bejött Jeruzsálembe, sövényeket nyesni. Nagy volt a tolongás, nem tudott kitérni. Amint öltözetéről felismerték, hogy pogány és alsóbbrangú munkás, a katonák megfogták, odahurcolták és azt követelték, segítsen a Galileainak vinni a keresztet. Ő vonakodott és hevesen ellenállt, de azok erőszakkal kényszerítették. Gyermekei sírtak és kiabáltak ; néhány asszony, aki ismerte őket, oltalmába vette a gyermekeket. Simont undorodás és ellenkezés fogta el, oly rettenetes nyomorultan és elektelenítve nézett ki Jézus és ruhája csupa piszok és sár volt. Sírt és oly szánalomraméltóan nézett Simonra, hogy ez kénytelen volt őt felsegíteni a földről. Akkor a poroszlók az egyik keresztkart hátrább kötötték és egy hurokkal Simon vállára erősítették. Igy ment Jézus mögött, akinek most már nem kellett akkora terhet vinnie. A töviskoronát is másképp igazították. Végre a szomorú menet ismét megindult.

Simon negyvenéves, jó erőben levő ember volt. Fedetlen

fővel járt, rövid, testhez álló felsőruhát és derekán körülcsavart köténytviselt; hegyesorrú saruja szíjakkal lábszárára kötve. Fiain tarkacsíkos ruha. Kettő közülük már felserdült: *Rufus* és *Alexander*, ezek később a tanítványok sorába kerültek. A harmadik még kisfiú volt; még Istvánnál is, mint gyermeket láttam őt.

Simon nem sokáig vitte a keresztet Jézus mögött, midőn máris mély megindulást érzett.

2. Veronika, kendője.

A menet most egy hosszú, kissé balra kanyarodó utcába fordult be; ebbe több mellékutca torkollott. Mindenfelől jólöltözött emberek igyekeztek a templom felé; némelyek visszafordultak, abból a farizeusi óvatosságból, hogy tisztátalanokká ne legyenek; mások némi részvétet tanusítottak. Mintegy kétszáz lépésnyire segített Simon az Úrnak a kereszthordozásban, midőn az utca bal során álló egyik szép házból, melynek előudvarába széles falakkal és csillogó ráccsal védett lépcsős terrasz vezet, egy magastermetű, előkelő asszony rohant a menet elé, egy kis leányt vezetve kezénél fogva. *Szeráfia* volt, Siráknak, a templomtanács tagjának felesége, akit e mai cselekedete miatt *Veronikának* neveznek, a latin-görög *vera ikon* (valódi kép) szavak alapján.

Szeráfia otthon finom fűszeres bort készített, azzal a jámbor szándékkal, hogy azzal felüdíti az Urat keserves szenvedésútján. Fájdalmas várakozásában már egyszer elébe ment a menetnek; láttam őt egy kis lánykával, akit gyermekéül fogadott, már akkor a menet mellett sietni lefátyolozva, amikor Jézus találkozott édesanyjával. De abban a tolongásban nem volt módja szándéka megvalósítására, tehát visszament házába, hogy megvárja a menetet.

Lefátyolozva lépett az utcára, vállán kendővel. A körülbelül kilencéves kislány mellette állt és tartotta a borral telt korsót, lepellel letakarva. A menet odaért. Akik elül mentek, hiába próbálták őt visszazavarni; ő szinte magánkívül volt a szeretettől és részvéttől; a ruhájába kapaszkodó gyermekkel áttört a rohanó csőcseléken, át a katonákon és poroszlókon, Jézus elé lépett és térdre hullva felnyujtotta neki a kendőt, egyik oldalán szétnyitva, e szavakkal esedezve: «Méltass engem arra, hogy Uram arcát felszárítsam!»

Jézus balkezével megfogta a kendőt és tenyerével véres

arcára nyomta, aztán balját a kendővel jobbja felé mozdítva, mellyel a kereszt törzsét átfogta, a kendőt két keze közé szorította és köszönő szóval visszaadta. Szeráfia megcsókolta a kendőt és köpenye alatt szíve fölé rejtette és felállt. Ekkor a kislány félénken fölemelte a magasba a borosedényt, de a katonák és poroszlók szitkozódása miatt lehetetlen volt Jézust fölüdítenie az itallal. Csak cselekvésének gyors merészsége érhetett el annyit, hogy a váratlan esemény körül akkora tolongás támadt, hogy a menet két percre megakadt s így a kendő odanyujtása lehetségessé vált. Azonban a lovas farizeusok és a poroszlók feldühödtek e feltartóztatás miatt, de még inkább Jézus nyilvános tisztelete miatt: kezdték Jézust ütni-verni és rángatni. Veronika a gyermekkel visszamenekült házába.

Alighogy belépett lakosztályába, a *kendőt* letette az asztalra és ájultan esett össze; a leányka a korsóval nyöszörögve térdelt melléje. Igy találta őket egyik ismerősük, aki bejött a lakásba: ott látta Veronikát halottként fekve a szétterített kendő előtt, melyre *Jézus véres arca* borzalmasan, de csodálatos élesen *rá volt nyomódva*. A látogató megrémült és magához térítette Veronikát és mutatta neki az Úr arcát. Veronika siránkozva de vigasztalhatatlanul térdelt a kendő elé és felkiáltott:

— Most elhagyok mindent: az Úr emléket adott nekem!

Ez a kendő finom gyapjúból készült, háromszor olyan hosszú volt, mint széles. A nők rendszerint nyakukon viselnek ilyet, néha egy másikat is vállukon lelógatva. Szokás volt bánkódók, sírók, megtörtek, betegek, fáradtak elé lépni vele és arcukat megtörölni, a gyász és részvét jeléül. A meleg égövi országokban ajándékul is szoktak adni egymásnak ilyen kendőket. Ez a kendő Jézus képével ezentúl mindig Veronika ágya felett lógott. Halála után a szentasszonyok révén Jézus Anyjához s tőle az apostolok révén az egyházhoz került.

Szeráfia-Veronika jeruzsálemi születésű volt; *nagynénje Keresztelő Jánosnak*, mert atyja Zakariás fivérének fia volt. Midőn Máriát hároméves korában a templomi szűzek közé hozták, láttam Joakimot és Annát többek kíséretében bemenni Zakariás atyai házába, nem messze a halpiactól. Zakariásnak egy nagyon öreg rokona lakott ottan; alighanem nagybátyja és Szeráfia nagyatyja. Szeráfiát már akkor jóval idősebbnek láttam, mint Máriát; körülbelül öt évvel lehetett öregebb. Mária és József jegyváltásakor is idősebbnek láttam, mint a Szent Szűzet. Rokona volt az agg Simeonnak is, aki Jézus bemutatásakor azt a jövendölést mondotta; és gyermekkora óta jó barátnője volt Simeon fiainak. Ezek már korán örökölték

atyjuktól a Megváltó után való epekedést, melyben Szeráfia is osztozott.

A Simeon által fölkeltett üdvösség-várás akkoriban némely jó lelkekben mint titokzatos vágyakozás mindeddig megmaradt ; de a nagy többség ebben az időben semmit sem tudott róla.

Midőn a tizenkét éves Jézus ottmaradt a templomban tanítani, Szeráfiát még hajadonnak láttam. Ő küldött Jézusnak élelmet egy kis jeruzsálemi szállásra, negyedórányira Jeruzsálemtől Betlehem felé, ahol tartózkodni szokott, ha nem volt a templomban. Ez ugyanaz a szállás volt, ahol Mária és József egy napot és két éjjelt töltött két öregnél, midőn Betlehemből Jézus születése után a templomba igyekeztek a Gyermeket bemutatni. A két öreg esszénus volt ; az asszony Johanna Chusa rokona. Ismerték a szent családot és Jézust. Ez a szállás alapítvány volt szegények számára ; Jézus és tanítványai gyakran használták ; és én láttam, hogy Jézus utolsó idejében, mikor a templomban tanított, Szeráfia gyakran küldött oda élelmet. De akkor már mások voltak ott a házigazdák.

Szeráfia későn ment férjhez ; férje, Sirák, a bibliai Zsuzsanna sarjadéka, a templomi tanács tagja volt. Minthogy Sirák kezdetben nagy ellenszenvvel viseltetett Jézus iránt, Szeráfia sokat szenvedett férjétől Jézussal és a szentasszonyokkal való kapcsolata miatt. Sőt az ura többször be is zárta őt hosszú időre a pincébe. Sirák aztán Arimateai József és Nikodémus révén megtért, megszelídült és megengedte feleségének, hogy Jézust kövesse. Midőn Kaifás törvényt ült Jézus fölött, tegnap éjjel és ma reggel, Sirák Arimateai Józseffel, Nikodémussal és a többi jóérzésűekkel Jézus mellett nyilatkozott és ezekkel együtt elhagyta a szanhedrint.

Szeráfia még most is szép és nemes külsejű nő, bár már bizonyára túl van az ötvenen. Jézus diadalmas bevonulásakor Jeruzsálembe, melyet virágvasárnap ünnepelünk, láttam őt egy gyermekkel karján a többi nők között, amint fátyolát levette fejéről és az útra terítette. Ugyanaz a kendő volt ez, amelyet most egy szomorúbb, de győzedelmesebb diadalmenetben odanyujtott az Úrnak, hogy letörölje vele a kínszenvedés nyomait ; ugyanaz a fátyolkendő, mely részvevő szívű tulajdonosának az új, diadalmas Veronika nevet adta, és most az Egyház nyilvános tiszteletének tárgya.

3. Jeruzsálem síró leányai. — Jézus negyedik és ötödik elesése a kereszt alatt.

Még jókora út volt a *kapuig;* a talaj itt arrafelé lejt egy kissé. A kapu erős és hosszú. Először egy ívboltozat alatt megy az ember, aztán egy hídon, majd ismét egy ívboltozaton. A kapu délnyugati irányban áll. A kapun kívül a *város fala* húzódik egy darabon, körülbelül annyira, mint az én lakásomtól a várostemplomig (tehát néhány percnyire), déli irányban, majd jó hosszan nyugatnak, aztán megint délnek a Sion-hegye körül. A kaputól jobbra a fal déli irányban vonul a saroktoronyig, onnan pedig Jeruzsálem északi oldala mentén keleti irányban.

Mikor a kapuhoz ért a menet, a poroszlók jobban kezdtek hajszolódni. Közvetlen a kapu előtt a gidres-gödrös, feljárt úton volt egy nagy pocsolya. A kegyetlen poroszlók húzkodták Jézust előre ; a menet összeszorult, Cyrenei Simon oldalt keresett jobb utat, ezáltal a kereszt terhének egyensúlya kibillent, és szegény Urunk *negyedszer* esett el, *belezuhanva* a sáros pocsolyába, úgyhogy Simon alig tudta a keresztet fenntartani. Jézus magas, megtört, de hangos szóval jajgatott : «Ó jaj ! Jeruzsálem, úgy szerettelek, mint a tyúk, mely szárnya alá gyüjti csibéit ! Te pedig ily kegyetlenül kitaszítasz kapudon !» Csupa panasz és fájdalom volt az Úr, de a farizeusok feléje fordultak és szidták : «Ennek a lázítónak még nem elég, amit kapott ! Még mindig jár a szája !» stb. Ütlegelték, böködték, kiráncigálták a pocsolyából és hajszolták tovább. Ez az embertelenség fölbőszítette Simont ; felkiáltott :

— Ha nem hagytok fel ezzel a gazsággal, ledobom ezt a keresztet, ha agyonvertek is !

Mindjárt a kapu előtt az országútból jobbfelé egy hepehupás, nem széles dűlőút ágazik ki északnak a Kálvária-hegye felé. Maga az országút nem messze innen *háromfelé* válik : balra délnyugatnak Betlehem felé, Gihon völgyén keresztül ; középütt nyugatnak Emmaus és Joppe felé, és jobbra északnyugatnak a Kálvária-hegye körül a saroktorony felé, mely Bethsur irányában nyílik. Innen a kaputól, melyen át Jézust kivezetik, balra, délnyugat felé lehet látni a betlehemi kaput. Ez a két kapu van legközelebb egymáshoz Jeruzsálem kapui között.

Az országút közepén, a kapu előtt, ahol az út elágazik a Kálvária felé, állt egy dúc, rajta tábla, melyen Jézus és a két lator halálos ítélete volt felírva nagy, fehér, mintegy ráragasztott betűkkel. Nem messze innen, az elágazás szögében állt *egy*

csoport síró-kesergő asszony. Részint jeruzsálemi hajadonok és szegény anyák voltak gyermekeikkel, akik a menet elé kerültek, részint Betlehemből, Hebronból és más, környékbeli községekből való nők voltak, akik az ünnepekre jöttek föl s most csatlakoztak itt ezekhez az idevalókhoz.

Itt Jézus ismét elesett, nem ugyan a földre, hanem mintegy magánkívül leroskadt. Simon mögötte leeresztette a keresztet a földre, odalépett és feltámogatta Jézust, aki rátámaszkodott Simonra. Ez a kereszthordozó Üdvözítő *ötödik esése.* Az asszonyok és hajadonok erre a borzasztó látványra nagy siránkozásba és jajgatásba törtek ki és zsidó szokás szerint részvétük jeléül kendőiket nyujtották Jézusnak, hogy letörölje verítékét. Jézus feléjük fordult és így szólt :

«Jeruzsálem leányai» — s ez azt is jelentette : ti mind Jeruzsálem fiókvárosaié is — «ne rajtam sírjatok ! Magatokon és fiaitokon sírjatok ! Mert íme, eljő az idő, midőn azt mondják : Boldogok a magtalanok, és a méhek, melyek nem szültek, és az emlők, melyek nem szoptattak. Akkor majd kezdik mondani a hegyeknek : Szakadjatok ránk ! és a halmoknak : Takarjatok el minket ! Mert ha a zöldelő fával ezt cselekszik, mi lesz a szárazzal»?

Aztán meg egyéb szép szókat is intézett hozzájuk, de ezeket elfelejtettem ; többek közt azt is mondta, hogy könnyeik jutalmat fognak nyerni, ezentúl más utakon járjanak stb.

Ekkor egy kis szünet állt be, a menet megállott egy időre ; a hóhérszerszámokat vivő csőcselék ment előre a Kálvária-hegyére, utánuk vonult száz katona Pilátus csapatából ; ő maga kis távolságban egészen idáig kísérte a menetet és itt a kapunál visszafordult s visszament a városba.

XIV. rész: Jézus a Golgothán.

1. Jézus hatodik és hetedik elesése és sziklabörtöne.

A menet újra megindult. Jézust ütlegelés és ráncigálás között hajszolták előre keresztjével vállán, a gödrös, köves úton a városfal és a Kálvária közt északi irányban. Majd ismét emelkedik a kígyódzó ösvény a hegynek, déli irányba fordulva. Itt esett el *hatodszor* szegény Jézus a kereszt terhe alatt ; ez igen súlyos, új sebeket okozó esés volt. Ám most még durvábban verték és hajszolták, mint eddig, míg csak föl nem ért a vesztőhely-sziklához. Ott aztán *hetedszer* roskadt a földre a kereszttel.

Cyrenei Simon, maga is bántalmazásokat szenvedve és kimerülve, egészen odavolt a felháborodástól és a részvéttől. Itt is segíteni akart Jézusnak, de a poroszlók szitkokkal és ököllel kergették le a hegyről. (Nem sok idő telt bele, s ő is a tanítványok közé került.) A feleslegessé vált suhancokat és lábatlankodókat is, akik idáig jöttek, most elkergették. A lovas farizeusok a hegy nyugati oldalán kényelmes szerpentinutakon lovagoltak föl. Innen felülről egyenesen a városfalakra lehetett látni.

A hegy sík teteje, a *vérmező*, vagy vesztőhely, kerek tér, akkora, mint itt nálunk a plébánia-templom előtti tér ; olyanforma, mintegy lovaglótér ; alacsony földsánc veszi körül, melyet öt út vág át. Ilyen öt-út-rendszer szokásos itt az országban majdnem minden középítkezésnél, fürdőkben, keresztelőtereken, a Bethesda-tónál ; sok városban is öt kapu található. Ez a rendszer látható a régi idők minden közműveiben, sőt az újabbakban is, melyeket jószándékkal még alkotnak. Ezzel, mint mindennel a Szentföldön, mélyértelmű prófétai jelentés van összekötve, amely ma úgy teljesült, hogy Jézus öt sebében az üdvösség öt útja nyílt meg.

A lovas farizeusok a körönd előtt nyugatra álltak meg, ahol a hegy szelíden lejt ; a város felőli oldalon, amerre a kivégzendőket vezetik föl, a hegy kopár és meredek. Mintegy száz svájcvidéki római katona állt föl, részint elszórtan a hegyen, részint a vérmező kerek sánca körül. Néhányan a két lator mellett álltak, akiket a tér szűke miatt nem hoztak föl egészen a hegytetőre, hanem a keresztjükhöz kötözött karokkal, hátukra fek-

tetve tettek le a vérmező előtti lejtőn, ahol az út ismét délnek kanyarodik. Tömérdek nép, leginkább közönséges emberek, idegenek, szolgák, rabszolgák, pogányok, és sok-sok asszonynép, mind olyanok, akiknek nem kellett óvniok magukat a tisztátalanítástól, álldogáltak a körönd körül és a környező dombokon ; még növelte számukat a városba tartó sok ember. Nyugatra, a Gihon-hegyén, egész tábora állt a húsvéti vendégeknek, akik onnan messziről nézegettek errefelé vagy oda is jöttek egymásután.

Körülbelül *háromnegyed tizenkettő* volt, mikor *Jézus, a kereszttel a vérmező köröndjébe hurcoltatva, összerogyott,* és Simont elkergették. A poroszlók a kötelekkel felrántották Jézust, szétoldották a keresztfa egybekötözött darabjait és úgy-ahogy egybetákolták. Ó, iszonyatos látvány volt, amint szegény Jézus ott állt a vesztőhelyen, nyomorultan, szomorúan, szétmarcangolva, halálsápadtan, véresen ! Aztán a földre taszították és gúnyolódva mondták :

— Mértéket kell vennünk rólad a trónusodhoz !

Önként feküdt volna rá a keresztre, azonban halálos kimerültségében nem tudott elég gyorsan mozogni, hát azok taszították le durván. Aztán kinyujtották őt a kereszten és megjelölték teste hosszát kezeinél és lábainál. A farizeusok körülállták és gúnyolták.

Majd ismét felrántották és megkötözve elvitték mintegy hetven lépésnyire a hegy lejtőjén észak felé egy sziklába vájt üregbe, olyanfélébe, mint egy pince vagy ciszterna ; fölemelték az ajtót és oly durván lökték le oda, hogy csoda nélkül összetörte volna térdeit a kemény sziklatalajon. Hallottam hangos, éles jajszavát. Rácsapták az ajtót és őrt állítottak oda. Én vele együtt tettem meg azt a hetven lépést és úgy hiszem, láttam magasabb látomásban, amint angyalok vigyáztak rá, hogy össze ne zúzza térdeit ; ő szívtépően jajgatott és nyögött. A kő meglágyult térdei alatt.

A poroszlók most nekiláttak a munkának. A vérkörönd közepén volt a Kálvária sziklahegyének legmagasabb pontja : egy körülbelül két láb magas, kerek halom, néhány lépcsővel. Ezen a halmon ásták meg a gödröket, melyekbe be kellett állítani a kereszteket, miután mértéket vettek a keresztek alsó végéről. A két lator keresztjét ezen a halmon jobb és balfelől állították fel ; ezek a törzsek durván faragottak és alacsonyabbak voltak, mint Jézus keresztje, és felül ferdén lefűrészelve ; a két keresztágat, melyekhez még kezeik hozzá voltak kötözve, csak később, a megfeszítéskor erősítették szorosan a keresztek felső vége alá.

Ekkor a poroszlók Urunk keresztjét letették a megszögezés helyére, hogy aztán ott könnyen a magasba húzhassák és a gödörbe süllyeszthessék. A két keresztkart becsaptatták jobbról és balról, felszegezték a lábtönköt is, megfúrták a lyukakat a szegeknek és Pilátus feliratának, ékeket vertek a beeresztett ágak alá ; itt-ott kivájták a kereszt törzsét, a töviskorona és a hát számára, hogy a test inkább álljon, mint függjön s így nagyobb kínokat szenvedjen és a kezek ki ne szakadjanak. A halom mögött ducokat vertek a földbe s ezekre egy keresztgerendát, hogy az ezeken átvetett kötelekkel a keresztet fölemelhessék. És még egyéb hasonló előkészületeket tettek.

2. Mária és barátnői a Golgothára mennek.

Miután a Szűzanya oly kegyetlen fájdalmak közt találkozott a kereszthordozó Jézussal és aléltan roskadt össze, Johanna Chusa, Zsuzsanna és Salome, János és Arimateai József unokaöccse, a katonáktól hajszoltatva, visszavitték őt a házba, s a kapu közötte és szeretett, megkínzott Fia között bezárult. A szeretet és a vágy, hogy Fia mellett lehessen, mindent vele együtt szenvedhessen és ne hagyja el a végső pillanatig : természetfölötti erőt adott neki. Kísérőnői lefátyolozva siettek vele Lázár házába a saroktorony tájára, ahol a többi szentasszonyok Magdolnánál és Mártánál siránkozva összegyűltek. Néhány gyermek is volt velük. Onnan indultak el most mintegy tizenheten Jézus keresztútjára.

Láttam őket, amint komolyan, határozottan, nem törődve a csőcselék gúnyolódásával, gyászukkal tiszteletet parancsolva, tisztesen beburkolózva, átmentek a Forumon és azon a helyen, ahol Jézus fölvette keresztjét, megcsókolták a földet. Majd végigjárták *Jézus egész keresztútját* és tisztelettel illették szenvedésének mindenegyes helyét ; Mária és azok, akik mélyebb lelki megvilágításban részesültek, igyekeztek járás közben Jézus lábnyomaiba lépni. A Szűzanya mindent érzett és bensőleg szemlélt és eszerint intézte lépéseit és időzéseit ezen a keresztúton ; mindenegyes pont elevenen benyomódott lelkébe ; sőt meg is számolta a lépéseket és kísérőinek megjelölte a megszentelt helyeket.

Ilyen módon *az Egyház legmeghatóbb, első ájtatossága legelőször Mária szerető anyai szívébe íródott be* a Simeon megjövendölte tőrrel, és az ő szent ajkáról került szenvedése társnőihez, és tőlük tovább egészen mihozzánkig. Isten adta át ezt az Anya

szívének, onnan került tovább szívről-szívre a gyermekekhez ; így plántálódik szerte az Egyház hagyománya. Ha valaki úgy lát, mint én, annak az ilyen áthagyományozódás elevenebben és szentebben mutatkozik meg, mint minden más hasonló. Hiszen a zsidók is tiszteletben tartanak kezdettől fogva minden olyan helyet, ahol valami szent és nekik emlékezetes esemény történt ; nem feledik el semmi magasabb esemény színhelyét, kőemlékkel jelölik meg azokat, odazarándokolnak és ott imádkoznak. Igy jött létre a *szent Keresztút* is, nem valami utólagos tervszerűséggel, hanem az emberi természetből és Istennek az ő népével való szándékaiból kifolyólag, a leghűségesebb anyai szeretet révén, mondhatni : Jézus lábai alatt, melyek ezt az utat először járták meg.

Most ez a szent csapat Veronika házához érkezett ; be is ment oda, mivel éppen jött Pilátus, lovasaival és kétszáz katonával a kaputól vissza a városba. Odabent sok sírás és kesergés között megtekintették Veronika kendőjét Jézus képével és áldották Jézus kegyességét hűséges szolgálója iránt. Elvitték innen a fűszeres boros edényt, melyet Veronikának nem engedtetett meg Jézusnak nyujtania ; aztán kivonultak a kapun át fel a Golgothára. Útközben is csatlakoztak többen, jóérzésű emberek, férfiak is, a menethez, mely végtelenül meghatóan és rendben vonult az utcákon keresztül. Már szinte nagyobb volt ez a menet, mint Jézusé, leszámítva a népet, mely utánuk futott.

Lehetetlen leírni Mária szívszaggató fájdalmait ezen az úton, a vesztőhely megpillantásakor és a magaslatra való lépésekor ; csak fokozták fájdalmait, hogy Fia szenvedéseit nem viselheti különösképpen is vele együtt. Magdolna teljesen össze volt zúzva, kábult volt és támolygott a fájdalomtól, mintha egyik kínból a másikba zuhanna ; némaságból jajveszékelésbe csapott át, megmerevültségből kéztördelésbe, panaszkodásból fenyegetőzésbe ; mindig másoknak kellett őt támogatni, védeni, inteni, takarni.

Nyugat felől, a szelíd lejtőn mentek föl a dombra és három csoportban különböző távolságban álltak meg a körsánc előtt. Jézus anyja, Mária unokanővére : Kleofás felesége Mária, Salome és János egészen a sánchoz léptek ; Márta, Héli felesége Mária, Veronika, Johanna Chusa, Zsuzsanna, Márkus anyja Mária, valamivel hátrább álltak Magdolna körül, aki nem tudott magához térni. Még távolabb álltak körülbelül heten, közbül pedig néhány jólelkű ember, akik az összeköttetést tartották fenn a csoportok közt. A lovas farizeusok szanaszét álltak csoportokban a körönd körül, az öt bejáratnál pedig római katonák.

Micsoda látvány volt Máriának : ez a keresztdomb, ez az előtte fekvő keresztfa kiterjesztett karjaival, a kalapácsok, a kötelek, a szegek egy rakáson, és közöttük a félmeztelen, káromkodó, félig részeg, undok hóhérok, amint ide-oda futkosva tesznek-vesznek ! A latrok kereszttörzsei már állnak, a beléjük fúrt lyukakba már bele vannak dugva a fogak, hogy föl lehessen mászni rájuk. Jézus távolléte csak meghosszabbította az Anya gyötrelmeit ; tudta, hogy Fia még él, akarta látni, reszketett látásáért, kell őt látnia kimondhatatlan kínszenvedésében !

Reggel tíz óráig, az ítélethirdetésig, közben jégeső hullott ; a kivonulás alatt derült volt az ég, sütött a nap ; most tizenkét óra felé zavaros, vöröses fátyol keletkezett a nap arca előtt.

3. Jézust megfosztják ruháitól és ecettel itatják.

Ekkor négy poroszló elment északi irányban hetven lépésnyire az *üregbörtönhöz* és kiráncigálta onnan Jézust, aki ott mennyei Atyjához megerősítésért könyörgött és újból felajánlotta magát ellenségei bűneiért. Hajszolva, verve és gyalázkodva hurcolták végig kínszenvedésének e végső ösvényén ; a nép bámészkodott és gúnyolódott, a katonák hidegen és komolyan rendet tartva pöffeszkedtek ; a poroszlók dühösen lökték be őt a köröndbe.

Mikor a szentasszonyok látták Jézust odavánszorogni, egy embernek pénzt adtak, hogy adja át azt a poroszlóknak a boros edénnyel együtt s azok adjanak abból innia Jézusnak. De azok a gazemberek nem adták oda a bort Jézusnak, hanem később megitták maguk. Azonban volt náluk két másik barna edény ; az egyikben epével kevert ecet, a másikban valamiféle ecetalja ; ez bor akart lenni ürmössel és mirrhával ! Ez utóbbi italból egy serleget megtöltve odatartották a megkötözött Jézus ajkához ; ő megízlelte, de nem ivott belőle.

Tizennyolc poroszló volt a vesztőhelyen : a hat ostorozó, a négy, aki Jézust vezette, a két keresztkötéltartó és hat megfeszítő. Egyik részük itt volt elfoglalva, másik részük a latroknál ; dolgoztak és közbe-közbe ittak. Piszkos, félmeztelen, apró, erős fickók voltak, idegen arcvonásokkal, gyapjas hajjal, tüskés szakállal, borzalmasak és állatiasak.

Mindezek látása nekem annál rémületesebb volt, mert énnekem látnom kellett itt a másoknak láthatatlan Gonoszt is. Tudniillik láttam nagy, iszonyatos ördögalakokat tevékenykedni ezek közt a borzasztó emberek közt : amint kezük ügyébe adtak

mindent, tanácsoltak és segítettek nekik mindenben ; láttam számtalan apró, utálatos béka-, kígyó- és sárkányalakokat hegyes karmokkal, és mindenféle undok, mérges férgeket rajzani oly tömegben, hogy elhomályosították az eget. Behatoltak az emberek szájába, mellébe, ráültek vállukra, még pedig olyan embereknek, akikben gonosz gondolatok tanyáztak vagy káromkodtak, gúnyolódtak. Az Úr Jézus fölött azonban a megfeszítés alatt gyakran láttam nagy, síró angyalokat és glóriákat (fényköröket), melyekben azonban nem ismertem föl arcokat. Ilyen vigasztaló és részvevő angyalokat láttam a Szent Szűz és minden jóérzésű ember fölött erősítően és bátorítóan megjelenni.

Most a poroszlók letépték Jézusról köpenyét, mely felsőteste köré volt feltűzve. Levették róla bilincsövét és saját övét ; a fehér gyapjú felsőruhát fején át lehúzták ; ezen egy szíjakkal összefogott mellnyílás volt. Aztán letekerték nyakáról és válláról a hosszú, keskeny pólyát ; aztán, mivel a barna, varratlan köntöst, melyet édesanyja szőtt neki, a széles töviskorona miatt nem tudták lehúzni róla, leszakították fejéről a koronát s ezzel föltépték összes fejsebeit, majd felsodorták a köntöst és átkozott gúnyolódások közben sebektől vérző fején át lehúzták róla.

Ott állt az Emberfia, reszketve, vérrel, daganatokkal, beszáradt és nyílt sebekkel, kék foltokkal borítva. Már csak a rövid gyapjú vállruha fedte felsőtestét és egy ruhadarab alsótestét. A vállruha gyapja beleszáradt sebeibe, és ráragadt új sebeire, melyeket a keresztfa vágott vállába és kegyetlenül sajogtak. Irgalmatlanul szakították le melléről a vállruhát, s ő ott állt irtózatosan szétmarcangolva és eltorzultan teljes mezítelenségében ; válla és lapockája csontig felszakítva, fehér vállruhájának gyapja beragadva sebeibe és melle megszáradt vérébe.

Akkor letépték derekáról az utolsó övet is ; így állt mezítelenül és szégyenkezésében meggörnyedten. És mivel mindjárt kezük közé roskadt volna, leültették egy odahengerített kőre, ismét fejébe nyomták a töviskoronát és meg akarták itatni a másik edényből ecettel és epével ; de ő némán elfordította fejét.

Ám amint a poroszlók megragadták karjainál fogva, melyekkel mezítelenségét takarta, és felrántották, hogy a fekvő keresztre lökjék, e gyalázatos lemeztelenítés láttára jóbarátai közt botránkozás, hangos zúgolódás és panasz támadt. Anyja izgatottan imádkozott és készült levenni fátyolát, hogy odarohanva neki nyujtsa teste betakarására ; de Isten meghallgatta őt, mert ebben a pillanatban a kapu felől, keresztültörve a tömegen, lihegve, feltűrt ruhával, egy ember rontott be a körbe a poroszlók sorát áttörve, és egy kendőt nyujtott át Jézusnak, aki azt hálá-

san átvette és úgy kötötte derekára, hogy hosszabb végét lábai között hátra hajtva, hátul felköthette.

Ennek az embernek heves föllépésében, akit Isten a Szűzanya könyörgésére Üdvözítőjének jótevőjéül küldött: volt valami parancsoló; öklével fenyegette meg a poroszlókat és csak ennyit mondott:

— Azt mondom, hagyjátok, hogy ez az ember betakarja magát!

Senkivel sem beszélt, és eltűnt olyan hirtelen, ahogyan megjelent. Ez *Jonadab* volt, Szent József unokaöccse, Betlehem vidékéről, fia József testvérének, akinek József Jézus születése után a fölöslegessé vált szamarat zálogba adta. Nem volt határozott barátja Jézusnak; ma is távol tartotta magát mindentől, csak nézelődött és hallgatózott mindenfelé. De már amikor az ostorozás előtti lemeztelenítésről hallott, nagyon felháborodott, és midőn közeledett a megfeszítés ideje, különös szorongás fogta el őt a templomban. És miközben Jézus Anyja a Golgothán Istenhez kiáltott, Jonadabot egyszerre ellenállhatatlan kényszer kerítette hatalmába: ki kellett mennie a templomból és kisietnie a Kálvária-hegyére, hogy betakarja Jézus mezítelenségét. Bosszankodva érezte lelkében Khám gyalázatát, aki kicsúfolta a bortól mámoros Noé pőreségét; sietnie kellett, mint egy új Sémnek, a szőlőtaposó ágyékát betakarni. A megfeszítők pedig khamiták voltak, és Jézus éppen taposta már az új, megváltó bor véres prését, midőn Jonadab betakarta őt. Egy előkép beteljesedése volt ez a cselekedet és meg is kapta jutalmát, amint később láttam.

XV. rész: Urunk Jézus keresztrefeszítése.

1. Jézust a keresztre szegezik.

Jézust, a nyomorúság képét, a poroszlók kinyujtották a keresztre; ő magától ráült, de azok lenyomták hátára, *jobb karját* kihúzták s kezét a kereszt jobb ágán fúrt lyukra illesztve, karját szorosan lekötözték. Egyikük rátérdelt Jézus szent mellére, a másik kinyitotta az ökölbe szoruló kezet és fogta erősen, a harmadik pedig ráillesztette a hegyesre köszörült, hosszú, vastag szeget az Úr áldó jobbjának tenyerébe és irtózatos ütésekkel verte bele a vaskalapáccsal. Édes, tisztán hallható, megtört jajszó hangzott az Úr ajkáról. Vére a poroszló karjára fröccsent. Keze inai szétszakadtak és a háromélű szeggel együtt beverődtek a szűk szeglyukba. Megszámoltam a kalapácsütéseket, de a számot elfelejtettem nagy megtörtségemben. A Szűzanya halkan nyöszörgött és egészen eszméletlennek látszott ; Magdolna pedig végleg magánkívül volt.

A *fúrók* nagy darab vasak voltak, latin T alakúak ; faalkatrész nem volt bennük ; a nagy *kalapácsok* is nyelükkel együtt egy darab vasból valók, majdnem olyanok, mint nálunk az asztalosok fakalapácsai, melyekkel a vésőre ütnek.

A *szegek*, melyeknek megpillantásakor Jézus úgy megborzadt, oly hosszúak voltak, hogy az ember markába fogva, fönt és lent egy hüvelyknyire kiálltak. Felül lemez volt kupakkal, akkorával, mint egy koronatallér, úgy hogy kitöltötte az ember markát. A szegek háromélűek voltak, felül oly vastagok, mint egy vaskos hüvelykujj, alul, mint egy kisujj, és hegyesre reszelve. Mikor már be voltak verve, láttam hegyüket a keresztfa alsó oldalán kissé kiállni.

A jobbkéz leszegezése után a hóhérok észrevették, hogy Jézus balkeze, mely még rá volt kötözve a keresztághoz, nem ér a lyukig, mert ezt az ujjak hegyétől jó két hüvelyknyire fúrták ki. Ezért a kötelet rákötözték a balkézre és lábukkal nekivetve magukat a keresztnek, addig húzták, nyujtották Jézus balkarját, míg el nem érte a szeglyukat. Jézus szívrehatóan jajgatott : hiszen karját egészen kiszakították forgóiból, válla ki volt feszülve, könyökén kilátszottak a csontok. Melle föl-

emelkedett, térdei alteste felé húzódtak. Rátérdeltek karjaira és mellére, szorosra kötözték karjait és aztán beleverték a másik rettenetes szeget balkezébe ; a vér magasra szökött, és Jézus édes, tiszta jajszava áthangzott a súlyos kalapács ütésein. Karjai egyenes vonalban úgy szét voltak feszítve, hogy már nem fedték a kereszt rézsútmenő ágait ; ezek és hóna között át lehetett látni.

A Szűzanya minden kínt együtt érzett Jézussal ; halálsápadt volt és halk fájdalomhangok röppentek el ajkáról. A farizeusok gúny- és szitokszavakat szórtak a sánc ama pontja felé, ahol ő állott, ezért hátrább vezették őt a köröndtől a többi szentasszonyhoz. Magdolna olyan volt, mint az őrült : saját arcát marcangolta, szeme és arca véres volt.

A kereszten, körülbelül magassága egyharmadában, alul, egy kiugró tönk volt, hatalmas szeggel odaerősítve, hogy ahhoz szegezzék Jézus lábait úgy, hogy inkább álljon, mint függjön, mert különben kezei leszakadtak volna és lábait sem lehetett volna megszögezni úgy, hogy szét ne zúzzák. Ebbe a tönkbe is lyukat fúrtak a szegnek. Kivájták a sarkak helyét is, ahogyan általában a kereszt törzsén is vájtak ilyen mélyedéseket, hogy így lehetővé tegyék azt, hogy a megfeszített tovább függhessen, és megakadályozzák azt, hogy a kezek leszakadjanak és a test saját súlyánál fogva lezuhanjon.

Megváltónk egész teste, karjainak erőszakos kifeszítése miatt a hibás távolságban fúrt lyukakig, felhúzódott és térdei felgörbültek. Most a hóhérok nekiestek, hurkot kötve lábaira húzták lefelé, de szentséges lábai még így sem értek a szerencsétlen szeglyukak miatt az alsó tönkig. A poroszlók káromkodtak és szitkozódtak ; némelyek azt mondták, új lyukakat kell fúrni a kezeknek, mert a lábtönköt alig lehetne áthelyezni magasabbra ; mások förtelmesen gyalázkodtak : hogy ő nem akar kinyujtózkodni, de majd segítenek neki ! Kötelet kötöttek *jobblábára* és irtózatosan kínzó erővel nyujtották ki a lábtönkig és lábszárát erősen lekötözték a kötéllel. A *test kifeszítése* oly borzalmas volt, hogy Jézus mellkasa ropogott s ő hangosan kiáltozott : «Istenem ! Ó Istenem !» Mellét és karjait is lekötötték, hogy kezei ki ne szakadjanak a szögekből. Alteste is egészen elcsavarodott, mintha bordái letörtek volna melltörzséről. Rettenetes kínszenvedés volt.

Most *ballábát* húzták le kötéllel éppoly erőszakosan jobblábára és átszegezték a lábfejet, még pedig mivel nem feküdt rá elég alkalmasan a leszegezés végett a jobblábra, finomabb, laposabb fejű szeggel, mint a kezek szegei ; olyanforma szeg

volt ez, mint egy előfúró, árszerű heggyel. Akkor elővették a legborzasztóbb, sokkal hosszabb szeget s nagy erőfeszítéssel, inakat ropogtatva, verték át a már átszúrt bal lábfejen és alatta levő jobb lábfejen, be a lábtönkön fúrt lyukba s azon át a kereszt törzsébe. Oldalról nézve láttam, hogy az egyik szeg áthatolt mind a két lábon.

A lábak megszegezése — az egész test kinyujtása miatt — rettenetesebb volt, mint minden egyéb. Harminchat kalapácsütést számláltam meg szegény Urunk panaszszava közben, mely fülemben oly édesnek, csengőnek és tisztának hangzott ; míg a gúny és düh hangjai tompán és gyászosan zúgtak.

A *Szűzanya* közben visszatért a vesztőhely körébe és a csattogás, recsegés és jajszók zajától Fia lábainak megszegezése alatt, a végtelen együttérzéstől megtörve, ismét kísérőnői karjába roskadt. Nagy zenebona támadt ; a farizeusok odarúgtattak és szidták őt, míg barátai megint el nem vitték onnan. Azonban néha-néha, a felszegezés és a kereszt felállítása közben, fel-felhangzott a részvét kiáltása, különösen a nők részéről : «Ó, hogy nem nyeli el a föld ezeket a gazokat ! Hogy tűz nem jön az égből és nem emészti meg őket !» Gyalázkodás és gúny volt a válasz a szeretet ilyen megnyilvánulásaira.

Jézus panaszszavai csupa fájdalomhangok voltak imádsággal vegyest egyes zsoltárokból és próféta-írásokból, melyeknek jövendöléseit most beteljesítette ; az úton is és egészen haláláig ilyen imádságban és az előképek s jövendölések beteljesítésében olvadt föl. Én hallottam és együtt mondtam mindezeket a szövegeket ; de máskor is, midőn a zsoltárokat imádkoztam, mindig eszembe jutottak ezek a részek ; most azonban annyira meg vagyok törve mennyei Jegyesem kínszenvedésétől, hogy nem vagyok képes azokat összeszedni. E szörnyű kínzás alatt láttam síró angyalokat megjelenni Jézus fölött.

Már a felszegezés kezdetekor történt, hogy a római őrség parancsnoka feltűzette Pilátus feliratát a kereszt csúcsára. A farizeusok mérgelődtek, mert a rómaiak hangosan kacagtak a címen : «Zsidók királya». Néhány farizeus, miután mértéket vettek egy új feliratnak, belovagolt a városba, hogy még egyszer megpróbáljon más feliratot kicsikarni Pilátustól.

Még a felszegezés alatt is ásták-vésték a kereszthalmon a gödröt, melybe a keresztet kellett beállítaniok, mert még kicsiny volt, a szikla pedig kemény. A poroszlók nem adták Jézusnak az asszonyok hozta fűszeres bort, hanem néhányan maguk ittak belőle ; egészen mámorosak lettek és olyan égést és csikarást kaptak tőle egész testükbe, hogy szinte megbolondultak ; Jézust

varázslónak szidták, dühöngtek türelmén, többször leszaladtak a hegyről és nagy mohón ittak szamártejet. A húsvéti vendégek közeli tóborából asszonyok voltak ott a közelben fejős szamarakkal és árulták a tejet.

A nap állása szerint körülbelül *tizenkét óra mult egynegyeddel*, midőn Jézust megfeszítették. És éppen amikor felállították a keresztet, a templom felől erős trombitaszó hangzott ide. A húsvéti bárány leölése megtörtént.

2. A kereszt felállítása.

A felszegezés után a keresztre hátul ráerősített karikákba fűzött kötelekkel felhúzták a kereszt felső végét a halomra, aztán a köteleket átvetették az ott felállított bakon, és így emelték föl a keresztet a kötelekkel, más poroszlók meg kampós póznákkal a kereszt törzsét igazgatták és a kereszt lábát a gödörre húzták; akkor egyenesre állították a keresztet, úgy, hogy függőleges helyzetbe került, és *teljes súlyával, egy rettentő zuhanással belezökkent a gödörbe.* A kereszt megrendült a zökkenéstől, Jézus hangosan jajveszékelt, a kifeszített testet súlya lehúzta, a sebek kitágultak, a vér még dúsabban folyt és a kificamodott csontok összeakadtak. Ezután jól megrázták a keresztet és lábánál öt éket vertek a gödörbe: elül, jobbról, balról és kettőt hátul, a kissé kivájt oldalon.

Irtóztató és egyben megindító látvány volt, amint a kereszt föllendült a magasba és megrázkódtató zökkenéssel lesülyedt, miközben a poroszlók és farizeusok, meg a távolabb álló néptömeg, mely most ismét láthatta Jézust, gúnyos ordításba tört ki, de ugyanakkor a jószívek panaszos siráma is felhangzott. A föld legszentebb hangjai, az Anya, a jóbarátnők és a jóbarát jajszavai és mindazok siralma, akik tisztaszívűek voltak, szívbemarkoló panasszal köszöntötték a kereszten fölmagasztalt, megtestesült örök Igét, és a hívek karjai, mintha segíteni akartak volna, bánatosan nyúltak feléje a magasba, ahová a Szentek Legszentebbje, minden lelkek Jegyese, elevenen a keresztre szegezve, a tomboló bűnösök kezében föllendült. De midőn a kereszt hangos zuhanással belesüllyedt sziklagödrébe és egyenesen fölmeredt, rövid csend állott be, mintha mindeneket egy új, még soha nem tapasztalt érzés rohant volna meg. *Maga a pokol is rémülten megérezte a lezuhanó kereszt lökését* és még egyszer nekitámadt eszközeiben dühvel és gúnnyal; de a tisztítóhely lelkeit és a pokol tornácában levőket valami aggódva várakozó öröm

töltötte el ; ők epedő reménnyel figyeltek föl arra a zuhanásra s ez úgy hangzott nekik, mint a közeledő győztes zörgetése a megváltás kapuin. *A szent kereszt most először állott a föld közepén, mint az élet új fája a paradicsomban.* És Jézus kitágult sebeiből négy szent folyam csorgott le a földre, hogy megbűnhödje átkát és érte, az új Ádámért, új paradicsommá termékenyítse.

Midőn a Megváltó keresztjén a magasba emelkedett és a gúnyüvöltést néhány percre néma megdöbbenés szakította meg, a templom felől kürtök és harsonák hangja szállott erre és hirdette a húsvéti bárány, az előkép, leölésének kezdetét, megszakítva ekkép sejtelemteljes ünnepélyességgel Isten igazi Bárányának megölésénél felhangzott gúny- és gyászkiáltást. És megrendült nem egy kemény szív és megemlékezett a Keresztelő szavairól: «Ime, az Isten Báránya, aki magára vette a világ bűneit!...»

A lábtartó tönk a kereszten mintegy két lábnyira volt a földtől. Mielőtt a keresztet fölállították, Jézus lába embermagasságban volt a földtől, és mikor már a gödörben állt a kereszt, Jézus barátai átölelhették és csókolhatták lábait. E dombhoz rézsútos feljárás vezetett. Jézus arca északnyugat felé nézett.

3. A latrok megfeszítése.

Jézus megfeszítése alatt a *két lator* ott feküdt a hátán, még mindig a vállukon levő keresztágakhoz kötözött kezekkel, az úton a Kálvária-hegy keleti lejtőjén. Őrség állt mellettük. Mindkettőt azért fogták el, mert gyilkosság gyanújába kerültek, melyet két utazó zsidó asszonyon és gyermekeiken követtek el Jeruzsálem és Joppe között egy ottani kastélyban, ahol Pilátus is lakott néha hadgyakorlatok idején és ahol ez a két ember mint gazdag kereskedő jelent meg. A bűntény rájuk bizonyulásáig és az ítéletig fogságban ültek. A közelebbi részleteket elfelejtettem. Az úgynevezett bal lator idősebb volt és nagy gonosztevő ; ez volt a másiknak is elcsábítója és mestere. Általában *Dizmasnak* és *Gezmasnak* nevezik őket ; valódi nevüket elfelejtettem, azért én is a jobb latort Dizmas, a másikat Gezmas néven fogom említeni.

Mind a ketten abból a rablócsapatból valók voltak, mely az egyiptomi határon tanyázott, és melynek tanyáján a szent család az egyiptomi futáskor éjszakázott. És Dizmas volt az a bélpoklos gyermek, akit anyja a Boldogságos Szűz tanácsára

a kis Jézus fürdővizében megmosott s aki ettől abban a pillanatban meggyógyult. Az irgalmasság és a védelem, melyben akkor Dizmas anyja, cinkostársai ellenében is, a szent családot részesítette, abban az előképi megtisztulásban nyerte meg jutalmát, mely most a keresztre feszítéskor ment teljesedésbe, midőn tudniillik Dizmas Jézus vére által megtisztult bűneitől. Dizmas egészen elzüllött ; Jézust nem ismerte ; de nem volt gonoszlelkű ; és az Úr türelme meghatotta. Míg ott feküdtek, ő folyton Jézusról beszélt cimborájával, Gezmasszal :

— Rettenetesen elbánnak ezek a galileaival ! Nyilván sokkal nagyobb rossz lehet az, amit ő cselekedett az ő új törvénye által, mint a mi cselekedetünk ; de neki igen nagy türelme és hatalma van minden emberek fölött !

— Ugyan micsoda hatalma volna? — felelt Gezmas. — Ha olyan hatalmas, mint amilyennek mondják, akkor segítsen magán és rajtunk !

Igy és efféléket beszélgettek, és mikor Jézus keresztje már állott, odajöttek a poroszlók és elhurcolták őket e szavakkal :

— Most rajtatok a sor !

Leoldották vállukról a keresztágakat nagy sietve, mert a nap zavaros fényű volt és a természetben valami nyugtalanság mutatkozott, mintha vihar volna készülőben.

A poroszlók létrát állítottak a leásott keresztfatörzsekhez és beleerősítették a hajlított keresztágakat egy-egy fadarabbal a törzsek felső végébe. Most két létrát állítottak mindkét kereszt mellé és egy-egy hóhér mászott fel rájuk ; eközben a két elítéltnek inni adtak a mirrha-ecetből, lehúzták róluk rongyos ruhájukat, aztán a karjaikra kötött kötelekkel felvonták őket a keresztre, miközben a hóhérok a kereszttörzsbe fúrt lyukakba dugott fokokon mentek föl, ütve-verve a latrokat. A törzsön és a keresztágakon már ott voltak a — gondolom — háncsból sodrott kötelek. A latrok karjait kifordítva a keresztágak köré csavarták, a csuklókban és könyökökben, valamint lábaikat a térdekben és bokákban a kötelekkel átkötötték és a csomókba dugott faékekkel oly erősen megszorították, hogy a nyomorult emberek izmai véreztek és a csontjaik ropogtak. Borzalmas üvöltésbe törtek ki a szerencsétlenek. Dizmas, a jobb lator, felhúzás közben így szólt :

— Ha úgy bántatok volna el velünk, mint azzal a szegény galileaival, akkor most nem is kellene felhúznotok minket !

4. Jézus ruháira sorsot vetnek.

Azon a helyen, ahol a latrok feküdtek, a köröndön kívül, a pribékek egy halomba hordták Jézus ruháit, hogy maguk közt kisorsolják. A köpeny fönt szűkebb volt, mint alul és több ránca volt ; a mellen kétrétű s így zsebeket képezett. Hosszú csíkokra szabdalták és elosztották maguk közt ; úgyszintén a hosszú fehér köntöst is, mely a mellén nyitott volt és ott szíjjak fogták össze, sávokra tépve osztották el. Megosztoztak a nyakpólyán, az övön, a vállruhán és az alsóruhán is, melyek mind tele voltak itatva Jézus vérével. Minthogy azonban a *barna szőttes köntösön* nem tudtak megegyezni, mert az szétszabdalt állapotban használhatatlan lett volna, elővettek egy megszámozott táblát és borsóalakú, jelekkel ellátott kövecskéket ; ezeket a táblára vetették és így sorsolták ki a köntöst. De ekkor hozzájuk futott egy küldönc azon emberek közül, akiket Nikodémus és Arimateai József rendeltek oda, és jelentette nekik, hogy odalent vevők vannak Jézus ruháira ; mire amazok összekapkodták mind a ruhát és eladták. Igy aztán ezek a szent ereklyék keresztények birtokába jutottak.

XVI. rész: Jézus a kereszten.

1. A megfeszített Jézus és a latrok.

Midőn a keresztet besüllyesztették a gödörbe, ez a rázkódtatás Jézusnak a töviskoronával is megterhelt *fejét* annyira megkínozta, hogy egyszerre elöntötte a vér, sőt kezeiből és lábaiból is csak úgy patakzott szentséges vére. A poroszlók most létrán fölmentek a keresztre és eloldották a köteleket szent testéről, melyekkel előbb a törzshöz kötözték, hogy a kereszt felállításakor le ne szakadjon a szegekről. Erre a vízszintes helyzettől és a megkötözéstől megzavart vérkeringés a függőleges helyzetben új irányú mozgásnak indult. Ettől minden fájdalom megújult és egészen elkábította Jézust, úgy hogy lehajtotta fejét és mintegy hét percig eszméletlenül függött, mint egy halott.

Rövid nyugalom állott be. A megfeszítők Jézus ruháinak elosztásával voltak elfoglalva ; a templom felől a harsonahang elszállt a levegőben. Mind a jelenlevők ki voltak merülve a kegyetlenkedéstől vagy a fájdalomtól ; és én láttam Jézusomat, üdvömet, a világ üdvét, mozdulatlanul, mint a halottat, a fájdalmaktól eszméletlenül, és néztem őt komolyan, rémülten és részvéttel ; magam is közel voltam a halálhoz és azt hittem, inkább halott vagyok, mint élő. Szívem tele volt keservvel, szeretettel és szenvedéssel, fejemet mintha őrülten szorította volna valami tövisbokor, kezem és lábam a kíntól olyan volt, mint egy izzó kemence ; ereimen és idegeimen kimondhatatlan fájdalmak ezernyi villáma cikázott keresztül-kasul és összetalálkozott testem minden külső és belső tagjában és harcolt, ahol összetalálkozott, és új kínok forrásává lett . . . És mind e szörnyű szenvedés csak csupa szeretet volt, és a fájdalmak mind e vonagló tüze mégis csak egy éj volt, melyben nem láttam most egyebet, mint az én és minden lelkek keresztre feszített Jegyesét, és én csak néztem őt nagy-nagy keservvel és vigasztalással.

Arca, a rettenetes koronával, a vérrel, mely elborította szemgödreit, haját, szakállát és tikkadtan nyitott száját, mellére esett ; csak később, akkor is csak kegyetlen kínnal tudta fölemelni a korona nagysága miatt. Melle tágra feszült és erőszako-

san felrándult ; hóna rémesen kinyúlt ; könyöke és csuklói mintha kicsavarodtak volna forgóikból ; vére tágra szétszakadt kezeiből végigfolyt karjain. A felhúzódott mellkas alatt mély gödör volt, egész alteste üres és vékony volt, szinte eltűnt. Miként karjai, úgy lábszárai és csipője is borzalmas módon kicsavarodtak izületeikből. Tagjai oly rettenetesen ki voltak nyújtva, izmai és szétszaggatott bőre oly kegyetlenül kifeszültek, hogy minden csontját meg lehetett számlálni ; vére a lábait átverő szörnyű szeg alól végigcsorgott a keresztfa törzsén lefelé ; egész szentséges testét teljesen elborították a sebek, vörös daganatok, kék, barna és sárga foltok, csíkok, tályogok és véresre marcangolt cafatok. A sebek fölszakadtak a heves feszüléstől és közbe-közbe piros vért eresztettek. Később a vér sápadt és vizes lett, a szent test egyre fehérebb, a sebhegek leestek ; vérehagyott húshoz hasonlított. Ez erőszakos eltorzítás ellenére is Urunk teste a kereszten kimondhatatlanul *nemes és megindító* volt ; sőt — Isten Fia, az időben magát feláldozó örök szeretet, szép, tiszta és szent volt a haldokló húsvéti Báránynak szétzúzott, az emberiség bűneivel megterhelt testében.

A Szent Szűznek, tehát az Úr Jézusnak is, bőrszíne finoman sárgásfényű volt, áttetsző piros árnyalattal. Az utóbbi évek sok megerőltetése és a sok vándorlás következtében Jézus arca szemei alatt és orrcsontja kissé vörösbarna színt kapott. Magas és széles melle volt, síma, szőrtelen ; Keresztelő Jánosé sűrű rőt szőrrel volt benőve, mint egy állatbőr. Jézus válla széles, karizmai erősek voltak, csípője is erős izmu ; térde erőteljes és izmos, mint olyané, aki sokat jár-kel és sokat imádkozik térdelve ; lábszárai hosszúak és lábikrái erősek, miként sok járás és hegymászás következtében szokott lenni. Lába igen szép és erőteljes volt, de a sok mezítlábjárástól a rossz utakon talpán kemény daganatok voltak. Keze szép, ujjai hosszúak és finomak, de nem nőiesek, de nem is olyanok, mint a nehézkes kézimunkáskezek. Nyaka nem rövid, de erős és izmos ; feje szép arányban testével, nem nagy ; homloka szabad, magas ; arca tiszta, szép tojásdad ; haja nem túlsűrű, vörösesbarna, símán kétfelé választva hullott le majdnem vállaig ; szakálla nem hosszú, hegyes és állán kétfelé váló.

Most azonban haja nagyrészben kitépve s ami megmaradt, a vértől összetapadt ; testén seb, seb mellett ; melle mintha össze volna zúzva, mellkasa alatt gödör ; teste mintegy kicsavarodott, bordái itt-ott kilátszottak széttépett bőre alól. Kiálló csípőcsontjain teste a kinyujtás folytán olyan vékony volt, hogy nem takarta a kereszt törzsét sem.

A keresztfa hátul gömbölyű volt, elől síma ; a megfelelő helyeken kivájva ; a törzs körülbelül ép oly széles volt, mint vastag. A kereszt egyes darabjai különböző színű fából voltak ; az egyik ág barna, a másik sárga, a törzs sötét, mint a sokáig vízben állott fa.

A latrok keresztjei durvábbak voltak és a domb szélén álltak jobbról és balról, olyan távolságban Jézus keresztjétől, hogy keresztül lehetett lovagolni köztük. Mélyebben is álltak és úgy voltak felállítva, hogy a rajtuk függők kissé egymásra nézhettek. A latrok Jézushoz fölfelé beszéltek és gúnyolódtak, Jézus pedig Dizmashoz lefelé beszélt. A két lator a kereszten borzalmas látványt nyujtott, különösen a bal, egy elvetemedett gazember, tele gonoszsággal és gyalázattal, aki szüntelen káromkodott és gúnyolódott. Egészen kicsavartan, összezúzottan, megdagadtan és összevagdosva függtek ott. Arcuk barnáskék, ajkuk barna az italtól és a fejükbe szaladt vértől, szemük megdagadt és vörösen kidülledt. Kiáltoztak és üvöltöttek kötelékeikben ; Gezmas átkozódott és káromkodott ; a keresztágak szegei előrenyomták fejüket ; vonaglottak és tekergőztek a kíntól és lábszáraik lekötözött volta ellenére is az egyiknek lába-fel-felrúgott, úgyhogy térde egészen kiugrott.

2. Jézus kigúnyolása és első szava a kereszten.

A latrok megfeszítése és az Úr ruháinak szétosztása után a poroszlók összeszedték szerszámaikat és Jézust szidalmazva s gúnyolva eltávoztak. A jelenlevő lovas farizeusok is megmozdultak, körüllovagolták Jézust, gyalázkodó szavakat szórtak feléje és elvágtattak. Épp így elvonult a római század is tisztjeivel le a hegyről, mert másik ötven katona jött már fölfelé és felváltotta őket. Ennek a csapatnak parancsnoka *Abenadar* volt, egy arab, akit később Ktezifonnak kereszteltek meg ; az altiszt neve *Cassius* volt, olyan küldöncféléje Pilátusnak, ez később *Longinus* nevet kapott. Jött még föl lovon tizenkét más farizeus, tizenkét szadduceus, tizenkét írástudó és néhányan a nép vénei közül ; visszajöttek azok is, akik hiába próbáltak Pilátustól más keresztfeliratot kieszközölni. A helytartó nem is bocsátotta őket maga elé s emiatt még jobban fel voltak dühödve. Körüllovagolták a kört és szidalmak közt elkergették a Szűzanyát. János Máriát a hátulálló asszonyokhoz vezette, Magdolna és Márta vette karjaiba.

Mikor az Úr ellenségei körüljárva a keresztet, Jézus elé álltak, megvetően ingatták fejüket és mondották :

— Piha ! Te hazug ! Nos, hogyan rontod le a templomot és hogyan építed fel három nap alatt? !

— Mindig másokon akart segíteni, most önmagán nem tud segíteni !

— Ha Isten Fia vagy, szállj le a keresztről !

— Ha Izrael királya, szálljon le a keresztről és akkor hiszünk neki !

— Istenben bízott, hát segítsen rajta !

Még a katonák is csúfolták :

— Ha a zsidók királya vagy, segíts magadon !

Midőn Jézus szinte eszméletlenül függött, a bal lator, Gezmas, odakiáltott :

— Most elhagyta őt az ördöge !

Egy katona ecetbe mártott szivacsot tűzött egy póznára és Jézus szájához emelte ; ő szívott is belőle egy keveset, mialatt a gúnyolódás tovább tartott ; az a katona is mondta :

— Ha a zsidók királya vagy, segíts magadon !

Mindez aközben történt, hogy Abenadar szakasza felváltotta az előbbi őrséget.

Jézus most kissé fölemelte fejét és szólt :

— *Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekesznek!*

És csendesen tovább imádkozott. Gezmas ismét kiáltott:

— Ha te vagy Krisztus, segítsd magadon és rajtunk !

A gúnyolódás folytatódott ; de a jobb lator, Dizmas, mélyen megindult, midőn Jézus ellenségeiért imádkozott.

Máriát, amint meghallotta Fia hangját, nem tudták kísérői tovább visszatartani · besietett a köröndbe. János, Kleofás felesége Mária és Salome követték őt és a százados nem űzte vissza őket.

Dizmas, a jobb lator, Jézus imádsága által abban a kegyelemben részesült, hogy lelkébe belső megvilágosítás sugara hatolt, midőn Mária odalépett. Most ismerte föl bensőleg, hogy Jézus és Anyja már gyermekkorában segítettek rajta. Megszólalt tehát erős hangon és körülbelül ezeket mondotta :

— Hogyan? Hát lehetséges, hogy ti gyalázzátok őt, míg ő értetek imádkozik? Ő hallgatott és tűrt és imádkozik, ti pedig káromoljátok őt ; Ő próféta, Ő a mi királyunk, Ő Isten Fia !

Ez a váratlan vádbeszéd, mely egy nyomorult, keresztre vert rablógyilkos szájából hangzott el, a gúnyolódó tömegben nagy zenebonát keltett. Köveket kaptak fel és ott a kereszten meg akarták kövezni ; de Abenadar százados megakadályozta ezt, szétverette őket és helyreállította a rendet.

Eközben a Szűzanya Jézus imádsága folytán egészen magá-

hoz tért és erőre kapott. Gezmas odakiáltott Jézusnak : «Ha te vagy Krisztus, szabadítsd meg magadat és minket !» — Dizmas átkiáltott társához : «Te sem félsz az Istentől, holott ugyanazon büntetésben vagy ! Mi ugyan igazság szerint vagyunk ebben a kínban, mert tetteink méltó bérét vesszük ; de ez itt semmi rosszat sem művelt ! Ó, gondolj most órádra és fordítsd lelkedet a megtérésre !» — És még egyéb hasonlókat mondott Dizmas ; az ő lelke már teljes világosságban járt, megvallotta bűnös voltát Jézusnak : «Uram, ha elítélsz engem, joggal történik velem ; de könyörülj rajtam !» Jézus így felelt neki : «Részed lesz irgalmamban !» És Dizmas hátralevő negyedóráján keresztül érezte a bűnbánat nagy kegyelmét.

3. A nap elsötétülése. — Jézus második és harmadik szava a kereszten.

Tíz óráig, amikor Pilátus ítélete elhangzott, rövid jégesők záporoztak közbe-közbe ; azután délig derült ég és napsütés volt s akkor zavaros vöröses felhő úszott a nap elé. De a hatodik órában, vagyis a nap állása szerint — amint én láttam — körülbelül fél egykor (mert a zsidó időszámítás más, mint a mienk és eltér a nap járásától) a *napnak* valami *csodálatos elsötétedése* következett be. Ennek létrejöttéről kimerítő magyarázatot kaptam, de sajnos, nem tudtam jól megjegyezni és nem találok megfelelő kifejezéseket sem annak leírására. Eleinte, amint láttam jönni a természeti tüneményt, mintha a földön kívül lettem volna ; mindenféle égköröket és csillagpályákat láttam egymáson csodálatosan keresztülkörözni. A holdat a Föld másik oldaláról néztem és mintha egy ugrást vagy gyors mozgást tett volna, mint egy lebegő tűzgömb ; majd ismét Jeruzsálemben voltam és láttam a holdat az Olajfák-hegye fölött elszáguldani tele és sápadtan ; és kelet felől nagy sebességgel elvonult a felhőtakarta nap előtt. Kezdetben láttam a nap keleti oldalán valami fekete foltot, ez olyan lett, mint egy hegy és csakhamar eltakarta a napot egészen. E kép magja fakó volt, körülötte piros fény, mint egy izzó gyűrű. Az égbolt egészen sötét lett, a csillagok vörösen izzottak. Nagy rémület szállta meg az embereket és állatokat ; a barmok bőgtek és szétfutottak, a madarak elbújtak vagy csapatostul hullottak le a Kálvária körüli dombokra, úgyhogy kézzel lehetett fogni őket. A gúnyolódók elhallgattak, a farizeusok megpróbálták mindezeket a jelenségeket természetes módon magyarázgatni, de kudarcot vallottak és végül őket is

belső szorongás fogta el. Mindenki az égre nézett. Sokan mellüket verték, kezüket tördelték és kiáltoztak : «Az ő vére szálljon gyilkosaira !» Mások távolban és közelben térdre hulltak és bocsánatért esdekeltek Jézushoz. Jézus pedig gyötrelme közepette feléjük fordította szemét.

Miközben a sötétség egyre fokozódott és mindenki az égre nézett és a kereszt elhagyatottan állt, csupán Jézus Anyja és leghívebb barátai állották körül, *Dizmas*, mélységes bűnbánatba merülve, alázatos reménnyel, fejét Jézus felé fordította és szólt :

— Uram, engedd, hogy olyan helyre jussak, ahol te megválthatsz engem ! Emlékezzél meg rólam, ha országodba jutsz !

Jézus így felelt neki :

— *Bizony mondom neked, még ma velem leszel a paradicsomban!*

Jézus Anyja, Kleofás felesége Mária, Magdolna és János a latrok keresztjei közt Jézus keresztje körül álltak és őreá néztek. A *Szűzanya*, egészen lenyügözve az anyai szeretettől, magában nagyon forrón esedezett Fiához, hogy engedje őt vele együtt meghalni. Az Úr rendkívül komolyan és részvevően tekintett szeretett Anyjára, szemét aztán János felé fordította és mondotta Anyjának :

— *Asszony, íme a te fiad!* Ő sokkal inkább fiad lesz, mintha te szülted volna őt !

Jánost pedig megdícsérte :

— Ő mindenkor jámborul hivő volt és sohasem botránkozott meg, csak akkor egyszer, midőn anyja fel akarta őt magasztaltatni. — És Jánoshoz így szólt : «*Íme a te anyád!*»

János ekkor tiszteletteljesen átölelte a Megváltó keresztje alatt, mint hű fiú, Jézus anyját, aki most neki is anyja lett. A Szűzanyát haldokló Fiának ez ünnepélyes végrendelkezése után a fájdalom és e végrendelet jelentése annyira megrendítette, hogy a szentasszonyok karjaiba roskadva elvesztette külső eszméletét. Lefektették tehát egy kis időre szemben a kereszttel a földsáncra, majd elvitték a vesztőhelyről barátnőihez.

Nem tudom, vajjon Jézus mindezeket a szavakat szent ajkaival hangosan mondta-e ki ; de azt világosan értettem, amint halála előtt szent Anyját Jánosnak adta át anyául, Jánost pedig Anyjának fiául. Az ilyen látomásokban sok mindent megtud az ember, ami nincs megírva és bizony csak nagyon keveset tud az ember közönséges szókkal ismét elmondani. Ami ott oly világos, hogy az ember azt egészen magától értetődőnek hiszi, azt itt nem képes aztán szavakkal megértetni. Például ott egyáltalán nem csodálkozunk, azon, hogy Jézus az ő édesanyjának nem

azt mondja: «anyám», hanem «asszony»; mert e pillanatban Máriát az ő méltóságában annak az asszonynak érezzük, akinek a kígyó fejét el kellett tipornia, mert ebben az órában teljesedett be amaz ígéret az ő Fiának, az Emberfiának áldozati halála által. Ott nem csodálkozunk azon, hogy Jézus annak, akit az angyal így köszöntött: «Malaszttal teljes», Jánost adja fiául, mert látjuk, hogy ennek neve a kegyelem neve; mert ott mindenki az, amit neve jelent, János pedig Isten gyermeke lett és Krisztus élt benne.[1] Ott megérzi az ember, hogy Jézus ama szavakkal Máriát *mindenkinek* anyjául adta, akik őt (Jézust) úgy fogadják, mint János és hisznek az ő nevében s ezáltal Isten gyermekeivé válnak, és nem a vérből, sem a test ösztönéből, sem a férfi indulatjából, hanem *Istenből* születtek. Ott megérzi az ember, hogy a Legtisztább, Legalázatosabb, Legengedelmesebb, aki így szólván az angyalhoz: «Ime az Úr szolgáló leánya, legyen nekem a te igéd szerint», a megtestesült Örök Ige anyjává lett: most — midőn haldokló Fiától megtudja, hogy ő most egy másik fiúnak is lelki anyjává lesz — a búcsúzás szívszaggató fájdalmai közepette alázatos-engedelmes szívvel ismét azt mondja lelkében: «Ime az Úr szolgálóleánya, legyen nekem a te igéd szerint!» és megérezzük, hogy ő Isten valamennyi gyermekét, Jézus valamennyi testvérét gyermekeiül fogadta. Azonban mindez ott olyan egyszerűnek és szükségképpeninek tűnik fel, itt pedig oly különlegesnek, hogy Isten kegyelme által inkább lehet érezni, mint szavakkal kifejezni. Az ilyen esetekben mindig arra kell gondolnom, amit egyszer mennyei Jegyesem mondott nekem: «Az Egyház hivő, reménylő és szerető gyermekeiben minden meg van írva».[2]

[1] «János» annyit tesz, mint: «Az Úr kegyelmes».

[2] A látnoknő e kijelentése egy látomására vonatkozik, melyet ő Jézus harmadik tanító évének november 3-án közölt. Látta Jézust a Szentföld legkeletibb határán, miután átment az amoriták földjén (Gileádon), egy kis városban, északra egy nagyobb határvárostól, melyet Kedarnak nevezett a látnoknő, egy menyegző alkalmával több napig tanítást adni a házasság jelentéséről és szentségéről. A látnoknő akkor ezeket mondotta: «Ebben a látomásban én mintegy jelen voltam ott és hallgattam a tanítást és jártam-keltem a többiekkel. De az Úr tanításai oly szenteknek és a mi szerencsétlen korunkra nézve oly fontosaknak tüntek föl, hogy szívemben nagy hévvel felkiáltottam: Ó, miért nem írja le ezt senki? Miért nincs itt egy tanítvány sem, hogy ezt följegyezze s így az egész szegény világ tudomást szerezzen e tanításról?! E forró óhajtásomra mennyei Jegyesem hirtelen hozzám fordult és így szólt: «Én ott plántálom a szeretetet és ott ültetek szőlőt, ahol az gyümölcsöt hoz; ha ezeket följegyeznék, elvesznének, mint sok más írás, vagy nem fogadnák meg, vagy kényre-

4. A város és a templom a sötétség alatt.

Körülbelül *fél kettőre* járt az idő, midőn a városba vezettettem, hogy lássam, mi történik ott. *Általános szorongást és rémületet találtam;* köd és éjszaka ülte meg az utcákat ; az emberek megzavarodva tapogatództak ide-oda; sokan beburkolva fejüket, zugokban ültek és mellüket verték ; sokan az eget kémlelték a háztetőkről és jajveszékeltek. Az állatok bőgtek és elbujtak, a madarak alacsonyan röpködtek és lehullottak. Láttam, hogy Pilátus meglátogatta Heródest és mindketten nagy megzavarodottan nézték az eget ugyanarról a terraszról, ahonnan Heródes reggel végignézte Jézus megcsúfolását. Ez nem természetes dolog, mondották ; azzal a Jézussal bizonyára túlságosan elbántak. Aztán láttam, amint Heródes Pilátussal a Forumon keresztül emennek palotájába ment át ; mindketten nagy aggodalomban voltak és keményen kiléptek, őrséggel körülvéve. Pilátus nem nézett a gabbathai törvénykező székre, ahol Jézust elítélte. A Forum puszta volt ; az emberek itt-ott a házakba siettek, mások meg jajgatva futkostak össze-vissza. Csoportok gyűltek össze a nyilvános tereken. Pilátus palotájába hivatta a nép véneit és megkérdezte tőlük, véleményük szerint mit jelent ez a sötétség ; ő úgy véli, ez valami fenyegető vészjel ; úgy látszik, az ő istenük haragszik rájuk, amiért azt a galileait erőszakosan halálra követelték ; pedig az bizonyosan prófétájuk és királyuk volt ; de ő mosta kezeit stb. Amazok azonban nyakasak maradtak, igyekeztek mindent szokásos természeti jelenségnek magyarázni, és nem tértek meg. Másutt azonban sokan megtértek, elsősorban mindazok a katonák, akik tegnap az Úr elfogatásakor az Olajfák-hegyén leestek és ismét fölkeltek.

Eközben sok nép gyűlt össze Pilátus palotája előtt, és ahol reggel azt kiabálták : «El vele ! Feszítsd meg őt !», most ezt kiáltozták : «Igazságtalan bíró ! Az ő vére szálljon gyilkosaira !» Pilátus kénytelen volt katonákkal körülvétetni magát ; és az a Zádok, aki reggel, midőn Jézus a törvényházba ment, hangosan hirdette Jézus ártatlanságát, most annyira kiabált és ágált a palota előtt, hogy Pilátus majdnem lefogatta. Pilátus, ez a lelkierő nélküli nyomorult ember, a legnagyobb szemrehányásokkal halmozta el a zsidókat : neki semmi része a dologban ; az *ő*

kedvre értelmeznék. Ez és végtelen sok egyéb, ami nincs leírva, gyümölcsözőbb lett, mint amit megírtak. Nem az írott törvény az, amelyet megtartanak. Az Egyház hívő, reménylő és szerető gyermekeiben minden meg van írva».

királyuk, az *ő* prófétájuk, az *ő* szentjük volt, akit halálra vittek, nem az övé ; neki semmi köze az egészhez ; ők akarták halálát !

A templomban a legnagyobb szorongás és rémület uralkodott ; éppen a húsvéti bárány leölésénél tartottak, mikor beállott a hirtelen sötétség ; egy zűrzavar lett minden és olykorolykor rémült jajveszékelésbe törtek ki. A főpapok mindent elkövettek, hogy fenntartsák a rendet és a nyugalmat ; meggyujtottak minden lámpát olyan időpontban, mikor különben fényes nappal szokott lenni ; de a zavar csak fokozódott. Láttam, hogy Annás kínos szorongásban futkosott egyik zugból a másikba, hogy elrejtse magát. Mikor ismét kimentem a városba, az ablakok zsalui és ernyői hajladoztak és reszkettek, pedig nem volt szél. A sötétség egyre nagyobb lett. A város külső szélén, északnyugatra a falak irányában, ahol kertek és sírok vannak, néhány sírbejárat besüllyedt, mintha földrengés lett volna.

XVII. rész: Jézus elhagyatottsága.

1. Jézus negyedik szava a kereszten.

A Golgothán a sötétség csodálatosan borzasztó benyomást tett ; az iszonyatos dühöngés és kínzás, az ordítozás és a szitkozódás közt végrehajtott megfeszítés, és a kereszt felállítása, a két lator keresztre kötözése és üvöltése, a farizeusok gúnyolódása és ide-oda vágtatása, a katonacsapat felváltása, a részeg hóhérok lármás elvonulása az elsötétedés kezdetén : még ellensúlyozta a rémületes benyomást ; aztán következett Dismas vádbeszéde és a farizeusok dühöngése ellene ; de amint a sötétség növekedett, az emberek elkomolyodtak és figyelmük mindinkább elfordult a kereszttől. Ekkor ajánlotta Jézus az ő anyját Jánosnak és ekkor vitték ki a Szűzanyát a köröndből. Most tompa szünet állott be ; a népet aggodalom fogta el a sötétség növekedtével, legtöbben az eget kémlelték ; sokakban megmozdult a lelkiismeret ; némelyek bűnbánóan fordították szemüket a kereszt felé, sokan mellüket verték bűnbánattal ; a farizeusok még mindig próbálgatták természetes módon magyarázgatni a jelenségeket, de szavuk egyre csöndesebb lett s végül egészen elnémult. Hébekorba még kiszalasztottak szájukon egy-egy szemtelen szót, de ez is már nagyon kényszeredetten sikerült. A nap közepe fakó volt, fátyolos, mint a hegyek holdfényben ; vörös gyűrű övezte ; a csillagok rőt fényben emelkedtek ki a sötét háttérből. A madarak leestek a levegőből a Kálváriahegyén és a közeli szőlőhegyeken az emberek közé és hagyták magukat kézzel megfogni ; az állatok mindenfelé köröskörül üvöltöttek és reszkettek, a lovas farizeusok lovai és szamarai összebujtak és lógatták fejüket. Pára és köd vett körül mindent.

A kereszt körül csend volt. Mindenkinek gondolatai másutt jártak. Sokan a városba futottak. A *megfeszített Üdvözítő a teljes elhagyatottság* érzetével, véghetetlen kínjai közt, barátai iránt való szeretetével és értük rebegett imádságaival mennyei Atyjához fordult. Miként egész szenvedése alatt, most is azokat a zsoltárrészeket imádkozta, amelyek most rajta beteljesedtek. Angyalalakokat láttam körülötte. Amint azonban a sötétség fokozódott és szorongás ülte meg a lelkeket és tompa csend nehéz-

kedett az egész tömegre, Jézust teljesen *egymagára hagyva és vigasz nélkül* láttam függni a keresztfán. Szenvedte mindazt, amit egy nyomorult, összekínzott, összetört ember szenved a legnagyobb elhagyatottságban, megfosztva minden emberi és isteni vigasztalástól, mikor a hit, a remény, a szeretet egészen magára maradva, viszonzás és felhasználás nélkül, minden világosság nélkül, mintegy mezítelenül és kiüresítve, ott áll a megpróbáltatás sivatagában és végtelen kínnal egyedül önnönmagából él. Ezt a fájdalmat lehetetlen kifejezni. Ebben a szenvedésben küzdötte ki a szerető Jézus számunkra az erőt ahhoz, hogy az elhagyatottság végső kínjában, egyesítve a mi elhagyatottságunkat az ő elhagyatottságának érdemeivel, diadalmaskodjunk, bár ha megszakad minden kötelék és kapcsolat is, ami minket idelent ahhoz a másik léthez és élethez fűz, és bár ha bezárulnak azok a kilátások is, melyeket ez az élet magamagából nyit nekünk egy másik létre. Kiharcolta nekünk a győzelem érdemeit az ő tökéletes elhagyatottságának végső tusájával, és feláldozta nyomorúságát, szegénységét, kínszenvedését, elhagyatottságát érettünk, hitvány bűnösökért, avégből, hogy az Egyház testében Jézussal egyesült ember ne eshessék kétségbe többé a végórában, midőn minden elsötétedik és minden világosság és minden vigasztalás eltűnik. A benső éjszakának e sivatagába nem kell többé egyedül és veszedelmek közt leszállnunk. Jézus ez elhagyatottság keserű tengerének mélyére süllyesztette az ő benső és külső elhagyatottságát a kereszten, s így nem hagyta magára a keresztényt a halál elhagyatottságában, minden vigasztalás elsötétülésében. A kereszténynek a végső halálküzdelemben nincs többé sivatag, nincs magányosság, nincs elhagyatottság ; mert *Jézus*, aki a világosság, az út és az igazság, szintén megjárta ezt a sötét utat, megáldotta azt és száműzött róla minden rémet és felállította keresztjét ebben a sivatagban.

Jézus, teljesen elhagyatva, egészen szegényen, minden segítség híján, önnönmagát adta oda, miként a szeretet szokta tenni ; sőt magát az ő elhagyatottságát avatta a legdrágább kinccsé ; mert önmagát és egész életét, minden munkáját, minden szeretetét, szenvedését és hálátlanságunk miatt való keserű érzését föláldozta mennyei Atyjának a mi gyöngeségünkért és szegénységünkért. Isten előtt végrendeletet készített és minden érdemét az Egyháznak és a bűnösöknek adta. Mindenkiről gondoskodott ; elhagyatottságában mindenkivel volt az idők végezetéig, és így azokért a tévhitűekért is imádkozott, akik azt vélik, hogy ő, mint Isten, nem érezte a szenvedést és nem szenvedett, vagy csak sokkal kevésbbé szenvedett, mint egy ember, aki hasonló szen-

vedésbe kerül. — Míg azonban én vele együtt imádkoztam és szenvedtem, hallottam, mintha mondaná, hogy *tanítsák azt, hogy ő az elhagyatottságnak ezt a kínját keservesebben szenvedte, mint ahogy egy ember képes lett volna*, mert ő teljesen egyesült az istenséggel és mert ő egészen Isten és ember volt, és most az Istentől elhagyott emberség érzetében mint Istenember, az elhagyatottság szenvedését teljes mélységében érezve, tökéletesen kimerítette.

És ekkép szenvedésében hangos kiáltással bizonyította elhagyatottsága tényét s ezzel megadta a szabadságot minden mélyen sujtottaknak, akik Istent Atyjuknak ismerik el, arra, hogy bizalmas, gyermeki panasszal forduljanak Istenhez.

Három óra tájban Jézus hangos szóval kiáltott: «Eli, Eli, lamma szabaktáni? !» — azaz: «*Istenem, Istenem, miért hagytál el engem?!*»

Midőn Urunk e hangos kiáltása megtörte a körötte uralkodó csöndet, a gúnyolódók ismét a kereszt felé fordultak. Valaki így szólt: «Illést hívja ez». Egy másik felkiáltott: «Hadd lássuk, eljön-e Illés és lesegíti-e őt?» Az Anya pedig, amint meghallotta Fia hangját, nem tudta magát visszatartani és ismét a keresthez sietett; János, Kleofás felesége Mária, Magdolna és Salome követték őt.

Mialatt a tömeg ott zajongott és jajongott, lovon odaérkezett egy csapat, mintegy harminc előkelő férfiúból, akik Judeából és Joppe vidékéről jöttek az ünnepekre. Midőn meghallották, mily rettenetesen bántak el Jézussal, és látták a félelmetes természeti jelenségeket, hangos kifejezést adtak iszonyodásuknak és így szóltak:

— Ó, ó, föl kellene égetni ezt a kegyetlen várost, ha nem állna benne Isten temploma, oly borzasztó bűnterhet vett magára!

Az előkelő idegeneknek e kijelentése kapóra jött a népnek: zúgolódás és jajgatás hangzott fel mindenfelől és a rokonérzésűek összecsoportosultak. A tömeg két pártra oszlott: az egyik jajveszékelt és zúgolódott, a másik dühöngött és gyalázkodott. A farizeusok egyre csöndesebbek lettek, és minthogy zendüléstől féltek, hiszen Jeruzsálemben is nagy volt a zűrzavar, tanácsot tartottak Abenadar századossal, minek folyományaképpen embereket küldtek a közeli kapuhoz és azt bezáratták, hogy így elzárják az érintkezést a várossal; sőt hogy elejét vegyék a lázadásnak, küldönc útján ötszáz katonát kértek Pilátustól és Heródes testőrségéből. Egyelőre Abenadar teremtett rendet és nyugalmat az ő komolyságával és megtiltotta a gúnyolódást, hogy az se izgassa a népet.

Mindjárt három óra után kezdett világosodni, a hold távolodott a naptól, mégpedig ellenkező irányban. A nap fénytelen, ködborított és vörös volt, és a hold lement az ellenkező oldalon, oly gyorsan, mintha leesett volna. Lassankint megjelentek a nap sugarai is ; a csillagok eltűntek ; de azért még mindig homály ült a tájon. A világosság közeledtével a gúnyolódók ismét bátrabbak lettek és diadal-ujjongásba törtek ki; ekkor mondták, hogy «Illést hívja ez !» De Abenadar csöndet és nyugalmat parancsolt.

2. Jézus ötödik szava a kereszten.

Amint világosabb lett, előtűnt Jézus teste a kereszten ; halvány és elgyöngült, egészen elernyedt és fehérebb volt, mint eddig, annyi vért veszített. És így szólt (de nem tudom, imádkozva és csak nekem hallhatóan-e, vagy félhangosan) : «Kisajtoltattam, mint a szőlő, melyet itt először sajtoltak ; minden véremet oda kell adnom, míg víz nem jön ki és a héj fehér nem lesz ; de soha többé itt nem sajtolnak szőlőt».

E szavakra vonatkozóan később láttam egy képet, amint Jáfet itt ezen a helyen szőlőt sajtolt.

Jézus egészen el volt epedve és kiszáradt nyelvvel mondá : «*Szomjúhozom!*» És mivel övéi szomorúan néztek rá, így szólt : «Nem adhatnátok egy korty vizet?» Úgy vélte, a sötétség leple alatt bizonyára senki sem akadályozta volna meg őket. János felelt zavartan : «Ó Uram, elfelejtettük !» Jézus erre ilyesfélét mondott : «Még felebarátaimnak is meg kellett feledkezniök rólam, és nekem egy ital vizet sem nyujthattak, hogy beteljesedjenek az írások !» De ez a feledékenység keservesen fájt neki. Panaszszavára övéi pénzt kínáltak a katonáknak és kérték, adjanak Jézusnak egy kis vizet. De azok nem azt tették, hanem egyikük egy körtealakú szivacsot bemártott az ecetbe, mely egy gyékénnyel befont hordócskában állt ott, de epét is kevert bele. Ámde Abenadar századost már nagyon megindította Jézus sorsa ; elvette a katonától a szivacsot, kifacsarta és tiszta ecettel itatta be. Aztán egy rövid darab izsópcsövet dugott bele, mely szívócsőül szolgált, feltűzte lándzsája hegyére és föltartotta Jézus arca elé, úgyhogy az izsópszár éppen Jézus szájához ért és ő a csövecskén kiszívhatta az ecetet.

Azokból a szavakból, melyeket az Úr még intelmül mondott a népnek, már csak erre emlékszem : «És ha nekem már nem lesz hangom, a halottak szája fog szólani». Mire némelyek azt kiabálták : «Még gyalázkodik !» Abenadar azonban csöndet parancsolt.

XVIII. rész: Jézus meghal a kereszten.

1. A hatodik és hetedik szó. — Jézus halála.

Elkövetkezett *az Úr Jézus órája*. Tusakodott a halállal és hideg veríték szivárgott ki tagjaiból. János a kereszt mellett állt és törölgette Jézus lábait kendőjével. Magdolna, teljesen megtörve a fájdalomtól, a kereszt hátának dűlt. A Szűzanya Jézus és a jobb lator keresztje között állt, Kleofás felesége Mária és Salome karjára támaszkodva, és nézett föl, haldokló Fiára. Ekkor így szólt Jézus :

— *Beteljesedett!*

Fölemelte fejét és hangos szóval kiáltott :

— *Atyám, kezeidbe ajánlom lelkemet!*

Édes, hangos kiáltás volt ; betöltötte a földet és eget. Aztán *lehajtotta fejét és kiadta lelkét*. Láttam lelkét mint fényes árnyékot a kereszt mellett a földbe és a pokol tornácának körébe leszállni. János és a szentasszonyok arcra borultak.

Abenadar százados (születésére nézve arab, később mint tanítványt Ktezifon névre keresztelték), itt, amióta Jézust megitatta az ecettel, lovával a keresztdomb közepén állt, úgyhogy lova elülső része magasabban volt. Hosszan, komolyan, mélyen megrendülve, szüntelen az Úr töviskoronás arcába nézett. Paripája feje szomorúan, betegen lógott, és Abenadar, akinek büszkesége most meghajolt, meg sem húzta már lova kantárját. Ekkor mondotta ki az Úr utolsó szavát, hangos, erős, eget, földet és poklot átható kiáltással. A föld megrendült és a sziklatalaj Jézus és a bal lator keresztje között szélesen tátongóra repedt. Isten tanuságtétele rémülettel és borzadállyal, fenyegetően, hatotta át a gyászoló természetet.

Beteljesedett, igen ! Urunk lelke elhagyta testét, és a meghaló Üdvözítő halálkiáltásától megreszketett mindenki, aki hallotta, sőt a Föld is megrendült és így ismerte el Megváltóját ; de csak a rokonszíveket hasította át a fájdalom éles kardja. Ekkor történt, hogy a kegyelem leszállt Abenadar lelkébe ; akkor reszketett lova, akkor ingott meg a százados szenvedélye és tört meg büszke, kemény értelme, mint a Kálvária szirtje : eldobta lándzsáját és kemény öklével erősen verte mellét, han-

gosan kiáltva egy új ember hangján : «Dícsértessék Isten, a Mindenható, Ábrahám és Jákob Istene ! Ez igaz ember volt, ez valóban Isten Fia !» És sokan a katonák közül, századosuk szavától megrendülve, hasonlóképpen cselekedtek.

Azonban Abenadar, aki most már új emberré, megváltott emberré lett, most, miután Isten Fiának nyilvánosan behódolt, nem akart tovább az Úr ellenségeinek szolgálatában maradni. Leszállt lováról és átadta *Cassius* altisztnek, akit Longinusnak neveznek, fölvette a földről lándzsáját, azt is átadta neki, beszélt katonáival és Cassiusszal, aki most felült a lóra és átvette a parancsnokságot, mert Abenadar elsietett a Kálvária-hegyéről a Gihon-völgyén keresztül a Hinnom-völgy barlangjaihoz, hírül adta az ott rejtőző tanítványoknak az Úr halálát, aztán besietett a városba Pilátushoz.

Midőn Jézus halálkiáltásakor a föld megrendült és a keresztdomb megrepedt, nagy rémület fogta el az összes jelenlevőket ; de ez a rémület áthatott az egész természeten is, mert ugyanakkor széthasadt a templom kárpitja is, sok halott kikelt sírjából, a templomban falak süllyedtek meg, hegyek omlottak le és épületek dűltek össze a világ sok táján.

Abenadar hangosan kimondta meggyőződését és sok katona ugyanígy tett ; a jelenvolt népből és a legutóbb odaérkezett farizeusok közül is sokan megtértek. Mellüket verték, jajveszékeltek és a szent hegyről a völgyön keresztül hazatámolyogtak. Mások megszaggatták ruhájukat és port hintettek fejükre. Félelem és rémület ült meg mindeneket.

János fölkelt a földről, néhány szentasszony, aki eddig a köröndön kívül állott, most benyomult a kereszthez ; fölemelték Jézus Anyját és barátnőit s kivezették a köröndből, hogy megnyugtassák őket.

Miután minden élet Ura megfizette a bűnösökért a halál kínteljes adósságát, és miután, mint ember, lelkét Istenének és Atyjának ajánlotta, testét pedig a halálnak szolgáltatta ki : ezt a szentséges, összetört edényt bevonta a halál hideg, sápadt színe ; teste kínokban reszketett és elfehéredett, és a sebekből lefolyt vércsíkok sötétebbek és láthatóbbak lettek. Arca megnyúlt, orcái beestek, orra vékony és hegyes lett, álla leesett, lehúnyt, vérrel befutott szemei megtörve kinyíltak ; még egyszer, utoljára fölemelte néhány pillanatra töviskoronás fejét és a kínok súlya alatt mellére ejtette. Kiszáradt, elkékült ajkai között nyitott szájában látszott véres nyelve. Kezei, melyek eddig a szegfejeket markolták görcsösen, most szétnyíltak és jobban előre álltak ; karjai kinyúltak, háta a kereszthez tapadt,

és szent testének egész súlya lábaira nehezedett. Ekkor térdei megcsuklottak s egy oldalra fordultak ; lábai megvonaglottak a szeg körül, mellyel át voltak fúrva.

Erre megmerevedtek *Anyja* kezei ; szeme elborult, arca halálsápadtra vált, füle nem hallott, lábai inogtak s ő a földre roskadt. De *Magdolna, János* és a többiek is, a fájdalomtól megtörten, arcukat elfedve, a földre borultak.

Midőn aztán a legszeretőbb, legfájdalmasabb Anya, barátaitól támogatva ismét fölkelt és szemeit fölvetette, látta Fiának a Szentlélektől tisztán fogantatott testét, a húst az ő húsából, a csontot az ő csontjából, a szívet az ő szívéből, isteni megárnyékozásban az ő méhéből alkotott szent edényt, most itt minden ékességtől, minden formától és szentséges lelkétől is megfosztva, kiszolgáltatva a természet törvényeinek, melyeket ő teremtett és melyekkel az ember a bűnben visszaélt és eltorzította őket ; látta őt összetörve, megkínozva, elalaktalanítva, megölve azok kezétől, akiknek megújhodásáért és megelevenítéséért testet vett ! Ó jaj, ott függött kitaszítva, megvetve, kicsúfolva, mint egy bélpoklos, Jézus holtteste, minden szépségnek, igazságnak és szeretetnek élettől megrabolt edénye, szertezúzva, két lator közt a keresztfán ! *Ki foghatja föl Jézus Anyjának, a Vértanuk Királynéjának fájdalmát!*

A nap fénye még zavaros és ködös, a levegő a földrengéskor fülledt és nyomasztó volt, de aztán érzékeny hideg következett. Az Úr holttestének alakja rendkívül tiszteletreméltó és megható volt. A latrok rémesen kicsavarodott testtel, mintegy ittasan függtek keresztjükön ; most már mindketten hallgattak ; Dismas imádkozott.

Három óra múlt, midőn Jézus meghalt. Amint a földrengés okozta rémület elmúlt, több farizeus merészebb lett ; odaléptek a hegyen nyilt repedéshez, köveket dobtak bele, köteleket kötöttek össze és leeresztették a szakadékba ; de mivel nem érték el fenekét, kissé gondolkodóba estek ; a nép jajveszékelése és mellverése is hatott rájuk, és sietve ellovagoltak. Többen közülük egészen megváltoztak lelkükben. A néptömeg is hamarosan elszéledt rémületben és szorongásban a város felé és a völgyekbe. Sokan megtértek. Az ott levő ötven római katona közül egy rész erősítésül ment a kapuőrséghez, míg a kívánt ötszáz főnyi csapat megérkezett ; akkor bezárták a kaput, néhány katona más őrhelyeket foglalt el szanaszét, hogy elejét vegyék a nép összetorlódásának és a zűrzavarnak. Cassius (Longinus) és öt katona ott maradt a köröndben s lehevert a sáncra. Jézus rokonai a keresztet vették körül, vagy leültek vele szemben és siránkoztak, gyá-

szoltak. Több szentasszony visszament a városba. A Kálvária csöndes, magános lett, a gyász helye lett. A távolban, a völgyben és a szemközti magaslatokon hébe-hóba megjelent egy-egy tanítvány óvatos alakja, félénken és kíváncsian nézett a kereszt felé és rögtön visszavonult, ha valaki közeledett.

2. Földrengés és halottak megjelenése a városban.

Midőn Jézus hangos kiáltással lelkét visszaadta mennyei Atyjának, láttam *lelkét*, mint fényjelenséget a kereszt mellett a földre leszállani s vele együtt fényes angyalsereget, közte Gábort is ; láttam, amint ez az angyalsereg egy nagy tömeg gonosz szellemet űzött le a földről a mélységbe. Jézus pedig sok lelket felküldött a pokol tornácából testükbe, hogy a bűnben megátalkodottakat megijesszék, figyelmeztessék és Jézusról tanuságot tegyenek.

Az Úr halálakor történt földrengés alkalmával, midőn a Kálvária-hegye megrepedt, sok minden összeomlott és elsüllyedt az egész világon, főképpen Palesztinában és Jeruzsálemben. Még alig állt be némi nyugalom a növekvő sötétségben a város és a templom területén, midőn a *földrengés*, a sok helyen bekövetkezett beomlások dübörgő zaja még általánosabb rémületet idézett elő ; a jajveszékelő, egymáson keresztülkasul rohanva menekülő emberek végsőkig fokozott borzadalmára innen is, onnan is a feltámadt, támolygó, tompa hangon szóló *halottak* jöttek velük szembe.

A templomban a főpapok éppen folytatni akarták a bárány leölését, melyet a sötétség okozta ijedelem némikép megzavart, és már ujjongtak a visszatérő világosságnak, midőn hirtelen megrendült a föld, tompa dübörgés hallatszott és a beomló falak recsegése-ropogása, kísérve a nagy függöny végighasadásának sivító-sziszegő zajától. Az óriási tömegen egy pillanatra néma borzadály lett úrrá, melyet csak az innen-onnan feltörő jajkiáltás tört meg. Azonban a tömeg oly rendben volt tartva, az óriási templom annyira zsúfolt, a bárányok leölésével elfoglalt emberek nagy seregének jövése-menése oly pontosan szabályozva, a cselekmények : a levágás, a vér kieresztése, és az oltáron való elhintése a megszámlálhatatlan papok hosszú sorai által, hangos énekszóval és kürtök harsogásával körülzengve, oly összefüggő rendben és egymásba kapcsolódó láncolatban volt szabályozva, hogy az ijedelem nem robbant ki mindjárt általános fejvesztettséggé és zűrzavarrá. Igy tehát az óriási épületben, a sok helyiség-

ben és folyosón, egyes helyeken nyugodtan folyt tovább az áldozati tevékenység, míg más pontokon rémület és borzadály lett úrrá ; miközben másutt a papok úgyahogy lecsillapították az izgalmat. De végül is, mikor itt is, ott is megjelentek a halottak, a templomban minden felbomlott és az áldozatot abbahagyták, mintha a templom tisztátalanná lett volna. De még ez az esemény sem tört rá a tömegre oly hirtelenséggel, hogy az emberek egymást taposva hanyatthomlok menekülve, rohantak volna lefelé a templomlépcsőn, hanem lassankint oszlottak szét, úgy hogy egyes csoportok elsiettek, míg más csoportokat a papok és a sorompók feltartóztattak. Ámbár a rémület és félelem nem volt mindenütt egyenlőképpen nagy, mégis egészben véve leírhatatlan volt.

Az ott uralkodó zavarról és fejetlenségről úgy alkothatunk magunknak képet, ha magunk elé képzelünk egy nagy-nagy hangyabolyt teljes, szabályos tevékenységében, amint egyszerre köveket dobnak közibe, vagy egy részét ásóval feltúrják ; míg itt minden felfordul, ott a tevékenység még zavartalanul folytatódik és még a legfeldúltabb pontokon is rögtön mindent helyrehoznak.

Kaifás főpap és udvara azonban kétségbeesett szemtelenséggel nem vesztette el fejét és mint egy fellázadt város okos hatósága, fenyegetésekkel, csoportok szétoszlatásával, rábeszéléssel és mindennemű ravaszkodással elejét vette a veszedelemnek és főkép ördögi nyakasságával s látszólagos nyugodtságával elért annyit, hogy általános, vészhozó felfordulás nem következett be és hogy az egész nép véleménye ezeket a rémes fenyegető jeleket nem értelmezte úgy, mint Jézus ártatlan halálának bizonyítékait. Az Antonia-vár római helyőrsége is mindent elkövetett a rend fenntartására. Ekkép aztán, bár a rémület és zavar nagy volt, és az ünnep el volt rontva, zendülés nem tört ki, és a nagy láng pislogó ijedtséggé lett, melyet a lassan-lassan szétoszló nép hazavitt magával és melyet ott a legtöbbeknél a farizeusok tevékenykedése ismét kioltott.

Igy volt ez *általánosságban;* a *részletek* pedig, amennyire emlékszem, a következők voltak. A templomszentély bejáratának két nagy oszlopa, melyek közt egy gyönyörű függöny lógott, fönt szétvált és ledűlt, a baloldali délnek, a jobboldali északnak ; az architráv, melyet tartottak, leomlott, és a nagy függöny felülről lefelé egész hosszában süvöltve végigrepedt és szétnyílva kétfelé hullott. Ez a függöny több színben pompázott : piros, kék, fehér és sárga színben. Égkörök voltak rajta kirajzolva, meg alakzatok, pl. az érckígyó. Most be lehetett látni a szen-

télybe. Simeon imacellájánál a templomnak ebben a részében az északi falból kidűlt egy hatalmas kő és a cella boltozata beomlott. Egyes csarnokokban a padlózat besüllyedt, küszöbök elmozdultak és oszlopok meginogtak.

A szentélyben megjelent a templom és az oltár között megölt *Zakariás* főpap és fenyegető szavakat kiáltott ; szólt a *másik Zakariás*[1] és *János* haláláról is és általában a próféták legyilkolásáról. Abból a nyílásból tűnt elő, mely a Simeon cellája mellett kiesett kő helyén támadt, és a szentélyben levő papokhoz beszélt.[2]

Az agg Simeon papnak, aki Jézus bemutatásakor a templomban jövendölt, egyik ősapja volt Simon Justus, egy jámbor főpap. Most ennek két, korán elhalt fia is megjelent a természetesnél nagyobb szellemalakban a nagy tanító szószékén és fenyegető szókat mondott a próféta megöléséről és az áldozatról, melynek most már vége, és intett mindenkit, hogy fogadják el a Megfeszített tanításait.

Az oltárnál megjelent *Jeremiás* és ő is fenyegető szavakat mondott : az áldozat lezárult s most egy új áldozat kezdődik. Ezeket a megjelenéseket és beszédeket azokon a helyeken, ahol csakis Kaifás vagy a papok hallották, ezek letagadták és eltitkolták és szigorúan tilos volt erről beszélni.

De támadt még egy nagy zaj : a Szentek Szentjének ajtai felpattantak és egy hang hallatszott : «Menjünk innen !» És láttam *angyalokat kivonulni a templomból.* A füstölő-áldozat oltára megingott és egy füstölő edény feldűlt ; az írástekercsek tartálya kiborult és az írások szanaszét gurultak ; a zűrzavar fokozódott, már azt sem tudták, mennyi idő van. Nikodémus, Arimateai József és sokan mások elhagyták a templomot és eltávoztak. Itt-ott holttestek hevertek, más feltámadt halottak járkáltak a nép közt és a csarnokokban és fenyegető szavakat mondtak ; de a templomból kivonuló angyalok szavára visszatértek sírjukba. A tanító szószék az előcsarnokban összeomlott. Többen ama harminckét farizeus közül, akik legutóbb érkeztek a Kálváriára, e zűrzavar közepette visszatértek a templomba, és mivel a kereszt alatt már megtértek, most e jelenségek még jobban megrendítették őket, úgyhogy Annásnak és Kaifásnak heves szemrehányásokat tettek és elhagyták a templomot.

Annás, aki titokban Jézus legfőbb ellensége volt és már

[1] Vagyis Ker. Szent János atyja. Emmerich kijelentése szerint ezt a Zakariást Heródes ölette meg Jeruzsálemben azért, mert nem akarta elárulni, hol tartózkodik fia.

[2] A tulajdonképpeni templom három részre volt osztva : az *előcsarnokra*, a *szentélyre* és a *szentek szentjére*.

régóta vezette Jézus és tanítványai ellen az összes fondorlatokat s a hamis tanukat is kioktatta, most szinte őrült volt a félelemtől és a templom rejtett helyiségeiben egyik zugból a másikba menekült. Láttam, amint a görcsökben vonagló, nyöszörgő és kiabáló főpapot egy eldugott helyiségbe vitték, s ott feküdt néhány hívétől körülvéve. Kaifás egyszer erősen átölelte, hogy bátorságot öntsön beléje, de hiába ; a halottak megjelenése a végső kétségbeesésbe hajszolta. *Kaifásban*, noha őt is nagy félelem gyötörte, olyan kevély és nyakas ördög lakott, hogy nem árulta el rémületét. Dacolt mindennel és Isten fenyegető jeleinek és saját titkos félelmének vakmerő homlokkal gyűlöletét és kevélységét szegezte ellene. Midőn azonban a szent cselekmények folytatását nem tudta többé keresztülvinni, megparancsolta, hogy titkoljanak el minden jelenséget és eseményt, ami nem lett köztudomású az egész nép előtt. Ő maga is, de papjai által is azt hirdette, hogy Isten haragjának e jeleit a megfeszített galileai hívei okozták, akik tisztátalanul jöttek a templomba ; és hogy csakis a szent törvénynek ellenségei, melyet Jézus maga is fel akart forgatni, idézték elő ezeket a borzalmakat, és hogy igen sokat a galileai varázslatának rovására kell írnia, aki, mint életében, úgy halálában is megzavarta a templom nyugalmát. Ekkép sikerült Kaifásnak sokakat meggyőzni, másokat meg fenyegetésekkel megfélemlíteni ; mindazáltal sokan mélyen meg voltak rendülve és eltitkolták véleményüket. Az ünnepet a templom megtisztulásáig elhalasztották. Sok bárány nem is került leölésre. A nép apránkint elszéledt.

Zakariás sírja a templom fala alatt mélyen besüllyedt és beomlott, s ezáltal a falból kövek estek ki. Zakariás kijött a sírból, de nem tért vissza bele ; én nem tudom, hol vetette le ismét porhüvelyét. Simon Justus feltámadt fiai visszahelyezték testüket a sírboltba a templomhegy alatt, midőn Jézus holttestét előkészítették a temetésre.

Mialatt mindezek történtek a templomban, *Jeruzsálem sok részében is hasonló rémület uralkodott.* Mindjárt három óra után sok sír beomlott, különösen az északnyugati kertvidéken a városon belül. Láttam a sírokban néhol benn feküdni a beburkolt holttesteket ; másutt meg elporladt ruhákat és csontokat; némely sírból kellemetlen szag áradt. *Kaifás törvényházában* beomlottak azok a lépcsők, melyeken Jézus állt a gúnyolódások közepette ; ugyanott az előcsarnokban beomlott a tűzhely egy része is, ahol Péter tagadása kezdődött. Oly nagy lett a pusztulás, hogy új bejáratot kellett csinálni. Itt jelent meg az életbe visszatért teste annak a Simon Justus főpapnak, akinek nemzet-

ségéből való volt Simeon, aki Jézus bemutatásakor a templomban jövendölt. Ez a jelenség fenyegető szavakat mondott az igazságtalan ítéletről, melyet itt mondtak ki. A főtanács több tagja jelen volt. Azok a férfiak, akik tegnap éjjel Péternek kieszközölték a bebocsátást, megtértek és elmentek a barlangokba a tanítványokhoz.

Pilátus palotájában összetört az a kő és besüllyedt az a hely, ahol Pilátus megmutatta Jézust a népnek. Minden ingott és rengett, és a közeli törvényházban elsüllyedt az egész hely, ahol az aprószentek testei el voltak ásva. A városban még sok más helyen is beomlottak építmények és meghasadtak falak ; de teljesen egy épület sem pusztult el. A megzavarodott és babonás *Pilátus* nagy rémületben volt és képtelen minden kormányzati ténykedésre ; a földrengés megrendítette az ő palotáját is, hullámzott és mozgott alatta a talaj, s ő egyik szobából a másikba szaladgált. A halottak az előudvarból kiáltották fejére igazságtalan bíráskodását és ellentmondó ítéletét. Abban a hiszemben, hogy ezek annak a Jézus prófétának istenei, bezárkózott a ház legtitkosabb zugába, ott isteneinek tömjénezett és áldozott, és fogadalmat tett nekik, avégett, hogy azok a galileai isteneit tegyék ártalmatlanná. Heródes szinte őrjöngött palotájában és bezáratott minden ajtót-ablakot.

Mintegy százan voltak azok a halottak, minden korszakból, akik Jeruzsálemben és környékén beomlott sírjukból testükkel kiszálltak és legtöbbnyire párosával jártak-keltek a városban, az ide-odafutkosó emberek elé álltak és rövid vádbeszédekkel Jézusról tanuságot tettek. A sírok legnagyobb része magánosan feküdt kint a völgyekben ; de volt sok sír az újabban benépesült városrészekben is, főkép északnyugaton a kertek táján, a saroktorony és a megfeszítés tornya közt, továbbá a templom körül és alatt is voltak nagy számmal elfeledett, eldugott sírok.

Nem minden holttest támadt fel, amely a sírok beomlása folytán látható lett ; némelyek csak azért lettek láthatók, mert a feltámadtakkal közös sírban voltak. Sokan azonban, akiknek lelkét Jézus a pokol tornácából felküldte a földre, kikeltek sírjukból, fölemelték halotti leplük arcfedőjét, és mintegy lebegve mentek végig az utcákon övéik háza felé. Bementek utódaik lakásába és fenyegető vádbeszédekben vetették szemükre részességüket Jézus megölésében. Láttam egyes alakokat összejönni, egykori barátságuk alapján, és kettesével az utcákon járni. A hosszú halotti lepeltől nem láthattam lábuk mozgását ; mintegy könnyedén lebegve vonultak a talaj fölött. Kezeik vagy be voltak pólyázva széles gyolcssávokkal, vagy a karjaik

köré kötött bő ruhaujjaik kezeiken túl hosszan lelógtak. Az arcfedők fel voltak hajtva fejükre ; sárga, sápadt arcuk szárazan és kiaszottan nézett ki hosszú szakállukból. Szavuk idegenül és szokatlanul hangzott ; az egyetlen életjel, amit adtak, beszédük volt és az a cirkálás egyik helyről a másikra, feltartóztathatatlanul és semmire körülöttük ügyet nem vetve ; sőt beszédjük is mintha csupán puszta hang lett volna. Különbözőképpen voltak öltözve, haláluk idejének szokása, életkoruk és állásuk szerint. Az útelágazásoknál, ahol a Golgothára vonuló menet előtt kikürtölték Jézus halálos ítéletét, meg-megálltak, Jézus dicsőségét hirdették s gyilkosaira jajt kiáltottak. Az emberek távol álltak meg tőlük, figyeltek és remegtek, s ha a szellemalakok feléjük mentek, elszaladtak. A Forumon Pilátus palotája előtt hallottam, amint fenyegető szavakat kiáltottak ; emlékszem erre a szóra : «Véres bíró !» Az emberek házaik legbelsőbb zugaiba menekültek és elbújtak ; nagy volt a félelem a városban. Négy óra tájban a halottak visszatértek sírjaikba. De Urunk feltámadása után sokan ismét feltámadtak közülük. Az áldozati ünnepség megszakadt és mindenütt zűrzavar uralkodott ; a népnek csak egy csekély része ette meg este a húsvéti bárányt.

A sötétséget és a földrengést nemcsak Jeruzsálemben és környékén láttam, hanem *az ország más vidékein is*, sőt láttam a rémületet és pusztulást egészen távoli helyeken is elterjedni. Ma is emlékszem még a következőkre. *Thirzában* leomlottak annak a börtönnek tornyai, melyből Jézus egykor foglyokat váltott ki, és még más épületek is. *Chabul* földjén sok helység nagy károkat szenvedett. Egész *Galileában*, ahol Jézus legtöbbet járt-kelt, láttam sok községben épületeket, különösen farizeusok házait, akik leghevesebben üldözték Jézust és most mind az ünnepen voltak, összedűlni, és asszonyaikat, gyermekeiket maga alá temetni.

A *galileai tónál* nagyon jelentékeny pusztulások történtek. *Kafarnaumban* igen sok épület beomlott ; a rabszolgafalu, Tibériás és a kafarnaumi százados, Zerobabel kertjei között, úgyszólván teljesen elpusztult. Az egész szirtfok a százados szép kertjei előtt Kafarnaum mellett leszakadt, a tó vize elárasztotta a völgyet és egészen Kafarnaum közelébe áradt, pedig a város egyébként jó félóránnyira van onnan. Péter háza és a Szűzanyáé Kafarnaum előtt a tó felé épségben maradt.

A *galileai tó* erősen háborgott ; partjai némely helyeken kiterjedtek, másutt visszahúzódtak ; alakja feltűnően megváltozott : közeledett mai alakjához és egyáltalán közelebbi környékében alig lehet már felismerni. Főképpen nagy volt

a változás déli végén mindjárt Tarichea alatt, ahol egy hosszú, fekete, kocsival is járható kőgát elválasztja a tavat egy ingoványtól és biztos irányba tereli a Jordán áradását. Ez a gát most teljesen beomlott és ott nagy pusztulás következett be.

A tó keleti partján, ahol a gergezaiak sertései a tóba pusztultak, sok töltés elsüllyedt ; épígy Gergezában, Gerazában és az egész Chorazin-kerületben. A második kenyérszaporítás hegye is erősen megrendült és az a kő, melyen a kenyérszaporítás végbement, kettérepedt. Paneasban és környékén is sok építmény összedűlt. *Dekapolisz* tartományban fél városok elsüllyedtek és sok ázsiai helység nagy károkat szenvedett, pl. Nikaea, de leginkább sok község Paneastól keletre és északkeletre. Felső-Galileában is nagy pusztulást láttam és a legtöbb farizeus hazatérett az ünnepekről, otthon gyászos állapotokat talált. Többek még Jeruzsálemben hírt kaptak a bajokról, s ezért Jézus ellenségei is egészen pünkösd utánig nagyon csöndesek voltak és nem mertek Jézus hitközségének bármi kellemetlenséget okozni.

A *Garizim-hegyén* láttam az ottani templom sok részét beomolva. Állt ott egy kút fölött egy bálványszobor, kis csarnokban, melynek teteje a szoborral együtt a kútba zuhant. *Názáretben* a fele beomlott a zsinagógának, melyből Jézust kitaszították ; a hegynek az a része is, ahonnan le akarták lökni, lezuhant a völgybe.

Egyes hegyek, völgyek és vá osok nagy pusztulást szenvedtek. A *Jordán* medrében is sok változás történt, mert a tópart eltolódásai és a tóba torkolló kis folyók eltérülései akadályokat hoztak létre és megváltoztatták az árteret, úgyhogy azóta a Jordán folyása több ponton jelentékenyen eltér az azelőttitől. Machaerusban és Heródes más városaiban minden csöndes maradt ; ez a vidék kívül feküdt a bűnhödés és fenyegetés körén, hasonlóan azokhoz a férfiakhoz, akik a Getszemáni-kertben nem estek le, tehát nem is keltek föl ismét.[1]

Némely tájakon, ahol sok gonoszlélek tartózkodott, láttam, amint ezek gyakran a leomló épületekkel és hegyekkel együtt csapatostul elsüllyedtek; és ilyenkor a föld megrendülései emlékeztettek a megszállottak vonaglásaira is, midőn az ellenség érzi, hogy távoznia kell. Mikor Gergezában az a hegyfok, ahonnan egykor az ördögök a sertéscsordával együtt a tópart melletti ingoványba rohantak, most maga is beleszakadt ebbe a mocsárba, láttam egy nagy sereg gonoszlelket a heggyel együtt, mint valami vészes felhőt, a mélységbe zuhanni.

[1] Heródeshez nem akart az Úr a csodás természeti jelenségek nyelvén szólni, mint ahogy az Olajfák-hegyén sem kényszerítette leesésre leghalálosabb ellenségeit, mivel megátalkodottak voltak.

XIX. rész: Események közvetlenül Jézus halála után.

1. Arimateai József elkéri Pilátustól Jézus holttestét.

Alig, hogy e borzasztó események után némi nyugalom állott be Jeruzsálemben, a megzavarodott Pilátust is azonnal megrohanták mindenfelől hírekkel a történtekről, és a zsidók főtanácsa is — miként már reggel elhatározta — izent Pilátusnak, hogy töresse meg a megfeszítettek csontjait és az így megölteket vétesse le a keresztről, nehogy ottmaradjanak lógva szombatra. Pilátus tehát kiküldette evégből a poroszlókat a vesztőhelyre.

Rögtön ezután láttam *Arimateai Józsefet*, a tanács tagját, Pilátushoz menni. Ő már értesült Jézus haláláról és megbeszélte Nikodémussal, hogy az Úr holttestét az ő (József) kertjében, közel a Kálváriához, egy új sziklasírban fogják eltemetni. Azt hiszem, már láttam őt odakint a kapu előtt is, amint mindent megfigyelt; emberei pedig már kint voltak a sírkertben, tisztogattak és a sír belsejében mindent elrendeztek. Nikodémus elment egy-két helyre, lepleket és fűszereket vásárolt be és várta most Józsefet.

József Pilátust nagy zavarban és félelelemben találta. Megkérte nyiltan és bátran, engedje meg, hogy levehesse Jézusnak, a zsidók királyának testét a keresztről, mert el akarja temetni saját sírjába. Pilátust csak még jobban felizgatta, hogy íme, egy előkelő férfi oly sürgetve kéri azt, hogy tisztelhesse Jézus testét, melyet ő oly gyalázatosan megfeszíttetett; így aztán Jézus ártatlansága még jobban nyomasztotta. De leplezte zavarát és kérdezte: «Hát már meghalt?» Ugyanis csak pár perccel előbb küldött ki poroszlókat, hogy a megfeszítetteket csontjaik összetörésével megöljék. Hivatta tehát Abenadar századost, aki már hazatért a barlangokból, ahol néhány tanítvánnyal beszélt. Abenadar jött és Pilátus megkérdezte tőle, vajjon meghalt-e már a zsidók királya. Erre Abenadar elmondta az eseményeket: az Úr halálát három órakor, utolsó szavait és hangos kiáltását, a földrengést és a szikla megrepedését. Pilátus látszólag csak csodálkozott, hogy Jézus halála oly gyorsan következett be,

mert a megfeszítettek rendszerint tovább szoktak élni ; de bensőleg megrettent s megzavarodott a jeleknek és Jézus halálának összetalálkozásától. Talán némiképp szépíteni akarta kegyetlenségét azzal, hogy Arimateai Józsefnek rögtön parancsot állított ki, melyben neki ajándékozza a zsidók királyának holttestét és rábízza, hogy levegye a keresztről és eltemesse. A helytartó örült, hogy ekkép keresztülhúzhatja a főpapok tervét, akik arra számítanak, kaján örömmel, hogy Jézus tetemét a két latorral együtt tisztesség nélkül egyszerűen elássák. Pilátus küldött is ki valakit, valószínűleg magát Abenadart, mert láttam őt a keresztnél Jézus levételekor.

Arimateai József ekkor eltávozott Pilátustól és elment Nikodémushoz, aki őt egy jólelkű asszonynál várta ; ennek háza egy széles utcában állt, közvetlen ama szűk utca mellett, ahol Jézust mindjárt a keresztút kezdetén annyi gyalázat érte. A bebalzsamozáshoz szükséges füvek és fűszerek egy részét maga Nikodémus vásárolta be ennél az asszonynál, aki fűszerrel kereskedett, más cikkeket pedig, amiket az asszony nem tartott, meg bizonyos kendőket és pólyákat a tetem beburkolózására az asszony másutt vásárolt be és hazahozott. Mindezeket aztán összegöngyölte és Nikodémusnak kényelmesen vihető csomagba kötötte. József még elment valahová és vett egy nagyon szép, finom gyapotlepedőt, hat könyöknyi hosszút és több könyöknyi széleset ; szolgái pedig a Nikodémus házánál levő fészerből előszedtek létrákat, kalapácsokat, harapófogókat, víztömlőket, vedreket, szivacsokat és mindenféle egyebeket, amire dolgukhoz szükség volt ; az apróbb tárgyakat felrakták egy könnyű tragacsra, olyanfélére, amilyenen Keresztelő János holttestét tanítványai elszállították Machaerusból, Heródes várkastélyából.

2. Jézus oldalát megnyitják. — A latrok csontjainak összetörése.

A *Golgothán* eközben szomorú csönd uralkodott. A nép félénken elszéledt és elrejtőzött. Jézus Anyja, János, Kleofás felesége, Mária Magdolna és Salome hol álltak, hol ültek befödött fejjel a kereszttel szemben és gyászoltak. Néhány katona a sáncon üldögélt ; lándzsájukat beszúrták a földbe maguk mellett ; beszélgettek lefelé a hegyről távolabb álló bajtársaikkal. Cassius ide-oda járkált lován. Az ég borús volt és valami mély gyász feküdt rá az egész természetre. Ekkor hat poroszló érkezett ; létrákat, lapátokat és köteleket hoztak magukkal és súlyos, háromélű vasrudakat a lábszárcsontok összetörésére.

Midőn a poroszlók bevonultak a köröndre, Jézus hozzátartozói kissé hátrább mentek, és Máriát újabb szívtépő aggodalom fogta el, hogy a poroszlók talán még a kereszten is bántalmazni fogják Jézus testét; mert már másztak is fel a keresztre és azt állították, hogy Jézus csak színleli a halált. De mivel megtapogatták és úgy találták, hogy már egészen kihűlt és merev, azonkívül János is a Szűzanya óhajtására kérlelte a katonákat, egyelőre békén hagyták az Úr tetemét, bár nem látszottak meggyőződve lenni arról, hogy igazán meghalt. Ezután létrán felmásztak a latrok keresztjeihez; ketten az éles vasrudakkal összezúzták mindkét lator karcsontjait a könyök alatt és fölött, egy harmadik ugyanígy tett a térdük fölött és a lábszárcsontokkal; miközben Gezmas irtózatosan üvöltött, mert neki három ütéssel még mellét is beszakították. Dizmas nyöszörgött és meghalt a kínok közt, és ő lett az első halandó, aki viszontlátta Megváltóját. Ezután kioldották a köteleket és hagyták a tetemeket a földre lezuhanni; ezeket aztán kötelekkel elvonszolták a völgybe a domb és a városfal közé és ott elásták.

Jézus halálában még mindig kételkedni látszottak, és Jézus hozzátartozói — a borzalmas csonttörések láttára — még jobban rettegtek attól, hátha még visszajönnek a poroszlók. Azonban *Cassius* altiszt, akit később Longinusnak neveztek, egy huszonöt éves, hebehurgya, roppant ügybuzgó katona, akinek bamba, kancsal szeme és fontoskodó magaviselete sok csúfolódásra adott alkalmat alantasai közt, hirtelen valami csodálatos buzgóságra gyulladt. A poroszlók gyalázatos kegyetlensége és dühe, a szentasszonyok gyásza és félelme, és a benne hirtelen felgyúlt szent buzgalom kegyelme egy jövendölés beteljesítőjévé tette őt. Összetolható lándzsáját kihúzta, rátűzte hegyét, és megfordítva lovát, felvágtatott a szűk keresztdombra, ahol a ló alig tudott megfordulni, és láttam, amint a sziklarepedés előtt megállította paripáját. Ekképpen megállva a jobb lator és Jézus keresztje között, úgyhogy az Úr keresztje tőle jobbról esett, két marokra kapta lándzsáját és oly erővel *döfte bele fölfelé a szentséges testnek* behorpadt, megfeszült *jobb oldalába* a beleken és a szíven keresztül, hogy a lándzsa hegye a bal mellen kijött és egy kis sebet nyitott; és amint a szent lándzsát hevesen kihúzta a testből, Jézus jobb oldalának széles sebéből bőséges vér- és vízpatak ömlött alá és Cassius fölfelé néző arcát elárasztotta üdvvel és kegyelemmel. Leugrott lováról, térdreesett, mellét verte és hangosan megvallotta Jézust az összes jelenlevők előtt.

A Szűzanya és a többiek, akiknek szeme állandóan Jézusra volt szegezve, riadtan szemlélték Cassius hirtelen cselekvését és a kereszthez rohanva, jajkiáltással kísérték a lándzsadöfést. Mária úgy érezte, mintha a döfés az ő szívét járta volna át, és barátnői karjaiba omlott, mialatt Cassius térdenállva hangosan megvallotta Jézust és örvendezve magasztalta Istent, mert hitt és lelke megvilágosodott, s most már tisztán és világosan látott. Testi szemei épúgy, mint lelki szemei meggyógyultak és megnyíltak. De mindnyájukat is azonnal a legtiszteletteljesebb meghatottság fogta el a Megváltó vérének láttára, mely vízzel vegyülve habzóan gyülemlett össze a kereszt alatt a sziklatalaj gödrébe. Cassius, Mária, a szentasszonyok és János a náluk levő ivóedényekkel a vért és vizet palackokba gyüjtötték és kendőkkel felitatták.[1]

Cassius teljesen megváltozott; kancsalsága eltűnvén, arca egészen kisimult, egész lénye mélyen meghatódott és megalázkodott. A katonákat is megindította a rajta végbement csoda: ők is térdreestek és mellüket verve megvallották Jézust. A vér és a víz az Úr tágan megnyílt oldalából bőségesen omlott le. Mélységes meghatottsággal felgyüjtötték, és Mária és Magdolna könnyei belevegyültek. A poroszlók nem jöttek vissza, mert időközben megkapták Pilátus parancsát, hogy Jézus holttestét ne bántsák, minthogy ő azt Arimateai Józsefnek ajándékozta.

Cassius lándzsája több darabból állt, melyeket egymásba lehetett illeszteni, úgy hogy ha össze volt tolva, vaskos, erős rúdnak látszott, és síma, körtealakú nyele volt. Felső végébe beleillesztették a hegyét, alul pedig két mozgatható, éles, görbe vasat húztak ki, ha a lándzsát használni akarták.

Mindez négy óra után történt Jézus keresztje körül. Ezalatt Arimateai József és Nikodémus a temetéshez szükséges dolgok beszerzésével voltak elfoglalva. Mikor azonban Jézus barátai a Golgothán József szolgáitól, akik a sírt mentek kitisztogatni, megtudták, hogy József Pilátus engedélyével Jézus testét leveszi a keresztről és eltemeti a saját kertjében levő sírba: János a szentasszonyokkal rögtön a városba ment a Sion-hegyére, hogy

[1] Emmerich ezt is mondotta: «*Cassius*, akit *Longinusnak* kereszteltek, később mint szerpap hirdette Krisztust és mindig magával hordozta a szent vért. Ez be volt száradva, és találtak belőle sírjában Itália egyik városában, nem messze onnan, ahol Szent Klára élt. Ebben a városban van egy zöld tó kis szigettel. Cassius tetemét bizonyára odavitték». A látnoknő, úgy látszik, Mantovát érti e város nevén, ahol valóban él ilyen hagyomány. V. ö.: *Acta Sanctorum*, március 15.

a Szent Szűz kissé kipihenje magát és hogy ő maga még néhány, a temetéshez szükséges holmit elvigyen. A Szűzanyának volt egy kis lakása a Coenaculum melléképületében. Nem a közeli kapun mentek át, hanem délebbre azon a kapun át, mely Betlehembe vezet, mert a közelebbi kapu zárva volt és belül katonaság szállta meg, ahogyan a farizeusok kívánták a nép nagy izgatottsága miatt.

3. Néhány helyszíni adat a régi Jeruzsálemről.[1]

Jeruzsálem *keleti* oldalán az első kapu a templom délkeleti sarkától délre az, amely *Ofel* városrészbe vezet ; az a kapu pedig, mely a templom északkeleti sarkától északra legközelebb áll, a *Juh-kapu*. E két kapu közt azonban nemrég még egy kaput nyitottak ; ez néhány olyan utcába visz, melyek keresztülkasul futnak a templomhegy keleti oldalán és leginkább kőfaragók és más munkások lakják. Ezek a házak a templom alapfalaihoz vannak ragasztva. E két utca házai legtöbbnyire Nikodémus tulajdonai, ő építtette azokat. A bérlő kőfaragók vagy bért fizetnek neki, vagy ledolgozzák a házbért, mert vele és barátjával, Arimateai Józseffel állandó összeköttetésben vannak ; az utóbbinak ugyanis hazájában nagy kőbányái vannak s ő ezzel kereskedik. Nikodémus pedig nemrégiben szép új kaput építtetett ezekhez az utcákhoz. Ezt *Moriah-kapunak* nevezik. Mikor elkészült, Jézus ment át rajta először virágvasárnap. Tehát Nikodémus új kapuján vonult át, amelyen keresztül még senki sem ment ; és Arimateai József új sírboltjában temették el, amelyben őelőtte még senki sem feküdt. Ezt a kaput a későbbi időkben befalazták és az a monda keletkezett róla, hogy a keresztények egykor ezen fognak bevonulni. Még ma is áll azon a tájon egy befalazott kapu, melyet a mohamedánok «aranykapunak» neveznek.

Ha a falakon keresztül lehetne menni, az egyenes út a Juh-kaputól nyugati irányban körülbelül a középen jutna ki a Sion északnyugati vége és a Golgotha között. Ettől a kaputól a Golgotháig egyenes vonalban jó háromnegyed óráig tart az út, Pilátus palotájától pedig a Golgotháig egyenes vonalban mintegy negyven percig.

[1] Emmerich Anna Katalinnak itt következő helyszíni adatai pontosan egyeznek azokkal a helyrajzi följegyzésekkel és térképekkel, melyeket P. *Stock* Simon O. C. 1888-ban és 1889-ben, a legpontosabb vizsgálatok alapján Jeruzsálem szent helyeiről készített és szíves volt a kiadónak rendelkezésére bocsátani.

Az *Antonia-vár* a templomhegy északnyugati sarkán áll egy előreugró sziklán. Ha az ember Pilátus palotájától nyugat felé balra fordul az ívboltozaton keresztül, akkor a vár balról esik. Ennek az erődnek egyik falán van egy magasan fekvő nyitott tér, ahonnan el- és le lehet látni a Forumra. Onnan szokott Pilátus egyetmást kihirdetni a népnek, pl. új törvényeket.

A keresztúton a városon belül a Kálvária-hegye többször Jézustól *jobbfelé* esett (tehát Jézus útja részben okvetlenül délnyugati irányban ment) ; Jézus útja egy belső városfal kapuján vitt keresztül ; ez a fal Sion felé vonul, amely városrész nagyon magasan fekszik. Ezen a falon kívül nyugatra fekszik egy városrész, melyben több a kert, mint a ház. A legkülső városfal felé vannak szép sírok is, művészien kifaragott, kifalazott bejáratokkal és fölöttük gyakran kedves kertecskék díszelegnek. Ezen a tájon áll Lázár jeruzsálemi háza.

A saroktoronnyal szemben, ahol a külső nyugati városfal délnek kanyarodik, szép kertek terülnek el, melyek Lázár házához tartoznak és a falakig terjednek ; úgy hiszem, a nagy Juhkapu mellett Lázárnak saját kis kapuja vezet a városfalon át ezekbe a kertekbe. Lázár beleegyezésével Jézus és övéi gyakran jártak ezen ki és be. Az a kapu az északnyugati sarkon Bethsur irányában visz, mely északabbra fekszik, mint Emmaus és Joppe.

A legkülső városfaltól északra több királysír fekszik. A városnak ez a nyugati, még kevéssé beépített része a legmélyebben fekvő rész ; a városfal felé kissé lejt, majd annak közelében ismét emelkedik. Ezen az emelkedésen szép kertek és szőlők feküsznek ; mögöttük egy széles kifalazott út visz a falakon belül, mely kocsival is járható itt-ott és felhágói vannak a falakhoz és tornyokhoz, mert ezeknek nincs a belsejükben feljárat, mint a mi tornyainkban. A falon túl, a városon kívül, van még egy lejtő a völgy felé, úgyhogy a fal e mély városrész körül fut, mint valami magas sáncon. A külső lejtőn a falak előtt még vannak kertek és szőlők. Jézus keresztútja nem ment keresztül a város kertes területein ; ez a táj útja végén északra, jobbról feküdt. Cyrenei Simon pedig erről jött, aztán befordult a keresztútra. A kapu, melyen át Jézust kivezették, nem néz egyenesen nyugatnak, hanem a nap délután négyórai állása irányában (délnyugatnak).

A *baloldali városfal*, ha a kapun kilépünk, rövid darabon délnek halad, majd nagyot kanyarodik nyugat felé és aztán újból déli irányban megy a Sion-hegye körül. A falnak e baloldala után, ha kifelé megyünk a Sion felé, áll egy hatalmas *torony*,

olyan, mint egy erőd. Ezen az oldalon, nagyon közel a kivezetés kapujához, áll egy másik ; ezek a városnak egymáshoz legközelebb levő tornyai. Nincsenek messzebb egymástól, mint itt Dülmenben a vártorony a Lüdinghausertortól. Ez a torony nyugatra néz a völgy felé és az út tőle balra kissé déli irányban Betlehem felé visz.

Jézus kivezetésének kapuján túl az út csakhamar északnak (jobbra), a *Kálvária-hegye* felé visz, mely a város felé néző, keleti oldalán meredek, nyugati oldalán pedig szelíden lejtős. Rajta túl nyugat felé lehet látni az emmausi út egy darabját ; itt van egy rét az út mellett, ahol láttam Lukácsot, amint növényeket gyüjtött, mikor Kleofással Jézus feltámadása után Emmausba ment, és az Úr Jézus megjelent nekik. Jézus a kereszten északnyugati irányban nézett. Ha fejét a kereszten jobbra fordította, láthatott valamit az Antonia-várból. A Kálváriától keletre és északra szintén kertek, sírok és szőlők feküdtek egészen a városfalakig. A Kálvária-hegy lábánál, északkeletre ásták el a keresztet. A kereszt feltalálásának helyétől északkeletre is szép szőlőterraszok terülnek el. Ha az ember a kereszt helyétől délfelé néz, Dávid vára alatt ellát Kaifás házára.

4. A Koponyák Hegye elnevezés.

Midőn a keresztrefeszítés sziklájának különféle neveiről : «Golgotha», «Kálvária», «Koponyák Hegye» elnevezésekről elmélkedtem, nagyon részletes képet kaptam erről a helyről és szemléletem kiterjedt *Ádámtól egészen Krisztusig*. Amire még emlékszem belőle, az a következő.

Láttam *Ádámot, amint abban a barlangban, ahol Jézus az Olajfák-hegyén vért izzadott*, a Paradicsomból kiűzetvén kesergett. Láttam, amint Isten Évának a betlehemi istállóbarlangban megígérte *Szethet* és ahol Éva csakugyan megszülte Szethet. Láttam Évát ugyanazokban a barlangokban tartózkodni, ahol később a Hebronnál a Maszfa esszénus-kolostor állt.

Jeruzsálem vidékét később, a vízözön után, egészen másnak láttam. Sivár, fekete sziklatáj volt és egészen mélyen a Kálvária-hegy alatt (a vízözönkor egy nagy szikla gördült reá) megmutattatott nekem *Ádám és Éva sírja*. Hiányzott egy fej és egy csontváz fele és mélyen a föld alatt feküdt egy koponya egy hozzá nem tartozó csontvázban.

Már láttam többször, hogy Ádám és Éva csontjai nem maradtak mind sírjukban. *Noéval* volt egynéhány a bárkában e cson-

tokból és ezek aztán öröklődtek az ősatyáknál nemzedékről nemzedékre. Láttam, hogy Noé, sőt Ábrahám is, áldozatbemutatáskor mindig föltették az oltárra Ádámnak néhány csontját és eközben emlékeztették Istent adott ígéretére. Mikor Jákob Józsefnek azt a tarka köntöst ajándékozta, láttam, hogy átadta neki Ádám csontjait is mint szentséget. József azokat állandóan keblén hordozta, és azok József csontjaival együtt belekerültek az első szentségládába, melyet Izrael fiai Egyiptomból magukkal vittek. Sok ilyen tárgyat láttam, de ezeket részint elfelejtettem, részint most nem érek rá elmondani.

A «Koponyák Hegye» elnevezés keletkezéséről a következőket adatott látnom: Láttam a Kálvária-hegyét *Elizeus* próféta idejében. Nem olyan volt, mint Jézus idejében; domb volt, sírokhoz hasonló barlangokkal és falakkal. Láttam Elizeus prófétát ott lemenni a mélységbe; nem tudom, testileg tette-e vagy látomásban; láttam, amint egy kőteknőből, melyben csontok voltak, egy koponyát fogott meg. De láttam valakit mellette állni — azt hiszem, angyali jelenés volt —, aki így szólt hozzá: «Ez Ádám koponyája». A próféta ki akarta emelni a koponyát, de az, aki mellette állt, nem engedte meg. Ezen a koponyán láttam néhány vékony sárga hajszálat. Azt is megtudtam, hogy ennek a prófétának elbeszélése alapján kapta ez a hely a «Koponyák Hegye» nevet. Láttam, hogy Jézus keresztje pontosan Ádám koponyája fölött állott, és megtudtam, hogy ez a *Föld közepe*,[1] miközben méreteket és számokat hallottam valamennyi világtáj irányában; de ezeket elfelejtettem, mint sok egyéb részletet és az egésznek összefüggését is. Mindazáltal azt a földközepét magam is láttam, mintegy felülről nézve; ott sokkal világosabban lehet látni, mint a térképeken; az ember lát országokat, hegyeket, sivatagokat, tengereket, folyókat, városokat és kisebb helységeket, a távoliakat époly világosan, mint a közelieket.[2]

[1] Krisztus keresztjének helye középpontja a bűn átkától megváltott világnak. Innen lövell széjjel a kegyelem minden sugara a világ minden tája felé.

[2] Meg kell itt említenünk, hogy az elbeszélő ama négy év alatt, melyek folyamán látomásait följegyezték, sok képet közölt a szent helyek *első időiből*. Látta ezeket a helyeket virulásban és látta pusztulásban, de mindenkor titkos vagy nyilvános tiszteletben részesítve, sőt látomásaiban ő maga is tiszteletben részesítette azokat. Látott köveket, szikladarabokat, melyek az Úr kínszenvedésének és feltámadásának tanui voltak; ezeket akkor, midőn Szent Ilona császárné a szent helyeket felkutatta, és a Szent Sír tiszteletére ott templomot építtetett, e templom egyik helyiségében egybegyüjtötték és a

5. Arimateai József kertje és sírboltja.

Ez a *kert* legkevesebb *hét percnyire* van a Kálvária-hegytől, közel a betlehemi kapuhoz, azon az emelkedésen, mely a városfalakig nyúlik. Szép kert ez, nagy fákkal, padokkal és lugasokkal és egyik oldala felnyúlik a magaslaton egészen a városfalig. Ha az ember észak felől fent belép a völgybe, a kert talaja balról a városfalig emelkedik. Jobbról a kert végében áll egy magános szikla : ebben van a *sír*. A kert bejáró útjától jobbra az út a sziklasír bejáratához visz, mely kelet felé az emelkedő kertre és a városfalra néz. Ugyanennek a sziklának délnyugati és északnyugati oldalán még két kisebb sírbarlang van alacsony bejárattal. A szikla nyugati oldalán még egy keskeny út kanyarog körül. A föld szintje a sírüreg bejárata előtt magasabban fekszik, mint maga a bejárat ; a szikla mélyen áll és a keleti oldalán levő ajtóhoz lépcsőn kell lemenni. Ez a külső bejárat fonadékajtóval van elzárva. A sziklaüreg akkora terjedelmű, hogy falai mellett jobbról és balról négy-négy ember állhat és a holttestet kényelmesen átviheti köztük másik néhány ember.

Ez a helyiség nyugati végén, szemben az ajtóval egy tágas, de nem nagyon magas kerek fülkében végződik, amennyiben a sziklafal ott a két láb magas sírpad fölé boltozódik. A sírpad lapja egy bepólyázott tetem számára ki van vájva. Ez a sírpad oltár módjára csak hátsó oldalán függ össze a sziklával ; fejtől és lábtól még van hely egy álló ember számára, valamint előtte is van ugyanennyi hely, még ha a sírfülke ajtaja be is van zárva. Ez az *ajtó* rézből vagy valami más fémből van és kétfelé nyílik, jobbra és balra, ahol az oldalfalakat érinti ; nem áll függőlegesen, hanem kissé rézsút a fülkére és annyira leér a földig, hogy egy elébe tett kő megakadályozhatja kinyitását. Az erre szánt kő egyelőre a sírbolt bejárata előtt fekszik ; csak később, az Úr eltemetése után fogják behengeríteni és a bezárt sírajtó elé helyezni. A kő jó nagy és a sírajtó felé kissé legömbölyített, mert a fal az ajtó mellett sem derékszögben törik. Hogy ezt az ajtót ki lehessen nyitni, azt a nagy követ nem kell előbb kihengeríteni a sírboltból, ami a térszűke miatt úgyis nagyon nehezen menne, hanem egy, a boltozatról lelógó láncot kell beakasztani a kőbe erősített gyűrűkbe és a kötelet felvonva az ajtó elől a sírbolt fala mellé, a követ el lehet húzni ; de ez is több embernek kemény munkájába kerül.

város gondozására bízták. Látomásaiban tisztelettel szemlélte a szent Kereszt helyét, a Szent Sír helyét és magát a Szent Sírt is ; ezeken a helyeken később templomok épültek.

Szemben a sírbolt bejáratával, a kertben van egy kőpad. Fönt a fűvel benőtt szikla tetején lehet járni-kelni és éppen a városfal fölött látni Sion tetejét és néhány tornyot ; ugyancsak látni lehet innen a betlehemi kaput, Gihon kútját és a vízvezetéket is. A szikla belül fehér, vörös és barna erezettel, szépen kifaragva.

XX. rész: Krisztus levétele a keresztről.

Mialatt a kereszt, csak néhány őrtől körülvéve elhagyottan állott, láttam, hogy mintegy öt férfiú Bethánia felől a völgyeken át jövet, felkémlel a kereszthez, aztán ismét elsurran; azt hiszem, bizonyára tanítványok voltak. Azonban két férfit, *Arimateai Józsefet* és *Nikodémust* ma már háromszor láttam e tájon fürkészni és fontolgatni. Egyszer a keresztrefeszítés alatt egészen a közelben voltak (talán akkor, midőn megvásároltatták Jézus ruháit a poroszlóktól). Később azért jöttek, hogy lássák, elszéledt-e már a nép, majd elmentek a sírhoz, hogy valamit előkészítsenek; onnan megint visszajöttek a kereszthez, néztek föl és néztek körül, mintha a helyi viszonyokat tanulmányoznák. Megállapították a keresztről való levétel tervét és visszamentek a városba.

Most nekiláttak összehordani a *bebalzsamozáshoz szükséges szereket;* szolgáik pedig a Nikodémus csűréből két létrát vittek el és egyéb dolgokat, amik a szentséges test levételéhez szükségesek voltak. Mind a két létra voltaképpen csak *egy-egy duc* volt, melybe kétoldalt fogak voltak beeresztve; kampók is voltak a létrákon, melyeket följebb vagy lejjebb lehetett szerelni, hogy velük a létrát valamihez hozzá lehessen erősíteni, vagy valami tárgyat munka közben rájuk akasztani.

Az a jó asszony, akinél a balzsamozó fűszereket beszerezték, mindent ügyesen becsomagolt nekik. Nikodémus 100 font balzsamozó fűszert vásárolt, ami 37 fontot tett ki a mi mértékünk szerint, amint később világosan értésemre adatott. E fűszereket részben a nyakukba akasztott kis háncshordócskákban vitték. Az egyik hordócskában valami por volt. Növénycsomókat bőrvagy pergamenzacskóban vittek. József vitt valami kenetszelencét is; hogy miféle anyagból volt a kenet, azt nem tudom; a szelence piros volt kék karimával. A szolgák (mint már mondottam) egy tragacson edényeket, tömlőket, szivacsokat és szerszámokat is vittek ki és égő tüzet is egy zárt tartóban.

A szolgák uraikat megelőzve mentek ki a Kálváriára egy másik kapun, gondolom a betlehemi kapun át. A városon keresztülmenet elhaladtak ama ház előtt is, ahol a szentasszonyok és János összegyűltek, hogy egyetmást összeszedjenek az Úr tete-

mének előkészítésére ; ők aztán kis távolságban követték a szolgák csapatát. Öten voltak a szentasszonyok ; némelyikük köpenye alatt nagy csomó kendőt vitt. A nők, ha este vagy valami titkos vallásgyakorlatra kimennek, hosszú, jó egy könyöknyi széles lepellel szokták magukat ügyesen bepólyázni. Kezdték az egyik karjukon és a pólyát oly szorosan tekerték magukra, hogy hosszabb lépést nem is tudtak tenni. Láttam, amint teljesen bepólyázták magukat ; bőségesen futotta nekik a lepel egyik karjuktól a másikig, úgyhogy még fejüket is beburkolta. Ma ez a viselet feltűnt nekem ; gyászruha volt az !

József és Nikodémus is gyászöltözetben volt : fekete ujjas és széles öv ; köpenyük, melyet fejükön keresztül huztak át, bő és hosszú volt, sötétszürke színű. Mindent, amit magukkal vittek, betakartak e bő köpennyel. Mindketten a kivezetés kapuja felé mentek (t. i., amelyen Jézust kivezették).

Az utcák csöndesek és kihaltak voltak ; az általános félelem mindenkit otthon fogott. Sokan bűnbánatot tartottak ; csak nagyon kevesen tartották meg az ünnep rendjét. Mikor József és Nikodémus a kapuhoz ért, azt zárva találták, az utak pedig és a falak köröskörül katonasággal voltak megrakva ; ezek azok a katonák voltak, akiket a farizeusok követeltek délután két órakor, amikor zendüléstől tartottak ; és mindeddig még nem hívták vissza ezeket a katonákat. József felmutatta nekik Pilátus írott parancsát, mely szerint őt át kell engedni ; ők készségesen meg is tették volna, de kijelentették, hogy éppen az imént hiába próbálták a kaput kinyitni, nyilván a földrengés következtében valahogy megszorult s emiatt a csonttörő poroszlók is kénytelenek voltak a saroktorony felé kerülni s úgy bejutni. Amint azonban József és Nikodémus megragadták a reteszt, a kapu mindenek ámulatára egész könnyen kinyílt.

Még borús, komor és ködös volt az idő, mikor kiértek a Kálvária-hegyre. Már ott találták előreküldött szolgáikat és a szentasszonyokat, akik sírva üldögéltek a kereszttel átellenben. Cassius és több megtért katona ott állt némi távolságban, mintegy megváltozva, félénken és tiszteletteljesen. József és Nikodémus elmondta a Szűzanyának és Jánosnak, mi mindent el nem követtek, hogy Jézust a gyalázatos haláltól megmentsék ; ezek viszont elbeszélték, mily nehezen tudták megakadályozni Jézus csontjainak megtörését és mikép teljesedett be ezáltal a jövendölés. Szóltak Cassius lándzsadöféséről is. Ekkor megjött Abenadar százados is, mire hozzáláttak mélységes gyásszal és tisztelettel, hogy véghezvigyék Uruk, Mesterük és Megváltójuk szent testén a *keresztről való levétel és tetem-előkészítés* legszentebb szeretetművét.

A Szent Szűz és Magdolna a dombon ült jobb oldalon, Jézus és Dismas keresztje közt, a többi nők azzal voltak elfoglalva, hogy rendezgették a fűszereket, lepedőket, vizet, szivacsokat és edényeket. Cassius is odajött, mikor Abenadart közeledni látta, és elmondta neki kancsalságának csodálatos gyógyulását. Mindnyájan nagyon meghatottak, ünnepélyesen komolyak, szomorúak és szeretettel teljesek voltak, szófecsérlés nélkül. Néha, mikor a szent foglalatosság sietsége és kellő figyelme engedte, fájdalmas sirám és sóhajtások hangzottak föl. Legfőképpen Magdolna volt a leghevesebb izgalomban ; teljesen rabja volt fájdalmának, nem hallott, nem látott senkit és semmit.

Nikodémus és József a létrákat a kereszt mögé támasztották, fölmentek egy nagy lepedővel, melyre három széles heveder volt varrva, és ezzel rákötötték szorosan Jézus testét hóna és térde alatt a kereszt törzséhez, más lepedőkkel pedig karjait kezei alatt a keresztt ágaihoz. Azután hátul a szegek kiálló hegyére illesztett peckekkel kiverték a szegeket ; Jézus kezei nem nagyon rázkódtak meg ettől ; a szegek pedig könnyedén kiestek a sebekből, minthogy ezek a test súlya folytán nagyon kitágultak, és a lepedőkkel fölhúzott test most már nem nehézkedett egész súlyával a szegekre. Jézus alteste, a halálban megroggyant térdeivel, most ülő helyzetben nyugodott az egyik lepedőn, mely a keresztágakon áthúzva kezeihez volt kötve. Akkor, mialatt József kiverte a bal szeget és a balkart lassan leeresztette a kötelékben a testhez, Nikodémus ugyanúgy odakötötte a jobbkart a kereszt jobb ágához és az Úr töviskoronás fejét is, mely a jobb vállra volt hajtva, ebben a helyzetben megkötötte, kiütötte a jobboldali szeget és lebocsátotta a jobbkart a kötelékben a test mellé. A lábakat átverő nagy szeget Abenadar húzta ki meglehetős erőfeszítéssel.

Cassius tiszteletteljesen fölvette a földről a szegeket és a Szűzanya mellé tette le. Akkor a létrákat elül támasztották a kereszthez, szorosan a szent test mellé ; leoldották a felső hevedert a kereszt törzséről és a létrák kampójára akasztották ; ugyanígy tettek a másik két hevederrel is, és fokonkint leszállva mindig a lejebbi kampókra akasztották a hevedereket. A szent test ekkép mindig lejebb csúszott, Abenadar százados felé, aki a lépcsőn állva a testet a térd alatt karjába fogta és leszállt vele míg Nikodémus és József Jézus felsőtestét maguk között karjukkal tartva, *lassan és óvatosan* — mintha egy súlyosan sebesült drága barátjuk testét tartanák, — fokról-fokra szállottak le a létrákról. Igy ért le a földre a keresztről az Üdvözítő szentséges, megkínzott teste.

Végtelenül megható volt ez a keresztről való levétel. Akik végrehajtották, oly *óvatosan és kiméletesen* jártak el, mintha attól tartottak volna, hogy fájdalmat okoznak az Úrnak; át meg áthatotta őket a szent test iránt az a szeretet és tisztelet, melyet a Szentek Szentje iránt még életében tápláltak. A jelenlevők valamennyien szüntelen az Úr tetemére szegezték szemüket és annak minden mozdulatát karjaik fölemelésével, könnyekkel és a fájdalom s aggodalom mindenféle taglejtéseivel kísérték. De mindnyájan csöndben voltak, sőt a levétellel foglalatoskodók is önkéntelen tiszteletből a szent cselekmény közben, csak keveset és halkan beszéltek, ha éppen szükséges volt. Mikor felcsattantak a kalapácsütések, melyekkel kiverték a szegeket, Mária és Magdolna, de valamennyien is, akik ott voltak, új fájdalomban reszkettek meg, mert ez a kalapácshang emlékeztette őket Jézus kegyetlen fölszegezésére, és attól féltek, ismét meghallják éles jajkiáltását, és szent ajkainak némaságában halálát gyászolták.

Miután a szent testet levették, a férfiak begöngyölték térdétől derekáig és letették egy lepedőre Anyja karjaiba, aki fájdalmas epedéssel fogadta Fia tetemét ölébe.

XXI. rész. Jézus sírbatétele.

1. Jézus holttestét előkészítik a temetésre.

A *Szűzanya* egy kiterített takarón ült ; kissé magasabban tartott jobbtérdével és hátával egy köpenyekből összehajtott göngyölegnek támaszkodott, amelyet azért tettek oda neki, hogy a fájdalmaktól és megerőltetéstől kimerült anyának megkönnyítsék a szeretet szomorú munkáját megölt Fia tetemén, melyet a férfiak egy lepedőre fektetve ölébe helyeztek. *Jézus feje* Máriának kissé fölemelt térdére volt nyugtatva, teste pedig a lepedőn kinyujtva feküdt. A Szentséges Anya *fájdalma és szeretete egyenlőképpen nagy volt;* hiszen ismét karjaiban tartotta szeretett Fia testét, melynek a hosszú kínzás alatt semminő szeretetszolgálatot nem tudott tenni, de íme, egészen közelről látta ennek a szentséges testnek szörnyű megkínzottságát is, belenézhetett sebeibe, csókolhatta véres arcát. Magdolna arcával a földre borulva feküdt lábánál.

A férfiak most elvonultak a Kálváriától délnyugatra egy mélyebben fekvő völgykatlanba, ahol a *tetem előkészítését* akarták elvégezni, és ott elrendeztek minden szükséges dolgot. Cassius néhány megtért katonával tiszteletteljes távolságban állott. Az ellenséges érzületűek mind visszamentek a városba, s akik itt maradtak, mintegy díszőrséget alkottak a végtisztelethez, melyet most adtak meg Jézusnak, hogy senki ne közelíthessen oda, aki azt megzavarhatná. Egyesek közülük megindultan és alázatosan segítettek a munkában : kézhez adtak egyetmást, mikor szóltak nekik.

A szentasszonyok szintén segítettek : a férfiak kezeügyébe adták a vizes-edényeket, szivacsokat, kendőket, keneteket és fűszereket, mikor kellett, majd ismét figyelve álltak kissé távolabbra. Köztük volt Kleofás felesége Mária, Salome és Veronika. Magdolna mindig ott foglalatoskodott a szent test körül ; Héli felesége, Mária pedig, a Szűzanya nénje, egy idős asszony, csöndesen szemlélődve ült némi távolságban a körönd sáncán. János folyton Mária mellett volt, hogy bármikor segítségére legyen ; ő volt a közvetítő az asszonyok és férfiak között ; hol az asszonyoknak segített, hol a férfiaknak szolgált minden módon a

tetem előkészítésében. Mindenről történt gondoskodás ; a nőknél bőrtömlők voltak vízzel, melyeket szét lehetett nyitni és laposra összerakni, továbbá szénparázson vizet melegítettek. Máriának és Magdolnának kezébe adták a váltogatott vizes edényeket és szivacsokat, tiszta vízzel telve, a használt szivacsokat pedig kifacsarták a bőrtömlőkbe. Legalább én azt hiszem, hogy azok a gomolyagok, amiket láttam, hogy kifacsarnak, szivacsok voltak.

A Szűzanya azonban kimondhatatlan szenvedései mellett *erős lélekkel* volt megáldva ;[1] gyásza nem tarthatta vissza attól, hogy szeretetével el ne árassza a szentséges testet ; nem hagyhatta azt szégyenletes és megkínzott állapotában, tehát azonnal hozzáfogott fáradhatatlanul Fia testének szerető gondozásához és letisztításához. Nagy vigyázattal és a többiek segítségével levette Jézus fejéről a *töviskoronát*, melyet előbb hátul szétnyitott ; hogy pedig a fejbe behatolt tövisek mozgás folytán ne tágítsák ki a sebeket, egyes tüskéket le kellett metszeni a koronáról. A koronát letették a szegek mellé, és Mária most egy gömbölyű, sárga, rugós fogóval kiszedegette Jézus fejsebeiből azokat a hosszú tövishegyeket és szilánkokat, melyek beletörtek a fejbe, és szomorúan körülmutogatta a részvevő lelkeknek. A töviseket részben a koronához tették, részben megtartották emlékül.

Az Úr *arca* annyira el volt torzítva a vér és sebek által, hogy alig lehetett már fölismerni. A megtépázott haj és szakáll egészen összecsapzott a vértől. Mária megmosta Jézus siralmasan eléktelenített fejét és arcát, vizes szivaccsal leáztatta és letisztította a hajba és szakállba tapadt vért. A lemosás alatt egyre láthatóbbá lett Jézus kegyetlen megkínzása, és egyre megújuló részvéttel, gonddal és szeretettel mentek sebről sebre. Mária szivaccsal és jobbkeze ujjai köré csavart kendőcskével kimosta a vért a fejsebekből, a megtört szemekből, az orrlyukakból és a fülekből ; a kendőcskét mutatóujjára csavarva megtisztította a félig nyitott szájat, a nyelvet, a fogakat és ajkakat. A megmaradt

[1] Midőn a látnoknő megszokott évi passzió-elmélkedésében, 1820 március 30-án, nagypénteken, estefelé a keresztről való levételt szemlélte, hirtelen halálszerű ájulásba esett. Amint magához tért, folytonos fájdalmak közt a következőket jelentette ki erről : «Mikor azt láttam, hogyan teszik Jézus testét a Szűzanya ölébe, ezt gondoltam : Nézd, milyen erős ő, még el sem ájul ! Ezt a gondolatot, mely inkább csodálkozó volt, mint részvevő, vezetőm azonnal elutasította, mondván : Érezd, tehát, amit ő érzett !' Abban a pillanatban éles fájdalom nyilalt át bensőmön, mint egy kard, úgy, hogy olyan lettem, mint egy haldokló, és még mindig szüntelen érzem azt». Sokáig szenvedte ezt a fájdalmat, mely aztán súlyos betegségbe ment át és majdnem halálba vitte.

kevés hajat háromfelé fésülte : kétoldalra és hátra ; az oldalra fésült fürtöket a fül mögé simította. Mikor az Úr feje rendbe volt hozva, Anyja megcsókolta arcát és betakarta. Ezután Jézus nyakát, vállát, mellét és hátát vette gondjába, meg karjait és csupa-vér, szétmarcangolt kezeit. Ó, most mutatkozott meg teljes borzalmában az a rettenetes pusztulás : az összes mellcsontok, inak és izmok ki voltak nyujtva és csavarva s ennek folytán hajlíthatatlanná merevedtek ; vállát, melyen a nehéz keresztet vitte, hatalmas seb marcangolta szét ; egész felsőteste csupa daganat és korbács-seb. Bal mellén egy kis seb, ott, ahol Cassius lándzsájának hegye kijött ; jobb oldalán pedig tátongott az a széles nagy lándzsaseb, mely szívét áthasította egyik oldalától a másikig. Mária kimosta és kitisztogatta valamennyi sebet ; Magdolna pedig előtte térdelve segített neki, leginkább Jézus lábainál, melyeket most még egyszer utoljára inkább könnyeivel, mint vízzel, lemosott és hajával megtörölt.

Ott feküdt tehát a szentséges test Anyja ölében, kékesfehéren, fénylően, mint az elvérzett hús, véralávfutásos barna foltokkal és bőrétől megfosztott piros helyekkel ; *feje, felsőteste* és *lába* megtisztítva a vértől és szennytől. Mária most betakarta a megmosott testrészeket és elkezdte újból a fejtől kezdve az összes sebeket *megkenni*. A szentasszonyok egymást fölváltva elébe térdeltek és odatartották neki a szelencét, melyből ő jobb mutató- és hüvelykujjával kiszedegetett valami kenetfélét vagy efféle értékes dolgot, mellyel a sebeket kitöltötte és bekente. Az Úr haját is megöntözte a kenettel, és láttam, amint Jézus kezeit baljába fogva megcsókolta és a szegek okozta mély sebeket kitöltötte azzal a kenőccsel vagy fűszerrel, melyből aztán a fülekbe, orrlyukakba és az oldalsebbe is tett. Magdolna leginkább az Úr lábaival foglalatoskodott : előbb megtörölte és megkente, aztán megint könnyeivel áztatta és többször sokáig rájuk nyugtatta arcát.

Láttam, hogy az elhasznált vizet nem öntötték ki, hanem összegyüjtötték a bőrtömlőkbe, amelyekbe kifacsarták a szivacsokat. Többször láttam, hogy a tömlőkben és korsókban, melyeket az asszonyok magukkal hoztak, egyik-másik férfi, Cassius vagy más katona, friss vizet hoztak a Gihon kútjából, amely oly közel volt, hogy a sírkertből oda lehetett látni.

Mikor a Szűzanya az összes sebeket megkente, bepólyázta Jézus fejét ; de az arcfedőt még nem huzta le. Lefogta a félig megtört szemeket, egyideig rajtuk pihentette kezét, aztán összezárta az Úr száját, átölelte Fia szent testét és sírva arcára hajtotta arcát. Magdolna tiszteletből nem érintette arcával Jézus arcát, hanem állandóan csak lábára nyugtatta.

József és Nikodémus már jóideje ott állt várakozva a közelben, midőn János a Szűzanyához lépett és kérte, váljon meg Fia tetemétől, hogy előkészíthessék a temetésre, mivel közeledik a szombat. Mária még egyszer bensőségesen átölelte Jézus testét és megható szavakkal búcsúzott el tőle. Ekkor a férfiak leemelték Anyja öléről Jézus testét a lepedőn, melyen feküdt, és levitték a tetem-előkészítés helyére. Mária, újból leigázva fájdalmától, mely a szerető ápolásban némi vigaszt lelt, betakart fővel a szentasszonyok karjában feküdt ; Magdolna pedig, mintha elrabolnák tőle azt, akit szeretett, néhány lépést kitárt karokkal utánuk ment, aztán visszatért a Fájdalmas Anyához.

A szent tetemet levitték a Golgotha magaslatáról egy ösvényen oda, ahol a domb egy behajlásában egy szép síma sziklalap volt. Ezt a helyet szemelték ki a férfiak a bebalzsamozásra és ide készítettek elő mindent. Láttam először is egy hálószerűen áttört, csipkeszerű lepedőt kiterítve ; olyanformát, mint az úgynevezett «éhség-kendő», melyet nálunk a templomban szoktak kifüggeszteni.[1] Gyermekkoromban mindig azt hittem, mikor ezt a leplet kifüggesztve láttam, hogy ez az, amelyet az Úr tetemelőkészítésénél láttam. Valószínűleg hálószerű volt, hogy a víz a lemosáskor kifolyjon. De láttam még egy nagy lepedőt is kiterítve. Az Úr testét letették az áttört lepedőre, mások meg a másik lepedőt tartották föléje ; Nikodémus és József letérdeltek és a lepel alatt leoldották az Úr altestéről a pólyát, mellyel a levételkor térdétől derekáig begöngyölték, majd levették róla azt az övköténYt, melyet Jonadab, Szent József unokaöccse hozott Jézusnak a megfeszítés előtt.

Ezután alaposan megmosták szivacsokkal Jézus altestét a föléje tartott lepel alatt, mely szemük elől eltakarta őt. Akkor a felsőteste és térde alá keresztbe helyezett lepedőkön a felső lepellel még mindig letakart testet fölemelték és anélkül, hogy megfordították volna, a test hátulsó felét mosták meg. Mindig addig mosták, míg a szivacsokból kifacsart víz egészen tiszta nem lett. Ezután megmosták őt mirrha-vízzel ; és láttam, amint a szent testet lefektették és kezükkel tiszteletteljesen kiegyenesítették, mert a dereka és térde még meg volt görbülve és oly

[1] «Éhség-kendőnek» nevezik a münsteri püspökségben azt a nagy, fehér vászonleplet, melyet nagyböjtben a templom boltozatáról a kórus és a hajó közt, vagy főoltár előtt zsinórokra akasztva függesztenek ki. A lepel helyenkint át van törve (azsúrozva) csipkeszövésekkel, melyek az öt szent sebet, a kínszenvedés eszközeit és egyéb hasonlókat ábrázolnak. Érzékeny lelkekre ez a lepel önfegyelmezésre, önmegtagadásra, józanságra és elmélkedésre buzdító, komoly, mély benyomást gyakorol.

merev volt, ahogyan haldoklásában a kereszten összezsugorodott. Majd ágyéka alá egy könyöknyi széles, három könyöknyi hosszú lepedőt terítettek, ölét megtöltötték gyógyfű-csomókkal aminőket néha mennyei asztalokon látok zölden, kékszélű aranytányérokon, meg finom, bodros, sáfrányszerű növényrostokkal és végül beszórták valami porral, melyet Nikodémus hozott. Aztán mind e fűszerekkel együtt altestét begöngyölték az alája helyezett pólyába, ennek végét áthuzták a lábak közt és felkötözték az altest fölött szorosan a derekát körülfogó pólyába. E bepólyázás után bekenték az ágyék sebeit, behintették fűszerekkel, gyógyfű-csomókat raktak lábszárai közé egészen le a lábfejekig és a lábszárakat alulról fölfelé bepólyázták ezekbe a fűszerekbe.

Ekkor János a Szűzanyát és a többi szentasszonyokat ismét odavezette. Mária az Úr fejéhez térdelt és egy fínom kendőt, melyet Claudia Proclétől, Pilátus feleségétől kapott, és melyet köpenye alatt nyakában hordott, Jézus feje alá tett ; aztán ő és a többi nők kitöltötték a közöket Jézus vállai és feje között, az egész nyak körül egészen arcáig gyógyfű-csomókkal, azokkal a fínom rostokkal és azzal a fínom porral ; végül Mária azzal a kendővel az egészet szorosan bekötötte a fej és vállak köré. Magdolna egy egész palack illatszert öntött Jézus oldalsebére, az asszonyok fűszereket raktak az Úr kezeibe és lábai alá. A férfiak még megtöltötték a hónaljakat is fűszerekkel, valamint a szívgödröt és az összes közöket a test körül, merev karjait keresztbe tették mellén, végül az egész testet a fűszerekkel együtt egészen mellig szorosan begöngyölték a nagy fehér lepedőbe, úgy, ahogyan kisgyermeket szokás bepólyázni. Akkor az egyik hóna alatt megkötötték egy széles pólya egyik végét, és a testet s a kezeket fölemelve, körültekerték a fej köré és az egész test köré lefelé, úgyhogy a test egy bepólyált bábu alakját vette föl. Most lefektették a testet a nagy, hat könyöknyi lepedőre, melyet Arimateai József vásárolt, és belepólyázták. A test keresztben feküdt a lepedőn, s ennek egyik sarkát a lábtól föl a mellig, másik sarkát a fejen át a vállakra hajtották, kétoldalról aztán a test köré göngyölték.

Midőn ezután Jézus szent testét mindnyájan sírva körültérdelték, hogy elbúcsúzzanak tőle, megható csoda ment végbe szemük előtt : a szentséges test egész alakja megjelent az őt takaró lepel felszínén, minden sebével együtt, barnás-rőt színben lerajzolódva, mintha szerető ápolásukat és gyászukat akarná hálásan megjutalmazni és képét minden burkolaton keresztül nekik hátrahagyni. Sírva és keseregve ölelték át a szent testet

és tisztelettel csókolták meg a csodálatos képmást ; ámulatuk oly nagy volt, hogy még egyszer fölemelték a leplet, és még jobban csodálkoztak, midőn az összes kötéseket fehérnek találták, amilyennek előbb látták; csak a felső lepelen volt lerajzolódva az Úr alakja.

A lepelnek az az oldala, melyen a test feküdt, mutatta az Úr egész hátának képét ; az az oldala pedig, amely takarta, az ő testének elülső alakját ; de ezt az oldalt össze kellett hajtogatni, mert a lepel különböző sarkai voltak rajta egymásra hajtva. A kép azonban nem volt véres sebek lenyomata, mert az egész test fűszerekbe volt szorosan csavarva a sok pólyával. Egy csodakép volt az ; a teremtő, alkotó Isten bizonysága Jézus testén.

Ennek a szent lepelnek későbbi történetére vonatkozólag is sok mindent láttam, de most már nem tudom pontosan rendbe hozni. A feltámadás után a többi kendőkkel együtt Jézus barátainak birtokában volt. Láttam, hogy egyszer valakitől, amint hóna alatt vitte, kirántották ; kétszer zsidók kezei közt láttam ; és láttam különböző helyeken sokáig keresztényeknél nagy tiszteletben állni. Egyszer veszekedés támadt miatta, aminek hogy véget vessenek, a tűzbe dobták a szent leplet, de az csodálatosképpen kirepült a tűzből egy keresztény kezébe.

Három lenyomat készült róla, akként, hogy szent emberek imádság között rátették más leplekre, mégpedig az egész hátsó oldalról és az egész összerakott elülső oldalról. Ezek a lenyomatok vagyis másolatok az eredetivel való érintkezés által szentelődtek meg, mint az oly tárgy, melyet az Egyház ünnepélyesen megszentel ; és sok nagy csoda történt általuk. Az eredetit láttam egyszer némi sérüléssel, néhány szakadással, Ázsiában nemkatolikus keresztényeknél, nagy tiszteletben. Az illető város nevét elfelejtettem ; annyit tudok, hogy egy nagy országban van, mely közel fekszik a három szent király hazájához. Ezekben a látomásokban megtudtam valamit *Turinról* és *Franciaországról* is, meg I. Kelemen pápáról és Tibériusz császárról, aki öt évvel Krisztus halála után halt meg ; de ezeket az adatokat elfelejtettem.

2. Jézus holttestét a sírba helyezik.

A férfiak most Jézus holttestét a bőrből készült hordágyra helyezték, betakarták egy barna takaróval, és oldalt két rudat dugtak át. Ez nagyon élénken emlékeztetett engem a frigyszekrényre. *Nikodémus* és *József* vitték vállukon a rudak elülső végeit, a hátsókat *Abenadar* és *János*. Utánuk mentek : Mária, nénje :

Héli felesége Mária, Magdolna és Kleofás felesége Mária, majd azok az aszonyok, akik a keresztdombon távolabb ültek: Veronika, Johanna Chusa, Márkus anyja Mária, Zebedeus felesége, Salome, Mária Salome, jeruzsálemi Salome, Zsuzsanna, és Anna, Szent József fivérének Jeruzsálemben nevelkedett leánya. A menetet Cassius és a katonák zárták be. A többi nők, pl. a naimi Maroni, Dina, a szamariai asszony, és Mara, a szufanita nő, most Betlehemben tartózkodtak Mártánál és Lázárnál.

Néhány katona csavart fáklyákkal előre ment, mert a sírboltban világításra volt szükség. Igy vonultak körülbelül hét percnyire, halk sirámhangon zsoltárokat énekelve, a völgyön át a sírkertbe. A tulsó dombon láttam állni az idősebb Jakabot, János testvérét, amint nézte a menetet, aztán elment, hogy a történtekről értesítse a barlangokban tartózkodó többi tanítványokat.

A szabálytalan alakú kertet, melynek végében áll a fűvel benőtt sziklasírbolt, élősövény keríti, s ezen belül a bejáratnál még egy palánkkerítés van, mely vascsapokkal dúcukra van szerelve. A kert bejárata előtt és a kertben jobbról álló sírszikla előtt néhány pálmafa áll. A kert egyéb növényzetét bokrok, virágok és fűszercserjék teszik.

Láttam, amint a menet a kert bejáratánál megállt, a bejáratot néhány léc kiemelésével kinyitották s ezeket a léceket később emeltyűknek használták, hogy a sírajtó zárókövét a barlangba hengerítsék. A sziklasír elé érkezve felnyitották a hordágyat és a szent testet átemelték egy deszkára, mely alá keresztben lepedőt helyeztek. Nikodémus és József fogták a deszka végeit, a másik kettő pedig a lepedőt. A sírboltot, mely még egészen új volt, Nikodémus szolgái már kitakarították és kifüstölték; egészen díszes volt, belsejében fönt szép faragott párkányzattal. A sírpad fejtől valamivel szélesebb volt, mint lábtól; egy beburkolt test alakjára mélyedés volt kivésve rajta, a fej és láb helyén egy kis kiemelkedéssel.

A szentasszonyok a sírbolt bejáratával szemben leültek egy padra. A négy férfi levitte az Úr tetemét a sírboltba. Ott letették, a sírpad mélyedését megtöltötték fűszerekkel, egy lepedőt terítettek rája és a szent testet ráfektették. A lepedő szélei lelógtak a sírpadról. Most egyszer még kifejezték szeretetüket a szent test iránt könnyekkel és ölelésekkel, aztán kijöttek a sírboltból. Ekkor a Szűzanya lépett be oda, és láttam, hogy leült fejtől a sírpadra, amely a talajtól mintegy két arasznyi magas volt, és sírva borult Fia tetemére. Amint elhagyta a sírboltot, Magdolna sietett be; ő már előbb virágot és zöld lombot szedett a kert-

ben és most a szent testre szórta. Kezét tördelte, sírva és jajgatva ölelte át Jézus lábait. Midőn azonban a férfiak odakint figyelmeztették, kijött és visszaült a padra. Most a férfiak ráborították a lelógó lepedőt Jézus testére, az egész sírpadot letakarták a barna takaróval és bezárták a barna, valószínűleg rézből vagy más ércből való szárnyas ajtót ; erre egy vízszintes és egy függőleges vaspántot tettek, úgyhogy a két pánt keresztalakot mutatott. (A látnoknő nem határozta meg, vajjon ezeket a pántokat az ajtóra tették-e, vagy pedig csak az ajtónak kiemelkedő párkányai voltak, melyek keresztezték egymást.)

A sírajtó elzárására szolgáló nagy kő, mely még a sírbolt előtt feküdt, körülbelül koporsóalakú volt ; egy ember egészen jól ráfekhetett kinyújtózva. Nagyon nehéz volt és a férfiak a kert bejáratánál kiemelt lécek segítségével a sír előcsarnokába hengerítették a bezárt sírajtó elé. Az előcsarnok külső bejáratát egy könnyű fonott ajtóval zárták el.

Mindezek az intézkedések a sírbolt belsejében fáklyafény mellett mentek végbe, minthogy odabent sötét volt. A sírbatétel alatt láttam több férfit a kert és a Kálvária-hegy közelében, akik félénken és szomorúan jártak-keltek ; azt hiszem, tanítványok voltak, akik Abenadar híradása után előjöttek a barlangokból, és ismét visszamentek.

3. Hazatérés a sírtól. — Szombat.

Itt volt az idő : kezdődött a szombat. *Nikodémus* és *József* bementek a városba egy kis kapun át, mely a kert közelében a városfalon vezetett keresztül és amelynek használata, úgy gondolom, magánkedvezmény volt. Megmondták a Szent Szűznek, Magdolnának, Jánosnak és néhány asszonynak, akik még egyszer vissza akartak menni a Kálváriára imádkozni és az ott hagyott dolgokat elhozni, hogy ezt a kis kaput és a Coenaculum kapuját zörgetésükre majd kinyitják nekik. A Szűzanya, koros nővére : Héli felesége Mária, Márkus anyja Mária és más asszonyok kíséretében a városba ment. Nikodémus és József szolgái fölmentek a Kálváriára, hogy az ott maradt szerszámokat hazavigyék.

A katonák elvonultak és csatlakoztak azokhoz, akik a kivezetés tornya mellett álltak ; *Cassius* pedig a lándzsával Pilátushoz lovagolt és elbeszélt neki mindent, ami vele történt, és megígérte neki, hogy minden további eseményről pontos híradással lesz, ha Pilátus megbízza őt a sír őrzésével, amit a zsidók — amint már értesült erről — bizonyosan követelni fognak tőle. Pilátus titkos rémülettel hallgatta végig Cassius elbeszélését,

de úgy kezelte őt, mint egy rajongót, és babonából és finnyáskodásból megparancsolta neki, hogy lándzsáját, melyet ott nála tett le, az ajtó elé tegye ki.

Midőn a Szent Szűz és kísérete holmijaival visszatért a Kálvária-hegyről, ahol imádkoztak és sírtak, látták, hogy egy csapat katona jön velük szembe fáklyákkal, ezért szétváltak az út két oldalára, míg a csapat elhaladt mellettük. A katonák a Kálváriára mentek, valószínűleg azért, hogy a kereszteket még a szombat beállta előtt elvigyék és elássák. Mikor már elhaladtak az asszonyok mellett, ezek folytatták útjukat a kapu felé.

József és Nikodémus a városban találkozott Péterrel, az idősebb Jakabbal és az ifjabb Jakabbal. Mind sírtak ; különösen Péter volt nagyon szomorú és rendkívül izgatott ; könnyezve ölelte meg őket, vádolta magát, kesergett, hogy nem volt jelen Jézus halálánál, és köszönetet mondott nekik az Úr sírjáért és eltemetéséért. Mindnyájan egészen odavoltak a fájdalomtól. Ők is megkapták az ígéretet, hogy zörgetésükre beengedik őket a Coenaculumba, aztán elbúcsúztak, hogy a többi elszéledt tanítványokat fölkeressék.

Láttam később, amint a *Szent Szűz* és kísérete zörgetett a Coenaculum kapuján, mire bebocsátották őket. Beengedték *Abenadart* is és egymásután az apostolokat és több tanítványt. A szentasszonyok félrevonultak a Szűzanya lakásába. Némi frissítőket vettek magukhoz és még néhány percet töltöttek együtt gyászolva, aggódva és egyetmást még megbeszélve. A férfiak más ruhát öltöttek és láttam, amint a lámpa alatt állva a szombatot ünnepelték. Aztán megették a bárányt a Coenaculum asztalainál szétoszolva, de szertartások nélkül. Ez nem a húsvéti bárány volt. Azt már tegnap ették. Mély gyász honolt mindannyiuk lelkében. A szentasszonyok is Máriával együtt imádkoztak egy lámpa alatt. Később, mikor már egészen sötét volt, bebocsátották Lázárt, Mártát, a naimi özvegyasszonyt, Maronit, a szamariai asszonyt, Dinát, Marát, a szufanitát, akik a szombatra Bethániából jöttek meg. Beszélgetésük felújította a közös fájdalmat.

4. Arimateai József elfogatása.

Arimateai József néhány tanítvánnyal és asszonnyal késő este ment haza a Coenaculumból. Félénken és szomorúan haladtak végig Sion utcáin. Hirtelen Kaifás törvényháza közelében lesből egy csapat fegyveres lépett elő és lefogta Arimateai Józsefet. A többiek rémült kiáltásokat hallatva elfutottak. Láttam,

amint ezt a derék Józsefet nem messze a törvényháztól a városfal egy tornyába bebörtönözték. Kaifás rendelte el ezt az elfogatást és hajttatta végre pogány katonákkal, akik nem ünnepeltek szombatot. Az volt a terv, hogy Józsefet halálra éheztetik és sehol semmit sem jelentenek eltűnéséről.

5. Őrség Jézus sírjánál.

A péntekről szombatra virradó éjjel láttam, amint Kaifás és a zsidók főbbjei tanácsot tartottak mindenről, amit a csodálatos események után és a nép hangulata szerint cselekedni szándékoztak. Ennek folytán még az éjjel elmentek Pilátushoz és azt mondták neki, emlékeznek arra, hogy az a népámító még életében azt állította, hogy harmadnapra feltámad ; tehát Pilátus *őriztesse a sírt* harmadnapig, nehogy Jézus tanítványai esetleg ellopják holttestét és akkor azt híreszteljék, hogy feltámadt, és aztán a második csalódás rosszabb legyen az elsőnél.

Ámde Pilátus már nem akart tovább vesződni ezzel az üggyel és így felelt : «Van őrségtek, menjetek és őriztessétek a sírt, ahogy tudjátok !» De azért *Cassiust* kirendelte az őrségbe, hogy mindent megfigyeljen és őt értesítse. Ezután láttam őket *tizenkettesével* napkelte előtt kimenni ; az őket kísérő katonák nem voltak rómaiasan öltözve ; tehát templomi katonák voltak és nekem olyan darabontféléknek tűntek föl. Póznákra akasztott tűzkosarakat vittek magukkal, hogy az éjjeli sötétségben mindent megfigyelhessenek és világításuk legyen a sötét sírboltban.

Amint megérkeztek és a holttest jelenlétéről meggyőződtek, egy szalagot húztak a sírfülke ajtaja elé keresztben és innen egy másik szalagot le az ajtó előtt fekvő kőhöz, és ezeket a szalagokat *lepecsételték* egy félholdalakú pecsétnyomóval. Aztán visszatértek a városba, az őrség pedig a külső sírajtóval szemben helyezkedett el. Öt ember őrködött felváltva, közbe-közbe egyesek élelmiszert hoztak a városból. *Cassius* azonban *nem hagyta el őrhelyét.* Ott állt vagy ült az árokban a sírbolt bejárata előtt, olyan ponton, ahonnan odaláthatott az elzárt sírpadnak arra az oldalára, ahol az Úr lába nyugodott. Ő nagy benső kegyelmekben és sok titok lelki szemléletében részesült, úgyhogy ő, aki nem volt szokva az ilyen lelki állapotokhoz, most legtöbb idejét csodálatos benső megvilágításban, mintegy révületben és a külső dolgok tudata nélkül töltötte. Itt változott meg igazában egészen és lett új emberré ; bűnbánatban, hálaadásban és imádásban telt el egész napja.

XXII. rész: Jézus barátainak nagyszombatja.

Tegnap este láttam a férfiakat a vacsorateremben, ahol mind együtt voltak, szám szerint mintegy *húszan*, amint hosszú fehér ruhában, egy lámpa világánál ünnepelték a szombatot, azután ettek. Később szétoszlottak és nyugovóra tértek, sokan más házakba mentek. Ma is láttam legtöbbjüket *csöndesen egybegyűlve a házban, amint felváltva imádkoztak és olvastak*, közbeközbe egy-egy újonnan jöttet bebocsátottak.

Abban a házban, ahol *Szűz Mária* tartózkodott, volt egy nagy terem, melyben több kis fülke, szőnyegekkel és tolófalakkal elkülönítve, hálóhelyekké volt berendezve. Midőn a szentasszonyok visszatértek a sírtól, minden holmit rendbe tettek és helyére raktak, egyikük meggyujtott a terem közepén egy függőlámpát; mindnyájan ez alá léptek körülvéve a Szűzanyát és két csoportban váltakozva imádkoztak nagy szomorúsággal és áhítattal. Azután némelyek frissítőket vettek magukhoz. Majd megjött *Márta, Maroni, Dina* és *Mara*, akik a szombatnapra idejöttek Bethániából *Lázárral* együtt, aki a férfiakhoz ment a vacsoratermbe. Miután az újonnan jötteknek könnyek közt elmondták az Úr halálát és temetését, és mivel már késő volt, néhány férfi, köztük Arimateai József, áthivatták azokat a nőket, akik haza akartak menni lakásukra a városba, aztán elbúcsúztak. Útközben történt az, amit már említettem, hogy Kaifás törvényháza mellett Józsefet kiragadták közülük és egy toronyba börtönözték.

Az együttmaradt asszonyok most elvonultak a teremben köröskörül elfüggönyözött fülkékbe, hosszú kendőt borítottak fejükre, és még egyideig csöndes gyászban ültek a földön, a falhoz göngyölt takaróknak támaszkodva. Majd fölkeltek, kigöngyölítették a takarókat, lerakták saruikat, öveiket és némely ruhadarabjaikat, beburkolták magukat tetőtől talpig, ahogyan aludni szoktak, és lenyugodtak fekvőhelyükre rövid álomra. De éjfélkor már ismét talpon voltak, felöltöztek, összegöngyölték ágyneműiket, újból a Szűzanya köré gyűltek a lámpa alá és imádkoztak váltakozva.

Amióta csak imádkoznak az emberek, az éjjeli imádságnak ezt a gyakorlatát — amint láttam — Isten hű gyermekei és szent emberek gyakran ápolják, részint különös kegyelmi hatásra, részint isteni és egyházi rendelkezésre. Amint Jézus Anyja és társnői még ennyi szenvedés után is eleget tettek éjjeli ima kötelességüknek, János és néhány tanítvány, miután a férfiak is elvégezték imádságukat a lámpa alatt a vacsorateremben, kopogtak az asszonyok termének ajtaján, mire ezek azonnal köpenyükbe burkolóztak és a Szent Szűzzel együtt követték a férfiakat a templomba.

Körülbelül ugyanabban az időben, mikor a sírt lepecsételték, vagyis hajnali három óra tájban, láttam *Máriát a többi szentasszonyokkal, Jánossal és több tanítvánnyal a templomba vonulni.* Sok zsidónak szokása volt, pirkadatkor, a húsvéti bárány elköltése után a templomba menni, melyet ilyenkor már éjfélkor kinyitottak, minthogy az áldozatok ezen a reggelen nagyon korán elkezdődtek. Ma azonban az ünnep megzavarása és a templom megszentségtelenítése miatt mindent elhanyagoltak, és nekem úgy tetszett, mintha a Szent Szűz övéivel csak el akart volna búcsúzni a templomtól, amelyben a Szentek Szentjének imádására nevelték, míglen ő maga nem tartotta ölében a Szentek Szentjét, aki tegnap mint igazi húsvéti bárány oly kegyetlenül feláldoztatott. A templom ennek a napnak szokása szerint nyitva volt és ki volt világítva lámpákkal, sőt a papok előudvarába is ezen a reggelen szokás szerint a nép is beléphetett. Azonban a templom néhány őrön és szolgán kívül majdnem egészen üres volt. A tegnapi nap rémes zavarai következtében még minden szanaszét volt. A halottak miatt a templom tisztátalanná lett, s én ennek láttára folyton azt gondoltam magamban: «Hogyan fogják ezek mindezt helyrehozni?»

Simeon fiai és Arimateai József unokaöccsei, akiket nagybátyjuk elfogatásának híre rendkívül levert, találkoztak Máriával és kíséretével, és körülvezették őket mindenütt, mert ők voltak megbízva a felügyelettel a templomban. Mária és kísérői rémülettel látták a pusztulást és magukban imádták Isten bizonyságtételeit; vezetőik csak itt-ott beszélték el szűkszavúan a tegnap eseményeit.

Láttam, hogy a tegnapi pusztítások jó része még egyáltalán nincs helyrehozva. Azon a ponton, ahol az előcsarnok és a szentély összeér, a falak annyira meghasadoztak, hogy a réseken átlehetett bújni, és a falak összedüléssel fenyegettek. Az architráv a széthasadt függöny felett a szentély előtt leomlott; az oszlopok melyek tartották, fölül széthajoltak; a függöny pedig felülről

lefelé kettéhasadva lógott kétfelé. Annak következtében, hogy a templom északi oldalán, Simeon beomlott imacellája mellett egy nagy kő kiesett a falból, azon a ponton, ahol Zakariás megjelent, akkora rés keletkezett, hogy az asszonyok minden nehézség nélkül átmehettek és ott a nagy tanítószék mellett, ahol Jézus gyermekkorában tanított, a megrepedt függönyön keresztül beláthattak a szentélybe, ami máskor nem volt szabad. Azonkívül is sok helyen a falak meg voltak repedve, a padlózat besüppedt, küszöbök, architrávok kimozdultak, oszlopok elferdültek.

Szűz Mária kíséretével együtt bejárt minden helyet, amely neki Jézus miatt szent volt. Térdre borulva megcsókolta ezeket a szent helyeket és könnyek közt néhány megható szóval megmagyarázta, milyen emlék fűzi őt azokhoz. Kísérőnői ugyanilyen módon tisztelték meg a szent helyeket.

A zsidók rendkívül nagy tisztelettel illetik mindazon helyeket, ahol olyasvalami történt, ami nekik szent; megérintik és megcsókolják és arccal rájuk borulnak. Ezen sohasem tudtam csodálkozni. Ha az ember tudja, hiszi és érzi, hogy Ábrahám, Izsák és Jákob Istene az élő Isten és népe között lakik a templomban, jeruzsálemi házában, akkor inkább azon csodálkozhatna, ha a zsidók nem úgy tennének. Aki egy élő Istenben hisz, az emberek Atyjában, Megváltójában és Megszentelőjében, az nem csodálkozik, ha Ő szeretetből élően van az élők közt, és ha az emberek, az Ő gyermekei, iránta és minden iránt, ami reá vonatkozik, több szeretetet, tiszteletet és megbecsülést tanusítanak, mint földi szüleik, barátaik, tanítóik, felsőbbségeik és uralkodóik iránt. A zsidóknál a templom és a szent helyek olyanok voltak, mint nálunk kereszténveknél az Oltáriszentség. A zsidóknál is voltak vakok és «felvilágosultak», mint nálunk, akik az élő és jelenlevő Istent nem imádják, ellenben a világ bálványainak a legbabonásabb hódolattal szolgálnak. Nem gondolják meg Jézus szavait: «Aki megtagad engem az emberek előtt, azt én is megtagadom mennyei Atyám előtt». Az olyan emberek, akik a világ és a hazugság szellemének gondolattal, szóval és cselekedettel szüntelen szolgálnak, de a külső istentiszteletet elvetik, azt mondogatják, ha ugyan még nem lettek annyira külsőségesek, hogy jóformán magát Istent is elvetnék: «Mi lélekben és igazságban imádjuk Istent»; azonban nem tudják, hogy ez annyit jelent: az Igazság Lelkében és a Fiúban, aki Szűz Máriától testet vett, és aki az igazságról bizonyságot tett, közöttünk élt, érettünk meghalt és a földön Egyházával az Oltáriszentségben jelen akar lenni a világ végezetéig.

A Szűzanya ilyen tisztelettel járta be kísérőnőivel a templom sok helyét. Megmutatta nekik, hol lépett először mint kis leányka a templomba, és hol nevelkedett, a templom déli részében, eljegyzéséig. Megmutatta, hol történt eljegyzése Józseffel, hol mutatta be a kis Jézust és hol jövendölt Simeon és Anna ; itt keservesen sírt, a jövendölés beteljesedett, a tőr átjárta szívét. Megmutatta, hol találta meg a tizenkétéves Jézust tanítva a templomban, és tisztelettel megcsókolta a szószéket. Megnézték a perselyt is, amelybe az özvegy fillérkéjét hullatta és azt a helyet, ahol Jézus megbocsátott a házasságtörő nőnek. Miután emlékezéssel, megérintéssel, könnyekkel és imádsággal megtiszteltek mindazon helyeket, amiket Jézus életének bármely eseménye megszentelt, visszatértek Sion hegyére.

A Szent Szűz csöndes könnyhullatással, mély komolyságban vált meg a templomtól, melynek pusztulása és pusztasága ezen a különben oly szent napon bizonyságot tett népének bűnéről. Megemlékezett arról, hogyan sírt Jézus a templom fölött és mit jövendölt : «Bontsátok le ezt a templomot és én három nap alatt ismét fölépítem azt», és megemlékezett arról, hogyan rombolták le Jézus testének templomát ellenségei, és epekedett a harmadnap után, hogy az Örök Igazság szava beteljesedjék.

Midőn napkeltekor ismét megérkeztek Sion hegyére a Coenaculumba, a Szűzanya kíséretével visszavonult az udvarban jobbra különálló lakásába. A bejáratnál János és a tanítványok elbúcsúztak tőlük és bementek a Coenaculumba a többi férfiakhoz, akik ma húsz és egynehányan gyűltek össze és az egész szombatot a vacsorateremben gyászban és imádságban töltötték a lámpa alatt az ima-idők pontos megtartásával. Láttam, hogy közbe-közbe félénken bebocsátották az újonnan jövőket és könnyek közt beszélgettek velük. Mindnyájan benső tiszteletet és bizonyos szégyenkezést éreztek János előtt, aki jelen volt az Úr halálánál. János viszont részvéttel és szeretettel volt irántuk, és elfogulatlanul, mint egy gyermek, a háttérbe vonult mindegyikük elől. Egyszer láttam őket enni is. Egyébként nagyon csendesek voltak és a ház be volt zárva. Itt különben úgy sem tehetett ellenük senki semmit, mert a ház Nikodémusé volt és ők azt kibérelték a húsvéti vacsorára.

Most ismét láttam a Szűzanyát egész estig a homályos teremben, melyet csak a lámpa fénye világított meg, és vele a szentasszonyokat is, zárt ajtók és befüggönyözött ablakok mögött egybegyűlve. Hol imádsághoz álltak fel a lámpa alatt a Szűzanya körül, hol visszavonultak fülkéikbe, letakarták fejüket a gyászkendővel, és vagy leültek gyászolni a hamuval behintett lapos

ládába, vagy a fal felé fordított arccal imádkoztak. Valahányszor imádságra álltak fel a lámpa alá, előbb mindig letették gyászleplüket a fülkében. Láttam azt is, hogy a gyöngébb szervezetűek némi eledelt vettek magukhoz, a többiek azonban böjtöltek.

Tekintetem gyakran fordult ide, és mindannyiszor úgy láttam őket, ahogyan leírtam: a homályos teremben imádkozva vagy gyászolva, és miközben elmélkedésem csatlakozott a Szűzanya megemlékezéséhez az Úr Jézusról, néha láttam a *szent Sírt* és mintegy hét őrt, amint a bejárattal szemben álltak vagy ültek. Közvetlenül a sziklasír ajtaja előtt egy gödörben állt szüntelenül *Cassius* csöndesen és magábaszállva. Láttam a sírpad zárt ajtaját és az eléje hengerített követ. De az ajtón keresztül is láttam az Úr holttestét, amint ott feküdt, ragyogó fénnyel övezetten, két imádkozó angyal között. Midőn pedig most szemléletem Megváltónk szent lelke felé fordult, látnom adatott a pokolba való leszállásnak oly hatalmas és változatos képét, hogy én abból bizony csak nagyon keveset tudtam megjegyezni. Ezt most elmondom, úgy, ahogyan tudom.

XXIII. rész: Leszállás a poklokra.

Midőn Jézus hangos kiáltással kiadta szentséges lelkét, láttam, amint lelke fényjelenség alakjában, sok angyallal, köztük Gáborral, a kereszt tövénél leszállt a földbe. De azt is láttam, hogy *istensége lelkével* épúgy, mint a kereszten függő *testével, egyesülve maradt.* A módot, ahogyan ez történt, nem vagyok képes kifejezni. Azt a helyet, ahová Jézus lelke szállt, *három részben* láttam, mint három világot, és az az érzésem volt, hogy ezek gömbalakúak és hogy mindegyiket egy őt körülvevő tér, egy-egy szféra, választja el a másiktól.

A *pokoltornáca előtt* egy világos, hogy úgy mondjam : zöld és derűs tér volt. Ez volt az a tér, ahová mindig láttam a tisztítóhelyből megváltott lelkeket belépni, mielőtt a mennybe vezették volna őket. A *pokoltornáca*, ahol azok tartózkodtak, akik a megváltásra vártak, egy szürke, ködös szférával volt körülvéve és különböző körökre oszlott. A Megváltó, ragyogó fényben és az angyaloktól diadalmenetben kísérve, áthatolt két ilyen körön, melyek közül a baloldali körülvette a pártiárkákat Ábrahámig, a jobboldali pedig a jólelkeket Ábrahámtól Keresztelő Szent Jánosig. Jézus áthatolt a kettő közt és ők még nem ismerték fel őt ; de mindenek megteltek örömmel és vágyakozással, és úgy tetszett, mintha az epedésnek e bágyadt, szűk körei kitágulnának. Mintha a megváltás levegője, fénye harmata hatotta volna át őket enyhítően, üdítően. És mindez végtelen gyorsan ment végbe, mint egy szellő lehellete.

Az Úr e két körön áthaladva, egy ködös térbe szállott át, ahol ősszüleink, *Ádám és Éva* tartózkodtak. Szólt hozzájuk, és ők kimondhatatlan elragadtatással imádták őt. Innen az Úr, kíséretével és az ősszülőkkel együtt átment abba a körbe, ahol az Ábrahám előtt élt ősatyák voltak. Ez a tér olyan *tisztítóhely-féle* volt, mert itt gonoszlelkek is tartózkodtak, akik az ott levő lelkek egynémelyikét sokféleképpen gyötörték és rémítgették.[1] Az angyalok kopogtattak és parancsolták, hogy nyissák ki a kaput ;

[1] Arra a kérdésre : a tisztítóhelyen gyötrik-e az ördögök az ott szenvedő lelkeket, a hittudósok így felelnek : Az Egyház ebben a kérdésben nem döntött, tehát szabadon lehet ezt hinni vagy nem hinni.

mert itt volt kapu, mivel ez zárt hely volt, itt zörgetni kellett, mivel jelezni kellett a jövetelt. Mintha ezt kiáltották volna az angyalok nekem úgy tetszett: «Nyissátok meg az ajtókat! Tárjátok ki a kapukat!» Diadalmenetben vonult be Jézus; a gonoszlelkek visszatorpantak és üvöltöttek: «Mi dolgod velünk? Mit akarsz itt? Most minket akarsz megfeszíteni?» De az angyalok megkötözték őket és hajtották maguk előtt. Az itt levő lelkek azonban Jézust csak kevéssé ismerték és csak nagyon homályos tudatuk volt róla; ekkor ő kinyilatkoztatta magát nekik, ők pedig erre dicsőítették őt.

Ekkor az Úr lelke a jobboldali kör felé fordult, a tulajdonképpeni *pokoltornáca* felé és ez előtt találta a *jobb lator* lelkét, amint angyaloktól kísérve *Ábrahám kebelébe* vonult be, és a bal latorét, melyet a gonosz lelkek a pokolba hurcoltak. Jézus lelke megszólította őket, azután az angyali seregtől, a megváltottaktól és az előzött gonoszlelkektől kísérve bement *Ábrahám kebelébe*. Úgy tűnt föl, ez a tér magasabban fekszik; olyan volt, mintha az ember a temető alatt menne és akkor a föld alul följutna a templomba. A megkötözött gonoszlelkek ágaskodtak és nem akartak bemenni, de az angyalok erőszakkal bevezették őket. Itt voltak mind a *szentizraeliták*, balról a *pátriárkák*, aztán *Mózes, a bírák, a királyok;* jobbról a *próféták* és *Jézus* ősei és ezek rokonai le egészen *Joakimig, Annáig, Józsefig, Zakariásig, Erzsébetig és Jánosig*. Ebben a térben nem voltak gonoszlelkek, és nem volt egyéb gyötrelem, mint az epedés az igéret után, mely most beteljesedett. Kimondhatatlan gyönyör és boldogság árasztotta el most e lelkeket, akik köszöntötték és imádták Megváltójukat; a megbilincselt gonoszlelkek pedig kényszerülve voltak szégyenüket előttük bevallani. Sok lelket felküldött az Úr, hogy emeljék ki testüket a sírból és abban tegyenek láthatóan tanubizonyságot mellette. Ekkor történt tehát, hogy Jeruzsálemben oly sok halott jött elő a sírokból. Mint vándorló hullák jelentek meg, azután visszahelyezték testüket a földbe, mint ahogy a törvényszéki hirnök leveti egyenruháját, miután teljesítette felsőbbsége parancsát.

Most láttam az Üdvözítő diadalmenetét egy mélyebb szférába leszállni, ahol *jámbor pogányok* tartózkodtak bizonyos tisztítóhelyfélén, akik sejtették az igazságot és epedtek utána. De mivel bálványképeket tiszteltek, azért gonoszlelkek is voltak közöttük; ámde láttam, hogy Jézus bevonulása után ezek kényszerültek csalásaikat beismerni, és láttam a jólelkeket megindító örömmel hódolni a Megváltónak. Itt is megbilincseltek ördögöket és továbbűzték őket.

Láttam, amint Jézus diadalmenete az elhúnytaknak több tartózkodási helyén nagy gyorsasággal vonult át, kiszabadította őket és más végtelen sok egyebet is tett, de nyomorult állapotomban nem vagyok képes elmondani.

Végül láttam az Urat rendkívüli komolysággal a mélységek magjához : a *pokolhoz* közelíteni. A poklot egy beláthatatlanul nagy, borzalmas, fekete, ércfényű, sziklaéptíménynek láttam, melynek bejáratát óriási, iszonytató, fekete, és reteszekkel, zárakkal ellátott kapuk alkották, melyek borzadályt keltettek. Az iszonyat ordítása és üvöltése hangzott, a kapuk felpattantak, és egy rémületes, sötét világ tárult fel.

Mint ahogy a boldogok honát a mennyei Jeruzsálem alakjában olyannak láttam, mint egy várost, és a boldogság különféle fokai szerint mint különböző kastélyokat és kerteket, tele csodálatos gyümölcsfákkal és ezerféle virányokkal : úgy itt a poklot is egy összefüggő világnak láttam, különféle épületek, terek és tájak alakjában. De az egésznek alapvonása és célja a boldogság ellentéte volt : csupa kín, gyötrelem és szenvedés. Miként a boldogság országában minden a végtelen béke, az örök harmónia és elégtétel alapelvei és viszonyai szerint alakul ki: úgy itt minden az örök harag, a gyűlölet és a kétségbeesés torz aránytalanságaiban jelenül meg. Miként a mennyben az örömnek és imádatnak kimondhatatlanul szép, átlátszó és változatos épületei ragyognak : úgy itt a kínnak, az átoknak, a kétségbeesésnek számtalanul sokféle sötét börtönei és örvényei éktelenkednek. Miként amott a legcsodálatosabb kertek az isteni egyhületnek gyümölcseivel pompáznak: úgy itt a legborzasztóbb sivatagok és ingoványok terjengenek, tele szenvedéssel, iszonyattal, utálattal és rettenettel. Láttam itt az átoknak, a gyűlöletnek, a borzalomnak, a kétségbeesésnek, a zűrzavarnak, a kínnak, a gyötrelemnek templomait, oltárait, várkastélyait, trónusait, kertjeit, tavait és folyamait : miként a mennyben láttam az áldásnak, a szeretetnek, az egyetértésnek, az örömnek és a boldogságnak ilyen otthonait és alkotásait. Itt az elkárhozottaknak kínteljes örök gyűlölködése : ott a szenteknek boldog egyessége. Itt a viszásságnak és hazugságnak minden csirája és gyökérága volt kifejlődve számtalan formában és műben, és ehhez arányosan a gyötrelem és szenvedés ; itt semmi sem volt jó, egy gondolat sem volt megnyugtató, csupán egy : az isteni igazságosságnak komoly tudata, annak tudata, hogy mindegyik elkárhozottat az a szenvedés és kín sujt, melyet bűne plántált magának ; mert minden borzalom, ami itt megjelent és történt, lényege és alakja és dühe volt a leálcázott bűnnek, a kígyónak, mely azok ellen emeli fel

fejét, akik őt keblükön melengették. Láttam itt egy rendkívül rémületes oszlop-építményt, épúgy berendezve a borzalomra és iszonyatra, mint Isten országában egy fönségesen megalkotott építményt berendezve békére és nyugalomra. Ezt mind meg lehet ugyan érteni, de részletesen elmondani soha!

Midőn az angyalok kitárták a kapukat, nyüzsgő gomolyaga lett látható a veszekedésnek, átkozódásnak, szitkozódásnak, üvöltésnek és jajveszékelésnek. Láttam, hogy Jézus megszólította Júdás lelkét. Némely angyalok a gonoszlelkek egész seregeit terítették le. Mindnyájan kényszerültek Jézust megvallani és imádni, ami pedig nekik a legszörnyűbb kínt jelentette. Egy nagy tömeget körbe állítottak egy másik köré; a középen vaksötét örvény tátongott; Lucifert megbilincselve beledobták; az örvény feketén fortyogott körülötte. Mindez meghatározott törvények szerint történt. Hallottam, hogy Lucifer (ha nem tévedek) ötven vagy hatvan évvel a Kr. u. 2000. év előtt egy időre ismét szabadon lesz bocsátva. Sok más számadatot elfelejtettem. Több más elkárhozottat még előbb szabadon fognak engedni az emberek büntetésére és kísértésére. Napjainkban úgy vélem, megtörtént néhányuknak szabadon bocsátása, másoké röviddel a mi időnk után fog bekövetkezni.

Lehetetlen mindent elmondanom, amit látnom adatott; nagyon sok az, és nem tudom rendbeszedni; de meg oly nagyon beteg is vagyok és mikor erről beszélek, újra szemem előtt látok mindent és e látványtól szinte meg lehet halni.

De még láttam azt is, amint a megváltott lelkek végtelen seregekben Üdvözítőjük lelkét a tisztítóhelyekről és a pokol tornácából felkísérték egy *boldog helyre* a mennyei Jeruzsálem alatt. Oda, ahol bizonyos idővel ezelőtt egy boldogult barátomat is láttam. Ide került a jobb lator lelke is, aki az Úr ígérete szerint a *paradicsomban* látta viszont Megváltóját. Láttam, hogy itt a lelkeket öröm és felüdülés várta ama mennyei asztaloknál, aminők gyakran megjelentek nekem vigasztaló látomásaimban.

Minderről nem tudok semminő időpont- vagy időtartamadatot mondani; elbeszélni sem tudok mindent, amit láttam és hallottam, részint, mert már magam sem értem meg egészen, részint pedig, mert félreértésekre adna alkalmat. Azonban az Urat *nagyon különböző helyeken* láttam, még a tengeren is; mintha megszentelne és fölszabadítana minden teremtményt; a gonosz lelkek és rossz szellemek mindenütt az örvénybe menekültek előle. Aztán láttam az Úr lelkét a föld sok pontján is. Láttam őt megjelenni a Golgotha alatt Ádám sírjában, és Ádám

és Éva lelke ott hozzá jött s ő beszélt velük. És láttam őt, amint velük bejárta mindenfelé a próféták nyugvóhelyeit sírról-sírra ; láttam, midőn ezeknek lelkei csontjaik mellett hozzája csatlakoztak és ő sok mindent megmagyarázott nekik. Aztán láttam őt a választottak e seregével, közte Dáviddal, életének és kínszenvedésének sok helyén megjelenni, ahol megmagyarázta nekik az előképeket, melyek ott velük történtek és végtelen szeretettel kiosztotta nekik ama kegyelmeket, melyeket ez előképek megvalósításával számukra kiérdemelt.

Többek közt láttam őt megkeresztelkedése helyén is, ahol sok előkép történt ; itt is mindent megmagyarázott a lelkeknek ; én pedig mélyen meghatva elmélkedtem az ő végtelen irgalmasságáról, mellyel szent keresztsége kegyelmeit az ő javukra fordította.

Leírhatatlanul megindító volt látni, amint az Úr Jézus lelke, körülvéve ezektől a boldog, megvigasztalt lelkektől, fényárban ragyogva nyugodtan átlebegett a sötét föld, sziklák és vizek fölött, a levegőn át . . .

Ez az a kevés, amire még emlékszem gazdag látomásaimból az Úr leszállásáról az alvilágba és az ősatyák jámbor lelkeinek megváltásáról. Azonban ezen az időbeli képen kívül láttam egy örök képet is az ő irgalmasságáról a szegény lelkek iránt e napon. Láttam, hogy valahányszor az Egyház e napot évente ünnepli, ő mindannyiszor szabadító pillantást vet a tisztítóhelyre ; láttam, hogy ma is, nagypénteken, midőn e látomásom volt, kiszabadított a tisztítóhelyről egyeseket, akik megfeszítésekor vétkeztek. Ma láttam sok, előttem ismeretlen léleknek, sőt ismerős lelkeknek is kiszabadulását, de nem nevezem meg őket.

Jézus első leszállása a pokol tornácára, korábbi előképeknek beteljesedése, de maga is előkép, melynek teljesedése a mai megváltás. A leszállás egy kép az elmúlt időkből míg a mai megváltás egy folyton tartó tény ; mert a leszállás valójában az ő érdemei kegyelemfájának elültetése a szenvedő lelkek javára, míg az állandó és mai megváltás is e kegyelemfának gyümölcstermése az egyházi év lelki kertjében ; azonban a küzdő Egyház kötelessége ezt a fát ápolni, gyümölcseit összegyűjteni és a szenvedő Egyháznak juttatni, mert ez magától semmit sem tehet magáért. Igy van ez az Úr minden érdemeivel ; együtt kell munkálkodnunk velük, hogy részesei legyünk. Arcunk verejtékével kell ennünk kenyerünket. Minden, amit Jézus értünk az időben tett, örök gyümölcsöket hoz ; de nekünk azokat az időben kell ápolnunk és leszakítanunk, mert különben nem élvezhetjük őket az örökkévalóságban. Az Egyház tökéletes

házigazda ; esztendeje minden örök gyümölcsnek legtökéletesebb kertje az időben ; egy évben elegendő jut mindenből mindenkinek. Jaj a rest és hűtlen kertészeknek, ha valamely kegyelem kárbavész, amely egy beteget meggyógyíthatott volna, egy gyöngét megerősíthetett volna, egy éhezőt jóllakathatott volna ! Az ítélet napján számot kell majd adniok a családatyának az utolsó szalmaszálról is !

XXIV. rész: A feltámadás előestéje.

1. Jézus lelke megjelenik Anyjának.

A szombatnap végén *János* bement a szentasszonyokhoz, gyászolt velük és vigasztalta őket. Midőn rövid időzés után elhagyta őket, jött Péter és az idősebb Jakab ugyanazzal a céllal ; aztán ők is elmentek. Ekkor a szentasszonyok külön-külön még egyszer leültek a hamuval behintett alacsony ládákba és beburkolózva gyászleplükbe egyideig gyászoltak.

Mialatt a *Szűzanya* Jézus után epekedve bensőséges imádságban ült, egy angyalt láttam hozzája lépni, aki azt mondta neki, hogy menjen ki Nikodémus kis kapujához, mert közeledik az Úr. Mária szívét nagy öröm töltötte el ; beburkolta magát köpenyébe és eltávozott anélkül, hogy a szentasszonyoknak szólt volna. Láttam őt egyedül sietni ahhoz a kiskapuhoz a városfalnál, amelyen át a sírkertből hazajöttek.

Esti kilenc óra lehetett, midőn láttam, hogy Mária a kapu közelében egy magányos helyen sietős útjában hirtelen megállt ; elragadtatva, örvendő vágyakozással nézett a magas fal felé, és láttam, amint *Jézus lelke* fényesen és sebek nélkül az ősatyák lelkeinek nagy seregétől kísérve Mária felé lebegett; és az ősatyák felé fordulva s a Szent Szűzre mutatva így szólt : «Mária, az én anyám !» És úgy tetszett, hogy átölelte őt, aztán eltűnt. Ekkor a Szűzanya térdreborult és megcsókolta a földet, ahol Fia állott ; térde és lába lenyomata megmaradt a kőben. Kimondhatatlanul megvigasztalódva ment vissza az asszonyokhoz, akiket egy asztalnál talált kenetek és fűszerszámok készítésével foglalatoskodva. Nem mondta el nekik, mi történt vele, de nagyon meg volt erősödve, vigasztalta és megerősítette a hitben mindnyájukat.

Mikor Mária visszajött, láttam a szentasszonyokat egy hosszú asztal mellett állni, mely egy kecskebaklábú állványon állt tálaló-asztal módjára és földigérő terítővel volt lefedve. Ezen az asztalon mindenféle gyógyfüveket válogattak, kevertek és rendeztek ; kis üvegekbe keneteket és nárduszvizet töltögettek ; sok élővirág is volt ott, köztük csíkos irisz és liliom. Mindent lepedőkbe csomagoltak. Mária távolléte alatt Magdolna, Kleofás felesége Mária, Salome, Johanna Chusa és Mária Salome a városban jártak mindezt bevásárolni. Az volt a tervük, hogy

holnap korán reggel Jézus beburkolt tetemét ezekkel behintik és meglocsolják. Láttam, hogy e szerek egy részét néhány tanítvány hozta a fűszerárusnőtől és beadta a házba anélkül, hogy az asszonyokhoz bement volna.

2. Arimateai József kiszabadulása.

Nem sokkal azután, hogy a Szent Szűz látta Fia lelkét és visszament az asszonyokhoz, láttam *Arimateai Józsefet* börtönében imádkozva. Láttam, hogy a börtönt egyszerre nagy fényesség árasztja el és hallottam, hogy Józsefet nevén szólítja valaki. S akkor láttam, hogy fönt az egyik kőfugánál mintha a tetőt fölemelnék a faltól és ott egy fényes alak jelenik meg, aki egy lepedőt bocsát le ; ez a lepedő emlékeztetett engem a sírlepelre, melybe József az Úr Jézust takarta. A jelenség felszólította Józsefet, hogy másszék föl a lepedőn. Erre József két kézzel megragadta a lepedőt, lábaival a fal kiálló köveibe támaszkodva felmászott jó két embermagasságnyira a nyiláshoz, mely mögötte ismét bezárult. Amint József feljutott, a jelenség eltűnt. Nem tudom, vajjon az Úr volt-e vagy egy angyal, aki őt kiszabadította.

Most láttam őt észrevétlenül egy darabon a városfalon a Coenaculum közeléig szaladni, mely a Sion déli falához közel áll. Itt leszállt a falról és zörgetett a Coenaculum kapuján. Az ott együttlevő tanítványok ugyanis bezárták az ajtókat és már nagyon szomorkodtak József eltűnésén ; már-már elhitték azt a hírt, hogy a csatornába dobták. Midőn kinyitották neki a kaput és ő belépett hozzájuk, örömük éppoly nagy volt, mint később, mikor Péter kiszabadult a börtönből és hozzájuk jött. József elbeszélte a jelenést, melyet látott, ők pedig nagyon örültek és megvigasztalódtak, hálát adtak Istennek és Józsefnek enni adtak. De ő még az éjjel Jeruzsálemből elmenekült szülővárosába, Arimateába ; azonban arra a hírre, hogy már nem fenyegeti semmi veszedelem, ismét visszatért Jeruzsálembe.

Láttam a szombatnap végén Kaifást és több főpapot Nikodémus házában vele tárgyalni, miközben látszólag egész barátságosan kérdezgettek tőle egyetmást, de már nem tudom mit. Ő azonban keményen és hűségesen kitartott Jézus védelmében. Aztán elváltak.

3. A föltámadás előtti éjszaka.

Csakhamar ezután láttam az *Úr sírját;* csend és nyugalom honolt ott, mintegy hét őr álldogált és üldögélt a sziklasírral szemben és körülötte. *Cassius* a helyét a bejárat előtti gödörben

egész nap csak ritkán hagyta el pár pillanatra. Most éppen megint ott állt elmélkedésbe és várakozásba merülve; mert nagy kegyelmekben és megvilágosításban részesült és sok belső meglátásai és buzdulásai voltak. Éjszaka volt és a tűzkosarak a sírbolt előtt rőt fényt vetettek körül; ekkor az én szemléletem imádva közeledett *Jézus szentséges holttestéhez*, mely változatlanul, beburkolva, fényárral körülvéve *két angyal* közt nyugodott, akiket a sírbatétel óta folyton ott láttam csendes imádásban a szent test fejénél és lábánál. Ezek az angyalok papi alakoknak látszottak és helyzetükkel, mellükön keresztbetett karjaikkal egészen a frigyszekrény kerubjaira emlékeztettek, csak éppen hogy szárnyakat nem láttam rajtuk. Különben az egész temetés és a sír általában nagyon gyakran élénken felidézte előttem a frigyszekrényt, történetének különböző korszakaiban. Ez a fény és az angyalok jelenléte némikép alighanem Cassiusnak is láthatóvá lett és ezért állt ő folytonosan a bezárt sírra szegezett tekintettel, hasonlóan olyan emberhez, aki az Oltáriszentséget imádja.

Miközben a szent testet szemléltem imádva, úgy láttam, mintha az Úr lelke a megváltott ősatyák lelkeivel a sziklán keresztül a *sírpadhoz* lépne és megismertetné velük *megkínzott testének minden bántalmazását*. Ugyanebben a pillanatban úgy tetszett, mintha a burkolatok mind eltűntek volna és én láttam a szent testet sebekkel elborítva; úgy tűnt, mintha a vele egyesült istenség a szent testet egész megkínzottságában titokzatos módon kinyilatkoztatná a lelkeknek. A test teljesen átlátszó volt és legbelsőbb rejtekéig feltárult. Sebesülései megszégyenítése, fájdalmai a legbelsőbb részletekig megismerhetők lettek. A lelkek kimondhatatlan tisztelettel vették körül, remegtek és sírtak a részvéttől.

Most olyan szemléletbe mentem át, melynek titkát egész tartalmában nem tudom világosan elmondani. Láttam egy képet: mintha Jézus lelke, bár az élet visszatérése nélkül, tökéletesen egyesülve a szent testtel, de mégis benne és vele elhagyná a sírt; úgy tetszett nekem, mintha az imádó angyalok vinnék fölfelé a sebekkel borított, megkínzott testet, abban a testtartásban, ahogyan a sírban feküdt. Megdöbbenve láttam, amint áthatolnak a sziklán és föllebbennek a mennybe és az a látomásom volt, mintha Jézus az ő vértanu-testét *mennyei Atyja trónja előtt* bemutatná az imádó angyalok megszámlálhatatlan karai között. Olyan módon történt ez, ahogyan Jézus halála után némely próféták testét lelkük fölvette és a templomba vezette anélkül, hogy valóban újra éltek volna és újból meg kellett volna

halniok ; mert hiszen lelkük minden erőszak nélkül ismét letette a testet. Úgy láttam, hogy ezúttal az ősatyák lelkei nem kísérték el Jézus testét. Ma sem tudom, hol voltak addig, míg újból az Úr lelkével együtt nem láttam őket.

Ebben a látomásban a sírszikla megrendülését figyeltem meg. Négy katona bement a városba valamiért ; a másik három ott mintegy ájulásba esett. Földrengésnek vélték a dolgot és nem vették észre, mi volt az igazi oka. Cassius azonban nagyon izgatott és megrendült volt, mert neki volt némi világos bepillantása abba, ami történt, anélkül, hogy valójában tisztán látott volna. De kitartott őrhelyén és nagy áhítattal várta, mi fog még történni. A városba ment katonák időközben visszajöttek.

Szemlélődésem most ismét a *szentasszonyok* felé fordult. Láttam, hogy miután bevégezték a fűszerek előkészítését és azokat becsomagolták a lepedőkbe, ismét visszavonultak fülkéikbe, de nem feküdtek le aludni, csak éppen ledűltek a felgöngyölített ágyneműknek támaszkodva egy kissé pihenni, mert még napkelte előtt ki akartak menni Jézus sírjához. Már többször kifejezték aggodalmukat e szándékuk dolgában, mert nagyon féltek, hogy Jézus ellenségei meglesik őket, mikor kimennek ; de a Szent Szűz, akit Jézus megjelenése új bátorsággal töltött el, vigasztalta és felbátorította őket, hogy egy kis pihenés után csak menjenek ki nyugodtan a sírhoz, semmi bajuk sem esik majd. Igy hát most szépen lepihentek.

Éjjel tizenegy óra tájban a Szűzanya, szeretettől és sóvárgástól ösztökélve, már nem bírt maradni. Fölkelt, teljesen beburkolta magát egy szürke köpenybe és egyedül elhagyta a házat. Még azt gondoltam magamban : Ó, hát hogy engedhetik el egyedül ezt a fájdalmas szent anyát ilyen körülmények közt? ! De aztán láttam, amint gyászolva elment Kaifás házáig s onnan Pilátus palotájáig — jókora út vissza a városba. Végigjárta *Jézus keresztútját egészen*, a kihalt utcákon át, egymaga, és megmegállt kis időre minden egyes helyen, ahol Fiát bármi fájdalom, bántalom érte. Mintha keresett volna valamit, amit elveszített. Többízben letérdelt a földre, kezével körültapogatott a köveken, majd ajkaival érintette azokat, mintha valami szentséget, az Úr vérét érintené és tisztelné meg csókjaival. Ám ő a szeretet felfokozott hevében és magasabb fénytől megvilágosítva cselekedett és teljesen elmerült a szeretetben és imádatban. Én elkísértem egész útján és gyönge erőmből telhetőleg együtt-éreztem és cselekedtem mindent, amit ő érzett és cselekedett.

Útját a Kálvária-hegyig folytatta. Midőn már közel volt hozzá, megállt ; úgy láttam, mintha Jézus jelenne meg neki

szent mártirtestével ; egy angyal haladt elől, a sírboltbeli két angyal kétoldalt volt mellette és megváltott lelkek nagy serege mögötte. Teste tagjai nem mozogtak ; olyan volt, mint egy járó holttetem, fénnyel özvezve ; de hangot hallottam belőle kijönni, mely kijelentette Anyjának, mit cselekedett a pokol tornácában és hogy megdicsőült testtel elevenen föl fog támadni és hozzá fog menni, tehát várakozzék reá a Kálvária mellett annál a kőnél, amelynél elesett. Akkor aztán láttam ezt a jelenséget a városba vonulni, a Szent Szűzet pedig betakart fővel imádkozva letérdelni azon a helyen, ahol Fia elbúcsúzott tőle. Éjfél elmúlt bizonyára, mert Mária elég sok időt töltött el a keresztúton.

De láttam azt is, hogy az Úr serege is végigjárta a keresztutat, és az Üdvözítő megmutatta nekik minden elszenvedett bántalmazását és megkínzását, az angyalok pedig titokzatos módon felgyüjtötték minden csepp szent vérét, melyet kínszenvedése folyamán hullatott ; és láttam, hogy megmutatta nekik keresztre szegezését, a kereszt felállítását, oldala megnyitását, levételét és tetem-előkészítését ; a Szűzanya pedig lélekben együtt végigszemlélte mindezeket és szeretett és imádva imádkozott.

Ezután úgy tűnt nekem, mintha az Úr teste ismét ott pihenne a szent sírban és az angyalok titokzatos módon pótolnák neki mindazt, amit a kínszenvedés elvett tőle. Láttam őt úgy, ahogyan előbb volt : beburkolva a halotti leplekkel, körülragyogva fénnyel, és a két imádkozó angyalt a sírpad fejénél és lábánál. Nem vagyok képes kifejezni, hogyan történt mindaz, ami történt ; oly sok az, oly bonyolult és amellett annyira kimondhatatlan, hogy értelmünk a dolgok megszokott rendje szerint azt sohasem lesz képes felfogni. De ott, a látomásban, nekem világos és érthető minden, ami itt oly homályosan jelentkezik, hogy nem tudom kifejezni.

Midőn most a hajnal egy fehér vonallal jelentkezett az égen, láttam, hogy Magdolna, Kleofás felesége Mária, Johanna Chusa és Salome, köpenyükbe burkolózva elhagyták a Coenaculumbeli lakást. Vitték a lepedőkbe csomagolt fűszereket ; egyikük égő lámpást is vitt ; de minden a köpenyük alá volt rejtve. A fűszerek vagy élővirágokból voltak előállítva és ezeket rá kellett szórni a megfelelő helyre, vagy pedig kisajtolt nedvek, esszenciák és olajok voltak, locsolni valók. A jó asszonyok nagy aggódással mentek Nikodémus kis kapuja felé.

XXV. rész: Az Úr Jézus feltámadása.

1. Jézus feltámad és megjelenik Anyjának.

Láttam *Jézus lelkének* jelenségét, mint egy nagy fényt, két harcos angyal közt (az előbbiek papi alakban jelentek meg), sok fényalaktól körülvéve, *felülről a sírsziklán keresztül szent holttestére leszállani és föléje hajolva beleolvadni;* és most láttam a test tagjait a burkolat alatt megmozdulni, és láttam a fénylő, eleven testet lelkével és istenségével egyesülve, mintegy a halotti burkolat egy részéből, amely a tetem oldalát takarta, előjönni, mintha az oldalsebből emelkednék ki. A látvány emlékeztetett Évára, amint Ádám oldalából előtűnt. Minden csupa fény és ragyogás volt.

Most egy másik képben azt láttam, mintha a mélységből, mintegy a sírpad alól, egy *szörnyeteg* jelensége tolná ki magát; fölegyenesedett kígyófarkára és sárkányfejét dühösen az Úr felé fordította. Azonkívül, úgy emlékszem, emberfeje is volt. A föltámadott Megváltó kezében láttam egy vékony fehér pálcát, rajta fönt egy lobogó zászlócskát, és az Úr rálépett a sárkányfejre, a pálcával pedig háromszor beleszúrt a kígyó farkába; és ez mindannyiszor összébb zsugorodott és végül eltűnt, miután sárkányfeje egészen betaposódott a földbe, míg emberfeje egymaga nézett fölfelé. Ezt a képet már többször láttam a föltámadásnál, és ilyenforma kígyót láttam már Jézus fogantatásánál is leselkedni. Ennek a kígyónak lénye mindig arra a paradicsombeli kígyóra emlékeztetett engem, csak még utálatosabb volt. Azt hiszem, ez a kép erre az igéretre vonatkozik: «Az asszony ivadéka megrontja fejedet». Az egész úgy tetszett nekem, mint a *halál legyőzésének* jelképe; mert mialatt a sárkányfej eltaposását láttam, nem láttam az Úr sírját.

Most láttam *az Urat nagy fényben átlebbenni a szilkán keresztül.* A föld rengett, és egy *angyal* harcos alakban, mint a villám röppent le a mennyből a sírhoz, a követ jobbra hengerítette és ráült. A rázkódtatás oly nagy volt, hogy a tűzkosarak ide-oda lengtek és a lángok kicsaptak. Az őrök, mikor ezt látták, elkábulva megtántorodtak, leestek a földre és mint a halottak, megmerevedve, elferdült helyzetben terültek el. *Cassius* csupa

fényben látott mindent ; de hamar összeszedve magát a sírpadhoz lépett és az ajtót félig kinyitva megtapogatta az üres lepleket, aztán eltávozott, hogy Pilátusnak hírt adjon az eseményekről ; de egyideig még a közelben maradt, hogy megvárja, nem történik-e még valami újabb esemény, mert csak a földrengést látta, meg azt, amikor az angyal félretolta a követ és ráült, és az üres sírt, de Jézust magát nem látta. Ő is, meg az őrök is elbeszélték ezeket az eseményeket a tanítványoknak.

Abban a percben, mikor az angyal az égből leröppent s a föld ott megrendült, láttam a *feltámadott Megváltót megjelenni a Kálvária-hegyen Édesanyjának.* Jézus végtelenül szép, fényes és komoly volt ; öltözete, mintegy testén átvetett bő köpeny, járás közben utána lebegett és csillogott, mint a kékesfehér füst a napfényben. Sebhelyei igen nagyok voltak és ragyogtak ; a kéz-sebbe az ember az ujját beledughatta volna. A sebajkak olyan vonalakat mutattak, mint három egyenlő háromszög, mely egy kör középpontjában találkozik. A kezek közepéről sugarak mentek az ujjak felé. Az ősatyák lelkei meghajoltak Jézus Anyja előtt, akihez az Úr valamit mondott a viszontlátásról, de elfelejtettem, hogy mit. Megmutatta neki sebeit és mikor Mária a földre borult, hogy megcsókolja lábát, Jézus megfogta kezét, fölemelte és eltűnt.

A távolban láttam a tűzkosarakat csillogni a sírnál és Jeruzsálem fölött a keleti égbolton egy fehér vonalat derengeni.

2. A szentasszonyok a sírnál. Jézus megjelenései.

A *szentasszonyok Nikodémus* kis kapujához közel voltak, mikor Jézus feltámadt ; nem vettek észre semmit a jelekből, amik akkor történtek ; a sír őrzéséről sem tudtak, mert tegnap, szombat lévén, senki sem volt kint a sírnál, ők maguk gyászban és a legnagyobb visszavonultságban töltötték a napot. Útközben aggódva kérdezgették : «Ki hengeríti el majd nekünk azt a követ az ajtó elől?» Ugyanis nagy vágyakozásukban, hogy az Úr testének tiszteletet tehessenek, nem is gondoltak a kőre. Az volt a szándékuk, hogy a nárdusvízzel s a kenetekkel belocsolják a szent tetemet, a füveket és virágot pedig ráhintik ; mert ők semmivel sem járultak hozzá a tegnapi tetem-előkészítés fűszereihez, azokat mind Nikodémus szerezte be ; tehát most oda akarták áldozni Uruk és Mesterük testének a legbecsesebbet, amit meg tudtak szerezni. Salome vásárolta a legtöbbet, de nem az a Salome, aki János anyja volt, hanem egy másik Salome, Szent József rokona, egy gazdag jeruzsálemi asszony. Most tehát

elhatározták, hogy a fűszereket lerakják a sír elé a kőre és ott gyászolnak, amíg csak nem jön oda valamelyik tanítvány és szabaddá nem teszi nekik a bejáratot.

Láttam az őröket, amint kábultan, kifordult helyzetben feküdtek. A kő az előcsarnokban a jobboldalra tolva, úgyhogy most ki lehetett nyitni az ajtót, mely már csak be volt hajtva. De én az ajtón keresztül láttam a lepleket, melyek előbb Jézus testét takarták, ebben a sorban feküdni a sírpadon: a nagy lepedő, melybe a test volt becsavarva, változatlanul feküdt, de üresen és besüppedve, mert nem volt alatta semmi más, mint a füvek; a pólya, mellyel a lepedő körül volt kötve, még összesodorva egész hosszában a sírpad elülső szélén, mintha lesodorták volna; az a kendő pedig, mellyel Mária Jézus fejét betakarta, külön feküdt fejtől jobbra, egészen úgy, ahogy a fej nyugodott benne, de felhajtott arcfedővel.

Láttam az asszonyokat a kerthez közeledni. Amint megpillantották az őrök fáklyáit és a szanaszét fekvő katonákat, megijedtek és a kert mellett tovább mentek a Golgotha felé. *Magdolna* azonban nem törődött semmi veszedelemmel és besietett a kertbe, csak Salome követte némi távolságban. Ők ketten gondoskodtak leginkább a kenetekről. A másik két asszony félénkebb volt és kint maradt a kert előtt.

Láttam *Magdolnát*, amint az őrökhöz közeledett és kissé megijedve visszafutott Salome felé; akkor aztán mind a ketten együtt mentek be félénken a fekvő őrök közt a sírüregbe. Látták, hogy a kő el van hengerítve, de az ajtó be volt hajtva, valószínűleg Cassius hajtotta be. Magdolna nagy félve kinyitotta az ajtó egyik szárnyát, rámeredt a sírpadra és látta, hogy a leplek üresen és félrerakva feküsznek. Minden csupa fény, és egy angyal ül a sírpadon. Magdolna megzavarodott és nem tudom, hallott-e valami szót az angyaltól, de láttam, hogy nagy sietve kimegy a kertből és Nikodémus kiskapuján át a városba szalad az egybegyűlt apostolokhoz. *Mária Salome* is, aki csak az előcsarnokba mert lépni, nem tudom, hallott-e szókat az angyaltól, de láttam, hogy Magdolna után nagy ijedten kisiet a sírból és a kertből és szalad a kert előtt maradt asszonyokhoz és elmondja nekik, mi történt.

Mindez gyors egymásutánban és oly rémület közt folyt le, mintha kísértetet láttak volna. A *többi asszonyok* Mária Salome híradása nyomán örültek is, megijedtek is egyszerre és egy darabig tétováztak, bemenjenek-e a kertbe. *Cassius* pedig, miután eltávozott a sírból, még egyideig ott várt és figyelt a környéken, vajjon nem látja-e meg Jézust, vagy nem jelenik-e

meg az asszonyoknak. Akkor sietve elindult a kivezetés kapuja felé, hogy hírt vigyen Pilátusnak, s az asszonyok mellett elsietve, néhány szóval elmondta nekik, amit látott, és felszólította őket, hogy győződjenek meg maguk mindenről. A jó asszonyok végre bátorságra kaptak és együtt bementek a kertbe. Amint nagy félve beléptek az előcsarnokba, a sír *két angyala* állott előttük tündöklő, fehér papi öltönyben. Az asszonyok nagyon megijedtek, összebújtak és arcuk elé tartva kezüket remegve néztek a földre. Ekkor az egyik angyal megszólalt és körülbelül ilyenfélét mondott nekik: hogy ne féljenek, ne itt keressék a Megfeszítettet, ő feltámadt és nincs többé a holtak sírjában ; megmutatta az angyal nekik az üres sírhelyet és megparancsolta nekik, hogy mondják meg a tanítványoknak, amit láttak és hallottak ; Jézus majd előttük megyen Galileába. Emlékezzenek arra, amit ő mondott Galileában : «Az Emberfiának a bűnösök kezébe kell adatnia és meg kell feszíttetnie és ő harmadnapon feltámad». Ekkor az angyalok eltűntek, a szent asszonyok pedig remegve és tétovázva, de telve örömmel megtekintették a sírpadot, és a lepleket, sírtak és kimentek és elindultak a kivezetés kapuja felé. De még mindig nagyon meg voltak rémülve, nem siettek, időnkint meg-megálltak és körülnéztek nem pillantják-e meg esetleg az Urat, vagy nem jön-e vissza Magdolna.

Eközben láttam *Magdolnát* a Coenaculum elé érkezni ; magánkívül volt és hevesen zörgetett. Odabent többen még feküdtek a fal mellett és aludtak ; mások álldogálva beszélgettek. Péter és János nyitott ajtót. Magdolna csak ennyit kiáltott be : «Elvitték az Urat a sírból, nem tudjuk, hová !» Aztán ismét nagygyorsan kisietett a sírkertbe. Péter és János visszamentek a házba, beszéltek a többiekkel és nagysietve elmentek, de János gyorsabban ment, mint Péter.

Magdolnát újból láttam a kertben a sírhoz sietni ; a futástól és szomorúságtól egészen olyan volt, mintha nem volna eszénél. A harmattól egészen átázott, köpenye fejéről vállára esett le, hosszú haja kibomlott és leomlott. Minthogy egyedül volt, félt mindjárt belépni a sírboltba ; leült a bejárat előtti mélyedés szélére. Lehajolt, hogy a mélyebben levő ajtón keresztül benézhessen a sírba ; és amint előrehulló hosszú haját kezével összefogta, két angyalt pillantott meg papi öltönyben a sírpadfe jénél és lábánál ülve, s ugyanakkor hallotta egyiknek szavát : «Asszony, miért sírsz?» De ő, mivel nem tudott semmiről és nem gondolt semmire, mint arra, hogy az Úr teteme nincs itt, nagy keservében felkiáltott : «Elvitték az én Uramat és nem tudom, hová tették !» E szavak után, csak a lepleket látva, körülnézett,

mintha keresne valamit ; úgy vélte, az Úrnak mindenütt jelen kell lennie ; homályosan érezte közellétét, még az angyalok jelensége sem ejtette tévedésbe. Úgy látszott, eszébe sem jutott, hogy ezek angyalok ; nem tudott ő másra gondolni, mint Jézusra, nem tudott mást mondani, csak ezt : Jézus nincs itt, hol van Jézus?

Láttam, amint néhány lépésnyire a sír körül ide-oda futkos, mint egy elmeháborodott, aki keres valamit ; hosszú haja válláról jobbra és balra előre hullott ; egyszer a jobb válláról lógó fonatot simította végig két keze között, majd meg mind a két fonatot markolta meg és hátravetette ; aztán körülnézett, és akkor kelet felé, ahol a kert a városfal felé emelkedik, mintegy tíz lépésnyire a sírsziklától, a bokrok közt egy pálmafa mögött megpillantott a hajnali szürkületben egy hosszú fehérruhás alakot, és arrafelé rohanva ismét ezeket a szavakat hallotta : «Asszony, miért sírsz? Kit keresel?» Ám ő ezt az alakot a kertésznek vélte és én magam is láttam ezt az alakot kezében ásóval, fején lapos kalappal, mely egy darab, a nap ellen felkötött fakéreghez hasonlított, ahogyan a példabeszédben említett kertészt láttam, amelyet Jézus nem sokkal kínszenvedése előtt Bethániában mondott el az asszonyoknak ; de ez a jelenés nem volt fénylő, hanem egészen olyan volt, mint egy ember a szürkületben hosszú fehér ruhában. A kérdésre: «Kit keresel?» — rögtön így felelt : «Uram, ha te vitted el őt, mondd meg, hová tetted? Én elhozom őt !» Ekkor megint körülnézett, nem látja-e a közelben ; erre Jézus megszokott hangján szólt hozzá : «Mária !» — Magdolna megismerve a hangot, feledve megfeszítést, halált és temetést, abban a pillanatban megfordult és mintha az élőnek szólana, mondá, mint máskor : «Rabboni ! (Mester !» — és térdre esett előtte és karjait kitárta lábai elé. De Jézus elhárítóan emelte föl kezét és szólt : «Ne érints, mert még nem mentem föl Atyámhoz ; de menj el testvéreimhez és mondd nekik : Fölmegyek Atyámhoz és Atyátokhoz, Istenemhez és Istenetekhez». És ekkor eltűnt az Úr. Magyarázatot kaptam, miért mondta Jézus : «Ne érints !» De már nem tudok beszámolni erről pontosan. Azt hiszem, azért mondta ezt, mert Magdolna olyan heves volt és teljesen abban az érzésben cselekedett, mintha Jézus élne és minden úgy volna, mint máskor. Azokról a szavakról, hogy még nem ment föl Atyjához, azt a magyarázatot kaptam, hogy feltámadása után még nem mutatta be magát mennyei Atyjának és még nem köszönte meg a halál fölött aratott győzelmet és a megváltást. Mintha azt mondta volna ezzel, hogy az öröm zsengéi Istenei ; Magdolna tehát előbb fontolja meg és adjon

hálát Istennek a beteljesedett megváltásnak és a halál fölötti győzelemnek titkáért ; mert ő úgy akarta átölelni Jézus lábait, mint máskor, nem gondolt egyébre, mint szeretett mesterére és szeretete hevében megfeledkezett az egész csodáról. De én láttam, amint Magdolna az Úr eltűnése után felocsudott, mintha álomból riadt volna fel és megint a sírhoz futott. Ott látta a két angyalt a sírpadon ülve, hallotta, amit az asszonyok hallottak a feltámadásról, látta ott feküdni a lepleket és most, teljes bizonyosságban a csoda és látomása felől, kisietett az útra a Golgotha felé, hogy megkeresse társnőit ; mert azok még mindig bolyongtak tétovázva, részint Magdolna visszatérésére várva, részint azzal a vágyakozással, hogy az Urat valahol megpillantsák.

Minden, ami Magdolnával történt, csak egy pár percig tartott ; körülbelül félhárom lehetett, mikor az Úr neki megjelent. Alig hogy kiszaladt a kertből, sietett be oda *János* és közvetlen mögötte *Péter*. János a bejárat előtt állt meg, lehajolt és az előcsarnok ajtaján át a félig nyitott sírajtó felé nézve látta ott feküdni a lepleket. Most odaért Péter, lement a sírboltba, megállt a sírpad előtt és látta a halotti lepleket a sírpad közepén két oldalról felgöngyölítve ; a fűszerek bele voltak csavarva, a pólyák pedig köréje tekerve úgy, ahogy a nők szoktak ilyen lepleket eltevésre összegöngyölíteni ; de az arcfedő külön, jobbra a fal mellett feküdt összehajtogatva. Csak ekkor ment be János is Péter után a sírpadhoz, látta ő is ugyanazt és hitt a feltámadásban ; mert most megvilágosodott előttük, amit az Úr mondott és ami az Irásban volt ; azelőtt ezeket csak úgy felületesen vették. Péter köpenye alá rejtette a lepleket, aztán elsiettek Nikodémus kapuján át. János ismét Péter előtt futott.

Én velük együtt néztem meg a sírt, meg Magdolnával is, és mind a kétszer láttam a két angyalt a sírpad fejénél és lábánál ülni, mint az egész idő alatt, amíg Jézus teste a sírban feküdt. De nekem úgy tetszik, Péter nem látta őket. Azt hallottam, hogy János később azt mondta az emmausi tanítványoknak, hogy ő az előcsarnok ajtaján betekintve látott egy angyalt. Talán ettől megijedve engedte Pétert előre és csak alázatosságból nem említette ezt evangéliumában, nehogy úgy lássék, mintha ő többet látott volna, mint Péter.

De csak most láttam a földön elterült őröket magukhoz térni és fölugrálni. Fogták lándzsájukat és tűzkosaraikat, melyek a bejárat előtt póznákon lógtak és némi világot vetettek befelé ; láttam, amint félénken és zavartan kisietnek a kertből és vonulnak a városba a kivezetés kapuján át.

Magdolna ezalatt megtalálta a szent asszonyokat és tudatta

velük, hogy beszélt Péterrel és hogy az imént látta az Urat a kertben, aztán az angyalokat ; az asszonyok azt felelték, hogy az angyalokat ők is látták. Ekkor Magdolna a városba sietett a kivezetés kapuján át, az asszonyok pedig ismét a kert felé indultak, talán abban a hiszemben, hogy még ott találják a két apostolt. Láttam, amint az őrök elhaladtak mellettük és szót váltottak velük.

A sírkert közelében megjelent a *szent asszonyoknak* Jézus bő fehér ruhában, mely kezein túllógott és így szólt : «Üdv nektek !» Ők megremegtek és lábai elé borultak, mintha át akarták volna ölelni lábait, de erre nem emlékszem világosan. De azt láttam, hogy az Úr szólt hozzájuk egy-két szót, kezével egy irány felé mutatott és eltűnt, mire az asszonyok a betlehemi kapun át a Sionra siettek a vacsoraházba, hogy megmondják a tanítványoknak, hogy látták az Urat és mit beszélt velük. Ámde a tanítványok eleinte sem nekik, sem Magdolnának nem akartak hitelt adni és az egészet az asszonyok képzelődésének tulajdonították — Péter és János megérkeztéig.

János és Péter, aki az ámulattól egészen kábult lett, visszatérett találkoztak az *ifjabb Jakabbal* és *Tádéval*, akik utánuk akartak menni a sírhoz. Ezek is nagyon meg voltak rendülve, mert az Úr nekik is megjelent a vacsoraház közelében. De én láttam, hogy Jézus elhaladt Péter és János mellett és Péter, úgy tetszik, látta is őt, mert amint láttam, hirtelen nagyon izgatott lett. Vajjon János is felismerte-e Jézust, nem tudom.

Most, valahányszor Jézus barátai tűnnek elém látomásként Jeruzsálemben vagy másutt, gyakran látom mellettük az Urat vagy más jelenségeket ; néha megjelenik Jézus más emberek közt is, egészen világosan, de nem tudom megfigyelni, vajjon ezek is látják-e őt. Olykor látom, hogy egyesek hirtelen elbámulnak és megrendülnek, míg mások teljesen közömbösek maradnak. Úgy látszik, mintha én folyton látnám az Urat, de egyúttal észreveszem, hogy az emberek olyankor csak néha-néha látják őt.

Éppen így folyton láttam a két papi angyalt a sír belsejében az Úr eltemetésétől kezdve, de azt is tapasztaltam, hogy a szentasszonyok hol nem látták egyiket sem, hol csak az egyiket, hol meg mind a kettőt. Azok, akik az asszonyokat megszólították, a papi alakban megjelent sírőrző angyalok voltak. Csak az egyik beszélt és ha az ajtó nem volt egészen tárva, csak az egyiket lehetett látni. Az az angyal pedig, aki villámként röppent le az égből és elhengerítette a követ és ráült, harcos alakjában jelent meg. Cassius és az őrök eleinte a kövön látták őt ülni. A később beszélő angyalok a sírbeliek voltak, vagy csak az

egyik. Hogy miért történt mindez így, arra már nem emlékszem; amikor láttam, nem csodálkoztam rajta; olyankor minden rendjén van úgy, ahogy van és semmi sem tűnik rendkívülinek.

3. Az őrök vallomása.

Eközben *Cassius* elment Pilátushoz, mintegy félórával a feltámadás után. Láttam a helytartót, amint még ágyán feküdt, és Cassius eléje lépett. Nagy izgatottsággal jelentette neki, hogyan rendült meg a föld, hogyan szállt le egy angyal és hengerítette el a követ és hogyan feküdtek a leplek üresen; Jézus bizonnyal a Messiás és Isten Fia; feltámadt és már nincs itt. És elbeszélt mindent, amit látott. Pilátus titkos borzalommal hallgatta, de nem vétetett észre semmit izgalmából és így szólt:

— Te rajongó vagy; nagyon oktalanul cselekedted, hogy bementél a galileai sírjába; így aztán az ő istenei hatalmat vettek fölötted és mindenféle varázsképekkel bolondítottak el téged. Tanácsolom neked, a főpapok előtt hallgass ezekről a dolgokról, mert rosszul jársz. — Tetette is magát, mintha azt hinné, hogy a tanítványok ellopták Jézust és az őrök csak saját mentségükre vallanak mást, amiért megengedték azt vagy pedig az őrködést hanyagolták el, vagy talán megbűvölték őket. A helytartó efféle ingadozó kijelentései után Cassius eltávozott, Pilátus pedig ismét bálványainak mutatott be áldozatokat.

A visszatért katonák közül még négyen jöttek Pilátushoz ugyanazzal a jelentéssel, de a helytartó nem vesződött velük, hanem elküldte őket Kaifáshoz. Az őrség egy részét láttam mindjárt egy nagy udvarba menni a templom közelében, ahol sok öreg zsidó gyülekezett össze. Láttam hogy tanácskoztak, aztán félrevonták a katonákat és pénzzel meg fenyegetésekkel megvesztegették őket, hogy vallják azt, hogy a tanítványok ellopták Jézus holttestét, míg ők aludtak. De midőn az őrök azt vetették ellen, hogy társaik, akik Pilátusnak már jelentették a dolgokat, ellentmondanának nekik, a farizeusok megígérték nekik, hogy ők majd elintézik a dolgot Pilátussal. Eközben odaért az a Pilátustól küldött négy őr, de ezek megmaradtak amellett, amit a helytartó előtt vallottak. De már híre ment, hogy Arimateai József a bezárt toronyból megfoghatatlan módon megszökött; és midőn a farizeusok az igazság mellett kitartó katonákat kezdték gyanusítani azzal, hogy megegyezésben a tanítványokkal hozzájárultak Jézus tetemének ellopásához és szigorúan megfenyegették őket, ha nem szerzik vissza a holttes-

tet : a katonák azzal vágtak vissza, hogy ők ezt épúgy nem tehetik, mint ahogy József börtönének őrei sem szerezhetik vissza Józsefet, aki szintén eltűnt. Bátran védekeztek ezek a vitézek és semminő megvesztegetéssel sem lehetett őket hallgatásra bírni ; sőt nyiltan és hangosan beszéltek a pénteki ítélkezés szörnyűségéről, meg hogy a húsvét azért nem tudott rendesen lefolyni. Erre aztán elfogták és börtönbe vetették őket. A többiek azonban azt hiresztelték szerte, hogy Jézust tanítványai ellopták ; a farizeusok, szadduceusok és herodiánusok maguk is mindenfelé híreszteltették ezt a hazugságot és köztudomásra hozatták az egész világ összes zsidó zsinagógáiban, persze megtoldva gyalázkodásokkal Jézus ellen.

Mindazáltal ez a hazugság nem sokat használt nekik ; mert Jézus feltámadása után még sok meghalt szent zsidó lelke jelent meg sokaknak utódaik közül, akik még hajlamosak voltak a kegyelemre : és megtérésre indították őket. Láttam sok tanítványnak is hasonló jelenségeket megjelenni, akik megvigasztalták és a hitben megerősítették a bátortalanul elszéledt és hitükben megrendült tanítványokat.

A holttestek fölkelése sírjaikból Jézus halála után egyáltalán nem hasonlított az Úr feltámadásához ; mert Jézus megújult, megdicsőült feltámadási testtel támadt föl, elevenen, fényes nappal járt-kelt a földön és ezzel a testtel ment föl a mennyekbe barátai szemeláttára és ez a test nem volt többé alávetve a halálnak és a sírnak. Amazok a feltámadott testek azonban csak járókelő, mozgásra képtelen hullák voltak, lelkük hüvelyei, melyeket lelkük ismét visszahelyezett a föld ölébe, ahol velünk együtt várják a föltámadást az utolsó napon. Igen, ők kevésbbé támadtak föl a halálból, mint Lázár, aki valóban élt és később másodszor is meghalt ; testük, mint a lélek ruhája ismét visszakerült a sírba, midőn Jézus holttestét is sírba helyezték.

Azt is láttam, úgy hiszem a következő vasárnap, hogy a zsidók felmosták, kitakarították és felsúrolták a templomot. Füveket és csontvázakból készült hamut hintettek széjjel és engesztelő áldozatokat mutattak be, eltakarították az omladékokat ; eltakarták deszkákkal és szőnyekekkel a megrongált falakat, aztán befejezték a húsvéti ünnepből azokat a cselekményeket, amiket magán az ünnepnapon nem tudtak elvégezni.

De most elnémult minden beszéd és mormogás, mivel az ünnep megzavarását és a templom megrongálódását úgy magyarázták, mint a földrengés következményét és valami tisztátalannak jelenlétét az áldozatnál, miközben Ezekiel egyik látomását emlegették bizonyos feltámadt halottakról, nem tudom már,

milyen kapcsolatban. Különben büntetésekkel és átokkal fenyegetőztek. Igy aztán elhallgattattak mindenkit, mert nagyon sokan részesek voltak a bűnben ; de voltaképpen csak annyi sikerült nekik, hogy megnyugtatták a nép nagy, megátalkodott, elveszett tömegét ; mert a jobbak most mind csöndesen vagy hangosan megtértek pünkösdkor, vagy később hazájukban az apostolok tanítása folytán. Ennélfogva a főpapok egyre csöndesebbek lettek, annyira, hogy már Szent István szerpapsága idejében egész Ofel és a Sion keleti oldala nem tudta befogadni Jézus egyházközségének tömegeit és sátrakat ütöttek a város előtt a Kidron völgyén át egészen Bethániáig.

Cyrenei Simon szombat után elment az apostolokhoz és kérte a szent keresztséget.

Tartalomjegyzék.

Emmerich Anna Katalin élete.

Oldal

1. Külső életkörülmények 5
2. Emmerich Anna Katalin erényei 10
3. Természetfölötti kegyelem. Boldog elköltözése.. 15

A mi Urunk Jézus Krizztus kínszenvedése.

I. rész: Az utolsó vacsora.

1. A vacsora terme 27
2. Készülődés a húsvéti vacsorára 29
3. Jézus Jeruzsálembe megy 32
4. A húsvéti bárány elköltése 34
5. A lábmosás 38
6. Az Oltáriszentség rendelése..... 40
7. Titokteljes tanítások és szentelések 44

II. rész: Jézus halálszorongása az Olajfák-hegyén.

1. Jézus a Getszemáni-kertbe megy 47
2. Jézus bánata a világ bűnei fölött..... 49
3. Jézus szorongása a reá váró kínszenvedés nagysága miatt 54
4. Jézus fájdalma az Egyház jövendő szenvedései és az eretnekségek miatt..... 55
5. Jézus fájdalma az Oltáriszentséggel való visszaélések fölött 60
6. Vigasztaló képek 66

III. rész: Jézus elfogatása.

1. Júdás és serege 70
2. Jézust elfogják és megkötözik 74

IV. rész: Jézust Annáshoz viszik.

1. Átkelés a Kidron patakon 78
2. Átvonulás Ofelen..... 81
3. Jézus ellenségeinek intézkedései 85
4. Pillantás Jeruzsálemre ebben az órában 86
5. Jézus Annás előtt 91

V. rész: Jézus Kaifás előtt.

1. Jézust Annástól Kaifáshoz viszik 94
2. Kaifás törvényszéke 94
3. Tanukihallgatás Kaifás előtt 96

Oldal

4. Isten Fia tanuságot tesz magáról 100
5. Jézus bántalmazása Kaifás előtt 102
6. Péter tagadása 105
7. Szűz Mária Kaifás törvényházában 108

VI. rész: Jézus szenvedése az éj folyamán.

1. Jézus a börtönben 111
2. Júdás a törvényháznál 113
3. Reggeli ítélkezés Jézus fölött 113
4. Júdás kétségbeesése 115

VII. rész: Jézus Pilátus előtt.

1. Jézus bántalmazása útközben 118
2. Pilátus palotája és ennek környéke 120
3. Jézus Pilátus előtt 122
4. A keresztút keletkezése 127
5. Pilátus és felesége 128

VIII. rész: Jézus Heródes előtt.

1. Heródes kihallgatja Jézust 132
2. Jézus bántalmazása Heródesnél 135
3. Jézust visszaviszik Pilátushoz 136

IX. rész: Jézus másodízben Pilátus előtt. — A megostorozás.

1. Jézust Barabbásnál alább helyezik 138
2. Jézus megostorozása 140
3. Mária Jézus megostorozása alatt 145

X. rész: Jézus tövissel koronázása és kigúnyolása.

1. A tövissel való megkoronázás 147
2. Ecce Homo 149
3. Gondolatok e látomások fölött 152

XI. rész: Jézust keresthalálra ítélik. 155

XII. rész: A keresztút.

1. Jézus vállára veszi a keresztet 162
2. Jézus először esik el 165
3. A keresztvívő Jézus és Anyja. Jézus második esése 166

XIII. rész: A keresztút folytatása.

1. Cyrenei Simon. Jézus harmadik esése 169
2. Veronika kendője 170
3. Jeruzsálem síró leányai. Jézus negyedik és ötödik esése 173

XIV. rész: Jézus a Golgothán.

1. Jézus hatodik és hetedik esése és sziklabörtöne 175
2. Mária és barátnői a Golgothán 177
3. Jézust megfosztják ruháitól és ecettel itatják 179

XV. rész: Urunk Jézus keresztrefeszítése. Oldal

1. Jézust a keresztre szegezik 182
2. A kereszt felállítása 185
3. A latrok megfeszítése 186
4. Jézus ruháira sorsot vetnek 188

XVI. rész: Jézus a kereszten.

1. A megfeszített Jézus és a latrok 189
2. Jézus kigúnyolása és első szava a kereszten ... 191
3. A nap elsötétülése. Jézus második és harmadik szava a kereszten 193
4. A város és a templom a sötétség alatt 196

XVII. rész: Jézus elhagyatottsága.

1. Jézus negyedik szava a kereszten 198
2. Jézus ötödik szava a kereszten 201

XVIII. rész: Jézus meghal a kereszten.

1. A hatodik és hetedik szó. Jézus halála 202
2. Földrengés és halottak megjelenése a városban 205

XIX. rész: Események közvetlenül Jézus halála után.

1. Arimateai József elkéri Jézus holttestét 212
2. Jézus oldalát megnyitják. A latrok csontjainak összetörése 213
3. Néhány helyszíni adat a régi Jeruzsálemről ... 216
4. A Koponyák Hegye elnevezés 218
5. Arimateai József kertje és sírboltja 220

XX. rész: Krisztus levétele a keresztről 222

XXI. rész: Jézus sírbatétele.

1. Jézus holttestét előkészítik a temetésre..... 226
2. Jézus holttestét a sírba helyezik 231
3. Hazatérés a sírtól. Szombat 233
4. Arimateai József elfogatása 234
5. Őrség Jézus sírjánál 235

XXII. rész: Jézus barátainak nagyszombatja. 236

XXIII. rész: Leszállás a poklokra. 241

XXIV. rész: A feltámadás előestéje.

1. Jézus lelke megjelenik Anyjának 247
2. Arimateai József kiszabadulása 248
3. A feltámadás előtti éjszaka 248

XXV. rész: Az Úr Jézus feltámadása.

1. Jézus feltámad és megjelenik Anyjának 252
2. A szent asszonyok a sírnál. Jézus megjelenései 253
3. Az örök vallomása 259